ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ

(ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ)

ಸಂಶೋಧಕರು

ಪ್ರಸನ್ನ.ಕೆ.ಪಿ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಹೆಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆ-571114

ನೋಂದಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ: 1199/21.09.2013

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ.ಎ.ಬಿ.ಉಮೇಶ
ಸಂಯೋಜಕರು
ಅಲ್ಲಮ ಕನ್ನಡ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರ
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಶಿಕಾರಿಪುರ-577427

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
(ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ-ಹಂಪಿ, ಹೊಸಪೇಟೆ ತಾ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ)

ವಿಸ್ತರಣಾ ಕೇಂದ್ರ
ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಕುಪ್ಪಳಿ
ಹಿರೇಕೂಡಿಗೆ ಅಂಚೆ, ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ತಾ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ

2019

990

ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ

(ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ)

ಸಂಶೋಧಕರು

ಪ್ರಸನ್ನ.ಕೆ.ಪಿ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಹೆಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆ–571114

ನೋಂದಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ: 1199/21.09.2013

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ.ಎ.ಬಿ.ಉಮೇಶ

ಸಂಯೋಜಕರು

ಅಲ್ಲಮ ಕನ್ನಡ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರ

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಶಿಕಾರಿಪುರ–577427

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

(ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ–ಹಂಪಿ, ಹೊಸಪೇಟೆ ತಾ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ)

ವಿಸ್ತರಣಾ ಕೇಂದ್ರ

ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಕುಪ್ಪಳಿ

ಹಿರೇಕೂಡಿಗೆ ಅಂಚೆ, ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ತಾ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ

2019

ಸಂಶೋಧಕರ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

ಡಾ.ಎ.ಬಿ.ಉಮೇಶ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ **ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ** ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ **ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಕುಪ್ಪಳಿ** ವಿಸ್ತರಣಾ ಕೇಂದ್ರದ ಮೂಲಕ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿಲ್ಲ. ಇದು ನನ್ನ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಈ ಮೂಲಕ ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸ್ಥಳ: ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

ದಿನಾಂಕ: 25-04-2019

ಪ್ರಸನ್ನ ಕೆ.ಪಿ

ಸಂಶೋಧಕರು

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

ಪ್ರಸನ್ನ ಕೆ.ಪಿ. ಇವರು ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ **ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ** ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ **ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಕುಪ್ಪಳಿ** ವಿಸ್ತರಣಾ ಕೇಂದ್ರದ ಮೂಲಕ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವು ಮೂಲವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಿ, ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ರಕಟಣೆಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸ್ಥಳ: ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

ದಿನಾಂಕ: 25-04-2019

ಡಾ.ಎ.ಬಿ.ಉಮೇಶ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಪರಿವಿಡಿ

ಅಧ್ಯಾಯ–೧

ಅಧ್ಯಯನದ ಒಳ–ಹೊರಗು: ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಗುರಿ ಮತ್ತು ದಾರಿ

ಅಧ್ಯಾಯ-೧

ಅಧ್ಯಯನದ ಒಳ-ಹೊರಗು: ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಗುರಿ ಮತ್ತು ದಾರಿ

೧.೧ ಮೊದಲಿಗೆ,

ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಬದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಕವಾದ ಒತ್ತಾಯಗಳಿಂದಾಗಿ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹಲವು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯು ಬೆಳೆದಿದೆ. ಜನಬದುಕಿನಲ್ಲಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿವೆ. ಈ ಕಾಲದ ದೇಶದ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಯೋಜನೆಯಾದ ಡೆಮಾಕ್ರೆಸಿಯು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಆಗುಮಾಡಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವು ಕಾಲಾನುಕಾಲದಿಂದ ಕಡೆಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಜನಬದುಕುಗಳಿಗೆ ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ಮನ್ನಣೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ತೆರೆದು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಹೊಸಕಾಲದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ನಡುವೆ ತಿಕ್ಕಾಟಗಳು ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದೂ ಇದೆ. ಹಲವು ಜಾತಿ-ಜನಗುಂಪುಗಳು ಈ ಹೊಸಕಾಲದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಹಲವು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವುದು-ತಿರಸ್ಕರಿಸಿರುವುದೂ ನಡೆದಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ನೆಲೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಯ ಮೇಲೆಯೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಅದಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿನ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆದಿರುವುದೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಅವಕಾಶ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾದ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾದ ಮನ್ನಣೆ ಮೊದಲಾದ ಕೇಳ್ವಿಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಜನಬದುಕನ್ನು ನೇರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಯ್ಪಡೆದಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ, 20ನೇ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ, ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ, ಮಹಿಳಾವಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೊದಲಾದ ನೆಲೆಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆಗೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲು ಕೀಳುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿರುವ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಪ್ರತಿ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪಂಥಗಳು ಇಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಡಲಿನಿಂದಲೇ ಹೊಸ ಲೋಕದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೃಜಿಸುತ್ತಲೇ ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ದಮನಗಳನ್ನು ಸಂಕಥಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು, ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನೆಲೆಯೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ತಾತ್ವಿಕ ದಾರಿಯೊಂದನ್ನು ಆಗುಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ, ದಲಿತ–ಬಂಡಾಯ, ಮಹಿಳಾವಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇವುಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಬೇರೆ ನೆಲೆಯೊಂದು ನವೋದಯ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಹುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿದೆ. ಅಂದರೆ, ನವೋದಯಕ್ಕೂ ಮೊದಲಿನ ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವರುಶಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾ, ನವೋದಯದಾಚೆಗಿನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ–ಹೊಸಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ–ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ನವೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶುರುವಾದ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯ ಹಲವು ಬಗೆಗಳು, ನಾಟಕ, ಕತೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಪ್ರಬಂಧ ಮೊದಲಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಮೂಲಕ ದೊರೆತ ಜಗತ್ತಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಂದ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಕಂಡದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಇವು ಆ ಹೊತ್ತಿನ ಹೊಸ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅಂದರೆ, ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯೇ ಆದ ರೂಪಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಈ ರಚನೆಗಳಿಗೆ ಬಳಸಿದ ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಹಲವು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಹೊಸ ಹುಟ್ಟು ಆ ಕಾಲದ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ ಸೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಮೂಲಕವೂ ಕಾಣಿಸತೊಡಗಿತ್ತು. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಮುಂದಿನವರು ನವೋದಯ ಎಂದು ಈ ಹೊಸ ಕಾಲದ ಮೊದಲನ್ನು, ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದು ಈ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಇದು ಆ ಮುಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಂದ ಇದನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಡಿ ನೋಡುವ, ಗ್ರಹಿಸುವ ಗೆರೆಯೂ ಆಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯ, ನವೋದಯ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ, ನವೋದಯ ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಅಂತೆಲ್ಲಾ ಮೊದಲಾದ ಗುರುತುಗಳು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂತಾಗಿದೆ.

೧.೨ ಹಿನ್ನೆಲೆ,

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ನೋಡುವಾಗ; ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎನ್ನುವುದೊಂದಿದೆಯೇ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಒಟ್ಟು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿನ ಕನ್ನಡದ

ಚಿಂತನೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ತುಂಡು ತುಂಡು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಓದಿ ಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿವೆ ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿಯೇ ಇದೆ ಕೂಡ.

ಒಂದು: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದಾಖಲೆಗಳ ಶುರುವಿನಿಂದ ಈವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು 'ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಮತ್ತು 'ಆಧುನಿಕ ಪೂರ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಎಂದು ದೊಡ್ಡ ವಿಂಗಡಣೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿ ವಿವರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ಎರಡೂ ನೆಲೆಯ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆ, ಕಾವ್ಯ ಗ್ರಹಿಕೆ ಮೊದಲಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ತತ್ವಗಳು ಒಂದೇ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂತಲೂ, ಇದು ಒಟ್ಟು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕಾದ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಲೂ ಬಂದಿದೆ.

ಎರಡು: ಬರೆಹದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು 'ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಎಂತಲೂ ಮಾತಿನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು 'ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಎಂತಲೂ ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಲಯಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡಿವೆ. ಹೀಗೆ ನೋಡುವ ನೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಹದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ಮಾತಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೀಮಾಂಸೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಮೂರು: ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೈನಸಾಹಿತ್ಯ, ವೀರಶೈವಸಾಹಿತ್ಯ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಾಹಿತ್ಯ ಅಂತೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿಂಗಡಣೆಗಳು ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಂಗಡಣೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳದೇ ಆದ ಕಾವ್ಯರಚನೆ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಾನುಸಂಧಾನದ ತತ್ವ–ಮೀಮಾಂಸೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕಾಣಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವುದೂ ಇದೆ.

ನಾಲ್ಕು: ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಂಗಡಣೆಯ ಪಂಪಯುಗ, ಬಸವಯುಗ, ಹರಿಹರಯುಗ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸಯುಗ ಮೊದಲಾದ ವಿಂಗಡಣೆಗಳ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಆಯಾ ಯುಗಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾವ್ಯತತ್ವ–ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚಿಂತನೆಗಳು ಹೇಗೆ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಇನ್ನೊಂದು ಬೇರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿವೆ.

ಅಯ್ದು: ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಚಂಪೂ, ವಚನ, ರಗಳೆ, ಷಟ್ಪದಿ, ಸಾಂಗತ್ಯ, ಕೀರ್ತನೆ, ಅಂತೆಲ್ಲಾ ಮೊದಲಾದ ಛಂದೋಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡುವಾಗ ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದರ ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ನೆಲೆಯನ್ನೂ, ಈ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯ ಲಯಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ[1].

ಆರು: ಕನ್ನಡದ ಒಟ್ಟು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಓದಿನಲ್ಲಿಯೂ ಈ ವಿಂಗಡಣೆಗಳು ಇಲ್ಲ ಅಂತೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಜನಪದ ಹಾಡು, ಗಾದೆಗಳು, ಒಗಟುಗಳು, ಮತ್ತು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಓದಿನ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲಾಗಿರುವ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದರೂ ಇದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಈ ಚಿಂತನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಸಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. 20ನೇಯ ಶತಮಾನದ ಒಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯ ಬರೆಹಗಳ ವಿಂಗಡಣೆಯು ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ, ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ, ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಇದ್ಯಾವ ಗ್ರಹಿಕೆಗೂ ಸಿಗದ್ದನ್ನು, ದಲಿತ ಬಂಡಾಯದ ಹಿಂದು ಮುಂದುಗಳನ್ನು 'ನವ್ಯೋತ್ತರ, ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ' ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಇದೆ.

ಈ ಯಾವುದೇ ವಿಂಗಡಣೆಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯ ನೋಟದವುಗಳಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಕನ್ನಡದ ಯಾವುದೇ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಓದಿಗೆ ಎದುರಾಗುವವರಿಗೆ ಅರಿವಿಗೆ ಬರದೆ ಇರದು. 'ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ'ಯ ನೋಟಗಳು ಈ ವಿಂಗಡಣೆಗಳನ್ನು ಆಗುಮಾಡಿವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಈ ವಿಂಗಡಣೆಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸುವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಬೆನ್ನಿಗಿದ್ದರೂ ತಾನು ಈ ಚವ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೆ ಬರೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ಒತ್ತಾಯವನ್ನು ಬರೆಹಗಾರರು ಹೇರಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಬಲು ಕಡಿಮೆ ಅಂತಲೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಹೇರಿಕೊಂಡು ಬರೆದಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬರೆಹಗಳು ಸೊರಗಿವೆ. ಇದನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯು ಗ್ರಹಿಸಿದೆ. ರಚನೆಯಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನೋಡುವ, ಓದುವ, ಗ್ರಹಿಸುವ, ಮಂಡಿಸುವ ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಈ ವಿಂಗಡಣೆಗಳು ಮಯ್ಪಡೆದಿರುವುದು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ 'ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ'ಯ ಈ ಓದಿಗೆ ಎದುರಾಗಲಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಒಟ್ಟು 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ'ಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೧.೩ ಓದಿನ ಗುರಿ,

19ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಶರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಿಶನರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಶುರುವಾದ 'ಆಧುನಿಕ' ಕಲಿಕೆಯ ಕ್ರಮಗಳು ಮುಂದಿನ ಶತಮಾನ ಶುರುವಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯವಾದ ಕನ್ನಡ ಜನಬದುಕು, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಚರಿತ್ರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಇಲ್ಲಿನ ಜನಬದುಕಿನ ಕ್ರಮಗಳು, ಮೊದಲಾದವುಗಳ

ಬಗೆಗೆ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಹುಡುಕಾಟಗಳು ನಡೆದಿದ್ದವು. ಇನ್ನೂ ನಡೆಯುತ್ತಲೂ ಇದ್ದವು. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಿಶನರಿಗಳ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿದ ಇಲ್ಲಿನ ಮೇಲು ಜಾತಿಗಳವರಾದ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಪಂಡಿತರೂ ಆಗಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಆಡಳಿತದ ಕಾರಣದಿಂದ ದೊರೆತ 'ಆಧುನಿಕ ಕಲಿಕೆ'ಯನ್ನು ಪಡೆದವರಾಗಿದ್ದರು. ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಕಲಿತಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಅತ್ತಕಡೆಯ ಮಿಶನರಿಗಳು, ಇತ್ತಕಡೆಯ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಬದುಕು, ಇವುಗಳ ನಡುವಿನ ಕೊಂಡಿಯಂತೆ ಈ ಮೇಲುಜಾತಿಗಳವರು ಕೆಲಸಮಾಡಲು ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ನುಡಿಯನ್ನು ಕಲಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಕನ್ನಡ ಜನಬದುಕನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಮಿಶನರಿಗಳ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಸಹಾಯಕರಾಗಿಯೂ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಚರಿತ್ರೆಯು ಹೇಳುತ್ತದೆ[2].

ಕನ್ನಡದ ಬಹುಜನರನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಮೀಮಾಂಸೆ:

ಸ್ಥಳೀಯರ ಈ ಕೆಲಸಗಳು ಹೊರಗಿನ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಇಂಡಿಯಾದ ಚರಿತ್ರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದಾರಿಗಳನ್ನೂ ತೆರೆದಿದ್ದವು. ಕನ್ನಡ ಬರೆಹದ ಜಗತ್ತಿನ ತುಂಬ ಇದ್ದ ಈ ಸ್ಥಳಿಯರೆಲ್ಲಾ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ, ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲು ಜಾತಿಗಳವರು ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ನೆರವಿನಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾಣಿಸುವ, ಕಾಣುವ ಚವ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಗುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಪರದೇಶಿಗಳ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲು ತೊಡಗಿದ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಚಿಂತನೆಗಳು 'ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಎನ್ನುವ ನೆಪದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆದಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬುದು 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಯ ಪರಿದಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳ ವಿವರಣೆ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಕೂಡ ಇದರಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಡೀ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು, ಒಟ್ಟು ಕನ್ನಡ ಜನಬದುಕಿನ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಈ ನೆಲೆಗೆ ಜೋಡಿಸಿ ನೋಡಿರುವುದೇ ಅವತ್ತಿನ ಬರೆಹಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ 'ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ'ಯೇ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು.

ಸುಮಾರು 20ನೇಯ ಶತಮಾನದ ಶುರುವಿನಿಂದಲೂ, ಹೊಸಕಾಲದ ಓದು ಕಲಿಕೆಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ-ಕನ್ನಡದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಬಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ 'ಭಾರತೀಯ' ಎನ್ನುವ ಚಿಂತನೆಯ ನೆಲೆಯು 'ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆ'ಯ ಮೂಗಿನ ನೇರದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮಯ್ಪಡೆದಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಲಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಅರಿಯಲು ತೊಡಗುವವರು 'ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ'ಯನ್ನು ಓದಲೇಬೇಕಾದ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಬೀಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂದದ್ದರ ಕಾರಣವೂ ಕೂಡ ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯು ಅವತ್ತಿನಿಂದಲೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವತ್ತಲೇ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಅರಿವಿನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯುವುದೆಂದರೆ 'ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ'ಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು ಎಂದಾಯಿತಲ್ಲದೆ, ಕನ್ನಡದ್ದೇ ಆದ ಮೀಮಾಂಸೆಯೊಂದಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅರಿಯಲಾಗದ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿಗೂ ತಳ್ಳಿದೆ. ಇದು ಹೊಸಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಡುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚವ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಗದ-ಬರದ ಕನ್ನಡದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಅಲ್ಲ, ಆ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯಿಲ್ಲ ಅಂತೆಲ್ಲಾ ದೂರವಿಡಲು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತದೆ. ದಮನಿತ ಗುಂಪುಗಳಿಂದ ಬಂದವರಿಂದ ರಚನೆಯಾದ ದಲಿತ, ಬಂಡಾಯ, ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಣಕಿಸಿದಂತೆ ಬರೆದಿರುವ 'ವಿಮರ್ಶೆ' ಬರೆಹಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಯತೇಚ್ಚವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಚರ್ಚೆಗಳಿಂದ ದೂರವೇ ಉಳಿಸಿರುವ, ಚರ್ಚೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿರುವ ದಮನಿತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಇಂದು ಕನ್ನಡ ಜಗತ್ತಿನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯುವ ತುಂಡು ನೋಟಗಳಲ್ಲಿ, ಆಯಾಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳಿಗೆ, ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವುಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ನಡೆದಿದೆ. ಪಂಪನ ಕಾವ್ಯತತ್ವ, ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮೊದಲಾದ ಚಿಂತನೆಯ ನೋಟಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಇದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು 'ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ' ತನ್ನೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವುದರ ಪರಿಣಾಮವೇ ಎಂದು ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸಲೂ ಇದು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಹೊಸಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಅನುಸಂಧಾನವು

‘ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ’ಯ ಚವ್ಕಟ್ಟಿನ ಹಲವು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಗುಳಿಯುವುದರಿಂದಲೇ ಹೀಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯುವ ತುಂಡು ನೋಟಗಳು ಉಂಟಾಗಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ? ಅಂತಲೂ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ‘ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ’ಯ ಓದುಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

೧.೪ ಕನ್ನಡದ ಒಳಜಗತ್ತು, ಹೊರಜಗತ್ತು ಮತ್ತು ನವೋದಯ

‘ಹೊಸಗನ್ನಡ’ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲದ ಮುಂಗೋಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿನ ರಚನೆಯ ನೆಲೆಗಳು ಹಲವು ಮೂಲಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿವೆ. ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಮೂಲಕ ಜಗತ್ತಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನಾಡು ನುಡಿಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳೂ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡ ಚಿಂತನೆಗಳೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದ ಹೊರಗಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳು ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿ ನೋಡುವ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾಲದ ಉದಯದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು, ಅದರ ಚವ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿವೆ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ‘ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು’ ಹೇಗೆ ಗ್ರಹಿಸಿವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದು ಸೇರಿರುವ ‘ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯ ಚಿಂತನೆ’ಯ ನೆಲೆಗಳು, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ನಿಂದ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಮೂಲಕ ಬಂದು ಸೇರಿರುವ ‘ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆ’ಯ ನೆಲೆಗಳು, ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ‘ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆ’ಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ನವೋದಯ, ನವ್ಯ, ದಲಿತ–ಬಂಡಾಯ, ಮಹಿಳೆ ಮೊದಲಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳು ಹೇಗೆ ಗ್ರಹಿಸಿವೆ ಎನ್ನುವುದು ದೊಡ್ಡ ಸಂಗತಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ‘ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ’ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಎದುರಿಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೋಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹೊರಗಿನವೆಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಚಿಂತನೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರದೇಶಿ ಚಿಂತನೆಗಳು ‘ಕನ್ನಡದ್ದೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆ’ಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಪೂರಕ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಮಾರಕ ಎಂದು ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಗ್ರಹಿಸಿವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿದು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದಿರುವುದೆಲ್ಲವೂ ಕನ್ನಡವನ್ನು, ಕನ್ನಡ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿವೆ, ಬೆಳೆಸುತ್ತಿವೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಬಲವಾಗಿ ಬೇರೂರಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ‘ಕನ್ನಡ’ವೇ ಹೊರಕ್ಕೆ ದಬ್ಬಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಆಡಳಿತ, ಶಿಕ್ಷಣ,

ವ್ಯವಹಾರದ ಖಾಸಗಿ ಯಜಮಾನಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ತೊಡಕಾಗಿರುವುದನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ ಇವತ್ತಿನ ಕನ್ನಡ ಸಮಾಜ. ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿ 'ದೇಸಿ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗ'ವೆಂದು ಸುಲಭೀಕರಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ನೋಟಗಳು ಸಹ ಕನ್ನಡದ ಹಲವು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಡುವ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನೇ ಉಸಿರಾಡಿದವು.

೧.೫ ಓದಿನ ಹರಹು,

ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೊದಲನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳು ಶುರುವಾದ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಕನ್ನಡ ನವೋದಯವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಪರಿಯೊಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಂದರೆ, ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಿಂದಲೇ ಶುರುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳಿಂದಲೇ ಇದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬರಲಾಗಿದೆ. ಈ ಚರ್ಚೆಗಳು ಇವತ್ತಿಗೂ ಕೊನೆಗೊಂಡವುಗಳೇನಲ್ಲ. ನವೋದಯದ ಚಿಂತಕರು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ, ದಲಿತ–ಬಂಡಾಯ, ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತಕರು ಮೊದಲುಗೊಂಡು 'ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ'ಯ ಕೇಳ್ವಿಗಳನ್ನು ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಚರ್ಚೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಈ ಚರ್ಚೆಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಚರ್ಚೆಯೂ ಕೂಡ ದೊಡ್ಡದಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ನವೋದಯವೆಂದು ಗುರುತಿಸುವ ಬರೆಹಗಳು ಹೊತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡ ಸಮಾಜದ, ಕನ್ನಡ ಜನಬದುಕು, ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಚಿಂತನೆಯ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯ ಹೊಣೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಎದುರಾಗುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಇದು ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಬರೆಹಗಳ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಜನ ಬದುಕಿನ ಬಗೆಗೆ ಮಾಡಿರುವ ಕನ್ನಡ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ನೆಲೆಗಳವರೂ ಪ್ರವೇಶದ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದಂತೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಾಗ್ವಾದಗಳಲ್ಲಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ, ಕನ್ನಡ ಜನಬದುಕುಗಳು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನವೋದಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಜಗಳಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಗಳಗಳ ಗುರುತುಗಳನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ, ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ–ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಈ ವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಈ ಓದು ಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಅಂದರೆ, ಕಳೆದ ನೂರು ವರುಶಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಎಲ್ಲಾ ಬರೆಹಗಳನ್ನೂ ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದಲ್ಲ ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆ. ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡಿರುವ ಹಲವು ಬಗೆಗಳನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವುದು, ಆ ಮೂಲಕ 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ'ಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಆಗಿದೆ.

- ನವೋದಯ ಕಾಲದ, ನವೋದಯ ಚಿಂತನೆಯ ಬರೆಹಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು,
- ನವೋದಯ ಬರೆಹಗಾರರ ಚಿಂತನೆ, ಮೀಮಾಂಸೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಓದಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಹಿಸಿ ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು,
- ಇದನ್ನು ನವೋದಯ ಬರೆಹಗಾರರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಓದು ಮತ್ತು ಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ನೋಡುವುದು,
- ನವೋದಯ ಕಾಲ, ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಕಾವ್ಯ-ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಹೇಗೆ ಕಂಡಿವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಮಂಡಿಸುವುದು,
- ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳಲು ಈ ಚಿಂತನೆಗಳು ದಾರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿವೆಯೇ? ತೆಗೆದಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ತೆಗೆದಿವೆ? ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಜನಬದುಕಿನ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಬೆರೆತು ಬೆಳೆಯುವ ಕಡೆಗೆ ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಸಾಗಿವೆಯೇ? ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು,
- ಇದಕ್ಕಾಗಿ;

1. ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಮೂಲಕ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ನೋಡಿರುವ ಬಗೆ.
2. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಮೂಲಕ ನವೋದಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ನೋಡಿರುವ ಬಗೆ.
3. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಜನಬದುಕುಗಳ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಮೂಲಕ ನವೋದಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ನೋಡುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಗ್ರಹಿಸುವುದು,

- ಆ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು

೧.೬ ಓದಿನ ದಾರಿ,

1. ಕನ್ನಡದ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯ-ಸಾಹಿತ್ಯವು ರಚನೆಯಾದ ಸಂದರ್ಭ ಮತ್ತು ನಂತರ ಆ ಕಾವ್ಯ-ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ, ಗ್ರಹಿಸುವ ತಾತ್ವಿಕ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳೂ ಕೂಡ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯ-ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಅದರ ರಚನೆ, ಅದರ ಶರೀರದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ

ಮಾತ್ರ ಚರ್ಚಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ; ಬದಲಿಗೆ ಅದನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಲಾಗುವುದು.

2. ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯ-ಸಾಹಿತ್ಯವು ಯಾವ ಕಾಲಘಟ್ಟದಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆಯೋ ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದಿಂದಲೇ ಅದರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳು ಆರಂಭಗೊಂಡಿವೆ. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು 'ನವೋದಯ' ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತೇವೆಯೋ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳಿಗೆ ತೊಡಗದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತಕರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಸ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವು ಅದಾದ್ದರಿಂದ, ಆ ಕಾಲದ ಹೊಸ ಬರೆಹಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆ, ವಿಮರ್ಶೆಗಳೂ ಕೂಡ ರೂಪ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಇವರುಗಳ ಚಿಂತನೆಗಳ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುವುದು.

೧.೨ ಈ ಓದಿನ ಮುಂದೆ,

'ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ' ಎಂಬ ತೀನಂಶ್ರೀಯವರ ಬರೆಹದ ಬಗೆಗೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯುತ್ತಾ ಕುವೆಂಪು ಅವರು 'ಆಚಾರ್ಯಕೃತಿ' ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದರು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ 'ಭಾರತೀಯ' ಎಂದು ನೋಡುವ ಬಗೆಯೊಂದು ಪರದೇಶಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಡಳಿತದ ಹೇರುವಿಕೆಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಅಂದು ಅಖಂಡವಾಗಿ ಮಯ್ಪಡೆದು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಆಚಾರ್ಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ರಾರಾಜಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವರ ಪರಂಪರೆ-ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆ-ಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಕೃತಿ ಅದಾಗಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಕುವೆಂಪು ಅದನ್ನು ಹಾಗೆ ಕರೆದದ್ದು ಇವತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೆ ಮುಂದೆ 50-60 ವರುಶಗಳು ಕಳೆಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕನ್ನಡದ ದೊಡ್ಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತಕರಾದ ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಅವರು ಇದೇ 'ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ'ಯನ್ನು 'ಕನ್ನಡದ ಕಳಕೃತಿ' ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯು ಕನ್ನಡ ಜನಬದುಕಿನ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುಮಾಡಿದ ತೊಡಕು ಇವತ್ತು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಹೇಗೆ ಮೇಲುಜಾತಿಗಳವರು ತಳಜಾತಿ ಗುಂಪಿನ ಜನರನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾಲ-ದೇಶದ ಅವಕಾಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಒಂದು ರೂಡಿಯಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಚಿಂತನೆಯು ತಳಜಾತಿ ಗುಂಪುಗಳ ಬದುಕುಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಬಹುದಾದ ಬಾಗಿಲುಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ತಳಜಾತಿ ಗುಂಪುಗಳು ಸಂವಿಧಾನವು ಆಗುಮಾಡಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅವಕಾಶಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಂತೆಲ್ಲಾ ಬೆಳೆಯಬಹುದಾದ ದಾರಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ,

ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರಚನೆಗಳು ಈ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ತತ್ವಗಳಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಈ ಬರೆಹಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಅಲ್ಲ ಎಂತಲೋ, ಅಡಿಗೆಮನೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂತಲೋ ಅಣಕಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ 'ಕನ್ನಡದ್ದೇ ಆದ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ' ಇದೆ. ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಕೂಗು ಎದ್ದಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಹುಡುಕಾಟವೂ ಶುರುವಾಯಿತು. ಅ ಮೂಲಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯು ಆಗುಮಾಡಿದ್ದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ಇದರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದ ಯೂರೋಪಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಯಜಮಾನಿಕೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಬಯಕೆಗಳು ಮಯ್ಪಡೆದವು.

ಹಾಗೆಯೇ ಎಲ್ಲವೂ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೇ ಎನ್ನುವ ಜಾಗತಿಕ ಆಹ್ವಾನಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಹಳೆಯ ನಿಲುವೊಂದು ಕನ್ನಡದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು, ಕನ್ನಡ, ಕನ್ನಡಚಿಂತನೆ, ಕನ್ನಡದ ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ಇರುವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಾಪಾಡಬಲ್ಲುದು ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಇಂದು ದೊಡ್ಡದಾಗುತ್ತಿವೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಜನಬದುಕಿನ–ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತನೆಯ ಒಂದು ರೂಪವೇ ಆದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ–ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಗಳು ಈ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಎದುರಿಸಿವೆ–ಎದುರಿಸುತ್ತಿವೆ ಎನ್ನುವುದು ದೊಡ್ಡ ಸಂಗತಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಮೂಲಕ ಗ್ರಹಿಸಿ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು, ಹಾಗೆಯೇ ಬೇಕಾದ ಬದಲಿ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯವಾದುದೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸದ್ಯದ ಈ ಓದು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ 'ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳ'ನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ,

1. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚವ್ಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನಾಗಲಿ, ಯೂರೋಪಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನಾಗಲೀ ನಾವು ಓದುತ್ತಿರುವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಿವೆ ಎನ್ನುವ ಕನ್ನಡ ಚಿಂತನೆಯ ತೊಡಕಿನ ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡದ್ದೇ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಕಡೆಗೆ ಈ ಓದು ಸಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೇ 'ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ'ಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

2. ಕನ್ನಡದ್ದೇ ಆದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯು ಆಗುಮಾಡಿರುವ ಚಿಂತನೆಗಳ ದಾರಿಯ ಚಪ್ಪಟ್ಟುಗಳನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು 'ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ'ಯನ್ನು ಒಳಪಡಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲಕವೆ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಕನ್ನಡ ಚಿಂತನೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ನಿಖರವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.
3. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಯೂರೋಪಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳು ಮಾಡಿರುವ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು.
4. ಆ ಮೂಲಕ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿರುವ ತೊಡಕುಗಳನ್ನೂ ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡಿರುವ ಕನ್ನಡ ಬರೆಹಗಾರರು ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಆಗುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ನಿಖರವಾಗಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇದನ್ನು ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯ-ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸಕರು ಅರಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?. 'ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು' ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸಾಗಿವೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.
5. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾಲದ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗಳ ಚರ್ಚೆಗಳು ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ-ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಹೆಸರಿನ ಬರೆಹಗಳು ರೂಪ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ನವೋದಯ ಕಾಲದ, ನವೋದಯ ಚಿಂತನೆಯ ಇಂತಹ ಬರೆಹಗಳನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.
6. ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಕಾರರು ತಾವು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ-ಅದರಲ್ಲೂ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಬೇಕಾದ ದಾರಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಮೂಲಕ ತೋರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನೆಲೆಯು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಹಾಗೆಯೇ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಕಾವ್ಯ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ತೆರೆದಿರುವ ದಾರಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವರೇ ಬರೆದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ತೊಡಕಾಗಿಯೂ ಇವೆ. ಈ ತೊಡಕುಗಳು; ಒಟ್ಟು 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆ'ಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಎನ್ನುವ ಕೇಳ್ವಿಯೂ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.
7. ಬಿಎಂಶ್ರೀ, ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆ, ಪುತಿನ ಮೊದಲಾದವರ ಕಾವ್ಯತತ್ವಗಳನ್ನು ನವೋದಯ ಎಂದು ಕರೆಯುವಾಗಲೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ನೋಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನವೋದಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಈ ಬಗೆಯ ಭಿನ್ನ ಓದುಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

8. ಬಿಎಂಶ್ರೀಯವರ 'ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ'ದಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಎ.ಆರ್.ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ, ತೀನಂಶ್ರೀ, ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪರ ವರೆಗೆ ನವೋದಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬರೆಹಗಳನ್ನು ಶುರುವು ಮಾಡಿದ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನೇ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ನಡೆಸಿದವರು ಅನೇಕರಿದ್ದಾರೆ. ನವೋದಯ ಕವಿ–ಬರೆಹಗಾರರು ಮಂಡಿಸಿರುವ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆ, ಈ ಇತರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತಕರು ನಡೆಸಿರುವ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಸಾರಿ 'ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ' ಎನ್ನುವುದು ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಹೊರಗೇ ಉಳಿದು ಬಿಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆ ಎನ್ನುವಂತೆಯೂ ಆಗಿರಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೇ, ಎಲ್ಲೋ ಒಂದು ಪದ್ಯಕ್ಕೋ, ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೋ ಬಳಕೆಯಾದಂತಹ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಗ್ರಹಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೆ ಬರದೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಇಂತಹ ಬಹುಮಟ್ಟಿನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಇರಬಹುದಾಗಿದೆ. 'ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು' ಈ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಗ್ರಹಿಸಿ ಮಂಡಿಸಿವೆ? ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಹುಡುಕಿರಿಸಿವೆ? ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಕಾವ್ಯ–ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಹೇಗೆ ಕಂಡಿವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಮಂಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

9. ಭಾರತೀಯ ಹಾಗೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಆ ಹೊತ್ತಿನ ಕನ್ನಡ ಕವಿ–ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಬರೆಹಗಾರರು 'ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆ'ಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ'ಯ ದಾರಿಯಾಗಿ ಹೇಗೆ ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ? ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅರಿಯುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

10. ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚಿಂತನೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಹೇಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ನಿಂತವು ಹಾಗೂ ಮುಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳಲು ಈ ಚಿಂತನೆಗಳು ದಾರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿವೆಯೇ? ತೆಗೆದಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ತೆಗೆದಿವೆ? ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಜನಬದುಕಿನ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಬೆರೆತು ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಈ

ಹೊರಗಿನ ಚಿಂತನೆಗಳು ಜೊತೆಯಾಗಿವೆಯೇ? ಹೇಗೆ? ಎನ್ನುವ ಕೇಳ್ವಿಗಳು ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶ ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಿದೆ.

11. 1. ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಮೂಲಕ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ನೋಡಿರುವ ಬಗೆ.

 2. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಮೂಲಕ ನವೋದಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ನೋಡಿರುವ ಬಗೆ.

 3. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಜನ ಬದುಕುಗಳ ಮೂಲಕ ಕಂಡು ಕೊಂಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಮೂಲಕ ನವೋದಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ನೋಡುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಸಿ ಕೊಂಡು ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ್ದಾಗಿದೆ.

12. ಒಟ್ಟು ಕನ್ನಡದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ 'ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ' ಎಂದು ನೋಡುವ ನೋಟದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಸವಾಲು ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಪ್ರಗತಿಶೀಲವಲ್ಲ, ಇದು ನವ್ಯವಲ್ಲ, ಇದು ದಲಿತ–ಬಂಡಾಯವಲ್ಲ, ಇದು ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನೋಡುವ ಬಗೆಯದಲ್ಲ ಅಂತ ತಿಳಿಯಲೂ ಇದು ಒತ್ತಾಯವನ್ನು ಹೇರುತ್ತದೆ. ನವ್ಯ ಬರೆಹಗಾರರು ನವೋದಯವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲು ಮಂಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ, ನವೋದಯದಿಂದ ಪ್ರಗತಿಶೀಲಕ್ಕೆ, ನವ್ಯಕ್ಕೆ, ದಲಿತ–ಬಂಡಾಯಗಳಿಗೆ, ಅದರಿಂದಲೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಕೊಂಡಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ದಾರಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಯಾವುದು? ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಇರುವ ತಡೆಗಳು, ತೊಡಕುಗಳು ಯಾವುವು? ಇದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

13. ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಯೂರೋಪಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಗಳನ್ನು ಸಂಗಮಿಸಿ ನವೋದಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಇಬ್ಬಂದಿತನಗಳು? ಯೂರೋಪೇತರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಗಮಿಸಿ ನವೋದಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಇಬ್ಬಂದಿತನಗಳು ಹೇಗಿವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು, ಆ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

14. ಜಗತ್ತಿನ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ವ್ಯವಹಾರದ ಒಂದೇ ಚಾನಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕಬಹುದೆನ್ನುವ ಮರುಳುತನಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಇವತ್ತಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ, ಕನ್ನಡ ಜನಬದುಕು, ಕನ್ನಡ ಚಿಂತನೆಗಳು ಉಳಿಯಬೇಕಾದ, ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದ ಕಡೆಗೆ ಆಲೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ್ದಾಗಿದೆ.

15. 1. ನವೋದಯ ಬರಹಗಾರರು ಕಟ್ಟಿದ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ
    2. ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ
    3. ನವೋದಯ ಕವಿಗಳೇ ಮಾಡಿರುವ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚರ್ಚೆಗಳು
    4. ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳಿಗೆ ತೊಡಗದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತಕರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚಿಂತನೆಗಳು

    ಈ ಎಲ್ಲಾ ನೆಲೆಗಳು ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ದಾರಿಗಳು ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಓದಿಗೆ ತೂಡಗಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಈ ನೆಲೆಯ ಸಾಮ್ಯತೆ, ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನ ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

16. ಕನ್ನಡ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಮೊದಲ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವಾಗಿ 1915ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಶುರುವಾಯಿತು. ಬಿಎಂಶ್ರೀಯವರು ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಆಗಿ ಬಂದಮೇಲೆ ಕನ್ನಡ ಎಂ.ಎ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದು ಈಗ ಇತಿಹಾಸ. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಶುರುವಾದ ಎಂ.ಎ ತರಗತಿಗಳಿಗಾಗಿ ನಡೆಸಲಾದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಇದರ ಬೋಧಕರು ಸಂಸ್ಕೃತಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದವರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಬೋಧನೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಿದ ದಾರಿಯು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಈ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು 'ಭಾರತೀಯ' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಂದಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೋರಾಟದ ಭಾಗವಾಗಿ ಮೈಪಡೆದಿತ್ತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹೊಸ ಹೊಸ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡರೂ ಅದರ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವೇ ಮೇಲುಗೈ ಆಗಿತ್ತು. ಕಾವ್ಯ ನಾಟಕಾದಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ 'ಕಾವ್ಯದ ಗುರುತಿನಲ್ಲಿಯೇ ನೋಡಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಚಿಂತನೆಯು 'ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ'

ಎನಿಸಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸಲಾಯಿತು ಕೂಡ. 'ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ' ಎಂದೇ ಅದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಯಿತು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಓದುವವರಿಗೆ ಇದರ ಓದು ಕೂಡ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇವತ್ತಿನವರೆಗೂ ಇದು ಮುಂದುವರೆದ ಸಂಗತಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಇವತ್ತಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಈ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು 'ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು 'ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ' ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ 'ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ' ಎನ್ನುವುದನ್ನು 'ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ' ಎನ್ನುವ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿಯೇ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದೆ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಹಾಗೆಯೇ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಕೂಡ. 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ'ಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಗುರಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಮುಖ್ಯವಾದುದೂ ಆಗಿದೆ.

ನವೋದಯದ ಗುರಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ನೋಡುವ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಎರಡು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

1. ನವೋದಯ ಬರಹಗಾರರು ಕಟ್ಟಿದ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ
2. ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ.

ಈ ಎರಡು ನೆಲೆಗಳು ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಎರಡು ಬಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆದಿರುವ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಗಳನ್ನು ನಾವು ನಿಖರವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬರುತ್ತದೆ. ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಕಾರರಾದ ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು, ಪು.ತಿ.ನ., ಮಾಸ್ತಿ, ಡಿ.ವಿ.ಜಿ., ಗೋಕಾಕ್, ರಂ.ಶ್ರೀ.ಮುಗಳಿ, ವಿ.ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ, ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಮೊದಲಾದವರು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವ ಹಾಗೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಬರಹಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನೇ ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ತಿ.ನಂ.ಶ್ರೀ ಮೊದಲಾದವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ನವೋದಯ ಬರೆಹಗಳ ಕಾವ್ಯ-ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದವರು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

1. ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯರಚನೆಗಳ ಮೂಲಕ

2. ನವೋದಯ ಕವಿಗಳೇ ಮಾಡಿರುವ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚರ್ಚೆಗಳ ಮೂಲಕ.

ಈ ಎರಡು ದಾರಿಗಳು ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಓದಿಗೆ ತೊಡಗಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ.

ನವೋದಯ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಗಾದವರೆಂದರೆ ಬೇಂದ್ರೆ ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ ನವೋದಯ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರು ಎನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ಬದುಕಿನ ಪರಂಪರೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿರುವ ಬೇಂದ್ರೆ ಶಿಷ್ಟವೆಂದು ಗುರುತಿಸುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕನ್ನಡ, ಧಾರವಾಡದ ಜನಪದೀಯ ಕನ್ನಡಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವರು. ಮಲೆನಾಡಿನ ದುಡಿಮೆಯ ಶೂದ್ರ ಬದುಕಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿರುವ ಕುವೆಂಪು ಶಿಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಯವರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದ ಕನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಕವಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದವರು. ಹೀಗಾಗಿ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯ ಕಟ್ಟುವ ಕನ್ನಡತನವೇ ವಿಶೇಷವಾದುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಇಬ್ಬರು ಕವಿಗಳ ಲೋಕ ಗ್ರಹಿಕೆಯೂ ಭಿನ್ನವಾದುದು.

ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದ ಒಳದಾರಿಯಾದ ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಡೆದಿದ್ದರೆ, ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯದ ಒಳದಾರಿಯಿಂದ ಅದರ ಹೊರಮುಖವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಯೋಚಿಸಿದವರು. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿಯೇ, ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಾಗಿ, ಎದುರು ಬದುರಾಗಿ, ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಚರ್ಚೆಗಳ ದೊಡ್ಡರಾಶಿಯೇ ಇದೆ. ಬೇಂದ್ರೆ ಹೆಚ್ಚೋ, ಕುವೆಂಪು ಹೆಚ್ಚೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಜಿದ್ದಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿರುವುದೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನವೋದಯದ ಈ ಇಬ್ಬರು ಕವಿಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಮೆರೆಯಿಸುವ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಇವತ್ತಿಗೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬೇಂದ್ರೆ–ಕುವೆಂಪು ಚರ್ಚೆಗಳ ಹರಹು, ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಈ ಇಬ್ಬರು ನಡೆಸಿರುವ ಕಾವ್ಯ–ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯ–ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಹರಹು ಇದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ ತಿಳಿವು ಮತ್ತು ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ಒಂದು ಶತಮಾನವನ್ನೂ ಮೀರಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಇಂದಿಗೂ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಗಳು ಅಪಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಗಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಆಗುಮಾಡಿರುವ ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೇ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಹೀಗೆ; ನವೋದಯದ ಹಿನ್ನಲೆ–ಮುನ್ನೆಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಪು.ತಿ.ನ, ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು, ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನವೋದಯದ ಒಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಈ ಮುಂದೆ ಹೆಸರಿಸಿರುವ ತಲೆಬರಹಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಅವು ಹೀಗಿವೆ;

2. ಹೊಸಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ: ನವೋದಯ ಬರೆಹಗಾರರ ಮಂಡನೆಯ ನೋಟ

3. ಸಾಹಿತ್ಯಕ ನವೋದಯ: ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನಗಳು

4. ಸಾಹಿತ್ಯಕ ನವೋದಯದ ಹಿಂದು–ಮುಂದುಗಳು: ಅಧ್ಯಯನಕಾರರ ನೋಟ

5. ವೈದಿಕದ ಎಲ್ಲೆ–ಎಲ್ಲೆಯಾಚೆಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ನೋಡುವ ಬಗೆಗಳು

6 ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಕಾಣುವ ಬಗೆಗಳು

7. ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ತೊಡಕು ಮತ್ತು ತೋರುದಾರಿಯಾಗಿ

8. ಸಮಾರೋಪ; ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಫಲಿತಗಳು, ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು, ಮಿತಿಗಳು

ಒಟ್ಟು ಈ ಓದಿನ ಮೂಲಕ 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ'ಯ ದಾರಿಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ನಡೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

---

[1]ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ: ಸಬಿಹಾ ಭೂಮಿಗೌಡ(ಸಂ), ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2007

[2]ಇದನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರರ 'ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅರುಣೋದಯ' ರಾ.ಯ.ಧಾರವಾಡಕರರ 'ಹೊಸಗನ್ನಡ ಉದಯಕಾಲ' ಮತ್ತು ಐ.ಮಾ.ಮುತ್ತಣ್ಣನವರ 'ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಕನ್ನಡ ಸೇವೆ'ಯಂತಹ ಮೊದಲಾದ ಬರೆಹಗಳು ವಿವರವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿವೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ-೨

ಹೊಸಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ:
ನವೋದಯ ಬರೆಹಗಾರರ ಮಂಡನೆಯ ನೋಟ

ಅಧ್ಯಾಯ-೨

ಹೊಸಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ: ನವೋದಯ ಬರೆಹಗಾರರ ಮಂಡನೆಯ ನೋಟ

ಇಲ್ಲಿ ಹೊಸಕಾಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳಿಂದ ಶುರುವಾದ 20ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದ ನವೋದಯ ಸನ್ನಿವೇಶ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಅ ಹೊತ್ತಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಆರಂಭದ ಒಟ್ಟು ಸನ್ನಿವೇಶದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಮಿಮಾಂಸೆಯ ಚಿಂತನೆಗಳು ಹುಟ್ಟು ಪಡೆದಿವೆ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಬರೆಹಗಾರರು ಕಾವ್ಯ, ಕತೆ, ನಾಟಕಾದಿ ಬರೆಹಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಬರೆಹಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತೊಡಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಆ ಮೂಲಕ ತಾವು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ತೊಡಗಬೇಕಾಗಿದೆ? ಅದರ ಉದ್ದೇಶ ಏನಾಗಬೇಕು? ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವು ಪ್ರಯೋಜವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ? ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತಿಯ ಸಂಬಂಧ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಓದುಗ ಸಂಬಂಧ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯ ದರ್ದುಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಆ ಹೊಸಕಾಲದ ಶುರುವಿನ ಅಗತ್ಯ ಹೊಣೆ ಎನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನವೋದಯ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಬರೆಹಗಾರರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಹೊಣೆಯಲ್ಲಿ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಹಲವು ನಡೆಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಇದು ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ಪರಿಣಾಮವನ್ನೇ ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ, 'ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ'ಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನವೋದಯ ಬರೆಹಗಾರರ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಾಲದ ಬರೆಹಗಳನ್ನು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳಿಂದಲೇ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಬಿಎಂಶ್ರೀಯವರ 'ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗೀತಗಳು' ಪ್ರಕಟವಾಗುವವರೆಗಿನ ಹೊಸಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ನವೋದಯದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ತಯಾರಿ ಎನ್ನುವಂತೆ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿ ನಾರಾಯಣರಾಯ, ಗೋವಿಂದ ಪೈ, ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶ್ವರರಾವ್, ಎಸ್.ಜಿ.ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ ಮೊದಲಾಗಿ ಅನೇಕರು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಕವಿತೆಯ ಮಾದರಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಅಂದು ಮೈಸೂರನ್ನು

ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ, ಮಂಗಳೂರನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಗೊಂಡದ್ದು ಈಗ ಇತಿಹಾಸ. ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ 1915ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿ ಬಿಎಂಶ್ರೀ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿಂದಾಚೆಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಬದಲಾವಣೆಗಳು, ಹೊಸ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ನಡೆದಿರುವಂತೆ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯೂ ಆರಂಭಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಶ್‌ನ ಮೂಲಕ ಜಗತ್ತಿನ ಮತ್ತಿತರೆ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಎದುರು ಗೊಂಡಂತೆಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯರಚನೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯರಚನೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯರಚನೆ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಯ ಈ ಹೊಸ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು 'ನವೋದಯ' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವತ್ತಿನ ಬರೆಹಗಾರರು ನಡೆಸಿದ ಕಾವ್ಯ-ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳು ಇವೆ. ಆ ಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಲ್ಲಿದೆ;

೨.೧ ಬಿಎಂಶ್ರೀ ನೋಟ:

'ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನ ಪುಸ್ತಕವೊಂದರಲ್ಲಿ ಬಿಎಂಶ್ರೀಯವರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಅಂದು ನಡೆಸಿರುವ ಚರ್ಚೆಯ ಬರೆಹಗಳು ಇವೆ. 'ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗೀತಗಳು' ಮೂಲಕ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡಕಾವ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಬಿಎಂಶ್ರೀ ಅದೇ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮಾತು ತಲೆಯೆತ್ತುವ ಬಗೆಯನ್ನೂ, ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಆಗಬೇಕಾದ ನಡೆಗಳನ್ನೂ ಕುರಿತು ಹೇಗೆ ಯೋಚಿಸಿದ್ದರು? ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಯೋಜಿಸುವಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ತೊಡಗಿದ್ದರು? ಆ ಮೂಲಕ 'ಕನ್ನಡದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ'ದ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಂಡಿದ್ದರು? ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಬಿಎಂಶ್ರೀಯವರ ಆ ಯೋಜನೆಗಳು ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ನಿರ್ಧರಿತ ಗುರುತುಗಳೂ ಆಗಿದ್ದವು. ಆ ಸಂಗತಿಗಳು ಹೀಗಿವೆ;

'ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗೀತಗಳು' ಪುಸ್ತಕದ ಅರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತುಗಳಿವೆ [1]. 'ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಛಲಹಿಡಿಯದೆ, ವಿಶ್ವಕವಿತಾ ವಿಷಯಗಳಾದ ಯುದ್ಧ, ಪ್ರೇಮ, ಮರಣ, ದೇಶಭಕ್ತಿ,

ಪ್ರಕೃತಿಸೌಂದರ್ಯ, ಮಾನವಜನ್ಮದ ಸುಖದುಃಖಗಳು, ರಾಗದ್ವೇಷಗಳು, ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು, ಜನ್ಮಾಂತರದ ದರ್ಶನಗಳು ಮುಂತಾದ ಕಾವ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇತರ ದೇಶದ ಕವಿಗಳು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಿ ಸಹಜ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯ ರಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವರೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ, ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ, ಶಿಕ್ಷಣಬದ್ಧವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ಹಿಂದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಂದೆ ಇನ್ನೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ತಾಳಲಿ' ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ 'ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು ತಿಳಿಯಲಿ, ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಕವಿಗಳು ಶೃಂಗಾರರಸವನ್ನು ಹೇಗೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿಯೂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿಯೂ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೂ ತೋರಿಸುವರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಮೂಲವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನೇ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಪದ ಪ್ರಯೋಗ, ಛಂದಸ್ಸು, ಶೈಲಿ, ಭಾವ, ರಸ–ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮೂಲಕವಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ, ಕನ್ನಡದ ಜಾಯಮಾನವನ್ನು ಮೀರದೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಛಂದಸ್ಸು, ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಛಂದಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹೋಲಬಹುದೋ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೂ ಆ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಇಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಜೀವದುಸಿರು ಆದ **ಪಡುವಲ ಕಡಲ ಹೊನ್ನ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ, ಇವಳ ಸೊಬಗನವಳಿಗೆ ತೊಡಿಸಿ, ಅವಳ ತೊಡಿಗೆ** ಇವಳಿಗಿಡಿಸಿ ನೋಡಿ ಹಾಡುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಕ್ ಮತ್ತಿತರೆ ಪರದೇಶಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನಡೆಗಳನ್ನು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್, ಗದಾಯುದ್ಧ ನಾಟಕಂ, ಪಾರಸಿಕರು ಮೂಲಕ ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಕನ್ನಡಮಾತು ತಲೆಯೆತ್ತುವ ಬಗೆ[2]'ಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ

ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದ ಆರ್ಯಶೂದ್ರರೇ ಇದ್ದರೂ, ಅವರ ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳೂ ಒಡೆದು ಈಗ ಮೇಲಾಗಿರತಕ್ಕವು ಹತ್ತುಹದಿನೈದಿರುತ್ತವೆ.

ಯಾವ ಯಾವ ಭೇದಗಳಿಂದ ಆರ್ಯಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲವೋ, ಆಯಾ ಭೇದಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಮಾಡಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕಲಸಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಆಚಾರ, ಜಾತಿ, ಮತ ಎಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಆಗುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗಬೇಕು. ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಭಾಷೆ ಒಂದಾಗಬೇಕು.

ಒಂದೇ ಭಾಷೆ ಇರುವುದು ಉತ್ತಮ ಪಕ್ಷವೇ ಸರಿ. ಆ ರೀತಿ ಇರತಕ್ಕ ಜನರು ಪುಣ್ಯವಂತರು. ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದೆ ಜಾತಿಯ ಜನರು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋದರೋ, ಇಲ್ಲವೇ

ಕೆಲವರಾದ ಪೂರ್ವನಿವಾಸಿಗಳಿಗೂ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಹಿಂದೆಯೇ ಕಲಿಸಿಬಿಟ್ಟರೋ, ಅಲ್ಲಿ ಈಗ ಒಂದೇ ಭಾಷೆ ನಿಂತಿದೆ.

ಒಳ್ಳೆಯದು, ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನೇ ಏಕೆ ದೇಶಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಹರಡಬಾರದು? ಆಗಬಹುದು; ಆದರೆ ಮೂವತ್ತು ಕೋಟಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಂದು ನರಪಿಳ್ಳೆಯೂ ಬಿಡದ ಹಾಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾತನ್ನು ಆಡುವುದು ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವೇ ಯೋಚಿಸಿ; ಆ ಯುಗ ಬರುವ ತನಕ ನಾವೇನು ಮಾಡಬೇಕು?

ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ದೇಶಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿ ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಜನಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕೂ, ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿಗಾಗಿ ಒದ್ದಾಡುವ ಇಂಡಿಯಾದ ವಿದ್ಯಾವಂತರಿಗೂ, ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಲಾಭವಾಗುವಂತೆ ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದೇ ಮೇಲು.

ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಬಿಡುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇದು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರಾದ ಆರ್ಯರ ಭಾಷೆ; ಇದರಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರವೆಲ್ಲಾ ಅಡಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಹೊರತು ಹಿಂದಿದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಲಿ, ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಲಿ, ಮುಂದೆ ತಿದ್ದಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಾಗಲಿ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಂತನೆನ್ನುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಸಂಸ್ಕೃತ, ತನ್ನ ಕಡೆಯ ದೇಶಭಾಷೆ ಈ ಮೂರನ್ನೂ ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು.

ಈ ಮೂರನ್ನೂ ಕಲಿಸತಕ್ಕ ಭಾರ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯ ಪಂಡಿತರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಇದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವ ಭಾರ ವಿದ್ಯಾವಂತರ ಮೇಲಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಹೆಮ್ಮೆಯೂ ಉಬ್ಬುಬ್ಬೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಂಟು.

ಕನ್ನಡಭಾಷೆ ಪದ ಬಲವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತವೇ ಆಧಾರವೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಬಲ್ಲ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಆರ್ಯರು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ದ್ರಾವಿಡರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಹರಡಿದರು. ಆ ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಭಾವಗಳಿಗೆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪುಷ್ಟಿಮಾಡಿದರು. ಬರೆಹವನ್ನು ಕಲಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರು; ಕಾವ್ಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಆ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ವೃತ್ತಗಳನ್ನೂ ಅಲಂಕಾರ ವ್ಯಾಕರಣಗಳನ್ನೂ, ಪುರಾಣ ಇತಿಹಾಸಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಈ ರೀತಿ ಉಳದ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಮಾಡಿ ನಾಡೆಲ್ಲಾ ಜೀವಕಳೆಯಿಂದ ತುಂಬಿ

ತುಳುಕಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿಟ್ಟರು. ಅವರ ಭಾಷೆ ಪುಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಅವರ ಜ್ಞಾನ ವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತು. ಅವರ ಮತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಯಿತು.

ಹಿಂದಿನ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವೂ ಅದರ ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗವೂ ಕುಗ್ಗಿ ಹೋದುವು. ಮುಂದೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವೂ ಅದರ ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗವೂ ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಜೀರ್ಣವಾದ ನಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಟ್ಟು ಎತ್ತಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆಗೆ ಇಳಿದಿರುವ ದೋಷಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಹಾರವಾಗಬೇಕಾದ ದೋಷಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ;

ಕಾವ್ಯವಸ್ತುವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಹಳೆಯ ಕಥೆಗಳೇ, ಕಾವ್ಯರೀತಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ, ಎಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಕ್ರಮ, ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರವನ್ನು ಮಾರಿಕೊಂಡ ಕವಿಗಳು, ಹಿಂದಿನವರು ಹೇಳಿದ ಭಾವಗಳನ್ನೇ ಬೇರೆ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನವರು ಜೋಡಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ವರ್ಣನೆ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಬ್ಬವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಅಂದ ಚಂದಗಳನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಕೌಶಲಗಳನ್ನೇ ಅರಿಯರು ನಮ್ಮ ಕವಿಗಳು, ಶೈಲಿ, ಎಲ್ಲೋ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟು, ಮರೆತು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯದ ರೂಪವೋ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಪದ್ಯವೇ.

ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಬಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾವಂತರಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟಾದರೂ ಹರ್ಷವಿಲ್ಲ, ಲಾಭವಿಲ್ಲ, ಎಲ್ಲಾ ಕೃತ್ರಿಮ, ಅಸಂಬದ್ಧ ಎಂದು ಕೈ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು; ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ವಾಂಸರಂತೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇನಿದೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತದ ಎಂಜಲು, ಉಗಿದ ಕಬ್ಬಿನ ಸಿಪ್ಪೆ ಎಂದು ಧಿಕ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ದೋಷಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಭಾಷೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು, ಕಾವ್ಯಮಾಲೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಕೊನೆಮುಟ್ಟ ಶೋಧಿಸಿ, ಹೊಸದಾಗಿ ಲಕ್ಷಣ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರಚಿಸಬೇಕು. ಹಳ–ಹೊಸಗನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ, ನಿಘಂಟು, ರಸ, ಅಲಂಕಾರ, ಕಾವ್ಯಸ್ವರೂಪ, ಕಾವ್ಯವಿಮರ್ಶೆ, ಛಂದಸ್ಸು, ಕಾವ್ಯಮಾಲೆಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸತಕ್ಕವರು ಹಿಂದಿನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ಈಗಿನ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ಗಣನೆಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪೂರ್ವಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಆದುಕೊಂಡು ಬಾಲ ಶಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು. ಭಾಷೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೊಸಗನ್ನಡವನ್ನೇ ಬರೆಯಬೇಕು. ಗ್ರಾಮ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿದ್ಯಾವಂತರೂ ಉತ್ತಮ ಜಾತಿಯವರೂ ಆಡತಕ್ಕ ಸ್ಫುಟವಾದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಗ್ರಂಥಭಾಷೆಯಾಗಿ ತಿರುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಇದೇ ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಂತು ಎತ್ತಲೂ ಹರಡುತ್ತದೆ. ಜೀವನಕ್ಕೆ

ಸುಖವನ್ನು ತರುವ ವೈದ್ಯ, ನ್ಯಾಯ, ಶಿಲ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಕುಶಲಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಪ್ರಕೃತಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದಲೂ, ಇಂಗ್ಲಿಶ್‌ನಿಂದಲೂ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಗ್ರಹಿಸಿ ಮಿಕ್ಕವರಿಗೆ ಅವರು ಆಡುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಇವಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಇಂಗ್ಲಿಶ್‌ನಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಸಹಾಯ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡ ಕವನಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಸ್ವಂತ ನಾಟಕಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಬರೆಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಸೀನೀರು ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಡಲಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಉಪ್ಪುನೀರು ಕುಡಿಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಆಚಾರ್ಯರೂ, ಕವಿಗಳೂ, ಶೂರರೂ ಇದ್ದರು. ಪೊಳ್ಳು ಹರಟೆಯಾಗಿರುವ ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಶ್ರಮದಿಂದ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಆದಿಯಿಂದಲೂ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಶಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲೂ, ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲೂ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ಹಾಗೆ, ಈಗ ದೈವ ಯತ್ನದಿಂದ ಲಭಿಸಿರುವ ಇಂಗ್ಲಿಶ್‌ನ ಶಿಕೆಯಲ್ಲೂ, ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲೂ ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ ಪರಮೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದುದು. ಗ್ರೀಕ್, ಲ್ಯಾಟಿನ್, ಜರ್ಮನ್, ಪ್ರೆಂಚ್, ಸಂಸ್ಕೃತ ಮುಂತಾದ ಭಾಷೆಗಳ ಸಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಪುಷ್ಟಿಯಾದದ್ದು. ಇದರ ಗುಣವನ್ನು ಕಲಿತು ಭಾಷಾಂತರಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಬೊಕ್ಕಸವನ್ನು ತುಂಬಿಟ್ಟರೆ ಸ್ವದೇಶಮಾರ್ಗವೂ ವಿದೇಶಮಾರ್ಗವೂ ಕಲೆತು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ನಾನು ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಂಡಿತರು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಬಹುದು. ನೀತಿ ವಿಷಯವಾಗಿ, ಆಚಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಜೀವಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಕರ್ಮಪಾಶ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಪೂರ್ವದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಾವು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆವು. ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಶೃತಿ, ಸ್ಮೃತಿ, ಉಪನಿಷತ್ತು, ಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ, ಆಚಾರ್ಯರ ಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಅನ್ಯಮತಗಳ ತತ್ವಗಳನ್ನೂ ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ಜನಗಳ ಜ್ಞಾನೋದಯವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆಯೂ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ದೆಶೆ ಬಂದೇ ಬರುವುದು. ದೇಶದ ಘನತೆಗೆ ಆಧಾರವಾಗುವುದು. ಇನ್ನೊಂದು ಸಾರಿ ಹಿಂದೆ ಆರ್ಯಭೂಮಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಋಷಿಗಳೂ, ವೀರರೂ ಜನ್ಮವೆತ್ತುವರು. ಎತ್ತಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಶಾಂತಿಯನ್ನೂ ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವರು. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಲೋಕವೆಲ್ಲಾ ಬಗ್ಗುವುದು.

ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀಯವರ ನವೋದಯ ಕನ್ನಡಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರಕಾರ;

- ಒಂದೇ ಭಾಷೆ ಇರುವುದು ಉತ್ತಮ ಪಕ್ಷ,
- ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ದೇಶಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಬೇಕು,

- ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಜನಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕೂ, ಇಂಡಿಯಾದ ವಿದ್ಯಾವಂತರಿಗೂ, ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಲಾಭವಾಗುವಂತೆ ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು,
- ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಬಿಡುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇದು ಪೂರ್ವಿಕರಾದ ಆರ್ಯರ ಭಾಷೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಂಡಿತರು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಬಹುದು,
- ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಸಂಸ್ಕೃತ, ತನ್ನ ಕಡೆಯ ದೇಶಭಾಷೆ ಈ ಮೂರನ್ನೂ ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು,
- ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿ, ಉಪನಿಷತ್ತು, ಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ, ಆಚಾರ್ಯರ ಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಅನ್ಯಮತಗಳ ತತ್ವಗಳನ್ನೂ ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ಜನಗಳ ಜ್ಞಾನೋದಯವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆಯೂ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ,

೨.೨ ಪು.ತಿ.ನ. ನೋಟ:

ನವೋದಯ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಗಾಢವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರೆದ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಪು.ತಿ.ನ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳು. ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಬರೆವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಆ ಕುರಿತ ಕಾವ್ಯ-ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆ ಎಲ್ಲವೂ ಪುತಿನ ಪಾಲಿಗೆ ತಾವು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ ಭಾರತೀಯ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ರಸಧಾರೆಯನ್ನು ಮಿಂದಿರುವುದರ ಹೊಸ ರೂಪವೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯರಚನೆ, ಕಾವ್ಯದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯ ಕುತೂಹಲದ ಹೊಸ ನಡೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಹೊರತಾಗಿ ಪು.ತಿ.ನ ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯವನ್ನು, ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಮೇಳೈಸಲು ಅವರು ಬಳಸಿರುವ ದಾರಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಚಿಂತನೆಯ ಪರಂಪರೆ ಮಾತ್ರವೇ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ನಡೆಸಿರುವ ಕಾವ್ಯ ಚಿಂತನೆಯು ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆ ಬರಹಗಳು ಹೀಗಿವೆ;

'ಕಾವ್ಯದ ಜೀವಾಳ, ರಸಸ್ತರ ಸೋಪಾನ, ರಸಸ್ವರೂಪ, ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಜನ, ಕಾವ್ಯದ ಒಳಮುದ್ದು-ಹೊರಮುದ್ದು, ಕವಿ ಸಹೃದಯ, ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಮತ್ತು ಕವಿತೆ, ಕಾವ್ಯದ ಚರಿಗೆ, ಕವಿಯ ಆನಂದನುಭೂತಿ-ಪ್ರಕೃತಿ, ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಅಹಂರಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯಂಜನೆ, ಭಾವಪ್ರಪಂಚ, ಅಸಂಭಾವ್ಯತೆಯಿಂದ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಬರುವ ರಮ್ಯತೆ, ಕವಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗ, ಶಬ್ದಮಾಧುರ್ಯ, ಛಂದಸ್ಸು, ಗದ್ಯಕಲೆ, ಭಾವನಾ ಚಿತ್ರಗಳು, ಗೀತ-ನೃತ್ಯ-ರೂಪಕ, ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ನೀತಿ ಬೋಧೆ, ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಸೌಂದರ್ಯ, ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ, ಋತ-ತಸ್ಯ-ರಸ: ನನ್ನ ಜೀವನತತ್ವ

ಮೀಮಾಂಸೆ, ಕವಿ ಕಾವ್ಯಾಕರ್ಷಣೆ, ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕವಿತೆಯ ನೆಲೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಬರಹಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಚಿಂತನೆಯ ದಾರದಲ್ಲಿ ಪೋಣಿಸಿದಂತಿದ್ದು, 'ಕಾವ್ಯ ಕುತೂಹಲ' ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ[3].

ಕವಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಎರಡು ಗುಣಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರಬೇಕು. 1) ಭವದ ತೀವ್ರ ಸಂವೇದನಾ ರೂಪವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆ–ಭವನಿಮಜ್ಜನ ಚಾತುರ್ಯ 2) ಭವದ ನಿಮಜ್ಜತೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಬೇರೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಪ್ರಜ್ಞೆ–ಲಘಿಮಾಕೌಶಲ. ಅಂದರೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನೇರವಾಗಿ ಅವುಗಳ ತೊಡಕಿನಲ್ಲೇ ರಮಿಸುತ್ತ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಿಸುವವರು ಶಾಸಕರ, ಶೂರರ, ಧರ್ಮ ಪ್ರವರ್ತಕರ, ಕಾಮ ಪ್ರಬೋಧಕರ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರತಕ್ಕವರು. ಯಾವ ಉದ್ವೇಗದ ಆಕರ್ಷಣೆಗೂ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳದೆ ಅದರ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ವಿಕರ್ಷಣ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾರೊಡ್ಡಿ ಬರೆಯುವವನು ನಿಜವಾದ ಕವಿ. ಮೇಲೆ ತೇಲುತ್ತ ಭವದ ಸುತ್ತ ಪರಿಭ್ರಮಿಸುವ ಆತ್ಮ ಸುರಾಂಶಗಳು ಕವಿಯ ರಚನೆಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾಚುರ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಕಾವ್ಯದ ಗುಣ ಭವೋದ್ವೇಗ ಪ್ರಶಮನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಶ್ಲೀಲತೆಯ ಸೋಂಕಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಮೊದಲು ಭವದನುಭವ, ನಡುವೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮತ್ತೆ ಪುನರ್ಭವ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಶಾಂತ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಮೆರೆಸುವಂತಹದ್ದು ಕಾವ್ಯ ಎಂದು 'ಕಾವ್ಯದ ಜೀವಾಳ'ವನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆನಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ರಸಸ್ಥಿತಿಯೇ ದೇಗುಲ. ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ ಆ ದೇಗುಲವನ್ನು ಏರುವಂತಾಗಬೇಕು. ಭವ ಮಗ್ನರಿಗೂ ರಸದರಿವು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಸಿಗಬೇಕು. ಸಾಧುಸಿದ್ಧಸಂತರ ತೇಜಗಳನ್ನು ಹೊಳೆಸಿ ಅಲೌಕಿಕ ಭಾವಗಳನ್ನು ಮಿಂಚಿಸುತ್ತ, ತಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತ, ಋಷಿ ಮುಖೋದ್ಗತ ಬ್ರಹ್ಮಬೃಂಹಿತಗಳಿಂದ ಸಕಲರನ್ನು ಉಲ್ಲಾಸಗೊಳಿಸುವುದೇ ಕಾವ್ಯಜಾಗರ. ಅದೇ 'ರಸಸ್ತರ ಸೋಪಾನ'.

ರಸವೆನ್ನುವುದು ಒಂದು ಮನಸ್ಥಿತಿ. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಂದು ತೆರೆದ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ತರುವುದು. ಆ ಹದದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಅದರ ಆಳ ವಿಸ್ತಾರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ರಸಸ್ವರೂಪ. ಅದೊಂದು ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆ. ಇದನ್ನು ಆಗುಮಾಡುವ ಕವಿ ಕುಶಲ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಮಗೆ ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿ ಚಂದಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕವಿ ಹುಡುಕುವ ಹೊಸ ತಂತ್ರಗಳೇ ಆತನ ಕಾವ್ಯ.

ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದು ರಸವಹನ ಗುಣವನ್ನು. ತತ್ವಾನ್ವೇಷಣೆಯನ್ನಲ್ಲ. ತತ್ವ ಪ್ರಚಾರವನ್ನಲ್ಲ. ರಾಗದ್ವೇಷ ನ್ಯಾಯ ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನಲ್ಲ. ಭವದ ಉಪಶಮನವನ್ನು. ಬೆಂಕಿಯ

ಕಾವನ್ನಲ್ಲ, ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವ ಬೆಂಕಿಯ ಶೀತಲತೆಯನ್ನು. ಸಂಗೀತದಂತೆ ಕಾವ್ಯ ಕೂಡ ವಾಸ್ತವದ ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ ಅಪ್ಸರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದು ಭೋಗ್ಯ, ಅದು ದಿವ್ಯ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಪು.ತಿ.ನ. ಚಿಂತನೆಯ 'ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನ'.

ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ, ಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ಧ್ವನಿ ಕಾವ್ಯದ ಒಳಮುದ್ದು ಮತ್ತು ಹೊರ ಮುದ್ದುಗಳು. ಅಂದರೆ ಪ್ರತಿಭೆ ಕವಿ ಪರವಾದುದ್ದು, ಧ್ವನಿ ಸಹೃದಯ ಪರವಾದದ್ದು. ಕಾವ್ಯದ ಬೆಲೆ, ಕವಿ ಪ್ರತಿಭಶಾಲಿ ಎಂಬ ಆತ್ಮಪ್ರತ್ಯಯದ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸದೆ ರಸಿಕರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವಂತಹದ್ದು. ಒಳಮುದ್ದು ಕವಿಗೆ ಸತ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯ ಮುಖೇನ ಸಾಮಾಜಿಕವಾದ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳ ಮೂಲಕ ಹೊರಮುದ್ದು ಆಗಬೇಕು. ಇದು ಹೇಗೇಂಬುದೇ– ಒಳಮುದ್ದನ್ನು ಹೊರಮುದ್ದಾಗಿಸುವುದೇ ಕವಿಯ ಕಲೆ. ಕವಿ ತನ್ನ ಆತ್ಮಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲೂ ಪೋಲಾಗದಂತೆ ಕಾವ್ಯಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಪರಿಕರ್ಮ ಕೌಶಲ. ಇದು ಪುರುಷಾಯತ್ತ. ಇದು ಆತ್ಮಸಂಸ್ಕರಣ ಬಲದಿಂದ, ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಪರಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಯೋಗ ಕೌಶಲದಿಂದ ಬರುವಂತಹದ್ದು.

ಕವಿ ತಾಮಸನಾದರೂ ರಾಜಸನಾದರೂ ಸಾತ್ವಿಕನಾದರೂ ಆತನಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾವ್ಯ ದೊರೆಯಲಾರದು. ಅಂತಹ ಕವಿ ಗುಣಮಲಿನ. ಕವಿ ಗುಣಾತೀತನ ಸ್ತರಕ್ಕೆ ಏರಿದಾಗ ಮಾತ್ರ, ಭೂತಾತ್ಮನಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಆತನ ಕೃತಿ ನಲ್‌ಕಳೆಯಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತದೆ. ಒಳ್ಳೆ ರಸವತ್ ಕವಿತೆ, ನಾವು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ವರ್ಣನೆಯ ಮಾತಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಲಾಗದ, ಇಲ್ಲವೆ ಮತ್ತೆಲ್ಲೂ ದೊರೆಯದ ಅನುಭೂತಿಯ ಮಾತು. ಅಂದರೆ, ಕವಿತೆಯಿಂದ ನಾವು ಬಯಸುವುದು, ಬಯಸಬೇಕಾದುದು ನಿರ್ಲಿಪ್ತವೂ, ಜ್ಞಾನದೀಪ್ತವೂ, ಪ್ರೇಮಲವೂ ಆದ ಚಿತ್ತದ ಸಂಸರ್ಗವನ್ನು. ಅದು ಸಂಸ್ಕೃತವೂ, ದೃಢವೂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಬುದ್ಧಿಯೊಡನೆ ಪರಿಪರಿಯ ಪರಿಸರಗಳಲ್ಲಿ, ಬಗೆಬಗೆಯ ವಸ್ತು ಸ್ವಭಾವಗಳೊಡನೆ ಚಲಿಸುವಾಗ ಪಡೆವ ಅಪೂರ್ವ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕವಿ ನಿರ್ಮಲ, ಅನಿರ್ಬದ್ಧ ಪ್ರೇಮರೂಪಿಚಿತ್ತ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದೇ 'ಕವಿಸಹೃದಯ'. ಇಂತಹ ಸಹೃದಯ ದಾರಿದ್ರವ್ಯವೇ ಕವಿಗೂ ಕಲೆಗಾರನಿಗೂ ಇರುವ ನಿಜವಾದ ದಾರಿದ್ರ್ಯ. ಕಾವ್ಯಕಲೆಗೂ ಒಂದು ಮಾರ್ಗ, ಒಂದು ರೀತಿ, ಒಂದು ದರ್ಶನ, ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಉಂಟು. ಇದೇ ಭಾರತೀಯ ಕವಿ ಪರಂಪರೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ನಾವು ಬರಡಾಗಬಾರದು. ಹೊಸದರೊಡನೆ ಕಸಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕಾವ್ಯದ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ. ಹೊಸ

ಹೊಸ ನಡೆ ಬೆಡಗುಗಳು ಅವಶ್ಯಕ ಎಂಬುದು ಪು.ತಿ.ನ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಧ್ವನಿಕಾವ್ಯ ಎಂದು ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಮತ್ತು ಕವಿತೆ)

ತನ್ನ ಬಾಳಿಗೆ ಕಳೆತಂದು ಹೃದಯ ಹೃದಯಕ್ಕೂ ಹರಿದು ಅಕ್ಷಯವಾಗುವ ತನ್ನ ಆನಂದವನ್ನು ಕವಿ ಯಾವ ಕೌಶಲದಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ? ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಸ್ತು ಈತನಿಗೆಂತು ರಸಪ್ರದವಾಯಿತು? ಈ ಮನಮೋಹನ ವಿದ್ಯೆಯ ರಹಸ್ಯವೇನು? ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕವಿಯ ಆನಂದಾನುಭೂತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಂಟನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಪು.ತಿ.ನ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೂಲ ಸ್ಥಾಯಿಭಾವ ಆನಂದ. ಇದರ ಆದಿ ಅವ್ಯಕ್ತ, ಅಂತ್ಯವೂ ಅವ್ಯಕ್ತ, ಆದರೆ ಮಾನವರಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತು, ತಮ್ಮ ಅತ್ಯಂತ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಆನಂದವೆಂದು. ಆನಂದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಬೆಳಕು. ಇದೇ ಆತ್ಮದ ಕಾಂತಿ. ನಮಗೆ ತಿಳಿದ ಭೌದ್ದಿಕ ತೇಜಸ್ಸು, ದೈಹಿಕ ಪ್ರಾಣ, ಮನೋಬುದ್ದಿ ಜನ್ಯ ಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಈ ಬೆಳಕುಗಳಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾದದ್ದು, ತತ್ ಪುಷ್ಟವಾದುದು. ಇದು ನಷ್ಟವಾದರೆ ದುಃಖ. ತಿರೋಹಿತವಾದರೆ ವಿಷಾದ. ಸಮಸ್ತ ಭಾವಗಳು ಇದರ ವರ್ಗಾಂಶಗಳು ಎಂದು ಕಾವ್ಯಾನಂದವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯೊಳಗಿನ ಅಸಾಂಭ್ಯವ್ಯತೆಯ ಗುಣದಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕಾವ್ಯದ ರಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಸೌಂದರ್ಯದ ನಂಟು ಅದು ಆಗುಮಾಡುವ ಆತ್ಮ ಬೋಧೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಸೌಂದರ್ಯದ ಪರಮ ಸಾಧನ ಔಚಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಅದರ ನಿರ್ವಹಣೆ. ಇದು ನಡೆಯುವುದು ಬುದ್ದಿಯಿಂದ. ಬುದ್ದಿಯು ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಆತ್ಮ ಎಂಬ ಎರಡು ಪ್ರಭಾವಗಳ ಅಡಿಯಾಳು. ಆ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಕಾವ್ಯಸೌಂದರ್ಯ ಕೆಡದಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಕವಿಯ ಕೆಲಸ. ಆ ಮೂಲಕವೇ ಸೌಂದರ್ಯಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಅಂತಹ ಸೌಂದರ್ಯ ಸಮಾಜದ, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಇಡೀ ಜೀವನ ಚರಿತೆಯನ್ನೆ ವ್ಯಾಪಿಸಬಲ್ಲದು. ಯಾವುದರಿಂದ ಸರ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿರ್ವೈರಭಾವ ಮೂಡುತ್ತದೆಯೋ ಅಂತಹ ರಸಸ್ತ ಕಲಾಫಲ ಸೌಂದರ್ಯ. ಇದು ಲೋಭ ಮೋಹ ಕಾತರಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವಂತಹದ್ದು, ಮಂಗಳಕರವಾದದ್ದು. ಅಂತಃಕರಣ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಸಿಗುವ ಸತ್ಯ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಬಗೆಯನ್ನು "ರಸಪ್ರಜ್ಞೆ" ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರಿಗೆ ರಸಪ್ರಜ್ಞೆ ಎಂದರೆ ಸತ್ಯ, ಶಿವ, ಸುಂದರಗಳು ಒಂದಾಗಿರುವ ಸ್ಥಿತಿ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಚರ್ಚಿಸಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

- ಕಾವ್ಯದ ಗುಣ ಭವೋದ್ಯೋಗ ಪ್ರಶಮನ
- ಪ್ರಶಾಂತ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಮೆರೆಸುವಂತಹದ್ದು ಕಾವ್ಯ
- ಋಷಿ ಮುಖೋದ್ಗತ ಬ್ರಹ್ಮಬೃಂಹಿತಗಳಿಂದ ಸಕಲರನ್ನು ಉಲ್ಲಾಸಗೊಳಿಸುವುದೇ ಕಾವ್ಯಜಾಗರ. ಅದೇ 'ರಸಸ್ತರ ಸೋಪಾನ'
- ಬೌದ್ಧಿಕ ತೇಜಸ್ಸು, ದೈಹಿಕ ಪ್ರಾಣ, ಮನೋಬುದ್ಧಿ ಜನ್ಯ ಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಈ ಬೆಳಕುಗಳಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾದದ್ದು, ತತ್ ಪುಷ್ಪವಾದುದು,
- ಇದು ಪರಿಕರ್ಮ ಕೌಶಲ. ಇದು ಪುರುಷಾಯತ್ತ. ಇದು ಆತ್ಮಸಂಸ್ಕರಣ ಬಲದಿಂದ, ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಪರಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಯೋಗ ಕೌಶಲದಿಂದ ಬರುವಂತಹದ್ದು,
- ಭವದ ತೀವ್ರ ಸಂವೇದನಾ ರೂಪವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆ–ಭವನಿಮಜ್ಜನ ಚಾತುರ್ಯ. ಭವದ ನಿಮಜ್ಜನತೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಬೇರೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಪ್ರಜ್ಞೆ–ಲಘಿಮಾಕೌಶಲ.

೨.೩. ಬೇಂದ್ರೆ ನೋಟ:

ಬೇಂದ್ರೆ ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು "ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿರಾಟ್ ಸ್ವರೂಪ" ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ[4]. ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಾಹಿತ್ಯಯೋಗ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ತಾವು ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪಂಡಿತ ಪರಂಪರೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಜನಪದದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಹತ್ವ, ಜೀವನದೊಡನೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಬಂಧ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಕಾರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವು ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ರಸಯೋಗ ಆಗಿರುವಂತೆ ಸಾಮಯಿಕ ಯೋಗವು ಎನಿಸಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವು ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ದೀಕ್ಷಿತವಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಬೇಂದ್ರೆಯ ನಿಲುವು. ಅಂತೆಯೇ ಅವರ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯು ಕೂಡ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಹಲವು ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇಹದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಂಜೀವನಿ ವಿದ್ಯೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಬೇಂದ್ರೆಯು ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದರೇನು? ಎನ್ನುವ ತಮ್ಮ ಬರಹದಲ್ಲಿ ವೇದಗಳು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಕೊಟ್ಟಿವೆ, ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಬ್ಧ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗಳು ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮೇಶ್ವರರಿದ್ದಂತೆ ಎಂದು ಕಾಳಿದಾಸನ ಮಾತನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ರಸದಲ್ಲಿ ನಾಂದು ಜನರು ತಮ್ಮ ಸಾಮರಸ್ಯ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಾರಥಿಯಾಬೇಕಾಗಿದೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಂತೆ ಎನ್ನುವ ಬೇಂದ್ರೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಜೀವನವು

ಒಂದನೊಂದು ತಿಂದು ಬದುಕುವುದರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದನೊಂದು ತಿಳಿದು ಬದುಕುವುದರಲ್ಲಿದೆ. ಅದೇ ಬಾಳು. ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಪುರುಷದರ್ಶನ ಒಂದು ಹಾದಿ. ಹೃದಯವು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗರ್ಭಗುಡಿ, ಸಾಹಿತ್ಯವು ಜನಾಂಗ ಹೃದಯದ ಮಹಾದ್ವಾರ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ವಿರಾಟ್‌ರೂಪಿಯಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ರಸ ಮತ್ತು ಜನ್ಮ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಅದು ರಸಯೋಗ. ಅಲ್ಲಿ ಮಾತು ಮಂತ್ರವಾಗಬೇಕು, ಜೀವನವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಬೇಕು, ಸತ್ಯದ ಉಪಾಸನೆ ಇದಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯವಾಗಬೇಕು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಶೈಲಿಯ ಸೊಗಸಲ್ಲ. ರಂಜನೆಯ ರಸವಲ್ಲ. ಸಿಂಗಾರದ ಸಡಗರವಲ್ಲ. ಮಹಾಪುರುಷ, ಮಹಾ ಪ್ರಕೃತಿಯ, ಆತ್ಮರತಿಯ, ಆತ್ಮಕ್ರೀಡೆಯ, ಮಹಾ ರಸಗಳ ನಲಿದಾಟ, ಒಲಿದಾಟ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವು ಅಮೃತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದವರು ಬೇಂದ್ರೆ. ಅವರ ನೋಟದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಜೀವನವೆಲ್ಲವೂ ಸತ್ಯ. ಆಲಂಬನ, ಉದ್ದೀಪನ, ವಿಭಾವಗಳ ಸತ್ಯ. ಸಾತ್ವಿಕ ಭಾವಗಳ ಸತ್ಯ, ಸ್ಥಾಯಿಭಾವಗಳ ಸತ್ಯ, ಪುರುಷ, ಪ್ರಕೃತಿ ಭಾವಗಳ ಸತ್ಯ. ಅವರು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಜೀವನವು ಬಿಂಬ, ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಬಿಂಬ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜೀವನಗಳೆರಡು ನಾಸೋಚ್ಛಾಸ ಕ್ರಿಯೆಯ ಹೃದಯದ ಪಕ್ಷಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯವೇ ಸತ್ಯದ ಪಾತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಆನಂದ ಮಂದಾಕಿನಿ ಅಪಾರ ಮಸ್ತಕವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಮೂರು ಲೋಕ ಮುಳಿಗಿಸುತ್ತಾಳೆ, ಉದ್ದರಿಸುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೊಡ್ಡಸ್ಥಿಕೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಡತನವು ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಸ್ತು ಯಾಕಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಇದು ವೇದಾಂತಿಗಳ ಒಗಟು, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಗುರಿ, ದುಡ್ಡುಳ್ಳವರ ಸಮಸ್ಯೆ, ಬಡವರ ಬಡಿದಾಟ ಆದ ಕಾರಣವೇ ಅದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾರ್ವಭೌಮ ವಸ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸಂಗತಿ.

ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಲೋಕವನ್ನು ಅಂಟಿಕೊಂಡೆ ಲೋಕದಾಚೆಗಿನ ನಿಜಗಳನ್ನು ಎಟುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ವೇದಾಂತದ ದಾರಿಯದು. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಬೇಂದ್ರೆಗೆ ಮಾನವ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಸ್ವಯಂತೃಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಪರ ದ್ವೇಷಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವುದು ಸಾಹಿತ್ಯ. ಸುಖ ದುಃಖ ಉಪೇಕ್ಷೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಲಿಪ್ತವಾಗಬಹುದಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಡುವಂತಹದ್ದು ಸಾಹಿತ್ಯ. ಜನ್ಮ, ವೃದ್ಧಿ, ಮರಣ ಇದೇ ಜೀವನವಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಕೊಡುವಂತಹದ್ದು ಸಾಹಿತ್ಯ. ಕಾವ್ಯವು ಒಂದು ಕರ್ಮ. ಆ ಮೂಲಕ ಪುರುಷಾರ್ಥವು ಪೂರ್ಣವಾಗಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಗುರಿ. ಆ ಗುರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದು ಕಾವ್ಯೋದ್ಯೋಗದ ನಡೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಎಂದಿನಿಂದಲೋ ರಸವಿದ್ಯೆಯ ತವರು ಎನ್ನುವುದು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಗ್ರಹಿಕೆ. ಇದನ್ನು ಪಂಪನಿಂದ ಶುರುವಾದ ಕನ್ನಡ ಬರಹಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಜಾನಪದ ಹಳ್ಳಿಹಾಡಿನವರೆಗೆ ಕಾಣಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಅವರದು. ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಮ್ಮ ದಿನದ ಮಾತು. ಜನದ ಮಾತು, ಮನದ ಮಾತು ಆಗಬೇಕು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಮಾಜ ನಿರಪೇಕ್ಷವಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಪರಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಂತ ಬದಲಾವಣೆ ನಡೆಯುವಾಗಲೇ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಜೀವಂತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಂಯಕ್ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಪ್ರಕಾರ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಎನ್ನುವುದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇತಿಹಾಸದ ಬಲದಿಂದ, ಕನ್ನಡ ಮಾತಿನ ಮಂತ್ರದಿಂದ, ವಚನಗಳಿಂದ ಸಹಸ್ರ ಶೀರ್ಷ ಸಹಸ್ರಕ್ಷನಾದ ಏಕಪುರುಷನಾಗುವುದು. ಅನೇಕ ಪುರುಷನಾಗುವುದು, ಅನಂತ ಪುರುಷನಾಗುವುದು. ಹೀಗೆ ಆಗಬೇಕಾದರೇ ಕನ್ನಡದ ವಿರಾಟ್ ಆತ್ಮನ ದರ್ಶನ, ವರ್ಣನಬೇಕು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವು ದೇವತೆಗಳ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಮಾನವತೆಯ ಬಯಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟ ಹೊರಟಿದೆ. ಅದು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮುಟ್ಟಿದ ಆತ್ಮವಿವೇಕದ ಗೌರಿಶಂಕರ ಶಿಖರ. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಂಡ ಸತ್ಯಹರಸ್ವರೂಪ, ಭರತೇಶನ ಭೋಗಯೋಗ, ರಾಮಸೀತೆಯರ ದೈವಿಕಪ್ರೀತಿ, ಗರತಿಯರ ಹಾಡಿನೊಳಗಿನ ಸೌಜನ್ಯಸಿದ್ಧಿ. ಆ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ಇಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಂದಡಿ ಇಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ನಿಲುವು ಬೇಂದ್ರೆಯದು.

ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನದ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆಹರಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಬೇಂದ್ರೆ, ಈ ಅನ್ನದ ಅನ್ಯಾಯದ ಮರೆಗಿರುವ ಆತ್ಮಘಾತಕ ವೃತಿಯ ಬೇರಿನ ಅರಹನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ತೋರಿಸಿಕೊಡಬಲ್ಲದು ಎಂದು ನಂಬಬಲ್ಲವರು. ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಜೀವ ದಯಾಪರ ದೃಷ್ಟಿ. ಜೀವನಲ್ಲಿ ದೇವನ ಲೀಲೆ ಕಾಣುವ ದೃಷ್ಟಿ. ಜೀವನಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಕಾಣುವ ದೃಷ್ಟಿ. ಜೀವನವನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸುವ ಹಾದಿ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ರಸ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾನವ ವಿಭೂತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ನಮ್ಮ ವಿಭೂತಿ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಬಾಳ ಬೇಕಾದರೇ ವಿಶುದ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಪುರುಷ ದರ್ಶನ ಒಂದು ಹಾದಿ ಎಂದು ತಿಳಿದವರು ಬೇಂದ್ರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವು ಹಠಯೋಗವಲ್ಲ, ರಸ ಮತ್ತು ಜನ್ಮ, ವಿರಸ ಮತ್ತು ಮರಣ, ಸಮರಸ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಬೆರತದ್ದು ಸಾಹಿತ್ಯ. ಇಂತಹದ್ದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಭೂತಿಗಳ, ಅವತಾರಿಗಳ ಹಾದಿ ಕಾಯಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಓದುವವರನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಇದೆ ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದರೇನು? ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಸಾಹಿತ್ಯಜ್ಞನ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೀಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. 'ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂಬುದು ಶಬ್ದದಿಂದ ಜಡವಾಗಿದ್ದರು, ಅರ್ಥದಿಂದ ಅಮರವಾಗಿರುವುದು. ಸಾಹಿತ್ಯದೊಳಗಿನ ಶಬ್ದಾರ್ಥದ ಈ ಜೋಡಿಯು ತಮ್ಮ ದಾಂಪತ್ಯದ ಸಮರಸತೆಯಿಂದ ನಿತ್ಯ ನವೀನವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುವುದು' ಅಂದರೆ ನಾವು ಶಬ್ದಾರ್ಥ ದಾಂಪತ್ಯದ ಬೀಜ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ಶಬ್ದವು ಮಂತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅರ್ಥವು ಕೇವಲ ಮಾನಸಿಕ ಆಕೃತಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ ಸೃಷ್ಟಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಜೀವವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸಾಹಿತಿಯ ತತ್ವ ಮತ್ತು ನಂಬುಗೆಗಳ ಕಲಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಒಂದು ಕಲಾಯೋಗ. ಸಾಹಿತ್ಯಕಲೆಗೆ ಜೀವನದಕಲೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಎರಡೂ ಅಸಾರ್ಥಕ. ಇದು ಆಗಬೇಕಾದರೆ, ಇದು ಆಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎರಡು ಪಕ್ಷಗಳಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಯೋಗ ಮತ್ತು ಭಾವಯೋಗಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಾವ ಪರಿಪಾಕವಿಲ್ಲದೆ ಜೀವಿ ಪರಿಣಿತಿ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಾಣಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವೇದ ಮಂತ್ರವಾಣಿಯಂತೆ ಸಿದ್ಧಿಗರ್ಭಿತವಾಗಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಜೀವನವೆ ಸಿದ್ಧಿಕ್ಷೇತ್ರ ಒಂದು ನಾಟಕದ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕುಣಿಬೇಕು ಹತ್ತುಪಾತ್ರ... ಇದು ಭಾವ ಎಂದು, ಇದು ಶುದ್ಧ ಜೀವಸೂತ್ರ ಎಂದು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಬಂಧ ಮೋಕ್ಷಗಳ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಹೊಸಜ್ಞಾನದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಹೊಸಬಂಧ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ತರಬೇಕು. ಕತ್ತಲೆ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ ಬೆಳಕು ದೊಡ್ಡದು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯುವುದು ದೊಡ್ಡದು ಎಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಂಧ ಮೋಕ್ಷಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕೂಡ ಸಾಧು ಸತ್ಪುರುಷರು, ಋಷಿಮುನಿಗಳು, ಸಾಹಿತಿ ಕಲಾಕಾರರು, ಜನಜೀವನದ ಕಥೆಯನ್ನೆ ಗಾಥೆಯಾಗಿ, ಗಾದೆಯಾಗಿ, ನಾಣ್ನುಡಿಯಾಗಿ, ಜೀವಕಿನ್ನರಿಯ ಜೀವಾಳವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವಂತಹದ್ದು.

"ಎದೆಯಶೂಲಿಯ ಜಾತೀ ಎದೆಯಲ್ಲಿದ್ದವ ಬಲ್ಲಾ
ಕೆದರಿದರದೇನು ತಿಪ್ಪ್ಯಾಗ? ಮೊದಲೀಗೆ
ಹೃದಯದ ಸುದ್ದಿ ರಸಸಿದ್ಧಿ"

ಇದನ್ನೇ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಶಾಂತಿ-ಆನಂದ, ಅದೇ ಆಗಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹೃದಯದ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು

ಆನಂದ ಒಂದಾಗುವ ಬಗೆಯನ್ನು "ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾವ ಮತ್ತು ರಸ" ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. "ಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ಅಲೌಕಿಕ ದೃಷ್ಟಿ" "ದೈವ ಮತ್ತು ಪುರುಷ"ಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡಿರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯ-ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಅವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬರಹಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

- ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ರಸ ಮತ್ತು ಜನ್ಮ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಅದು ರಸಯೋಗ.
- ಸಾಹಿತ್ಯವು ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ದೀಕ್ಷಿತವಾಗಬೇಕು.
- ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಜೀವನವೆಲ್ಲವೂ ಸತ್ಯ. ಆಲಂಬನ, ಉದ್ದೀಪನ, ವಿಭಾವಗಳ ಸತ್ಯ. ಸಾತ್ವಿಕ ಭಾವಗಳ ಸತ್ಯ, ಸ್ಥಾಯಿಭಾವಗಳ ಸತ್ಯ, ಪುರುಷ, ಪ್ರಕೃತಿ ಭಾವಗಳ ಸತ್ಯ.
- ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಪ್ರಕಾರ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಎನ್ನುವುದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇತಿಹಾಸದ ಬಲದಿಂದ, ಕನ್ನಡ ಮಾತಿನ ಮಂತ್ರದಿಂದ, ವಚನಗಳಿಂದ ಸಹಸ್ರ ಶೀರ್ಷ ಸಹಸ್ರಕ್ಷನಾದ ಏಕಪುರುಷನಾಗುವುದು.

೨.೪ ಮಾಸ್ತಿ ನೋಟ:

ಮಾಸ್ತಿಯವರು 'ಸಾಹಿತ್ಯ ಒಂದು ಉಪನ್ಯಾಸ' ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು 1924 ರಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದರೆ ಏನು? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಂದ ಶುರುವಾಗುವ ಈ ಬರಹವು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂದರೆ ಮಾನವ ಜೀವನದ ಆನಂದಾನುಭವ ಶಕ್ತಿ ಅಥವ ರಾಗಭಾವಕ್ಕಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೃತಿಗಳ ಸಮುದಾಯ ಎಂದು ಸರಳವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂಬ ಗ್ರಂಥ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೂ ಅದನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಜನಾಂಗದ ಜೀವನಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿ ರಾಗಭಾವಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವಾದಾಗ ಕುಶಲಕಲೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಒಂದು ಎನ್ನುವುದು ಮಾಸ್ತಿಯವರ ನಿಲುವು. ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿ ಅಧಿಕವಾದಾಗ ಭಾವಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯರಚನೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕವಿ ತಕ್ಕವನಾಗುವುದು ಅವನ ಜನಾಂಗದ ಸಾಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ. ಈ ಬುದ್ಧಿಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಭಾವೋನ್ನತಿಯಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬರುವುದು, ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುವುದು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾವಗಳು ಉನ್ನತವಾದ ಹಾಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಉನ್ನತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವು ಕೆಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕೆಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಇನ್ನೊಂದು ನಿಲುವು. ಭಾವ ಸಮಂಜಸ್ಯ ಕೆಟ್ಟು

ಕಾವ್ಯಜ್ಞಾನ ವಕ್ರವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ಉಂಟು ಎನ್ನುವ ಮಾಸ್ತಿ ಕವಿಯಾಗಿ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದವನು ಭಾವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿಯೇ ಬರೆಯುವನು. ಜನಾಂಗದ ಬಾಹ್ಯಚರಿತ್ರೆ ಅದರ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಗ್ರಂಥ ರಚನೆ ಎಂಬುದು ಫಲರಾಗಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರ. ಹೀಗಾಗಿ ಕವನವು ರಾಗ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಫಲವೂ, ಸಾಧನವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಪಂಚ ಎನ್ನುವುದು ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ಸೌಂದರ್ಯ, ಅಲ್ಲಿನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಭವವಿಸುವ ಕವಿಯ ಭಾವಗಳು ಮನಸ್ಸನ್ನು ತುಂಬಿದಾಗ ತಾನಾಗಿಯೇ ಹೊರಗೆ ಬರುವುವು. ಹೀಗೆ ತುಂಬಿರುವುದೇ ಆವೇಶ ಇದು ತೋರಿಬರುವುದೇ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಕವಿಯ ರಾಗಗಳ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಕಾವ್ಯದ ರಚನೆಯೆ ಫಲ.

ಜನಾಂಗಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ರಾಗಗಳ ಪರಿಪಕ್ವದ ಫಲ. ಪ್ರಪಂಚದ ಸೌಂದರ್ಯ, ಜೀವನದ ಸುಖ ಜನಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯುವುದು ಕವಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನಿಂದಲೆ. ಜನಾಂಗವು ಕವಿಯನ್ನು ಮುಂದಾಳಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಏನೆಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಆತ್ಮದ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಫಲವು, ಸಾಧನವು ಹೌದು. ಯಾವ ಜನಾಂಗ ತನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿಲ್ಲವೋ ಆ ಜನಾಂಗ ಕರ್ತವ್ಯಭಂಗದಲ್ಲಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಆಯಾಕಾಲದ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಲ್ಲವು ಸಾರ್ಥಕವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಜನಾಂಗವನ್ನು ಒಂದೇ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿರಿಸುವ ಕಾವ್ಯವು ಕಾವ್ಯವೇ ಅಲ್ಲ, ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಅಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ, ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಇರುವಂತಹದ್ದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಭಾವ ಆವೇಶವನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇತಿಹಾಸ, ಜೀವನಚರಿತೆ, ವಿಮರ್ಶೆ ಇವು ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಸರಿ ಎನ್ನುವ ಮಾಸ್ತಿ, ಆವೇಶವು ಇವಕ್ಕೆ ಮೂಲವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇವಕ್ಕೂ ಆ ಲಕ್ಷಣವಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಸ್ತಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದು ಹೀಗೆ 'ಕರ್ತವ್ಯ ಭ್ರಷ್ಟವಾಗಲಿಷ್ಟವಿಲ್ಲದ ಜನಾಂಗ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಅದರ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಾಹಿತ್ಯವಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ ಜನಾಂಗ ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಚಿಂತನೆಯ ಆದರ್ಶವೆನ್ನುವುದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಪೂರ್ವಿಕರ ನೆಲೆಯದು. ಸಾಹಿತ್ಯ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಪುರಾಣ, ಇತಿಹಾಸ ಹೇಳುವ ವಿಷಯ ಒಂದೇ ಎನ್ನುವ ಮಾಸ್ತಿ 'ವೇದವು ಪ್ರಭುವಿನಂತೆ ವಿಧಿಸುವುದನ್ನೆ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಮಿತ್ರನಂತೆ ಕಾರಣ ಸಹಿತ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಅದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಕಾಂತೆಯಂತೆ ಸರಸವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ವೇದ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಪುರಾಣಗಳು, ಮಾನವ ವರ್ಗವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಈ ಜನ್ಮವು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದವು. ವೇದಗಳು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಸಾಧನಗಳು, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಆಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಜನಸಮುದಾಯ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸರಿಯಾದ ನಡೆತೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಜನ್ಮದಿಂದ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮರಾಗಿ ಜೀವರು ಕೊನೆಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವರು ಸಾಹಿತ್ಯವು ಇದನ್ನೆ ತಿಳಿಸುವುದು.

ಹೀಗಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಯ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು, ಸಾಹಿತ್ಯ ರಾಗದ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಬುದ್ಧಿಯ ದಾರಿ ಬೇರೆ, ರಾಗದ ದಾರಿ ಬೇರೆ. ರಾಗಬುದ್ಧಿಯ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಮುಂದುವರೆದು ಇದು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದುದು, ಸುಂದರವಾದುದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಬುದ್ಧಿಯ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವುದು ರಾಗದಿಂದಲೇ, ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿನಾಃ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಫಲ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಬುದ್ಧಿರಾಗಗಳ–ಶಾಸ್ತ್ರಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಅನ್ವೇಷಣಗಳೆರಡರ ಸ್ವಭಾವವು, ಫಲವು ಒಂದೇ. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಈ ಎರಡು ಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಒಂದು ಶಕ್ತಿ, ಮತ್ತೊಂದು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂದು ವಿವರಿಸುವ ಮಾಸ್ತಿ ಅದೊಂದು ರಸಾನುಭವ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯವೇ ಸತ್ಯ ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಒಂದರಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಪೂರ್ಣವಾಗುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಕ್ಷಪಾತಿ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳ ನಡುವೆ ನಾವು ಇಬ್ಬರು ಕುರುಡರ ಅನುಭವದ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಆನೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಯತ್ನಮಾಡಿದ ಮೂರನೆಯ ಕುರುಡನಂತೆ ಇರುವೆವು. ಆದರೆ ಈ ಮೂರು ಸೇರಿ ಒಂದು ಪರವಸ್ತು ಹೇಗಾಗುವುದೆಂಬುದುನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸದೆ ಕಲಿತು ಫಲವನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದುವರೆಯಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಮಾಸ್ತಿಯವರ ನಿಲುವು. ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿರಾಗ–ಶಾಸ್ತ್ರಸಾಹಿತ್ಯ ಎರಡೂ ಸಾಧನಗಳೇ. ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆತ್ಮಸಂಸ್ಕಾರ ಅಸಂಪೂರ್ಣ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಲ್ಲ, ಒಂದು ಕಡಿಮೆಯಲ್ಲ. ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣಗಳಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉಪಾಸನೆಯಿಂದ ಸಿಕ್ಕುವ ಫಲ ಸತ್ಯವೇ ತಾನಾಗಿರುವ ಪರವಸ್ತು ಸೌಂದರ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉದ್ದೇಶಗಳ ಸರಿಯಾದ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಮೀರಿದಂತೆ ಇರುವ ವಿಚಾರದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ನೀತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿರಬೇಕೆ, ಇಲ್ಲವೆ, ನೀತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿಲ್ಲದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು

ಒಳ್ಳೆಯದೆನ್ನುವುದೇ, ಕೆಟ್ಟದೆನ್ನುವುದೇ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿವೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಲಾಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳು ನೀತಿಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳು ಎಂಬ ಎರಡು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ. ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಕ್ಷದವು ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಷದವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸಮ್ಮತವೇ, ಇಲ್ಲವೇ ಎಂದು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 'ಆವೇಶದಿಂದ ಹರಿಯುವ ನೀರು ದಡಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸಿಯೇ ಹರಿಯುವುದು. ಹರಿಯುವ ಆವೇಶವನ್ನು ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕವಿಯ ಆವೇಶವು ಅವನ ಸಂಸ್ಕಾರದ ನೀತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿಯೆ ಇರುವುದು. ತನ್ನ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು' ಎಂದು ಕಾವ್ಯದ ಮೇಲ್ಮೆ ಮುಖ್ಯತತ್ವವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕವಿಯ ಸಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಇದು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿರುವುದೋ ಅಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಮಾಸ್ತಿಯವರ ವಾಖ್ಯಾನ. 'ಕಾವ್ಯವು ಕಾವ್ಯವೇ ಆಗದೆ, ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವೇಶದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪುರುಷನಂತೆ ಕಾವ್ಯದ ವೇಶವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ' ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ಉದ್ದೇಶ ನೀತಿಗಳ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯೋದ್ದೇಶದ ಬಹುಮುಖತೆ, ಕಾವ್ಯದ ನೀತಿಯ ವಿಸ್ತಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಪ್ರಕಾರ ಉತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಉದಾತ್ತ ನೀತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಂತಹದ್ದು. ಇಂತಹ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಕೂಡದು. ಜೊತೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಯಾವುದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ಉತ್ತಮ ಪದವಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಉಳಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ನಿಲುವು. ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾವ್ಯದ ಸಮಗ್ರ ವಸ್ತು, ಕವಿಯ ಭಾವನೆ, ಕಾವ್ಯರೂಪ, ಕಾವ್ಯಲೋಪ, ಕಾವ್ಯಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೂಲಕವೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮಾರ್ಗ ಇದೆ ಎಂದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಈ ಮೂಲಕ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದರೆ ಅಂತಹ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕವಿಯ ಜೀವನದ ನಿಜವಾದ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿರಬೇಕು. ಕವಿಯ ಜೀವನ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿರಬೇಕು. ಕವಿಯ ಜನಾಂಗ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನವುಳ್ಳದಾಗಿರಬೇಕು, ಆಗ ಮಾತ್ರ ಕಾವ್ಯದ ಸಾಮಗ್ರಿ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಇದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ರಚಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯವು(ಕಾವ್ಯವು) ಪದ್ಧತಿ, ವಿಷಯ ರೂಪಗಳ ಮೇರೆಯನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಬಾರದು. ಮಿತವಾದ ಮಾತಿನಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಬರೆದ ಗ್ರಂಥ ಒಳ್ಳೆಯಗ್ರಂಥ, ಒಳ್ಳೆಯ ಜೀವನದ ಫಲವಾದ ಕಾವ್ಯ. ಇದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮುಖ್ಯಲಕ್ಷ್ಯವಾದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಮಾನವನಿಗೆ ಜಯಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ನೀತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಉನ್ನತಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ದೇವದೇವನ ವ್ಯಕ್ತರೂಪವಾದ ಚರಿತ್ರಾಸೌಧವು

ಭದ್ರವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯ ಇರಬೇಕಾದ ರೀತಿ ಎಂದು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ನಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ[5].

- ಗ್ರಂಥ ರಚನೆ ಎಂಬುದು ಫಲರಾಗಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರ.
- ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂದರೆ ಮಾನವ ಜೀವನದ ಆನಂದಾನುಭವ ಶಕ್ತಿ ಅಥವ ರಾಗಭಾವಕ್ಕಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೃತಿಗಳ ಸಮುದಾಯ.
- ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕವಿ ತಕ್ಕವನಾಗುವುದು ಅವನ ಜನಾಂಗದ ಸಾಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ.
- ವೇದವು ಪ್ರಭುವಿನಂತೆ ವಿಧಿಸುವುದನ್ನೆ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಮಿತ್ರನಂತೆ ಕಾರಣ ಸಹಿತ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಅದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಕಾಂತೆಯಂತೆ ಸರಸವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ.
- ಕಾವ್ಯವು ಕಾವ್ಯವೇ ಆಗದೆ, ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವೇಶದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪುರುಷನಂತೆ ಕಾವ್ಯದ ವೇಶವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ.

೨.೫ ತೀನಂಶ್ರೀ ನೋಟ:

ಕನ್ನಡದ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನೋಡುವಾಗ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಕನ್ನಡರೂಪವೇ ಆಗಿದೆ ತೀನಂಶ್ರೀಯವರ 'ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ'[6]. ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಅದರ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ನವೋದಯದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಭಾಗ ರಿಕ್ತಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತೀನಂಶ್ರೀಯವರು ಮಾಡಿದ ಚಿಂತನೆ ಇದು. ಕುವೆಂಪು ಮಾತುಗಳಲ್ಲೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ 'ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯದ ಅಂಧಾನುಕರಣವಾಗಲೀ ಭಾರತೀಯತೆಯ ಅಂಧಾನುಕರಣವಾಗಲೀ ಉತ್ತಮ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗದು... ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿರುವ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಏನಿದ್ದರೂ ಅದೆಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪಡಿನೆಳಲಿನಂತಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯದ ಪಡಿನೆಳಲಾದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಪಾಯಕರವಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ತನ್ನತನವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಭವವಿದೆ[7]' ಎಂದಿದ್ದರು. ಬಹುಶಿಸ್ತುಗಳ ಮೂಲಕ ಆಗು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಮಾತನಾಡಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಪರಂಪರೆಯ 'ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ'ಯನ್ನು 'ಆಚಾರ್ಯಕೃತಿ' ಎಂದೆ ಕರೆದರು. ಯಾಕೆಂದರೆ ತೀನಂಶ್ರೀಯವರ ಈ ಪ್ರಯತ್ನವು ಕನ್ನಡ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯ 'ಸುಸಮರ್ಥವೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವೂ' ಆದ

ಚಿಂತನೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಇದರ ಹಿಂದೆ ಬಿಎಂಶ್ರೀಯವರು ಈ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ್ದ 'ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆ' ಇತ್ತು[8]. ರಸ ಧ್ವನಿತತ್ವಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯ ಎಂ.ಹಿರಿಯಣ್ಣನವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಉಪದೇಶ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. 'ಅವರ ಪಾದಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷಕಾಲ ಕುಳಿತು ಅವರ ಉಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಲಿಸುತ್ತಾ, ಕಾವ್ಯರಹಸ್ಯವನ್ನೂ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅವರ ಪರಿಣತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ' ಮಾಡಿದ ಚಿಂತನೆ ಇದಾಗಿತ್ತು. ತೀನಂಶ್ರೀಯವರೇ ಹೇಳುವಂತೆ 'ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂದು ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷಣ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಇದನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಲಕ್ಷಣಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಒಂದು ಅಧ್ಯಾಯ ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ'. 'ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ದೇಶಭಾಷೆಗಳಿಗೂ-ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ-ಸಂಸ್ಕೃತವೇ ಮೂಲ ವಸ್ತುವನ್ನೂ ರೂಪರೇಖೆಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿದೆಯೆಂದು ನಂಬಬಹುದು. ಆ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ'[9] ಎನ್ನುವುದು ತೀನಂಶ್ರೀ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯ ನಂಬಿಕೆ.

೨.೫ ಕುವೆಂಪು ನೋಟ:

'ಇಂದಿನ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವಿತೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಂದಿನ ನಡೆ' ಎಂಬ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನಾಲ್ಕು ನವೋದಯಗಳನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಥಮ ನವೋದಯ ಜೈನಧರ್ಮ ರೂಪದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಆದಿಕವಿಯಾದ ಪಂಪನಲ್ಲಿ ಮೈ ಪಡೆದದ್ದು. ದ್ವಿತೀಯ ನವೋದಯ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮರೂಪದಲ್ಲಿ ಮೈದೋರಿ ಬೆಳೆದದ್ದು. ತೃತೀಯ ನವೋದಯ ವೈಷ್ಣವ ಭಕ್ತಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ತಾಗಿ ಬೆಳೆದದ್ದು. ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಹೊಸಕಾಲವನ್ನು ಚತುರ್ಥ ನವೋದಯ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ[10]. ನವೋದಯ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಅವರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ, ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಎರಡು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

1) **ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ**-ಕುವೆಂಪು ತಮ್ಮ ಬರಹಗಳ ಮೊದಲ ಕಾಲದಿಂದಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದವರು. ಅವರು 1928ರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಕವಿ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿರುವ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ಗುರುತುಗಳು

ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಆ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಅವರ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು 'ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ[11];

ನಾಡಿನ ಕವಿಗಳು, ಬರಹಗಾರರು ಪರಸ್ಪರ ಕಲೆತು ತಮ್ಮ ಬರಹಗಳನ್ನು ಓದುವುದರಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಉತ್ತೇಜನ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮುಂದಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ಎನ್ನುವ ಕುವೆಂಪು 'ಹಿರಿಯರು ಹಳೆಯದೆಲ್ಲ ಹೊನ್ನು, ಹೊಸತೆಲ್ಲ ಮಣ್ಣು ಎನ್ನುವ ಸೂತ್ರದಿಂದ ನೋಡಕೂಡದು. ತಿರುಳಿಲ್ಲದ ಬ್ರಾಂತಿಯೆಂದು ಅಳೆಯಕೂಡದು. ಹಳೆಯ ಬೆಳಕು ಸೊಗಸಾದದು. ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾದುದು, ಪವಿತ್ರವಾದುದೆಂದು ಹೊಸ ಬೆಳಕಿಗೆ ಕಣ್ಣನೇಕೆ ಮುಚ್ಚುವುದು' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ 'ಹೊಸತೆಂದರೆ ಹಳೆಯದ ನಿಷೇಧವಲ್ಲ. ಹಳತಿಲ್ಲದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಹೊಸತು ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ' ಎನ್ನುವ ನಿಲುವು. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ, ಛಂದಸ್ಸು, ಕವಿಗಳ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕವಿತೆಯೆಂದರೆ ಆತ್ಮವು ತನಗೆ ತಾನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಅಲೌಕಿಕ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಸ್ವರಾರಾಧನೆ, ಆನಂದವೆ ಅದರ ಶೀಲ. ಹಳೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಿ, ಕಡೆದು, ನವನೀತವನ್ನು ಸವಿದು ಅಮೃತತ್ವ ಪಡೆಯಬೇಕು.

ಕವಿತೆಯ ರಚನೆ ಎಂದರೆ ಭಾಷೆಯ ಬಿಗಿ, ಶಬ್ದಗಳ ಜೋಡಣೆ, ರಚನೆಯ ವೀರಮಾರ್ಗ, ಪದಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಮತ್ತು ನೇಯ್ಗೆ, ರಸವನ್ನು ಹೊಯ್ದು ಮನಮೋಹಿಸುವ ರಸಋಷಿಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಯೋಗಿಯ ಇಂದ್ರಜಾಲ. ಇವು ಬರಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದೇವಿಯ ಚರಣತಲದಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಆಕೆಯ ಶಿಷ್ಯರಾಗಬೇಕು, ಭಕ್ತರಾಗಬೇಕು, ಮಕ್ಕಳಾಗಬೇಕು, ಒಲ್ಮೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಧನ್ಯರಾಗಿ, ದಿವ್ಯರಾಗಿ ಸಿದ್ಧರಾಗಬೇಕು.

ಸ್ವತಂತ್ರವೆಂದರೆ ಸ್ವೇಚ್ಚಚಾರವಲ್ಲ, ಹೊಸ ಛಂದಸ್ಸು ಎಂದರೆ ನಿಯಮಗಳ ವಿರುದ್ಧವಾದ ನುಡಿಗಳ ದಾಂಧಲೆ ಅಲ್ಲ. ಕವಿತೆಗೆ ಭಾವವೆ ಆತ್ಮ, ಶಬ್ಧಗಳು ಅದರ ದೇಹ, ಅದು ಆತ್ಮವು ತನಗೆ ತಾನು ಆಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾತು. ಏಕಾಂತದ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಹೊರ ಸೂಸುವ ಗಾನ. ಹಳೆಯದನ್ನು ಹೊಸತು ಮಾಡಿ ಭಾವಗಳಿಗೆ ನಿತ್ಯ ಯೌವ್ವನವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುವಂತಹುದು ಕವಿತೆ. ವಿಶ್ವದ ಶಿವ, ಸತ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ರಸಿಕನ ಎದೆಯಿಂದ ವೀಣೆಯಿಂದ ಮೂಡಿಬರುವ ಮಂಜುಳಗಾನ. ಹೃದಯವನ್ನು ವಿಕಸಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ನಮಗೆ

ಒಲಿಸುವಂತಹದ್ದು. ಆನಂದದ ಆಗರ. ಶಾಂತಿಯ ನೆಲೆಮನೆ. ಮಾಧುರ್ಯ, ಶಕ್ತಿ, ರುಜುಭಾವ, ವೈವಿಧ್ಯ ಮೊದಲಾದವು ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವವೋ ಅದನ್ನು ಕವಿತೆ ಎಂದು ಕರೆಯುವೆವು.

ಭಾವವೆ ಪ್ರಧಾನವಾದದ್ದು ಉತ್ತಮ ಕವಿತೆ. ಸಿದ್ಧಾಂತ ಕುಶಲತೆಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾದುದ್ದು ಸಾಧರಣ ಕವಿತೆ. ಅಂತರಾತ್ಮನ ದಿವ್ಯವಾಣಿಯ ಮಂಜುಳಗಾನಕ್ಕೆ ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರವಾದ ಕೊಳಲಾಗುವವನು ಕವಿ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೈ ಮರೆತು ತಲ್ಲೀನನಾಗಿ ರಹಸ್ಯಲೋಕದ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆಡವಲು ಶಕ್ತನಾಗುವವನು ಕವಿ. ಜೀವರಿಗೆ ಆತ್ಮಾನಂದವನ್ನು ದಾನಮಾಡುವನು ನಿಜವಾದ ಕವಿಗುರು. ಜೀವದ ಅಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸಿ, ಬಾಳಿಗೆ ಹೊಸರಸವನ್ನು ನೀಡಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವೈಕುಂಠವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವವನೆ ಸಹಜ ರಸಋಷಿ ಇದು ಆದರ್ಶ.

ಹೊಸಕವಿತೆ ತರಳೆಯ ಲಾವಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿ ಹೊಂದಬಾರದು. ವೀರನಕಂಡೇಯದಂತೆ ಮೋಹನಭೀಷಣವಾಗಿ, ಕಾಳಿಯನೃತ್ಯದಂತೆ ಮಂಗಳಭಯಂಕರವಾಗಿ ಇರಬೇಕು. ದೇಶದಾಸ್ಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡುವ ರಾಯಭಾರ ಕವಿಗಳ ಹೊಣೆ.

ಕವಿಗಳ ಕಾರ್ಯದ ಮಹತ್ತು ಕಡೆಯದು ಅಲ್ಲ, ಕೀಳಾದುದು ಅಲ್ಲ, ಕಿರಿದಲ್ಲ, ಪವಿತ್ರತಮವಾದುದು. ಹೊರಗಿನ ಬೆಳಕನ್ನು ಪಡೆದು, ಬೆಳಕು ಮಾಡುವ ಕಡೆಗೆಲ್ಲ ತಿರುಗಿ, ತಲೆಬಾಗಿ, ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕವಿಯೇ ಬೆಳಕಿನ ಆಗರವಾಗಬೇಕು. ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಗೆ ಮಣಿಯದೆ ಯೋಗ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮುಂದುವರೆಯಬೇಕು.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಜನಜೀವನದ ವಾಣಿ [12]. ಬರೆಯುವವರು ಬರೆಯಲಾರದಿರುವ ಸಾವಿರಾರು ಜನರಿಗೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಕವಿಗಳೆಂದರೆ ನಾಡಿನ ನಾಡಿಗಳು. ಕವಿಹೃದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪುರೋಗಮನಕ್ಕೆ ಸೋಪಾನಮಾರ್ಗ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲ್ಮೆ ಜನಜೀವನದ ಮೇಲ್ಮೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನವಜೀವನ ಉಂಟಾದರೆ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಅದು ಪ್ರವಹಿಸುವುದು.

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಕೊಟ್ಟು ಮುಂದೆ ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಪಾಠ ಹೇಳುವಂತಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉಚ್ಚಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ. ಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ಜನಜೀವನದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಜನಜೀವನಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಬೇಕಾದರೇ ಜನಜೀವನ ವಾಣಿಯ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು.

ಶಿಶು ತಾಯಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಬದುಕಲಾರದು. ಮನೆ ತಳಹದಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದು. ಹಾಗೆಯೇ, ಹೊಸತು ಪ್ರಾಚೀನವನ್ನು ಅಸಡ್ಡೆ ಮಾಡಿ ಬಾಳಲಾರದು. ಇವತ್ತು ನೆನ್ನೆಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ. ಇಂದು ನೆನ್ನೆಯ ಋಣಿ, ನಾಳೆ ಇಂದಿಗೆ ಋಣಿ. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರಚನೆ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಓದು, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಚಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅವತ್ತಿನ ಹೊಸ ಕಾಲವನ್ನು ಜಗತ್‌ಜೀವನದ ಒಂದು ಸಂಧಿಕಾಲ ಎನ್ನುತ್ತ ಅದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. 1.ವಿಜ್ಞಾನ, 2.ರಾಜಕೀಯ. ಜೀವನ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ರಾಜಕೀಯ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುವಷ್ಟು ಮತ, ಕಲೆಗಳು ಅವಶ್ಯಕ ಅಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ಎನ್ನುವುದು ಗಂಡುತನ, ಕಾವ್ಯ ಕಲೆಗಳು ಹೆಣ್ಣುತನ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಸರ್ವಗ್ರಾಹಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಕವಿಯದರ್ಶನ ಭೂಮವಾಗಿರಬೇಕು. ಜೀವನ; ಮತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಗಂಭೀರವಾದುದು, ತತ್ವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಆಳವಾದುದು, ಕಲೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಗ್ರಹ್ಯವಾದುದು ಅದರ ಬೃಹತ್‌ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ತತ್ವಕಲೆಗಳಂತೆ ವಿಜ್ಞಾನ, ರಾಜಕೀಯಗಳು ಪ್ರಧಾನ.

ದರ್ಶನವೆಂದರೇ ಭಾವ, ಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಆಲೋಚನೆಗಳ ವಿದ್ಯುದಾಲಿಂಗನದಿಂದ ಸಂಭವಿಸುವ ಪ್ರತಿಭಾ ಜ್ಯೋತಿ, ಕವಿ ಈ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಮದೂರನಾಗಿ ಬಹುದೂರ ಮುಂದುವರೆದು ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಯಾಗಿ ರಸಋಷಿಯಾಗಬೇಕು. ದರ್ಶನ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ತಪಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಕವಿ ಕುಕವಿ. ದರ್ಶನ ಮೂಲವಲ್ಲದ ಕವಿತೆ ಜಳ್ಳು. ಭಾವಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಆಲೋಚನೆಗಳ ಸಮನ್ವಯವೇ ಪ್ರತಿಭೆ. ಬರೆಯುವ ಕವಿಯಂತೆ, ಓದುವ ವಾಚಕರು ಪ್ರಾಚೀನದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿದ್ದರೆ ಲೇಸು. ನವೀನತೆಯೆಂಬ ಶಿಶು ಪ್ರಾಚೀನತೆ ಎಂಬ ಮಾತೆಯ ಎದೆಹಾಲು ಕುಡಿದು, ಬೆಳೆದು ದೃಢಕಾಯವಾಗಬೇಕು. ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಹಿತಕಾರಿ[13].

ಹೊಸ ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ತಾರುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತರುಣರಾಗಿರುವುದು ಹೇಗೆ ಎನ್ನುವ ನೆಲೆಯಿಂದ ಚರ್ಚೆ ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ ಇಲ್ಲಿ. ತಾರುಣ್ಯ ಆಂತರಿಕವಾದುದು ಅದರ ಉಸಿರಿರುವುದು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ, ಅದು ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಒಂದು ರಸದಶೆ. ಈಗಾಗಿ ತರುಣತೆ, ನೂತನತೆ, ನವೀನತೆ, ಆಧುನಿಕತೆ ಈ ಪದಗಳು ಹೃದಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತವೆ. ಹೊಸತು ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಆತ್ಮಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ತತ್ವಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

ನೂತನ ವೇಷಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನವೀನ ಅಲ್ಲ. ಸೊನ್ನೆಗೆ ಚಿನ್ನದ ಕಟ್ಟುಹಾಕಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದರ ಬೆಲೆ ಏರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕ–ಹೊಸತು ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಚೀನವಲ್ಲದಿರುವುದು ಹೊರತು ಪ್ರಾಚೀನವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಅಲ್ಲ. ಇದು ಕೂಡ ಪ್ರಕೃತಿಯಂತೆ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಣಿ. ಬುಡದಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಶೀಲೆ.

ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರಕೃತಿ ಹುಟ್ಟಿನೊಡನೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಪ್ರಯತ್ನ, ಸಾಹಸ, ಮಹದಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಗಪೂರ್ಣ ತಪಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಆಗುವಂತಹದ್ದು. ಜೀವನವು ಸಜೀವವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಗಳಿಗೆ, ಗಳಿಗೆಗೂ ಪುರಾತನದ ಸತ್ವಸಾರವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ನೂತನಕ್ಕೆ ಹರಿಯುತ್ತಿರಬೇಕು.

ಕವಿ ಹೊಸತಿನ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತನ್ನೊಂದು ಕೈಯನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನದ ಗೋರಿಯೊಳಕ್ಕೂ, ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯನ್ನು ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನ ಅವ್ಯಕ್ತಗರ್ಭದ ಕಡೆಗೂ ಚಾಚಿ ಚಾಚಿ ತಡವುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಇಂತವನಿಂದ ಕಾವ್ಯರಚನೆ, ರಾಷ್ಟ್ರನಿರ್ಮಾಣ, ಮತಸ್ಥಾಪನೆ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಸಂಶೋಧನೆ ಏನುಬೇಕಾದರೂ ಆಗಬಹುದು ಬುದ್ಧ, ಅಶೋಕ, ಪಂಪ, ಐನ್‌ಸ್ಟೀನ್, ಏಸುಕ್ರಿಸ್ತರೂ ಆಗಬಹುದು.

ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿರುವಂತೆ; ಒಂದು ಸಮೂಹಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ತರಂಗ, ಎರಡನೆದು ಸಾಗರ, ಈ ಸಾಗರದಂತಹ ಸಮಷ್ಟಿ ಮನಸ್ಸು ದೇಶಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗಿ ಯುಗ ಮನಸ್ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಕವಿ ಅದನ್ನು ಭಾವಿಸಿ ಶಿಖರವಾಗಬೇಕು. ಆ ಮನಸ್ಸಿನ ನಿಧಿ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಬೇಕು. ಅದು ಆಗುವುದು ಕರ್ತವ್ಯ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಗೆಲುವಿಗೆ ನೆರವಾಗಲು ಎಳಸುವವರು ಜನರು ತಮ್ಮ ದಾರಿಗೆ ಬರುವವರೆಗೂ ಅವರನ್ನು ಕೂಗುತ್ತ ಕರೆಯುತ್ತ ಮುಂದುವರೆಯಬೇಕು. ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಜನಜೀವನ ಪ್ರೇರಕಶಕ್ತಿ, ಜನಜೀವನಕ್ಕೆ; ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಚೋಧಕಶಕ್ತಿ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ, ಮತ, ರಾಜಕೀಯ ಎಲ್ಲವು ಸಾಹಿತ್ಯಜೀವನಕ್ಕೆ ತುತ್ತು ಮತ್ತು ಸ್ವತ್ತು. ಆ ಮೂಲಕವೇ ಹೊಸದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಹೊಸಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ.

ಆಧುನಿಕ ಮಾನವರ ನವೀನದೃಷ್ಟಿ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನವಿದೆ. ವಿಜ್ಞಾನದ ಸಂಶೋಧಕ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಗುಟ್ಟುಗಳೆಲ್ಲ ರಟ್ಟಾಗಿವೆ. ಮತದ ಠಕ್ಕಗಳೆಲ್ಲ ಬಯಲಿಗೆ ಬಂದಿವೆ. ದೇವರ ಮೇಲಿನ ಅಪನಂಬಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಹೊಸಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ ದೃಷ್ಟಿ ವಿಚಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ. ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ.

ದೇವರುಗೀವರು ಎಂಬ ಬ್ರಾಂತಿಗಳನ್ನು ಹೊರತಳ್ಳಿ ಮಾನವ ಬಲವನ್ನೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವ ರಬಸಧ್ವನಿ ಹೊಮ್ಮಿದೆ. ಬೇದದ ಗೋಡೆಗಳು ಕಳಚಿಬಿದ್ದು, ಹೊಸಬಗೆಯ ಒಟ್ಟುಗೂಡುವಿಕೆ ಸಂಭವಿಸಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಆಧುನಿಕ ಜೀವನವು ರಾಜಕೀಯಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಕುದಿಯುತ್ತಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರು ಬೇಧಭಾವವನ್ನು ಅಳಿದು ಒಗ್ಗಟಾಗಬೇಕು. ಎಲ್ಲರು ಸಮಾನ ಕಾರಣರು, ಸಮಾನ ಪಾಲುದಾರರು ಆಗಬೇಕು[14].

ರಸಾನುಭವಕಾರಿಯಾದ ಕಾರ್ಯ, ಬರವಣಿಗೆ ಎಲ್ಲವು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕಣ್ಣು. ಈ ಕಣ್ಣು ಹೊರಗಡೆಯ ಲೋಕವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ, ಮನಸ್ಸಿನ ಜಗತ್ತನ್ನು ಹೊರಗಡೆಗೆ ಇಂಗಿತವಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂದರೆ ಜೀವಸಾಹಿತ್ಯ. ಜೀವನ ಲಕ್ಷಣ ಬೆಳವಣಿಗೆ. ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎಂದರೆ; ಬದಲಾವಣೆ, ಕಾಲ, ದೇಶ, ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುತ್ತ ಬೆಳೆಯುವ ಸಾಹಿತ್ಯವೆ ಜೀವಸಾಹಿತ್ಯ.

ಆಧುನಿಕಯುಗವು ವಿಚಾರಶೀಲ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕಯುಗ. ವಿಮರ್ಶೆ, ಪರೀಕ್ಷೆ, ಪ್ರಯೋಗ ಇವು ಈ ಕಾಲದ ದ್ಯೇಯಗಳು. ಶ್ರದ್ಧೆಗಿಂತಲೂ ಬುದ್ದಿಯಕಾಲ. ಬಹುಮತದ, ಬಹುಜನ ಹಿತದ ಬಹುಜನ ಸುಖದ ಕಾಲ.

ಹೊಸಕಾಲ ಹೊಂಗನಸಿನ ಪದ್ಯದ ಕಾಲವಲ್ಲ. ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಗದ್ಯದ ಕಾಲ. ಸಾಹಿತ್ಯದೇವಿಯ ಸೇವೆಗೆ ಸರ್ವರಿಗೂ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯ ಪ್ರವೇಶದ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಲ್ಲ. ಪೂಜೆಗೆ ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಹಣ್ಣು, ಕಾಯಿ ತರಬಹುದು. ನುಡಿ ಗುಡಿಯ ಬಾಗಿಲು, ಇಚ್ಚೆ, ಆಸಕ್ತಿ, ಭಕ್ತಿ ಇರುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೆರೆದಿರುತ್ತದೆ.

ಹೊಸಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಚಾರ, ಜನಪದಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಇವೆಲ್ಲವು ಸಾಹಿತ್ಯ ದೇವಿಯ ಪೂಜೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನ ಮಾಡುವಂತಹದ್ದು. ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ರಸಾನ್ನ ದಾನ ಮಾಡುವ ದೇವಸತ್ರ. ಅಜ್ಞಾನ ದಾರಿದ್ರವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಜ್ಞಾನನಾರಾಯಣ. ಜೀವನದ ಜಡತ್ವವನ್ನು ನೀಗಿ ಚೇತನಾಮೃತವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವ ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯ, ಆರೋಗ್ಯಶ್ರಾಮ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದ ಗಿಡಕ್ಕಾದರೂ ನೀರೆರೆದರೆ ಆ ಗಿಡಕ್ಕೂ ತೃಪ್ತಿ, ಕೊಡವು ಕೃತಾರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಮನೆಯವರಿಗೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಕುವೆಂಪು ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ನಿಲುವು[15].

ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ರಕ್ಷಣೆ ಭರತಖಂಡದ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವತಂತ್ರದಷ್ಟೆ ಅವಶ್ಯಕ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೂ ಅದರ ಬೆಳೆ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಹಣಕಾಸಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅದರ ನಡೆನುಡಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕು ಬೇಕೆ ಬೇಕು. ಇಂತಹ ನಾಡಿನ ಕಲ್ಪನೆ ಕವಿಕಲ್ಪನೆಯ ವಿದ್ಯಾಸೃಷ್ಟಿ ಎಂದು ಯಾರು ತಿಳಿಯದಿರಲಿ. ಇದೆ ಕನ್ನಡದ ನೆಲದೊಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಕನ್ನಡ ನಡೆಯ ಮತ್ತು ನುಡಿಯ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಳುವಳಿ.

ನುಡಿಒಲುಮೆ ಎಂಬುದು ದೇಶದೇವಿಯ ಗುಡಿಯ ಕಟ್ಟಡದ ಕಲ್ಲುಗಳ ಬೆಸುಗೆಗೆ ವಜ್ರಗಾರೆ. ಈ ಒಲ್ಮೆ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಕಟ್ಟಡದ ಕಲ್ಲುಗಳು ಸಡಿಲಗೊಂಡು ಗುಡಿ ನೆಲಸಮವಾಗುತ್ತದೆ. ನುಡಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ನಾಡು ಬಿಟ್ಟಂತೆ. ಭಾಷೆಗೇಡಿ ದೇಶಗೇಡಿಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇಂದಲ್ಲ ನಾಳೆ ನೈಜಕ್ಕೆ ಜಯವಿದೆ. ಕೃತಕಕ್ಕೆ ಪಥನವಿದೆ[16]. ಬಲಿಷ್ಟರ ಉದಾರತೆಯಲ್ಲಿ ಒಲವೆ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ತಿಂಡಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಗಾಳದಂತೆ ಮೃತ್ಯುಕರ.

1944ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ 'ಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರಚಾರ' ಎನ್ನುವ ಪುಸ್ತಕದ ಈ ಮೇಲಿನ ಆರು ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯ ನವೋದಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ದಿಟ್ಟ ನಿಲುವುಗಳು ಎಂತವೆಂಬುದು ದಾಖಲಾಗಿದೆ.

2.ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯ–ಪ್ರತಿಮಾ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಕೃತಿ, ಮಹೋಪಮೆ, ಕಾವ್ಯವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿ ಈ ಮೂರು ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿರುವ ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆ ಹೀಗಿದೆ[17];

ಕುವೆಂಪು ಕಲಾಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ಪ್ರತಿಮೆ ಎಂದು ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಮಾ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.

1. ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿಯು ಮೂಲಾನುಭವವನ್ನು ಪ್ರಚೋಧಿಸಲು ಹೇಗೆ ಸಮರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಆ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದು ಸತ್ಯ. ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸತ್ಯ ಮೈದೋರುವುದು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರತಿಮಾ ವಿಧಾನದಿಂದ. ಪ್ರತಿಕೃತಿ ವಿಧಾನದಿಂದ ಅಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಕೃತಿಯಿಂದ ಆಗದಿರುವ ಅನುಭೂತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಮೆ ಆಗಿಸುತ್ತದೆ.
2. ಎಚ್ಚರದ ನಡೆಯು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರೆ ಆಗ ಆ ಸೃಷ್ಟಿ ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕಾಣದಿದ್ದರೂ ಸುಳ್ಳು ಎನ್ನಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯವು ಹಾಗೆ ಸತ್ಯಶೀಲವಾದುದು. ಅಲ್ಲಿನ ಸತ್ಯ ಭಾವಸತ್ಯ.

3. ಕವಿಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಾಗ್ರಿ ಹೊರಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅದರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಬುದ್ಧಿಗತವಾಗಿರದೆ ಅತೀತವಾದ ಅಪ್ರಜ್ಞಾವಲಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಪ್ರತಿಮಾ

ರಚನೆ. ಪ್ರತಿಮೆ ಎಂಬುದು ಮೂಲಾನುಭವದ ಆಕಾರವಲ್ಲ. ಮೂಲಾನುಭವವು ಸಹಜಧರ್ಮದ ಪ್ರೇರಣ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಡೆಯುವ ರೂಪಧಾರಣೆ, ಅದೊಂದು ಅವತರಣ ಕ್ರಿಯೆ.

5. ಮುಟ್ಟಲಾರದ್ದನ್ನು ಮಹಾ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿ ಎಲ್ಲರು ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಸಕಲ ಸಹೃದಯ ಸಂಪೂಜ್ಯವೂ ಆಗಿ ಶೋಭಿಸುವುದು ಪ್ರತಿಮಾವಿಧಾನ. ಕವಿಸೃಷ್ಟಿಯ ಈ ಪ್ರತಿಮಾಜಗತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರತಿಮಾಜಗತ್ತಿನಷ್ಟೆ ಸತ್ಯ ಅಥವಾ ಮಿಥ್ಯ[18].

'ಮಹೋಪಮೆ'ಎಂಬ ಬರಹದದಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯವೂ ಒಂದು ಮಹಾಯಾತ್ರೆ ಮಹೋಪಮೆಯು ಆ ಯಾತ್ರೆಯ ವರ್ಣನ ಚಿತ್ರದಂತೆ. ಕವಿಕೃತಿಯಾದ ಕಾವ್ಯವೂ ಈಶ್ವರಕೃತಿಯಾದ ವಿಶ್ವದೃಷ್ಟಿಗೆ ಸದೃಶವಾದ ಒಂದು ಪ್ರತಿಮೆ. ಅದು ಸಮವಾದುದ್ದಲ್ಲ, ಸ್ವತಂತ್ರವೂ ಅಲ್ಲ, ಶಕ್ತಿ ಸಮನ್ವಿತವೂ ಅಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಕಾವ್ಯವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರವನ್ನು, ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಒಂದು ಪ್ರತಿಮಾಲೋಕ. ಅದನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ನಡೆಸುವ ಮೂಲಸತ್ಯವು ಕವಿಯ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿದೆ. ಕವಿಯ ದರ್ಶನವು ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣು, ಉಸಿರು ಆಗಿದೆ. ದರ್ಶನ ಎಂದರೆ ಬುದ್ಧಿ, ಚಿಂತನಾ, ತರ್ಕ ಅವರಿವರ ಹೇಳಿಕೆ, ಯಾವುದರ ನೆರವಿಲ್ಲದೆಯೂ ಗ್ರಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿ. ಈ ದರ್ಶನದ ತರುವಾಯ ಚಿಂತನ. ಚಿಂತನದ ತರುವಾಯ ವರ್ಣನೆ. ಓದುಗರ ಚಿತ್ತ ವಿಕಸನ ಕ್ರಮವು ವರ್ಣನದಿಂದ ಚಿಂತನಕ್ಕೆ, ಚಿಂತನದಿಂದ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಏರುತ್ತದೆ. ಕವಿಯ ವಿಕಸನ ಕ್ರಮವು ದರ್ಶನದಿಂದ ಚಿಂತನಕ್ಕೆ, ಚಿಂತನದಿಂದ ವರ್ಣನಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತದೆ, ಅವತರಿಸುತ್ತದೆ. ದರ್ಶನವು ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾದ ಸಿದ್ಧಿ. ಆ ಮೂಲಕವೇ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿ ಸಿಗುವುದು. 'ಕವಿದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ' ಮೊದಲಾದ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ[19]. ಕವಿ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಕುವೆಂಪು ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಯ ಎಣೆಯುವವನು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಿಂದ ಹಿಡಿದು ದ್ರಷ್ಟಾರನಾದ ರಸಋಷಿ ಎಂಬ ಅರ್ಥದವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಇದೆ.

'ಕವಿಯ ಜೀವನದೃಷ್ಟಿ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿ' ಎನ್ನುವುದು–ಸ್ವಾನುಭವ, ದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪಡೆದ ವಿದ್ಯೆ, ತಾನು ಹುಟ್ಟಿಬೆಳೆದ ಸನ್ನಿವೇಶ, ಆಶ್ರಯ ಇವುಗಳ ಪ್ರಭಾದಿಂದ ಮಾಡುವ ಬುದ್ಧಿಸ್ಥಿತಿ. ಅಂತಹ ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿ ರಸಾನುಭೂತಿಗೇರಿದರೆ ದರ್ಶನ. ಈ ದರ್ಶನ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾದುದ್ದಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೊಂದು ಕೇಂದ್ರ ಇಲ್ಲವೆ, ನೇಮವಾಗಲೀ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅನುಭವಗಳ ಬದಲಾವಣೆ ಅರಿವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಪರಿಣಾಮಗೊಳ್ಳುವಂತಹದ್ದು. ನಿರಂತರ ವಿಕಾಸಶೀಲವಾದುದು. ಇದನ್ನು ಹಲವು ಪದ್ಯಗಳ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ[20].

ಕುವೆಂಪು ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿ 'ಕವಿಕೃತಿಯ ಅನನ್ಯ ಪರತಂತ್ರತೆ'.[21] ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಲೋಕ ತನಗೆ ತಾನೇ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದುದ್ದು. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಲೋಕಭಿನ್ನವಾದುದ್ದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸ್ವತಂತ್ರ, ಪರತಂತ್ರ, ಅನ್ಯಪರತಂತ್ರ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಅನನ್ಯಪರತಂತ್ರದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಕವಿಕೃತಿಯನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸುವ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆ ಕಲಾಕೃತಿ ಲೋಕದ ಅನುಭವ, ಲೋಕವಸ್ತು, ಲೋಕಭಾವ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬಂಡವಾಳವಾಗಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವಂತಹದ್ದು. ಕವಿಕೃತಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರತಂತ್ರವೂ ಅಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಹೆಸರಿಗಾಗಿ, ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಅಂತಲೇ ಹೇಳಲುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯಪರತಂತ್ರವೂ ಅಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕಾವ್ಯವು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಪರವಾಗಿ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಇಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತುಮಾಡಿದ ಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತ–ಇತ್ತ ಅಲುಗದೆ ಚಲಿಸಿರುವುದು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗದು. ಕಾವ್ಯರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಲತ್ಕಾರವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಕಾವ್ಯರಚನೆ ಎನ್ನುವುದು ಅನನ್ಯಪರತಂತ್ರದ ನಡೆ. ಅಂದರೆ ತನ್ನತನದ ತಂತ್ರ ಉಳ್ಳದ್ದು, ಆತ್ಮತಂತ್ರವಾದದ್ದು. ಕವಿಯು ತನ್ನತನದಲ್ಲಿ ಮೊಳೆತು, ಬೆಳೆದು, ಅರಳಿ ಹೊಸ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದ್ದು, ದರ್ಶನ ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೊಮ್ಮುವ ನವೋನವಪ್ರತಿಮೆ.

ಹಾಗೆಯೇ 'ಭಾಷೆ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಮತ್ತು ಭಾವೋಪಯೋಗಿ'[22]. ಇಲ್ಲಿ ಲೋಕ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಚರ್ಚೆ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ಬಳಕೆಯ ನುಡಿಯನ್ನು ಲೋಕ ವ್ಯವಹಾರದ ಮಾತುಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುವುದನ್ನು ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ನುಡಿಯು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೊರಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಲೋಕದ ನಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ನುಡಿಯ ಈ ಉಪಯೋಗ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸದಿದ್ದರೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ವಂಚಿತರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೊಡುವ ರಸಾನುಭವ ಸುಳ್ಳೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದು. ಭಾವವಿಲಾಸದಿಂದ ಒದಗುವ ತೃಪ್ತಿಯೇ ಅದರ ಪರಮ ಪ್ರಯೋಜನ ಮತ್ತು ಪುರುಷಾರ್ಥ. ಇನ್ನಾವ ವಿಧವಾದ ವಸ್ತು ಸಂವಾದವು ನುಡಿಯ ಆ ಭಾವವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಮೂಲಕ ಕುವೆಂಪು ನಡೆಸಿರುವ ಅನುಸಂದಾನ ಹಾಗೂ ಸಮನ್ವಯ, ಸರ್ವೋದಯ ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಗಳು ಕೂಡ ನವೋದಯ ಚಿಂತನೆಯ ದೊಡ್ಡ ಸಂಗತಿಗಳು. ಈ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ಮುಂದಿನ ಬಾಳಿನ ಮೂಲ ಮಂತ್ರಗಳು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಕುವೆಂಪು[23].

ಕವಿಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಯಮಕೃತ ನಿಯಮರಾಹಿತ್ಯ'ಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವ ಕುವೆಂಪು[24]; ಕವಿಯ ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು, ಕವಿಸೃಷ್ಟಿಯ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ಕವಿಕಟ್ಟುವ ಕಾವ್ಯನುಡಿಯ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯನಿರ್ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಯತಿಕೃತವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳು ಹೇಗೆ ನಿಯತಿರಹಿತವಾಗುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾವ ಸಂವಾದದಿಂದ ಒದಗುವ ರಸಾನುಭವವು ತಪೋಜ್ಞೆಯ ಅಧ್ವರ್ಯ, ಆತ್ಮೋದಾರದ ಚೇತನ, ವಿಕಾಶಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವ ಒಂದು ಅತೀತಭೂಮಿಕೆ, ಆತ್ಮಶ್ರೀ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ;

2. "ರಸಾನುಭವದ ಅಲೌಕಿಕತೆ

3. ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಮಾ

4. ಭೂಮಾನುಭೂತಿ ಮತ್ತು ಭವ್ಯದ ಅನುಭವದಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು

5. ರಸೋ ವೈ ಸಃ

ಗಳ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು[25].

'ಶೆಲ್ಲಿಯ ಕಾವ್ಯ ಸಮರ್ಥನೆ'ಯನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವಂತೆ ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ[26]. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ಮಾನಸಿಕ ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಚರ್ಚೆಯಿಂದ ಶುರುವಾಗಿರುವ ಈ ಬರಹವು ಕಲೆಗಳು ನೀಡುವ ಭಾವಗಳನ್ನು ಬಯಲಾಗಿಸುತ್ತ ಕವಿಗಳು ಜನಬದುಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿರುವ ಬಗೆಗಳನ್ನು, ಕಾವ್ಯನಿರ್ಮಿತಿಗಳ ಕಾರಣಗಳನ್ನು, ಕಾವ್ಯನುಡಿಯ ಲಾಲಿತ್ಯಗಳನ್ನು, ಕವಿತೆ ಎಂದರೆ ಏನು? ಕವಿಗಳೆಂದರೆ ಯಾರು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಲೋಕದ ನೀತಿಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಸಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯದ ದಿವ್ಯ ಭವ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಮಂಗಳ ಮನೋರತೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಇಲ್ಲಿ. ಕವಿಗಳೆಂದರೆ ಜಗತ್ತಿನ ಮಹದಾಚಾರ್ಯರು. ಮಹಾಕವಿ ಎಂದರೆ ಅನಧಿಕೃತ ಶಾಸನಕರ್ತ ಎಂಬ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಈ ಬರಹ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎನ್ನುವುದು ಒಟ್ಟು ಸಮಾಜವನ್ನು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ನವೋದಯ ಕಾಲದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ನಡೆಯೂ ಆಗಿದೆ. ಕುವೆಂಪು ಈ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಕುವೆಂಪು ಸಾಹಿತ್ಯರಚನೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ನಡೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ. 1934ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ಋಷಿವಾಣಿ' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಅವು ಭಾವ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನಾ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವಂತೆ, ಆಲೋಚನಾ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಯೂ ಇವೆ ಎಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ; ಅಲ್ಲಿರುವುದೆಲ್ಲ

ಪರಮಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಸತ್ಯದ ಪರಮಾವಧಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅಸತ್ಯ ಅಪಸತ್ಯಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಏನೆ ಇದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿನ ಅಂಧಗೌರವಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗಬಾರದು. ಪುರಾತನವಾದುದ್ದನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಿಡುವುದು ಎಂಬ ಗಾವಿಲತನಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಗಬಾರದು. ಬೇಡವಾದ ದೂಳಿಯನ್ನು ಗುಡಿಸಿಬಿಡುವುದು ನಮ್ಮ ಆತ್ಮ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕುವೆಂಪು ಚಿಂತನೆಯ ಈ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅವರ ಕಾವ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. 1944ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ "ಆತ್ಮಶ್ರೀಗಾಗಿ ನಿರಂಕುಶಮತಿಗಳಾಗಿ" ಮತ್ತಿತರೆ ಲೇಖನಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಯುವಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತವೆ.[27] ದಾಸ್ಯಬುದ್ದಿಯನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಜೀವಿಯಾಗಿ ಬದುಕುವುದನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೊಸ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸುತ್ತವೆ. ಬದುಕಿನ ನೆಮ್ಮದಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತವೆ. ದೇವರು-ಧರ್ಮ, ಭಕ್ತಿ, ಪೂಜೆ, ಇಹ-ಪರ ಇವುಗಳ ಬಗೆಗಿರಬೇಕಾದ ಎಚ್ಚರ ಮತ್ತು ಗೌರವ ಎಂತಹದೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಮತಿಗೌರವದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಇರಬೇಕಾದ ಆತ್ಮಶ್ರೀಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದವರು ಕುವೆಂಪು.

1959ರಲ್ಲಿ ಅವರು ಬರೆದ 'ಪ್ರಸಾರಾಂಗ' ಎನ್ನುವ ಪುಸ್ತಕದ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಎಂತಹುದೆಂಬುದರ ಚರ್ಚೆ ಇದೆ. ಪಠ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೋದಿಸುವುದರ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಆ ಮೂಲಕ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನ ಗುಲಾಮತನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ನಾಡಿನ ಗುರುತುಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕ ಬೇಕಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಒತ್ತಾಯಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ[28].

1964ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ಷಷ್ಠಿನಮನ'ದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಭಾಷಣ "ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕರ್ನಾಟಕ" ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತುಗಳಿವೆ. ಕನ್ನಡಿಗರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರತಿಮಾರೂಪ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತಿಯರಾಗಿದ್ದು, ಕನ್ನಡದ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕಾದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಜನತೆಯ ಭಾಷಾನುಗುಣ ಪ್ರಾಂತಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೇಳಿಕೆಯ ತಳಹದಿ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕವೇ 'ವಿಶ್ವಮಾನ'ವರಾಗುವ ನೆಲೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ[29].

1971ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ಮನುಜಮತ ವಿಶ್ವಪಥ'ದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮತ್ತಿತ್ತರ ಕಡೆ ಬರೆದಿರುವ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ನುಡಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಬರಹಗಳು, 1976ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ವಿಚಾರ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಆಹ್ವಾನ'

ಪುಸ್ತಕದ ಬರಹಗಳು, ಕುವೆಂಪು ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ಲೋಕಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಚಿಂತನೆಗಳೆ ಆಗಿವೆ[30]. ಮತ ಮೌಢ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಡುವುದು, ವರ್ಗ, ವರ್ಣ, ಮತ, ಜಾತಿ, ಪಂಥ, ಪಂಗಡಗಳ ನರಳಿಕೆಯಿಂದ ಹೊರಬರುವುದು, ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಆ ಮೂಲಕ ವೈಚಾರಿಕ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಾಡಿನ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಮತಧಾರ್ಮಿಕ ರಂಗಗಳನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸಿ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು. ಆ ಮೂಲಕ ಮನುಜಮತ ವಿಶ್ವಪಥ, ಸರ್ವೋದಯ, ಸಮನ್ವಯ, ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರಗಳಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆಂಬ ಚಿಂತನೆ ಕುವೆಂಪುವಿನಲ್ಲಿದೆ. ಸಾಮರಸ್ಯ, ಸಮನ್ವಯ, ಸಹಾನುಭೂತಿ, ಸರ್ವೋದಯ ಭಾವನೆ–ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಚೋಧಿಸಿಸುವುದು ದೈವಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಲಕ್ಷಣ. ಅಸೂಯೆ, ದ್ವೇಷ, ಸ್ವಾರ್ಥ, ನಿಷ್ಕರುಣೆ, ಅನುಕಂಪನರಾಹಿತ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವುದು ಅಸುರಿಸಾಹಿತ್ಯದ ಲಕ್ಷಣ ಎನ್ನುವುದು ಕುವೆಂಪು ನಿಲುವು. ರಸಾಸ್ವರನ್ಮೂಲ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಸಾಹಿತ್ಯಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವೋ ಬೌದ್ಧಿಕವೋ ಆದ ವೈಚಾರಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕಾದ ನಡೆ ಅವರ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿದೆ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಕಾವ್ಯರಚನೆ ಕಾವ್ಯದ ಆಸ್ವಾದನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿರುವಂತೆಯೆ ನಾಡಿನ ನುಡಿಯ ಮತ್ತು ಗಡಿಯ ತೊಡಕುಗಳ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಭರತಖಂಡದ ಐಕ್ಯತೆ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಭಾರತೀಯ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕಾಣಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆಗಳು ಇರುವಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಕುರಿತ ಕಲಿಕೆ, ಸಮಾಜದ ತಿಳಿವು ದುಡಿಮೆಯ ಮಹತ್ವ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರ ವಿಚಾರಕ್ರಾಂತಿಮತಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕಹಳೆಯು ಇದೆ. ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಭಾವೈಕ್ಯತೆಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಡೆಗಳಿವೆ. ಧರ್ಮ ಕಹಳೆಯು ಇದೆ. ಧರ್ಮ, ವಿಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳ ನಡುವಿನ ತಾಕಲಾಟದ ಕೇಳ್ವಿಗಳಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಕಾಣಿಸಿರುವ ದೊಡ್ಡದಾರಿಯೂ ಆಗಿದೆ. ಮುಂದೆ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ, ದಲಿತ, ಬಂಡಾಯದ ಎಚ್ಚರಗಳ ನಡೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

- ಕವಿತೆಯೆಂದರೆ ಆತ್ಮವು ತನಗೆ ತಾನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಅಲೌಕಿಕ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಸ್ವರಾರಾಧನೆ, ಆನಂದವೆ ಅದರ ಶೀಲ.
- ಹೊಸತೆಂದರೆ ಹಳೆಯದ ನಿಷೇಧವಲ್ಲ. ಹಳತಿಲ್ಲದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಹೊಸತು ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

- ಕವಿತೆಗೆ ಭಾವವೆ ಆತ್ಮ, ಶಬ್ಧಗಳು ಅದರ ದೇಹ, ಅದು ಆತ್ಮವು ತನಗೆ ತಾನು ಆಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾತು. ಏಕಾಂತದ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಹೊರ ಸೂಸುವ ಗಾನ. ಹಳೆಯದನ್ನು ಹೊಸತು ಮಾಡಿ ಭಾವಗಳಿಗೆ ನಿತ್ಯ ಯೌವ್ವನವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುವಂತಹುದು ಕವಿತೆ.
- ಜೀವದ ಅಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸಿ, ಬಾಳಿಗೆ ಹೊಸರಸವನ್ನು ನೀಡಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವೈಕುಂಠವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವವನೆ ಸಹಜ ರಸಋಷಿ ಇದು ಆದರ್ಶ.
- ದೇಶದಾಸ್ಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡುವ ರಾಯಭಾರ ಕವಿಗಳ ಹೊಣೆ.
- ಜನಜೀವನದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಜನಜೀವನಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಬೇಕಾದರೇ ಜನಜೀವನ ವಾಣಿಯ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಅಧ್ಯಾಯ ಇದು. ಇದನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿವರವಾಗಿ ಅರಿಯಲು ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಮಾತ್ರವೇ ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ನವೋದಯ ಕಾಲದ ಒಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅರಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

---

[1]ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗೀತಗಳು: ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ, ಕಾವ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು. 1922

[2] ಬಿಎಂಶ್ರೀಯವರು 1911ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣ ಇದು. ನೋಡಿ 'ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಾವ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, 1948

[3]ಕಾವ್ಯ ಕುತೂಹಲ: ಪುತಿನ, ಡಿವಿಕೆ ಮೂರ್ತಿ, ಮೈಸೂರು, 1999

[4]ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿರಾಟ್ ಸ್ವರೂಪ: ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ, ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, 1974

[5]ಸಾಹಿತ್ಯ ಒಂದು ಉಪನ್ಯಾಸ: ಮಾಸ್ತಿ, ಜೀವನ ಕಾರ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1972

[6]ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ: ತೀನಂಶ್ರೀ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1992

[7]ಮುನ್ನುಡಿ: ಕುವೆಂಪು, ಅದೇ.

[8]ಅರಿಕೆ: ತೀನಂಶ್ರೀ, ಅದೇ

[9]ಅದೇ.

[10]ಇಂದಿನ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವಿತೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಂದಿನ ನಡೆ: ಕುವೆಂಪು ಸಮಗ್ರ ಗದ್ಯ, ಸಂಪುಟ–1, ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ), ಕುಪ್ಪಳಿ, 2013

[11]ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ(1928): ಕುವೆಂಪು ಸಮಗ್ರ ಗದ್ಯ, ಸಂಪುಟ–1, ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ), ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ, 2013

[12]ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಚಾರ: ಇದು ಕುವೆಂಪು 1930ರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣ, ಅದೇ

[13]ಕಾವ್ಯದ ಕಣ್ಣು ಕವಿಯ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ: 1933ರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಭಾಷಣ, ಅದೇ

[14]ಹೊಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹೊಸದೃಷ್ಟಿ: 1937ರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಈ ಭಾಷಣ, ಅದೇ
[15]ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ(1937) : ಅದೇ
[16]ದೇಶ ಸೇವೆಯ ಪೂಜೆಗೆ ಬನ್ನಿ: 1938ರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣ, ಅದೇ
[17]ನವೋದಯ(1950): ಅದೇ
[18]ಪ್ರತಿಮಾ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಕೃತಿ: ಅದೇ
[19]ವಿಭೂತಿ ಪೂಜೆ, 1953: ಅದೇ
[20]ದ್ರೌಪದಿಯ ಶ್ರೀಮುಡಿ 1960: ಅದೇ
[21]ದ್ರೌಪದಿಯ ಶ್ರೀಮುಡಿ 1960: ಅದೇ
[22]ದ್ರೌಪದಿಯ ಶ್ರೀಮುಡಿ 1960 : ಅದೇ
[23]ದ್ರೌಪದಿಯ ಶ್ರೀಮುಡಿ (1960): ಅದೇ
[24]ರಸೋ ವೈ ಸಃ(1962): ಅದೇ
[25]ರಸೋ ವೈ ಸಃ(1962): ಅದೇ
[26]1970ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ಇತ್ಯಾದಿ': ಅದೇ
[27]ಕುವೆಂಪು ಸಮಗ್ರ ಗದ್ಯ, ಸಂಪುಟ–1, ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ), ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ, 2013
[28]ಅದೇ
[29]ಅದೇ
[30]ಅದೇ

ಅಧ್ಯಾಯ–೩

ಸಾಹಿತ್ಯಕ ನವೋದಯ: ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನಗಳು

೩.೧ ಡಿವಿಜಿಯವರ 'ಸಾಹಿತ್ಯಶಕ್ತಿ'ಯ ಚಿಂತನೆಯ ಬಗೆಗೆ

೩.೨ ಕುವೆಂಪು: ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಲ್ಲ ಕೊಂಚ ಸರಳವಾಗ ಬಹುದಿತ್ತು

೩.೩ ಪುತಿನ ಅವರ ಭವನಿಮಜ್ಜನ ಚತುರತೆ

೩.೪ ಬೇಂದ್ರೆಯ ಅನುಭವಿಕ ವಾಖ್ಯಾನದ ರೂಪಕ ಕುರಿತು

೩.೫ ಶಕ್ತ ಶಬ್ಧದಲ್ಲಿ ಆವಿರ್ಭವಿಸುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದರ್ಶನ ಎಂದ ಗೋಕಾಕರ ಮೀಮಾಂಸೆ

೩.೬ ಮನಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಧಾನದ ವಿ.ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯನವರ ಬಗೆಗೆ

೩.೭ ಪರಂಪರೆಯ ತತ್ವವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ಮುಗಳಿ

೩.೮ ಇತರೆ

ಅಧ್ಯಾಯ-೩

ಸಾಹಿತ್ಯಕ ನವೋದಯ: ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನಗಳು

ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ರವರು ಕವಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಹೆಸರು ದೊಡ್ಡದಿರಬಹುದಾದರೂ ಕಾವ್ಯ ಚಿಂತಕರಾಗಿ ಹೊಸಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ರೂಪ ಕೊಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಿದವರಾಗಿ ಮತ್ತೂ ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರು ಅವರದು. ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ನವೋದಯದ ಬರಹಗಾರರಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಈ ಎರಡು ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರು ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ. 'ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ'[1]ಗಳನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಸಕಾಲದ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ನವೋದಯದ ಬರಹಗಾರರಾಗಿ ಅವರು ಕಟ್ಟಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ 'ಕಾವ್ಯಾರ್ಥಚಿಂತನ'[2] ಎದ್ದುಕಾಣುವ ಗುರುತಾಗಿದೆ. ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ಗುರುತಾಗಿ 'ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿ–ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ದೃಷ್ಟಿ, ಪು.ತಿ.ನ ಅವರ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ, ಪು.ತಿ.ನ ಅವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ವಿನಾಯಕರ ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗ, ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆ' ಮೊದಲಾದ ಬರಹಗಳನ್ನು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೆರಳುಮಾಡಿ ಹೆಸರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ [3]. ಒಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವು ಹೀಗಿವೆ;

ಒಂದು: 'ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂದರೆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಕಾವ್ಯವೆಂದರೆ ಏನು? ಅದು ಏಕೆ ನಿರ್ಮಿತಿಯಾಗುತ್ತದೆ? ಹೇಗೆ ನಿರ್ಮಿತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಪ್ರಯೋಜನಗಳೇನು?' ಎನ್ನುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಯೇ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ[4].

ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯ ನಂತರ ಅದನ್ನು 'ಆಸ್ವಾದಿಸುವ ಸಹೃದಯರ ರುಚಿ–ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಚಾರ, ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಟೀಕೆ, ಚರ್ಚೆ, ಗುಣಾವಗುಣ ವಿವೇಚನೆ, ಮೌಲ್ಯನಿರ್ಧಾರ ಇವುಗಳು ಕಾವ್ಯವಿಮರ್ಶೆಯ ವಲಯಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತವೆ' [5] ಎನ್ನುವುದು ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯಿಂದ ಕಾವ್ಯವಿಮರ್ಶೆ ಹೇಗೆ ಬೇರೆ ಎಂದು ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ. ಗುರುತಿಸುವ ದಾರಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯಿಂದ ಮೀಮಾಂಸೆ ಹೇಗೆ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು

ಹಲವು ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ 'ಕಾವ್ಯ ಅಥವ ಕಲೆ ಎಂದರೆ ತೀವ್ರವಾದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ರಮಣೀಯವಾದ ಒಂದು ಆಕಾರವನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಪರಿಣಾಮ [6] . ಕವಿಯು ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಪುನರನುಭವಿಸುವ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ಒಂದು ಕಾರ್ಯ... ಇದನ್ನೆ ಸೃಜನಪ್ರಕ್ರಿಯೆ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ 'ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಎನ್ನುವುದು ಕೇವಲ ಅನುಭವಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಅಲ್ಲ, ಅದು ಅನುಭವಗಳ ಪುನರನುಭವಗಳ ಪರಿಣಾಮ'. ಕವಿ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅನುಭವಗಳನ್ನು 'ಕಲಾತ್ಮಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾಲದ ಉಪಹತಿಯಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಿ ಅನಂತ ಕಾಲದ ಆಸ್ವಾದದ ಸಾಮಾಗ್ರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು' [7]. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ 'ಸಾಹಿತ್ಯ ಜೀವನದ ಗತಿಬಿಂಬ'ವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ[8]. ಕವಿಯು ಹೀಗೆ ತಾನು ಬರೆಯುವ 'ಕೃತಿಯು ಮೊದಲು ತನ್ನ ನಾಡಿನ ತನ್ನ ಪರಿಸರದ ಸಾಧಾರಣತೆಯನ್ನು ಹೀರಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದರೆ ತನ್ನ ಜನಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸತ್ವವಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ನಾಡು ನುಡಿಗಳವರು ಅದರ ಸೊಗಸನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿ ಕೊಂಡು ಆಸ್ವಾದಿಸಬಹುದು' ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ನಿಲುವು.

ಈ ನೆಲೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವ ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ. ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆ ಕವಿ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ನಂಟಿನಲ್ಲಿ ಕವಿಯೊಳಗೆ ಹುಟ್ಟುವ ಒತ್ತಾಯಗಳು, ಅದು ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗುವ ಬಗೆ, ಅದರ ಪ್ರಯೋಜನದ ಗುರಿ ಹಿಡಿದು ನಡೆದಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ 'ಕವಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ, ಸಮಕಾಲೀನ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನುಷ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಿಕತೆ, ಕವಿ ಮತ್ತು ಕಾಲಧರ್ಮ, ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಭಾಷಾಪ್ರಜ್ಞೆ, ಕವಿ ಸಹೃದಯ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರೇರಣೆ' ಮೊದಲಾದ ತುಂಡು ಬರಹಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ[9].

ಎರಡು: ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎರಡನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಕಟ್ಟಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವರು ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ. ಇಂತಹ ಕನ್ನಡ ಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಕನ್ನಡದ ಆಯಾಮವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿರುವುದು ಕನ್ನಡ ರಚನೆಗಳ ಮೂಲಕವೇ. ಇದನ್ನು 'ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯಕಲ್ಪನೆ' ಎಂದೇ ಗ್ರಹಿಸಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಬರೆದಿರುವ 'ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕಾವ್ಯ ಎಂದರೇನು?, ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ, ನವೋದಯ ನಾಂದಿ–ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ, ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಅವರ ಕವಿತೆ

ನವೋದಯದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ದೃಷ್ಟಿ, ದೇಶಿಯತೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿ ಅರಳಿದ ದತ್ತಪ್ರತಿಭೆ, ಪು.ತಿ.ನ ಅವರ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ, ಮಧುರಚೆನ್ನರ ಮಾರ್ಗ, ವಿ.ಸೀ.ಯವರ ಕಾವ್ಯ ಕೆಲವು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು, ಕಾಡಿನಕವಿ ಕುವೆಂಪು, ಕೆ.ಎಸ್.ನ.ರವರ ಪ್ರೇಮಗೀತೆಗಳು, ವಿನಾಯಕರ ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗ, ಕನ್ನಡ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲ ಪ್ರತಿಭೆ ಗೋಕಾಕ್, ಕಣವಿಯವರ ಕಾವ್ಯದ ಜೀವಂತ ಗತಿ' ಮೊದಲಾದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ[10]. ಈ ಎಲ್ಲಾ ನವೋದಯ ಬರಹಗಾರರು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ ಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸಿ ಕಟ್ಟುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ. ಇದು ನವೋದಯ ಕವಿಗಳು ರಚಿಸಿದ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ ಕಾಣುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಉದಾಹರಣೆ.

ಮೂರುಃ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರು ನವೋದಯ ಬರಹಗಾರರು ಬರೆದ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವುದು. ಅಂದರೆ ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು, ಪು.ತಿ.ನ. ಮೊದಲಾದ ನವೋದಯ ಕವಿಗಳು ತಾವು ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯದ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದೊಂದಿಗೆ ಇರಿಸಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನದ ಬರಹಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ನವೋದಯ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯರಚನೆ ಇವುಗಳಿಗಿರುವ ನಂಟು ಮತ್ತು ಬೇರೆತನಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ 'ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಒಂದು ಆಚಾರ್ಯ ಕೃತಿ, ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವಿಮರ್ಶೆ, ಮಾಸ್ತಿಯವರ ವಿಮರ್ಶೆ, ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ (ಕಳೆದ 25 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 1940 ರಿಂದ 1965)[11]' ಇಂತಹ ಸಮೀಕ್ಷಾ ಬರಹಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಕಳೆದ 25 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 1940 ರಿಂದ 1964 ವರೆಗೆ ನವೋದಯ ಬರಹಗಾರರು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಬರಹಗಳನ್ನು ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಭರತ ಖಂಡದ ಯಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಕುರಿತು ವಿಚಾರ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಈ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಪರಿಚಯ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಇರಬೇಕಾದುದ್ದು ಅವಶ್ಯಕ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ 'ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ 25 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಡೆದಿರುವ ಕಾವ್ಯದ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು

ಗಮನಿಸಿದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಲೇಖಕರಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಯೋ, ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿಯೋ ಈ ಹಿನ್ನಲೆ ಇರುವುದು ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ[12]' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಇಂತಹ ಚಿಂತನೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅನುವಾದಗಳು ಸೇರಿರುವುದು ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಎನಿಸಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆ.ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಕೆ.ವಿ.ಸುಬ್ಬಣ್ಣ, ಕೌಲಗಿ ಶೇಷಾಚಾರ್ಯ. ಬಿ.ಕೆ.ಶಿವರಾಮಯ್ಯ ಮೊದಲಾದವರು ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿರುವ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಕೆಲವು ಮೂಲ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಿ ಕನ್ನಡದ ಶಾಸ್ತ್ರಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಡಾ.ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಅವರ ಕೊಡುಗೆ ಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿ ಕಂಡಿದೆ. ಅವರು ಬರೆದ ರಸೋಲ್ಲಾಸ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯತತ್ವ ಎನ್ನುವ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸುತ್ತಾ ಭಾರತದ ಲಾಕ್ಷಣಿಕರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತಾದದ್ದು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಸಾಹಸದ ಪರಿಣಾಮ ಎಂದು ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. 'ಈ ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಹಿತ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪೂರ್ವದ ಮಹಾಮೇಧಾವಿಗಳ ವಿಚಾರ ಸರಣಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದು ಕನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರದ ಮುಖ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತರುವ ಭಗೀರಥ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುವುದು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ' ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಮುಂದುವರೆದು 'ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ರಸೋಲ್ಲಾಸ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯತತ್ವ ಎಂಬ ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕವಿಗಳು, ವಿದ್ವಾಂಸರು, ವಿಮರ್ಶಕರು, ಅನುವಾದಕರು, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ' ಎನ್ನುವುದು ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರ ವಿಚಾರ.

ಇದು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂದರೆ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯೇ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚರ್ಚೆಗಳು ನವೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೋರಾಗಿ ನಡೆದಿರುವುದನ್ನು ಬಹು ಉಮೇದಿನಿಂದಲೇ ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ. ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ರೂಪುರೇಶೆಗಳು

ಬದಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಗಮನಿಸಿಬೇಕಾದುದ್ದು ತೀ.ನಂ.ಶ್ರೀ.ಯವರ 'ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ'ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅದರಲ್ಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

- ಅಭಿರುಚಿ ಮತ್ತು ರಸಿಕತೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕವಿಸೂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸಿದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ.
- ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಬಹುದಾದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುವ ವಿಧಾನ.
- ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಪಂಪನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ತನಕ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿಷಯದೊಂದಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ವಿಧಾನ.
- ಅತ್ಯಂತ ಗಹನವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ರಮ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವ ಜಾಣ್ಮೆ.

ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ, ಮನಸ್ಸುಗಳ ವಿಕಾಸೋಲ್ಲಾಸಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ವಿದ್ವತ್ ಕೃತಿ 'ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ'. ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪುರವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಮುಂಬರಲಿರುವ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ಸುಸಮರ್ಥವು, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವೂ ಆಗಿರುವ ಒಂದು ಆಚಾರ್ಯ ಕೃತಿ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು 'ಕನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ವಿಷಯಾನುವರ್ತಿಯಾಗಿಯೇ ನಡೆದ ಅಂಶ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂಬ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅನುಕರಣವೆಷ್ಟು, ಅನುರಣನವೆಷ್ಟು, ಅನುವಾದವೆಷ್ಟು ಎಂಬುದನ್ನು ಲೇಖಕರು 'ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯತತ್ವ' ಎನ್ನುವ ಕೃತಿ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ.

ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದ ಚಹರೆಗಳೇ ಬದಲಾಗಿವೆ. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ಭಾರತೀಯ ಸತ್ವಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಇದು ಈ ಕಾಲದ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಮೇಲೂ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕವಿಗಳಾದ ಶೆಲ್ಲಿ, ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್, ಕೋಲ್‌ರಿಜ್, ಕೀಟ್ಸ್

ಮೊದಲಾದವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮವರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತೀಯ ಕವಿಗಳಾದ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರ್, ಅರವಿಂದರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಕವಿ ವಿಮರ್ಶಕರು ತಮಗೆ ಪರಿಚಿತವಾದ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ತಿಳಿವಿನೊಳಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ತತ್ವಗಳೊಂದಿಗೆ ಇರಿಸಿ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಕೆಲವು ಮೂಲತತ್ವಗಳನ್ನು ಹೊಸಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ ಎಂಬ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಾ; ಡಿ.ವಿ.ಜಿ, ಮಾಸ್ತಿ, ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆ, ಪು.ತಿ.ನ, ಗೋಕಾಕ್, ವಿ.ಸೀ ಮತ್ತು ರಂ.ಶ್ರೀ.ಮುಗಳಿ ಮೊದಲಾದವರು ನವೋದಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ? ಹೇಗಿದೆ? ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೩.೧ ಡಿ.ವಿ.ಜಿ ಯವರ 'ಸಾಹಿತ್ಯಶಕ್ತಿ'ಯ ಚಿಂತನೆಯ ಬಗೆಗೆ:

ಡಿ.ವಿ.ಜಿ ಯವರ 'ಸಾಹಿತ್ಯಶಕ್ತಿ' ಸೂತ್ರ ಸದೃಶವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕವಿ, ಕಾವ್ಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಪುಸ್ತಕ. ಈ ಪುಸ್ತಕದೊಳಗಿನ ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.ಯವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹೀಗೆ

- ಕವಿ ಅಸಾಧಾರಾಣ ಮನುಷ್ಯ; ಕವಿಯದು ಅಸಾಧಾರಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅದು ಅಂತರ್ಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದ ಬಹಿಃಪ್ರಾಕಟ್ಯವೇ ಕಾವ್ಯ.
- ಕವನ ಕರ್ಮವು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾನುಭವಘಟ್ಟ, ಧ್ಯಾನಕಲ್ಪನಘಟ್ಟ, ವಾಕ್‌ಪ್ರಭಾವಘಟ್ಟ ಎಂಬ ಮೂರು ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.
- ಕಾವ್ಯ ಕರ್ಮವು ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಪ್ರಪಂಚದ ನಾನಾ ಧಾತುಗಳ ಸಂಮ್ಮಿಳಿತ ಪಾಕ.
- ಕವಿಯು ನೂತನ ಲೋಕ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಸ್ವ ಪ್ರತಿಭಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ರಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ನಮಗೆ ಸಿಗುವುದು ಒಂದು ಜೀವ ಅಥವಾ ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಲ್ಲ. ಅದು ವಿಶ್ವಜೀವನದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ.
- ವಿಶ್ವ ಸಂಬೋಧನೆಯೇ ಕಾವ್ಯದ ಮಹತ್ವ.
- ಜೀವನದ ಕೊಳೆ ಕಲ್ಮಷಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯಬಲ್ಲ ತೀರ್ಥವೆಂದರೆ ಕಾವ್ಯತೀರ್ಥ.

ಹೀಗೆ ಡಿ.ವಿ.ಜಿಯವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಗುರ್ತಿಸುತ್ತಾ... ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಚಾರಗಳು ಡಿ.ವಿ.ಜಿ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ತಳಹದಿಯಾಗಿವೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮಾತುಗಳು ಇದರ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಪೂರ್ವ ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಡಿ.ವಿ.ಜಿಯವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ನಾವೀನ್ಯ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಭಾವವಶವಾಗದ, ಪರಂಪರೆಯ ಸತ್ವದಿಂದ ಪುಷ್ಟವಾದ, ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾದ ಗಂಭೀರ ವಿಚಾರಸರಣಿಯನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಬಹುದು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತಮ ಅಭಿರುಚಿ, ಬುದ್ಧಿಯ ಸಮತೂಕ, ಬಾಳಿನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಈ ಗುರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಡಿ.ವಿ.ಜಿ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಹಳೆಯದನ್ನೆ ಹೊಸ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರ ನಿಲುವು[13].

೩.೨ ಕುವೆಂಪು: ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಲ್ಲ ಕೊಂಚ ಸರಳವಾಗ ಬಹುದಿತ್ತು:

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರು ಎರಡು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ.

1. ಕವಿ–ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನ ವಿಚಾರ
2. ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಕೆಲವು ತತ್ವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಚರ್ಚಿಸುವ ವಿಚಾರ

ಒಂದು: ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕವಿ ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಜನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಭಾವುಕತೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕತೆ, ಆದರ್ಶಮಯತೆಯನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗೆ;

1. ಕಾವ್ಯ ಒಂದು ರಸತಪಸ್ಸು
2. ಕವಿಯೊಬ್ಬ ರಸಋಷಿ; ಕವಿಯೊಬ್ಬ ವಿಭೂತಿ
3. ಕಾವ್ಯ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಾರ್ಗ
4. ಕಾವ್ಯ ಒಂದು ರಸಯೋಗ, ರಸಾನುಭವವೇ ಸಿದ್ಧಿ

ಎಂದು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕವಿಗಳು ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ವೇದ ವೇದಾಂತಗಳ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಅತಿ ರಂಜಿತವಾದ ಆದರ್ಶದ ಕವಿ ಕಾವ್ಯವಿಚಾರ. ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದು ಕವಿಯ

ಕಾವ್ಯಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ 'ದ್ರೌಪದಿಯ ಶ್ರೀಮುಡಿ' ಪುಸ್ತಕದ 'ಕವಿಯ ಜೀವನದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿ' ಬರಹವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಎರಡು: ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆ, ವಿಚಾರ ಪ್ರಖರತೆ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ನೈಪುಣ್ಯ, ಬಹುಶ್ರುತತೆ ಮತ್ತು ತಾರ್ಕಿಕ ಪ್ರತಿಭೆ ಇದೆ. ಕುವೆಂಪು ಸುಮಾರು ಹದಿನೈದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದಿರುವ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

1. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯ ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರದ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೊಸನೋಟದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡಿ ಸರಿಯಾದ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಸುಭದ್ರಗೊಳಿಸುವ ರೀತಿ. ರಸೋಲ್ಲಾಸ, ರಸಾನುಭವದ ಅಲೌಕಿಕತೆ ಬರಹಗಳು ಮತ್ತು ಭೂಮಾನುಭೂತಿ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ರತಿಭಾವಕ್ಕಿಂತ ಶೃಂಗಾರರಸ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದಂತೆ, ಶಮಕ್ಕಿಂತ ಶಾಂತರಸ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಎಂಬ ಕೇಳ್ವಿಯ ಮೂಲಕ ಚರ್ಚೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ; ಲೋಕರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾದ ನಿಜವಾದ ಶಾಂತಿ ಕಲಾರಂಗದ ಶಾಂತರಸಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲುಮಟ್ಟದ್ದು ಎಂಬ ಕುವೆಂಪು ನಿಲುವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ಹೊಸಮಾತು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

2. ಕಾವ್ಯಸತ್ಯ, ಕಾವ್ಯ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ತತ್ವಗಳ ಹೋಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ತತ್ವಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವುದು. ಕವಿಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಯತಿಕೃತ ನಿಯಮರಾಹಿತ್ಯ, ಕವಿಕೃತಿಯ ಅನನ್ಯಪರತಂತ್ರತೆ ಈ ಎರಡು ಬರಹಗಳಲ್ಲಿನ ಹೋಲಿಕೆ ಮೀಮಾಂಸೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ಕಂಡಿದೆ.

3. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಕಾವ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಾವ್ಯ, ಕಲೆಗಾಗಿ ಕಲೆ, ಕಾವ್ಯನುಭವಕ್ಕೂ ಲೋಕಾನುಭವಕ್ಕೂ ಅಂತಹ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಾದಗಳನ್ನು ನಮ್ಮವರು ಹಸಿ ಹಸಿಯಾಗಿ ನುಂಗಿ ಅನಾರೋಗ್ಯಕರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿರುವುದನ್ನು ತಾರ್ಕಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿ ಅವುಗಳ ಬೆಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿರುವುದು. "ರಸಾನುಭವದ ಅಲೌಕಿಕತೆ"ಯಲ್ಲಿ ಐ.ಎ.ರಿಚರ್ಡ್‌ನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

4. ಕುವೆಂಪು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಹೊಸ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ನೀಡಿರುವುದು; ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ, ಭಾವೋಪಯೋಗಿ, ಪ್ರತಿಮಾ, ಪ್ರತಿಕೃತಿ, ಭವ್ಯತೆ, ಮಹೋಪಮೇ,

ಭೂಮಾನುಭೂತಿ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಪ್ರತಿಮೆ ಇವುಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸಿರುವುದು. ತಾವೇ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹೋಪಮೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವುದು, ರೂಪೋಪಮೆ, ಗುಣೋಪಮೆ, ಮಿಶ್ರೋಪಮೆ ಎಂಬ ಅನುಕೂಲ ವಿಂಗಡಣೆಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಒದಗಿಸಿರುವುದು.

ಹೀಗೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯರಚನೆಯಲ್ಲಿ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸುವ ಹಾಗೇ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲಿಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ; ಭಾರತೀಯ ದರ್ಶನಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಗದ ಬೆಂಬಲ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನದ ಪರಿಣಾಮ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಂಚಯನದಿಂದ ನವನವೋನ್ಮೇಶಾಲಿನಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚರ್ಚೆಗೆ ಸಾಲಂಕೃತೋಜ್ವಲ ಶೈಲಿ, ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಎಂಬ ಆಕ್ಷೇಪಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇವರ ಶೈಲಿ ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿಲ್ಲ ಕೊಂಚ ಸರಳವಾಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು[14] ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ತಾಳಿದ್ದಾರೆ.

೩.೩ ಪುತಿನ ಅವರ ಭವನಿಮಜ್ಜನ ಚತುರತೆ;

ಪು.ತಿ.ನ ಅವರ 'ಕಾವ್ಯಕುತೂಹಲ' ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಗ್ರಂಥ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪು.ತಿ.ನ ಅವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಗದ್ಯ–ಪದ್ಯಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಹರಿದಿದೆ. ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಕುರಿತ ಅವರ ಪದ್ಯಗಳು ಸೂತ್ರಗಳಾದರೆ, ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಕುರಿತ ಗದ್ಯಬರಹಗಳು ವೃತ್ತಿಯಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪು.ತಿ.ನ. ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿನ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ;

- ರಸಸರಸ್ವತಿ, ಕವಿ, ದಾಳಿಂಬೆ, ಬಿಡುವು, ಮಲೆದೇಗುಲ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಹರಳುಗೊಂಡ ನಿದರ್ಶನಗಳು.
- ಕಾವ್ಯ ಉಗಮದ ಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಕವಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಎರಡು ಗುಣಗಳಿರಬೇಕು, ಭವದ ತೀವ್ರಸಂವೇದನಾ ರೂಪದ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಭವನಿಮಜ್ಜನ ಚಾತುರ್ಯ. ಆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಬೇರೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಲಘಿಮಾಕೌಶಲ, ಇವಿಲ್ಲದೆ ಕಾವ್ಯ ಸಿದ್ದಿಸಲಾರದು. ಈ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತೀರಾ ಹೊಸವು.

- ಲಘಿಮಾಕೌಶಲ ಅಥವಾ ಮುಕ್ತಿಯ ಚಾತುರ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹುಟ್ಟುವುದು ಪ್ರಚಾರಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಚೋದಕಸಾಹಿತ್ಯ, ಪ್ರಮೋಧನಸಾಹಿತ್ಯ
- ಕವಿ; ಪ್ರವೃತಿ ಮತ್ತು ನಿವೃತಿ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಪ್ರತೀಕ
- ಮೊದಲು ಭವದನುಭವ, ನಡುವೆ ಬಿಡುಗಡೆ, ಮತ್ತೆ ಪುನರ್‌ಭವ; ಈ ಭವಪುನರ್ಭವಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಬಿಡುಗಡೆಯು ಪ್ರಶಾಂತ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಮೆರೆಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದು ಕಾವ್ಯ
- ರಸವೆನ್ನುವುದು ಒಂದು ಮನಃಸ್ಥಿತಿ. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಅದರ ಆಳ ವಿಸ್ತಾರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
- ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಮಗೆ ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿ ಚಂದಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕವಿ ಹುಡುಕುವ ವಿಷಯ ತಂತ್ರವೇ ಕಾವ್ಯ.
- ಅರಿವಿನ ಸಂವೇದನಾ ರೂಪವೇ ಪ್ರಜ್ಞೆ
- ಕವಿ ತನ್ನ ಆತ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ 'ಪ್ರತಿಭೆ'ಗೆ ಎಂದರೆ ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪಾತ್ರವಾಗುವುದು. ಕಾವ್ಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಪರಿಕರ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು.

ಇದು ಪು.ತಿ.ನ.ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಕವಿಕರ್ಮದ ವಿವರಣೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪು.ತಿ.ನ ಅವರು ತಮ್ಮದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಚಿಂತನೆಯಿಂದ ಅವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಚಿಂತನೆಯ ಹಿಂದೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಲಾಕ್ಷಣಿಕರ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದ, ವೇದಾಂತದ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ತಿಳಿವು ಇದೆ. ಪು.ತಿ.ನ ಅವರಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯದ 'Psychical distance', ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಸಾಧಾರೀಕಣ ತತ್ವ ಹೊಸ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರ ವೈಭವದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆ, ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅವ್ಯಕ್ತ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆ ಇವೆ ಎಂಬುದು ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರು ತಾಳಿರುವ ನಿಲುವು[15].

೩.೪ ಬೇಂದ್ರೆಯ ಅನುಭವಿಕ ವಾಖ್ಯಾನದ ರೂಪಕ ಕುರಿತು;

ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯು ಬಹಳಷ್ಟು ಅವರ ಕವಿಸಹಜವಾದ ಪದ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆದಿದೆ ಎಂದು, ಭೃಂಗದ ಬೆನ್ನೇರಿ ಬಂತು ಕಲ್ಪನಾವಿಲಾಸ, ಭಾವಗೀತ ಮೊದಲಾದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸುವ ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ತಮ್ಮ ಕವಿ–ಕಾವ್ಯ ಜೀವನವನ್ನು ಬರೆದ 'ಕಾವ್ಯೋದ್ಯೋಗ'ದಲ್ಲಿರುವ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ;

- ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತನನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ, ನಿರೂಪಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಶಕ್ತಿಗಳ ಕಥನವೇ ಬೇಂದ್ರೆ ಎಂಬ ಕವಿ. ಇದು ಕವಿ ಸಂಭವರಹಸ್ಯ.
- ಕಾವ್ಯವೆಂದರೇ ವಿಷಯ ಚಿಂತನವಲ್ಲ, ಶಬ್ದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿದ ವಿಷಯಾನಂದ.
- ಕಾವ್ಯವು ಜೀವಿ–ಜೀವ ಸಂಪರ್ಕದಭಾಷೆ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ರೂಪವೆಂದಲ್ಲದೆ ಹೆಚ್ಚೇನನ್ನೂ ಹೇಳಲು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾವ್ಯೋದ್ಯೋಗ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಮೀಮಾಂಸೆಗಿಂತ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕವಿತೆಗಳ ಪದರ ಪದರಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಕುರಿತ ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರ ಒಲವು ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತದೆ[16].

೩.೫ ಶಕ್ತ ಶಬ್ಧದಲ್ಲಿ ಆವಿರ್ಭವಿಸುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದರ್ಶನ ಎಂದ ಗೋಕಾಕರ ಮೀಮಾಂಸೆ;

ಗೋಕಾಕ್ ರವರ ಕಾವ್ಯಮಿಮಾಂಸೆ ಅವರ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಲೇಖನಗಳೊಂದಿಗೆ ಇದೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕುರಿತು 'ವೇದಾಂತದಿಂದ ವಿಜ್ಞಾನದವರೆಗೆ, ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮನಶಾಸ್ತ್ರದವರೆಗೆ, ಇಲಿಯಟ್‌ನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅರವಿಂದರವರೆಗೆ ಹರಡಿಕೊಂಡ ವಿಚಾರಗಳ ಒಂದು ಸಂಕೀರ್ಣಬಂಧ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಪ್ರಕಾರ; ಗೋಕಾಕ್ ರವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಪ್ರಕಾರ;

- ಕಾವ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ನಿರ್ಮಾಣದ ಒಂದು ಸಾಧನ. ಇದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ಕಾರ್ಯ.

- ಈ ಕವಿವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೆಂಬುದು ಸಂಸ್ಕಾರ, ಪರಿಸರ, ಅದರ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ತನ್ನದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಜ್ಞೆ–ಇವುಗಳಿಂದ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
- ಜನಾಂಗ, ಯುಗ, ಆವರಣ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ–ಇವು ಸಾಹಿತಿಯ ಗುಣದೋಷಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತವೆ.
- ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹೋನ್ನತಿ ಮತ್ತು ಗುಣೋನ್ನತಿ ಎಂಬುದು ಲಕ್ಷಣ.
- ಸಮಗ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಸಾರಸ್ವತ ಪ್ರಪಂಚದ ಸರಸ್ವತಿ.
- ಕಾವ್ಯವೆಂಬುದು ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಮಂತ್ರ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮಹಾತತ್ವದ ಅವತಾರ. ಲಯ, ರೀತಿ, ವಿಚಾರಗಳ ಸಾಂದ್ರತೆಯುಳ್ಳ ಶಕ್ತ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಅವಿರ್ಭವಿಸುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದರ್ಶನ.

ಹೀಗೆ ಗೋಕಾಕ್‌ರು; ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿ, ಕಾವ್ಯದ ದ್ವಾದಷ ಸೂತ್ರಗಳು, ಕಾವ್ಯಯೋಗದ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳು ಮುಂತಾದ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಅರವಿಂದರ ಕಾವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ[17] ಎಂಬುದು ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರ ನಿಲುವು.

೩.೬ ಮನಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಧಾನದ ವಿ.ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯನವರ ಬಗೆಗೆ;

ವಿ.ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯನವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಅವರ 'ಕವಿ ಕಾವ್ಯದೃಷ್ಟಿ' ಮತ್ತು 'ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯ' ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ;

- ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಬಗೆಗೆ ಅವರದು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮನಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಧಾನ. ಕವಿ, ಕವಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಕವಿಯ ಮನಸ್ಸು, ಕಾಲ–ದೇಶ–ವಿಚಾರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕಾವ್ಯ ಹೇಗೆ ರೂಪಗೊಳ್ಳುವುದೆಂಬ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡಿರಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಕೃತಿ ರಚನೆ ಮಾಡುವವರೆಗೂ ಎಲ್ಲಿ ಆವೇಶ ಮುಗಿಯದೇ ಮಾಟ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುವುದೋ ಅಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಲಾಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ.
- ಕೃತಿಕಾರನ ಮನಸ್ಸು ಒಂದು ಕುಲುಮೆ, ತಾಯೊಡಲು, ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಬೆಂಕಿ.
- ಕವಿಯ ಮನಸ್ಸು ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆ.

- ಸಾಹಿತ್ಯವು ಉತ್ತಮ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಾಧಕ; ಬಾಳಿಗೆ ಬೆಳಕು; ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ಸಾರವಸ್ತು.

ಹೀಗೆ ವಿ.ಸೀ. ಯವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಗುರುತು ಮಾಡುವ ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ; ಪರಂಪರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ, ಹೊಸದರ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವ ತುಡಿತವು ವಿಷಯ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ನಾವೀನ್ಯತೆಯನ್ನು ತರುತ್ತದೆ ಎನಿಸಿದೆ. ವಿ.ಸೀ ಯವರಲ್ಲಿ ವಾಗ್ಮಿತೆ ಹೆಚ್ಚು. ಕಂಡಿದ್ದರ, ಕೇಳಿದ್ದರ, ಉಂಡದ್ದರ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಕನ್ನಡ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರ ಸಲೀಸಾದ ನೇಯ್ಗೆ ಅವರ ಕಾವ್ಯ ಕಲಾಮೀಮಾಂಸೆಯ ತಿಳುವಿನಲ್ಲಿದೆ[18] ಎನ್ನುವುದು ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರ ನಿಲುವು.

೩.೭ ಪರಂಪರೆಯ ತತ್ವವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ಮುಗಳಿ;

ರಂ.ಶ್ರೀ.ಮುಗಳಿ ಯವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚಿಂತನೆಯು ಅವರು ಬರೆದ 'ಸಾಹಿತ್ಯೋಪಾಸನೆ, ಮಾತೆಂಬುದು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಯ ದರ್ಶನ' ಮುಂತಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರು ಗುರುತಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಹೀಗಿವೆ;

- 'ವ್ಯುತ್ಪತಿ'ಯನ್ನು ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಿವೇಕಗಳ ಪರಿಪಾಕಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ವಿಶಾಲಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಕಲೆಗಾಗಿ ಕಲೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಕಲೆ ಎಂಬ ಮಾತಿನೊಂದಿಗೆ ನಿಲ್ಲಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಕಾವ್ಯದ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಆಯಾ ಕವಿಗಳು ತಾಳುವ ನಿಲುವೇನು, ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ರಸಿಕತೆ, ಸದಭಿರುಚಿ ಮತ್ತು ಬಾಳಿನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆಂಬ ಆದರ್ಶಪರವಾದ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮುಗುಳಿಯವರದು.

ಆ ಮೂಲಕ ಮುಗಳಿಯವರು ತಾವು ಕಟ್ಟುವ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ–ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹುಡುಕುವ, ಇವತ್ತಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಪರಂಪರೆಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ದೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆ[19] ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ನವೋದಯ ಬರಹಗಾರರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಈ ಚರ್ಚೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನಿತರ ಬರಹಗಾರರು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಬಿಡಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನು, ಇನ್ನಿತರೆ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದ ಬರಹಗಳನ್ನು, ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಮೂಲಕವೇ ಅಂತಹ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಡಬಹುದಾದರೆ[20];

1. ರಾಳಪಳ್ಳಿ ಅನಂತಕೃಷ್ಣಶರ್ಮರ **'ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಕಲೆ'**ಯು ಮೂಲತಃ ಕಲಾಮೀಮಾಂಸೆ. ಆರಾಧಕ ಬಾಹುಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ.

2. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರ **'ಸೌಂದರ್ಯಸಮೀಕ್ಷೆ'** ಸೌಂದರ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಕವಿಗಳ ಸೌಂದರ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಕವಿ ಅಥವಾ ಕಲಾವಿದನ ಮನಸ್ಸಿನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು, ಅಲಂಕಾರ ರಸ ಇವೆರಡರ ಸಂಬಂಧ ಭಾವಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವುದು, ಭಾವವೋ ರಸವೋ ಎಂಬ ಚರ್ಚೆ, ಭವ್ಯತೆ–ಅದ್ಭುತರಸ, ವಿಕೃತ ತತ್ವ–ಬೀಭತ್ಸರಸ, ಇವುಗಳ ಪೂರ್ವ–ಪಶ್ಚಿಮಗಳ ಚರ್ಚೆ ಇಲ್ಲಿದೆ.

3. ಪ್ರಭುಶಂಕರ ಅವರ **ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಾವಗೀತೆ;** ರೋಮ್ಯಂಟಿಕ್ ಕಾವ್ಯತತ್ವಗಳ, ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಕವಿ ಕಾವ್ಯಗಳ ವಿಚಾರಗಳ ಸಮರ್ಪಕ ಸಂಗ್ರಹವಿದೆ.

4. ಎಸ್.ಎಲ್ ಭೈರಪ್ಪನವರ **ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತೀಕ;** ಪ್ರತಿಮೆಗೂ ಸಂಕೇತಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಎಂಬ ಚರ್ಚೆ ಇದೆ. ಪ್ರತಿಮೆಗಿಂತ ಪ್ರತೀಕಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಇದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ಗೊಂದಲಗಳಿವೆ. ಇದರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಮಾ ಎಂಬ ಲೇಖನ ಓದಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ.

5. ಸುಜನಾ ಅವರ **ಕವಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಂತಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ಅನಿಕೇತನ ಪ್ರಜ್ಞೆ;** ಈ ಲೇಖನ ಕವಿಯ ಸಹಜ ಸ್ವಭಾವ ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯರಚನೆ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಕವಿಯ ಆಗಂತಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಲೌಕಿಕಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ರಸಾನುಭವ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕವಿ ಅನಿಕೇತನಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅನ್ಯಭಾವಿ ಅನಿಕೇತನವಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕವಿ ತಾನು ತನ್ನಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇರೆಯವರಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುವ ಬಗೆಯೇ ಅನಿಕೇತನ ಪ್ರಜ್ಞೆ.

6. ಎನ್.ಬಾಲಸುಬ್ರಮಣ್ಯ ಅವರ **ರುದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆನಂದಾಸ್ವಾದ**; ಭಾರತೀಯ ರಸತತ್ವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಕೆಯಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್‌ನ ಕಾವ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

7. ವೆಂಕಟಚಲಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರ **ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣ**; ಸಂಸ್ಕೃತ, ಕನ್ನಡ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ನಿರೂಪಣೆ.

8. ಎಸ್.ವಿ.ರಂಗಣ್ಣನವರ **ಇಮ್ಯಾಜಿನೆಷನ್**; ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಒಂದು ಚರ್ಚೆ. ಆದರೆ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರತಿಭಾತತ್ವ ಮತ್ತು ಇಮ್ಯಾಜಿನೆಷನ್ ಇವುಗಳ ಸಾಮ್ಯ-ಅಂತರಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿಲ್ಲ.

9. ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ ಅವರ **ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವೇಶ**; ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲತತ್ವಗಳ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಅನುವಾದ ಬರಹ.

10. ಬಾಲಸುಬ್ರಮಣ್ಯ ಅವರ **ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ**; ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ಕಾವ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಇವುಗಳ ಹೋಲಿಕೆಯ ಚರ್ಚೆ.

11. ವಿನೋಬಾ ಅವರ **ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಾಹಿತಿ**; ಜೀವನ ನಿಷ್ಠೆಯ ಒಂದು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೆ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಇವೆರಡೂ ಒಂದಾಗಬೇಕು. ಆ ಮೂಲಕ ಅರ್ಥ ಎಂದರೆ, ಜೀವನ. ವಾಕ್ ಎಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೂಕ್ತಿ, ಸದೃಶ್ಯವಾದ ಚರ್ಚೆ.

12. **ಎ.ಆರ್.ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರ ವಿಚಾರಗಳು**; ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರ್ ನಿಬಂಧ ಮಾಲಾದ ಎರಡನೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತ ಠಾಕೂರರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಧಾರಣ ವಸ್ತುವಿಶೇಷವನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಶೇಷಭಾವದ ಮೂಲಕ ಸಾಧಾರಣದ್ದಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಡುವುದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೆಲಸ ಎನ್ನುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಚರ್ಚೆ.

ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರು ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಡಿವಿಜಿಯವರಲ್ಲಿ 'ಜೀವನದ ಕೊಳೆ ಕಲ್ಮಷಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುವ ಕಾವ್ಯತೀರ್ಥ'ವಾಗಿ 'ಸಾಹಿತ್ಯಶಕ್ತಿ'ಯೆಂದು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಡಿವಿಜಿ ಚಿಂತನೆ 'ಕವನ ಕರ್ಮ'ವಾಗಿರುವುದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲಕವೆ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪುತಿನ ಅವರ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆ ಕೂಡ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಹೊರತಾದುದಲ್ಲ. ಇಲ್ಲೂ ಕೂಡ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಲಾಕ್ಷಣಿಕರ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮತ್ತು ವೇದಾಂತದ ನಡೆಯೇ ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂತಹುದು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯವೆನಿಸುವ ಚಿಂತನೆ ಕೂಡ ಇದರೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡೆ ಇರುವಂತಹುದು ಎನ್ನುವುದು ಜಿಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ. ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಪರಂಪರೆಯ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು 'ಅನುಭವಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಗೊಕಾಕರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು 'ವೇದಾಂತದಿಂದ ವಿಜ್ಞಾನದವರೆಗೆ, ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರದವರೆಗೆ, ಇಲಿಯಟ್‌ನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅರವಿಂದರವೆರೆಗೆ' ಗುರುತಿಸಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಎಳೆಯೆ ಸೂತ್ರವಾಗಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ವಿ.ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯನವರ 'ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಧಾನ' ಹೋಗಿ ತಗುಲಿಕೊಳ್ಳುವುದು 'ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ಆ ಸಾರವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿಯೇ' ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ರಂ.ಶ್ರೀ ಮುಗಳಿಯವರೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕರು ಹೊಸತೆನ್ನುವಾಗ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಹೊರಗಿನ ಅಂದರೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯವೆಂದು ಕರೆಯುವ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನಲ್ಲದೇ ಕನ್ನಡದೊಳಗಿನಿಂದ ತೆಗೆದ ಮೀಮಾಂಸೆಯಿದು ಎಂದು ಗುರುತಿಟ್ಟು ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿನ ನವೋದಯ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಇದನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಸಂಗತಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

'ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳುವ ಕುವೆಂಪು ವಿಚಾರಗಳೂ ಕೂಡ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಕೊಂಡಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡವುಗಳೆ ಆಗಿವೆ ನಿಜ. ಆದರೆ, ಕಾವ್ಯ ಒಂದು ತಪಸ್ಸು, ಕವಿಯೊಬ್ಬ ವಿಭೂತಿ, ಕಾವ್ಯ ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಾರ್ಗ, ಅದು ರಸಯೋಗ ಎನ್ನುವಾಗಲೂ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ತಾರ್ಕಿಕ ಪ್ರತಿಭೆ, ಹಳತನ್ನು ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯವನ್ನೂ ಕೂಡ ಕನ್ನಡದ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಅದು ಕನ್ನಡದ್ದಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಬಗೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕುವೆಂಪು ಚಿಂತನೆಯು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಇಲ್ಲವೆ ಪೌರಾತ್ಯ ಎನ್ನುವ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಯಾಗದೆ ಕನ್ನಡತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಹೊಸನಡೆಯನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುವಂತಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿಯೂ ಗಮನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭೂಯಿಷ್ಟ ರಚನೆಗಳ ಕಾಠಿಣ್ಯತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕುವೆಂಪು ವಿಚಾರಗಳ ಮಿತಿಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸರಳವಾಗಿರಬಹುದಿತ್ತು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರು ನವೋದಯ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಚಿಂತನೆ ಹೇಗಿತ್ತು? ಯಾವ ಗುರಿ ಹೊಂದಿತ್ತು? ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಎರಡೂ ನಡೆಗಳಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಆ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು, ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ–ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬರಹಗಳ ಮೇಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿರುವುದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳ ಕನ್ನಡ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿವೆ? ಕನ್ನಡದ್ದೇ ಆದ ಚಿಂತನೆಗೆ ಹೇಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿವೆ? ಇವತ್ತಿಗೂ ಇವುಗಳು ಹೊರುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಕನ್ನಡದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡುತ್ತವೆ? ಈ ಕೇಳ್ವಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಮೂಲಕ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

---

[1]ಸಮಗ್ರ ಗದ್ಯ–3: ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2009
[2]ಕಾವ್ಯಾರ್ಥ ಚಿಂತನ: ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2009
[3]ಸಮಗ್ರ ಗದ್ಯ–2 ಮತ್ತು 3; ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2009
[4]ಸಮಗ್ರ ಗದ್ಯ–2; ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2009
[5]ಅದೇ
[6]ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲ ಪ್ರೇರಣೆ, ಅದೇ
[7]ಅದೇ
[8]ಸಾಹಿತ್ಯ ಜೀವನದ ಗತಿಬಿಂಬ, ಅದೇ
[9]ಅದೇ
[10]ಅದೇ
[11]ಅದೇ
[13]ಅದೇ
[14]ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ (ಕಳೆದ 25 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 1940 ರಿಂದ 1965)–ಅದೇ
15 ಅದೇ
16 ಅದೇ
17 ಅದೇ
18 ಅದೇ
19 ಅದೇ
20 ಅದೇ
21 ಅದೇ

ಅಧ್ಯಾಯ-೪

ಸಾಹಿತ್ಯಕ ನವೋದಯದ ಹಿಂದು-ಮುಂದುಗಳು: ಅಧ್ಯಯನಕಾರರ ನೋಟ

೪.೧ ನವೋದಯಕ್ಕೆ ದಾರಿ-ಹೊಸ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಿನ್ನಲೆ

೪.೨ ನವೋದಯದ ದಾರಿ-ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಕಾವ್ಯ, ಕಾವ್ಯ ಚಿಂತನೆ

೪.೩ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ

೪.೪ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ಕನ್ನಡಿ-ಕೈದೀವಿಗೆ

೪.೫ ನವೋದಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಗುರುತುಗಳು

೪.೬ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯತತ್ವದಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ, ಮತ್ತಿತರೆ ವಿಚಾರಗಳು

೪.೭ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ

೪.೮ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ: ಸಂಸ್ಕೃತ, ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ನೆಲೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

೪.೯ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ತತ್ವ: ವ್ಯಕ್ತಿ-ಸಮಷ್ಟಿಯ ನಡೆಗಳು

೪.೧೦ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ತತ್ವ-ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳುವಳಿ

೪.೧೧ ನವೋದಯ ಮೀಮಾಂಸೆ- ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ

ಅಧ್ಯಾಯ-೪

ಸಾಹಿತ್ಯಕ ನವೋದಯದ ಹಿಂದು-ಮುಂದುಗಳು: ಅಧ್ಯಯನಕಾರರ ನೋಟ

ನವೋದಯ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆ-ಮುನ್ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡಲ್ಲದೆ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಕಾವ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ನವೋದಯದ ಚಿಂತನೆಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಮಾಜ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ 19ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದಲೂ ನಡೆದ ಹಲವಾರು ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು, ಬದಲಾವಣೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ. 20ನೇ ಶತಮಾನದ ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವವರು ಆ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಲ್ಲದೆ 20ನೇ ಶತಮಾನದ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿಲ್ಲ, ಗ್ರಹಿಸಲಾರರು. ಈ ಕೊಂಡಿಯು ನವೋದಯದ ಮುಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದೆ ಎನ್ನುವುದೂ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿದ್ವಾಂಸರು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಚಿಂತನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನಗಳೂ ನಡೆದಿವೆ. ನವೋದಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆ-ಮುನ್ನೆಲೆಯ ಕೊಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಒಟ್ಟು ನವೋದಯದ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಆ ಮೂಲಕ 20ನೇ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ನವೋದಯವೆಂದು ಗುರುತಿಸಿರುವ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವು ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಇಂತಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನವೋದಯ ಚಿಂತನೆಯ ಒಟ್ಟು ನೋಟವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲೂ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಲಿವೆ. ಅಂತಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೪.೧ ನವೋದಯಕ್ಕೆ ದಾರಿ-ಹೊಸ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ:

ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅರುಣೋದಯ[1]: ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ. ನವೋದಯಕ್ಕೂ ಮೊದಲಿನ ಹೊಸಕಾಲದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಾವನೂರರು ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಅರುಣೋದಯ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಹಿನ್ನಲೆಯನ್ನು 18ನೇ ಶತಮಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಂದ ಶುರುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಇಂಡಿಯಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಆದ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಲ್ಲಟಗಳು, ಮಿಷನರಿಗಳು ಬಂದು ಬೈಬಲ್ ಪ್ರಚಾರದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗೆ

ಮೊದಲಾಗಿದ್ದು, ಆ ಮೂಲಕ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶುರುವಿನ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಮುದ್ರಣ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ್ದು, ಹೊಸ ಕಲಿಕೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶವು ಶುರುವಾಗಿ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ರಚನೆಯಾಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಯೂರೋಪಿನ ಮಿಷನರಿಗಳ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಕನ್ನಡ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಬರಹಗಾರರು ಇದರಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ಇಂತಹ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅನೇಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡವರು ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು ಎನ್ನುವ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಬರಹದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಉತ್ತಾರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ;

- ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಾಲ, ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಬರಹಗಳ ಹುಡುಕಾಟ, ಪರಿಷ್ಕರಣ, ಮುದ್ರಣ,
- ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಕಲಿಕೆಗೆಂದು ತಯಾರಾದ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು, ಶಬ್ದಕೋಶಗಳು, ಇಂಗ್ಲೀಷ್–ಕನ್ನಡ, ಕನ್ನಡ–ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕೋಶಗಳು,
- ಆ ಹೊಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದ ಕ್ರಿಸ್ತಗೀತೆಗಳು, ಹೊಸಕವಿತೆಗಳು,
- ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳ ಅನುವಾದಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಗಳು,
- ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಗೆಯ ಗದ್ಯ ಬರಹಗಳು–ಚರಿತ್ರೆ, ಕಾನೂನು, ವಿಜ್ಞಾನ ಇತ್ಯಾದಿ,
- ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶುರುವಾದ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ

ಈ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾಲದ ಶುರುವೆಂದು ಗುರ್ತಿಸುವ ನವೋದಯಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಹಾವನೂರರು ಬಿಡಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

೪.೨ ನವೋದಯದ ದಾರಿ–ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಕಾವ್ಯ, ಕಾವ್ಯ ಚಿಂತನೆ:

ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವಿತೆಯ ಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲೀಶ್ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ[2]: ಎಸ್.ಅನಂತನಾರಾಯಣ. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಅರವತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಅನಂತನಾರಾಯಣರವರು ಬರೆದ ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಬರಹವು ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯ–ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವ ಮೊದಲ ಸಮಗ್ರ ಬರಹವಾಗಿದೆ. ಈ ಬರಹದಲ್ಲಿ ನವೋದಯ ಕಾಲದ ಕಾವ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ನೇರವಾಗಿ

ಬರೆಯಲಾಗಿಲ್ಲ ದಿಟ. ಆದರೆ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯದ ಹುಟ್ಟು, ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತೊಡಕುಗಳು, ಹೊಸಕಾಲದ ಕಾವ್ಯ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ರೂಪಗಳು, ನಾಡಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಗೆ ಈ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ತಂದು ಚರ್ಚಿಸುವ ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸ ಎನಿಸಿದೆ ಇದು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯರಚನೆಯ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಈ ಬರಹವು ಬಿಡಿಸಿಟ್ಟಿದೆ. ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲರ್ಧದವರೆಗಿನ ನಿಖರವಾದ ಕಾವ್ಯ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಈ ಬರಹವು ಅವತ್ತಿನ ನವೋದಯ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಒಟ್ಟು ಕಾವ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಾವ್ಯದ, ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಹೇಗಿತ್ತು? ಇದು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯರಚನೆಯ ಹಳೆಯ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಬದಲಿಸಿತು? ಹೀಗೆ ಬದಲಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನುಡಿ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಗೆ ಒದಗಿಬಂದ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಹಾಗೇ ಬದಲಾದ ನುಡಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸಕಾಲದ ಅನುಭವಗಳು ಹೊಸಸಾಹಿತ್ಯವಾದ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯ ಹೊಸದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಹೇಗೆ? ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಕೇಳ್ವಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾದ ಸಮಜಾಯಿಷಿಗಳನ್ನು ಈ ಬರಹ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳಾದ ಎಸ್.ಜಿ. ನರಸಿಂಹಚಾರ್ಯ, ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿ ನಾರಾಯಣರಾಯ, ಪಂಜೆಮಂಗೇಶರಾಯ, ಜಯರಾಯಚಾರ್ಯ, ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಯವರಾದಿಯಾಗಿ ಈ ಮೊದಲ ತಲೆಮಾರು ಮತ್ತು ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಮತ್ತು ಅವರ ಸುತ್ತಲಿದ್ದ ತಲೆಮಾರು ಈ ಹೊಸಕಾಲದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಿಡಲಾಗಿದೆ. ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ಮೊದಲಾಗಿ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ನವೋದಯ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮೈಸೂರು, ಧಾರವಾಡ, ಮಂಗಳೂರನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆ ಇಲ್ಲಿ. ಹೊಸಕಾಲದ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯ ಹಿಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಗಳು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳು, ನುಡಿಬಳಕೆಯ ನೆಲೆಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವ ಮೂಲಕ ಒಂದು ತಾತ್ವಿಕ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸನ್ನಿವೇಶ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಈ ಬರಹ ನಿಖರವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಮುಂದಿಟ್ಟಿದೆ. ಎಸ್.ಅನಂತನಾರಾಯಣ ಅವರು ನವೋದಯವನ್ನು ಅರಿಯುವ ಈ ಬರಹದ ದಾರಿ ಹೀಗಿದೆ;

1. ಮುಂಬೆಳಗು–1 ಆಗಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು; ಈ ತಲೆಬರಹದಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಎದುರಾಗಿದ್ದ ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಿತಿ, ಅದನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮೂಲಕ ನಡೆದಿದ್ದ ಭಾಷಾಂತರಗಳು, ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ

ಪ್ರಯೋಗಗಳು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ ಬಳಕೆ, ಕನ್ನಡದ ದುಸ್ಥಿತಿ–ಇದನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಅಭಿಮಾನ, ಹಾಗೂ ಈ ನಿಟ್ಟಿನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಹೇಗಿದ್ದವು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

2. ಮುಂಬೆಳಗು–2 ಹೊಸಕವಿತೆಯ ಹುಟ್ಟು: 1921ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಶ್ರೀಯವರ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ಗೀತಗಳು ಇಂದ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಆರ್.ನರಸಿಂಹಚಾರ್ಯ, ಪಂಜೆ, ಗೋವಿಂದ ಪೈ, ಎಸ್.ಜಿ.ನರಸಿಂಹಚಾರ್ಯ, ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ಮೊದಲಾದವರು ಹೇಗೆ ನಡೆಸಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದರ ವಿವರಗಳು ಇವೆ.

3. ಶ್ರೀಯವರು–ಅವರ ಮಿತ್ರ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯವರ್ಗದ ಕಾವ್ಯರಚನೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ಭಾಷೆಯು ಯಾವುದಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಕೇಳ್ವಿಗಳು ಎದುರಾಗಿವೆ. ಆ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಹೊಸಗನ್ನಡ, ಹಳಗನ್ನಡ, ಗ್ರಾಮ್ಯಕನ್ನಡ ಇವುಗಳ ಬಗೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಚರ್ಚೆಯೇ ನಡೆದಿರುವುದನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಇವೆ. ಆ ಹೊತ್ತಿನ ಕಾವ್ಯರಚನೆಗಳು ಹೇಗಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

4. 1930ರ ತನಕ ಮಂಗಳೂರು, ಧಾರವಾಡ ಈ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹೊಸಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕರಾವಳಿಯ ಪಂಜೆ, ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮುಳಿಯ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ, ಎಂ.ಎನ್.ಕಾಮತ್, ಕಡೆಗೊಡ್ಲು ಶಂಕರಭಟ್ಟ, ಸೇಡಿಯಾಪು ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟ, ಪಾಂಡೇಶ್ವರ ಗಣಪತಿಯಾರ್, ಪೇಜಾವರ ಸದಾಶಿವರಾಯ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡದ ಕಡೆಯ ಶಾಂತಕವಿಗಳು, ಕಾವ್ಯಾನಂದ, ಪುಣೇಕರ್, ಶ್ರೀಧರ ಕಾನೂಳ್‌ಕರ್‌ರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮುಂದೆ ಗೆಳೆಯರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಬೇಂದ್ರೆ, ಬುರ್ಲಿ ಬಿಂದುಮಾಧವ, ಮಧುರಚೆನ್ನ, ಶಂಬಾಜೋಷಿ, ಗೋಕಾಕ್, ವಿನೀತ ರಾಮಚಂದ್ರ, ಮುಗಳಿ, ಜೆ.ಬಿ.ಜೋಷಿ, ಬೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ ಮೊದಲಾದವರು ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆಸಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. '1930ರ ತನಕ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವದ ಕಾಲ. ಆನಂತರ ಸಿದ್ಧಿಯಕಾಲ' ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವ ಈ ಬರಹವು 1930ರ ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕವಿತೆಯು ಬೆಳೆದುದ್ದನ್ನು, ಅದರ ರೂಪ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಭಾವಗೀತೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುರ್ತಿಸಿದೆ. ಭಾವಗೀತೆ, ಸಾನೆಟ್, ಪ್ರಗಾಥ, ಸರಳ ರಗಳೆ, ಕಥನ ಕವನಗಳು, ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಮಹಾಕಾವ್ಯಖಂಡಗಳು, ವಿಡಂಬನ,

ಅಣಕವಾಡು ಈ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ನೆಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ನವೋದಯ ಕಾಲದ ಕಾವ್ಯದ ಚಹರೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ಬಳಸಿದ ನುಡಿಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕಾವ್ಯಪ್ರಭಾವದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎಸ್. ಅನಂತನಾರಾಯಣರವರು ಈ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಗುರ್ತಿಸಿರುವಂತೆ '19ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವಿತೆಯ ಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶನ ವಿಚಾರ, ಇವುಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಬಿದ್ದಂದಿನಿಂದ ಹೊಸತನದ ಉದಯಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಮುಂಬೆಳಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹಲವಾರು ಕವಿಗಳು ನವೋದಯವನ್ನು ಸಾರುವ ಹರಿಕಾರರಾಗಿ ಬಂದರು. 1930ರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ನವೋದಯ ಫಲ ಕೊಡುವ ಕಾಲಬಂದಿತು. ಆನಂತರ ಸುಮಾರು ಮೂರು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಕವಿತೆಯು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸಹಜವಾದ ಮುನ್ನಡೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಚ್ಚರಿ ತರುವಂತಹ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದೆ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ನುಡಿಗಟ್ಟು ಯಾವ ಕಾವ್ಯರೂಪಕ್ಕಾದರೂ ನಮ್ಯವಾದ, ನವುರಾದ ಮತ್ತು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ವಾಹಕವಾಗಬಲ್ಲುದೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ' ಎಂಬುದು ಅವರ ನಿಲುವು. ಈ ಬರಹದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿನ 'ವಿಮರ್ಶನ ವಿಚಾರಗಳು' ಎನ್ನುವ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶನ ವಿಚಾರಗಳು ಹೇಗೆ ನಡೆದವು ಎಂಬುದನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶನಾ ತತ್ವ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಕಾವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮೇಲೆ, ಕಾವ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಮೇಲೆ ಈ ಪ್ರಭಾವ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಯಿತೆಂಬ ಬಗೆಯನ್ನು ನೋಡಲಾಗಿದೆ. ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯತತ್ವಗಳ ಕಡೆಗಿನ ಒಲವು, ಅಭ್ಯಾಸ, ಬಳಕೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಅಭ್ಯಾಸ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡರೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರಹಗಳನ್ನು ಬರೆದದ್ದು ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ಕವಿಯ ಅನುಭವ, ಕಾವ್ಯದ ಉದ್ದೇಶ, ಕಾವ್ಯಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಶಕ್ತಿ, ಜೀವನ ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಶೈಲಿ, ಛಂದಸ್ಸು ಮೊದಲಾದ ಕಾವ್ಯಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೪.೩ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ:

ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು, ಪು.ತಿ.ನ. ಕವಿತೆಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಿದವರು ಹೆಚ್.ಎಸ್.ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್‌ರವರು [3]. ಇವರು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯದ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನರಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು, ಪು.ತಿ.ನ. ಈ ಮೂವರ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಬರಹಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡು;

1. ಕವಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಕೆಲವು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು
2. ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರೇರಕ ಸಂಗತಿಗಳು
3. ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು
4. ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು ಮತ್ತು ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಿನ್ನಲೆ
5. ಕಾವ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತ ನಿಲುವುಗಳು
6. ಕಾವ್ಯವಸ್ತು ಮತ್ತು ಅದರ ನಿರ್ವಹಣೆ
7. ಕಾವ್ಯಶಿಲ್ಪದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ.

ಎಂಬ ತಲೆಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದರ ಮೂಲಕ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಂಟನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ಮೂವರು ಕವಿಗಳ ಕೆಲವು ಕವಿತೆಗಳ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನವು ಇದೆ. ನವೋದಯ ಕವಿಗಳು, ಕಾವ್ಯಚಿಂತಕರೂ ಆದ ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು ಮತ್ತು ಪು.ತಿ.ನ.ರ ಕಾವ್ಯತತ್ವಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಈ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ;

- ಕವಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯ ನಿರ್ಧಾರಕ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನವು ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ.
- ಪರಂಪರೆಯ ಮುಂದುವರಿಕೆ, ಅದರ ಮರುಮಂಡನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಪರಂಪರೆಯ ಹೊರಗಿನ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯತತ್ವ ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ರಚಿಸಿರುವ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಸಮರ್ಥನೆಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಕಾವ್ಯದ ಓದಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ತೋರಿಕೆಯ ವಿರೋಧಗಳನ್ನು ಮೀಮಾಂಸೆಯ ನೆರವಿನಿಂದ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡುವ ಹೊಣೆ ವಿಮರ್ಶೆಯದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು ಮತ್ತು ಪು.ತಿ.ನ. ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

- ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ನಿಕಟ ಪರಿಚಯ ಉಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಇವರ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಗೆ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಅಧಿಕೃತತೆಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗಿವೆ.
- ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿರಾಟ್ ಸ್ವರೂಪ, ಕುವೆಂಪು ಅವರ ತಪೋನಂದನ, ದ್ರೌಪದಿಯ ಶ್ರೀಮುಡಿ, ರಸೋ ವೈ ಸಃ, ಪು.ತಿ.ನ ಅವರ ಕಾವ್ಯಕುತೂಹಲ, ರಸಪ್ರಜ್ಞೆ ಈ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ಚಿಂತನೆ ಇದೆ.

ಹೀಗೆ ಗುರ್ತಿಸುತ್ತಾ ಈ ಮೂವರ ಕಾವ್ಯತತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ದಾರಿಗಳೆಂದರೆ

1. ಜೀವನದ ಪ್ರಮುಖ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಕವಿಯ ತಿಳುವಳಿಕೆ
2. ಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ, ಜೀವನಕ್ಕೂ ಇರುವ ನಂಟು
3. ಕಾವ್ಯ ನಿಯೋಗವನ್ನು ಕುರಿತ ಕವಿಯ ವಿಚಾರಗಳು
4. ಕಾವ್ಯವು ಹೇಗೆ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರಗಳು
5. ಕಾವ್ಯದ ಸಂವಹನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕವಿಯ ನಿಲುವುಗಳು
6. ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ವಾತವರಣದಲ್ಲಿ ವಿವಾದಾಸ್ಪದ ನಿಲುವುಗಳಿಗೆ ಈ ಕವಿಗಳು ತೋರಿಸಿರುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು

ಈ ಮೂಲಕ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಕನ್ನಡದ ದೇಶಿ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಈ ಮೂರರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರರ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಾವ್ಯತತ್ವವು ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ ಎನ್ನುವ ನಿಲುವನ್ನು ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಇಲ್ಲಿ.

1. ಬೇಂದ್ರೆ ಕನ್ನಡ ದೇಶಿ ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ, ಜನಮನದ ಅನುಭಾವಿ ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಕಾವ್ಯ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

2. ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ಪ್ರಮುಖ ನೆಲೆಗಳು ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗಳ ಕರ್ಷಣದಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ದರ್ಶನಗಳ ಹಿನ್ನಲೆ, ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯವಿಮರ್ಶೆ, ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರ, ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ, ಅರವಿಂದರ ಕಾವ್ಯಯೋಗ ಇವುಗಳಿಂದ ಮೂಡಿರುವ ಕಾವ್ಯತತ್ವ ಕುವೆಂಪು ಅವರದು.

3. ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರದ್ದು ಆಧುನಿಕದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಅರ್ಷವಾದುದ್ದದರಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡುವ ಅನುಭಾವ. ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾದುದ್ದುದರಲ್ಲಿ ದೇಶ, ಕಾಲ, ಸನ್ನಿವೇಶ ಬದ್ಧವಲ್ಲದುದ್ದುರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ ಉಳ್ಳದ್ದು. ಆ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಹೊಸ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಎಂದು ಗುರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುಂದಿನ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಮೂವರು ನವೋದಯ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ಈ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು

1. ಕವಿಯು, ಅನುಭವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಅವನ ಮನಸ್ಥಿತಿ
2. ಕವಿಯ ಶಾಬ್ಧಿಕ ರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತ ನಿಲುವುಗಳು
3. ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಈ ಕವಿಗಳ ಆಲೋಚನೆಗಳು.

ಎನ್ನುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿರುವ ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ, ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತುಕೋಟಿ, ಸು.ಜ.ನಾ ಮೊದಲಾದವರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಪೋರ್ಟಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಒಟ್ಟು ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು, ಪು.ತಿ.ನ.ರ ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಮತ್ತು ಭಿನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಕೆಳಕಂಡ ಅಂಶಗಳ ಮೂಲಕ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

1. ಬೇಂದ್ರೆ ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು ಅವರಲ್ಲಿ ಅನುಭವವೇ ಚಿಂತನೆಗೆ ಗಮ್ಯ. ಪು.ತಿ.ನ ಅವರಿಗೆ ಅನುಭವವು ಕೇವಲ ಮೀಟುಗೋಲು. ಆ ಮೂಲಕ ಅಮೂರ್ತ ಚಿಂತನೆಯ ಕಡೆಗೆ ತುಡಿತ.
2. ಬೇಂದ್ರೆಗೆ ಕವಿದೃಷ್ಟಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಇರುವುದು ಹೊರಗಣ್ಣು, ಒಳಗಣ್ಣು, ಹೊಳೆಗಣ್ಣು ಮತ್ತು ತಿಳಿಗಣ್ಣು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ. ಕವಿಯು ಅನುಭವವನ್ನು ರಸವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ ಓದುಗರಲ್ಲಿ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತದೆ.
3. ಕುವೆಂಪು ಪ್ರಕಾರ ಕವಿಯ ಅನುಭವ, ಕವಿಯಲ್ಲದ ಬೇರೆ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಅನುಭವಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನ.
4. ಪು.ತಿ.ನ ಕವಿಯ ಅನುಭವ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಉಳಿದವರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲು ಭವಜಾಗರ, ರಸಜಾಗರ ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.
5. ರೂಪದ ಬಗೆಗಿನ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ನಿಲುವಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಭಾಷೆಯ ಚಿತ್ರಕಶಕ್ತಿ, ರೂಪಕಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಜನಪದೀಯ ಕಡೆಗಿನ ಪಕ್ಷಪಾತ, ನಾದಪರತೆ, ದೇಶಿಪ್ರಿಯತೆ, ಸಹೃದಯಾವಲಂಬನ, ಸ್ವಚ್ಚಂದತೆ, ತರ್ಕ ನಿರಾಕರಣೆ ಹಾಗೂ ರೂಪಕ ಪ್ರಿಯತೆ.

6. ಈ ಮೂವರು ಕವಿಗಳ ನಡುವೆ ವಿರೋಧಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು: ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಹಾಗೂ ಅದರಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ತಳೆಯುವ ನಿಲುವುಗಳಿಂದ.

7. ಪು.ತಿ.ನ ಅವರು ಕಾವ್ಯದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗುವ ಹಲವು ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಕವಿಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿಸಿ ಕೊಂಡವರು ಎಂದು ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಈ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲ, ದೇಶ, ಅಭಿರುಚಿಗಳ ಓದುಗರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿ ಅವರನ್ನು ಬದಲಿಸುವುದು ಎಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಅಸಹಜವಾದುದು ಎಂಬ ನಿಲುವಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಈ ಮೂವರ ಕಾವ್ಯ–ಕಾವ್ಯತತ್ವಗಳ ಚರ್ಚೆಯ ಮೂಲಕ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯತತ್ವ ಚಿಂತನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

೪.೪ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ಕನ್ನಡಿ–ಕೈದೀವಿಗೆ:

ನವೋದಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಎ.ಆರ್.ಕೃ, ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು ಇವರ ವಿಮರ್ಶಾ ನಿಲುವುಗಳು[4]–ಪ್ರೀತಿ ಶುಭಚಂದ್ರ ಅವರು ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿರುವ ಗುರುತಿಟ್ಟು ನೋಡಬಹುದಾದ ಬರಹವೆಂದರೆ 'ನವೋದಯ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಎ.ಆರ್.ಕೃ, ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು ಇವರ ವಿಮರ್ಶಾ ನಿಲುವುಗಳು' ಎನ್ನುವ ಬರಹ. ಪ್ರೀತಿಶುಭಚಂದ್ರ ಅವರು 'ಕನ್ನಡಿ–ಕೈದೀವಿಗೆ' ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಈ ಬರಹವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.

1. ಒಬ್ಬ ವಿಮರ್ಶಕನ ಸಮಗ್ರ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವ ನೆಲೆ
2. ಒಟ್ಟಾರೆ ನವೋದಯ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವ ನೆಲೆ

ಈ ಎರಡು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಸಿರುವ ಇಲ್ಲಿನ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಗುರುತುಗಳಾಗಿರುವ ಎ.ಆರ್.ಕೃ., ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಬರಹಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ;

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಓದು ಹೊಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಿಸ್ತಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾದ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಿಶನರಿಗಳ ಬೈಬಲ್ ಭಾಷಾಂತರ, ಮತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ, ಕೋಶ ಮತ್ತು

ವ್ಯಾಕರಣಗಳ ರಚನೆ, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆ, ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಪರಿಷ್ಕರಣೆ, ಪ್ರಕಟಣೆ, ಶಾಸನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಪ್ರಕಟಣೆ, ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆ, ಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾದವು. ಈ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವು? ಹೊಸಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ನುಡಿ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಮುಂದಡಿ ಇಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಇದು ಹೇಗೆ ಪ್ರೇರಿಪಿಸಿತು? ಆ ಮೂಲಕ ನಡೆದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಆ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಬರೆದ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು, ಪೀಠಿಕೆಗಳು, ಟೀಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು, ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೊದಲ ಗುರುತಾದ ನವೋದಯವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಆಯಿತು? ಎನ್ನುವ ಅನೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆ ಭರತನ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಶುರುವಾದರೂ 'ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರ' ಎಂಬ ಮಾತು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ 'ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ' ಎಂಬ ಮಾತು ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಹಿನ್ನಲೆ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಬಂಗಾಳಿ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಅನುವಾದ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನ ನಾಟಕ, ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಅನುವಾದ ಹಿನ್ನಲೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಹ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆ ಕಾಲದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಸನ್ನಿವೇಶದ ನುಡಿಯ ತೊಡಕನ್ನು ಕಠಿಣವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಜನಮುಖಿಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ, ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಸದ್ಯದ ಬರಡನ್ನು ನೀಗಿಸಲು ತೋರಿಸಿದ ದಾರಿಯಾದವು. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬರಹಗಳನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ಎದುರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು. ಇಂಗ್ಲೀಷರು ರೂಪಿಸಿದ ಕಲಿಕೆಯ ಅವಕಾಶಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದ ಕಲಿಕೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶ ಬದಲಾಯಿತು. ಪಠ್ಯದೊಂದಿಗಿನ ಮಾತುಕತೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಹೀಗೆ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಉಂಟಾದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಓದು ಅನುಭವದ ಜೊತೆಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಕವಿಗಳ ಅನುಭವಗಳ ಮೂಲಕ ಗ್ರಹಿಸುವ ಹೊಸ ನಿಲುವುಗಳು ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದವು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಸೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಜಾ ಸಮುಕತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ

ಕವಿಕಾವ್ಯ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಧೋರಣೆಯೂ ಬದಲಾಯಿತು. ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿತತ್ವಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ದೊರೆತು ಕವಿ ದೈವಾಂಶ ಸ್ವರೂಪಿ ಎಂಬ ವಾದ ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು. ಮಾನವ ಕೇಂದ್ರಿಕ ನೆಲೆಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣತೊಡಗಿದವು. ಯೂರೋಪಿನ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಮಾನವತವಾದ ಉದಾರವಾದಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಣಿಸಿತು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಚನ, ಕೀರ್ತನೆ, ಜನಪದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಓದಿನ ವಿಷಯಗಳು ಎನಿಸಿದವು.

ಬ್ರಿಟಿಷರು ಆಗುಮಾಡಿದ ಕಲಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಹುಟ್ಟಿತು ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನೋಡಿದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಅದರ ಭಾಷೆ, ಸತ್ವ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ, ನಿಸರ್ಗ, ಚರಿತ್ರೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ದಾರಿಯಾದವು. ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಪರಿಭಾಷೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೇ ಕವಿಯ ಶೈಲಿ, ಅಲಂಕಾರ, ರೀತಿ, ರಸ, ಧ್ವನಿಗಳ ವಿವೇಚನೆ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ತಾತ್ವಿಕತೆ, ವೈಚಾರಿಕತೆ ಇವುಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಂದ ರೂಪು ಪಡೆಯ ತೊಡಗಿದವು. ಹೋಲಿಕೆಯ ಓದುಗಳು ಶುರುವಾದವು. ಭಾರತೀಯವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನಲೆಯು ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಭಿತ್ತಿಯಾಯಿತು. ಪ್ರಜಾಸಮುಖತ್ವ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ನಿರಪೇಕ್ಷತ್ವ ನವೋದಯ ಕವಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವಬೀರಿತು. ಮಾನವರು ಅನ್ನಮಯ ಕೋಶದಿಂದ ಆನಂದಮಯ ಕೋಶದೆಡೆಗೆ ಸಾಗುವ ದಾರಿಗಳು ಅರವಿಂದರ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡವು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಚಕರನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಕಾವ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ, ಇಡೀ ಸಮಾಜದ ಜನವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿತವನ್ನು, ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಹೊಣೆ ಅರಿತ ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ದಾರಿಗಳು ನವೋದಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡವು. ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ನೀತಿನಿಷ್ಠ ವಿಮರ್ಶೆ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ರಸ ವಿಮರ್ಶೆ, ದರ್ಶನ ವಿಮರ್ಶೆ ಮೊದಲಾದವು ರೂಪುಗೊಂಡವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ ಇಲ್ಲಿ. ನವೋದಯದ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆದವು. ಕನ್ನಡದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಅದು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಆಶಯಗಳ ಪಾತ್ರವೇ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡಿರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ; ಎ.ಆರ್.ಕೃ, ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ, ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒದಗಿದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಲಿಕೆಗಳ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು

ಪರಿಚಯಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯತತ್ವ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶಾತತ್ವ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯಿತೆನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅದು ಅವರುಗಳ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವರವರ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶಾ ಬರಹಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡಿಯೇ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಎ.ಆರ್.ಕೃ ಅವರಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿನ ನಿಲುವುಗಳು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನದ ಕಾರಣಗಳು, ಬೇಂದ್ರೆಯಲ್ಲಿನ ಜನಪದೀಯತೆ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮ, ಕುವೆಂಪು ಅವರಲ್ಲಿನ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಠಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷತೆಯ ನಿಲುವುಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡದ್ದನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಚರ್ಚೆಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಮೂವರು ಬರಹಗಾರರ ಕಾಣಿಕೆಯು ಕನ್ನಡ ನವೋದಯಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಆಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎ.ಆರ್.ಕೃ. ಅವರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಮಾನದಂಡಗಳು ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯಿಂದ ಆಧಾರಿತವಾದುದ್ದು. ಮತೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ರಸಪರಿಪೋಷಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಮರ್ಶಿಸುವುದು ನೀರಸ. ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಅಗತ್ಯತೆ ಮುಖ್ಯ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಹಿನ್ನಲೆಯಿಂದಲೇ ಸಜೀವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ಎ.ಆರ್.ಕೃ ಅವರಿಗೆ.

ಕಾವ್ಯರಚನೆಯ ತನ್ಮಯಶೀಲತೆಯಿಂದ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ ಬೇಂದ್ರೆಯವರದು. ಬೇಂದ್ರೆ ದರ್ಶನದ ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳೆಂದರೆ **ಕೌಟುಂಬಿಕ(ದೈಹಿಕ), ವಿಮರ್ಶಕ(ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ), ಸೃಜನಶೀಲ(ಪ್ರತಿಭೆ), ಸಾಧಕ(ಸಾಕ್ಷಿಕ)**. ಬೇಂದ್ರೆ ಹಳಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಧಾನ ಆಶಯಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ದರ್ಶನಶಾಸ್ತ್ರ, ವರ್ಣನಶಾಸ್ತ್ರ ಇವುಗಳ ಸಾಂಗತ್ಯ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದು ದಾಸ, ಶರಣ, ಅವಧೂತ ಮತ್ತು ಪುರಾಣ ಕವಿಗಳಿಂದ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ವಿಚಾರಗಳ ಪರಿಭಾವನೆಗೆ ತೊಡಗುವುದು ಕವಿ ಪ್ರಕೃತಿ. ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬೇಂದ್ರೆಯವರಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಚಿಂತನೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಿಂತನೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದುದು. ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿ, ಪ್ರತಿಮಾ ದರ್ಶನಧ್ವನಿ, ಭೂಮಾನುಭೂತಿ, ಭವ್ಯತೆ ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮಾನದಂಡಗಳು ಆಗಿವೆ. ಇವು ಭಾರತೀಯ ಹಾಗೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯಿಂದ ಪಡೆದ ಪ್ರೇರಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವಗಳಿಂದ

ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ಕುವೆಂಪುರವರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಇವುಗಳನ್ನು ದಕ್ಕಿಸುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪ್ರಯೋಗ ಮತ್ತು ಸ್ವಂತಿಕೆಗಳ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿ, ಭೂಮಾನುಭೂತಿ, ದರ್ಶನಗಳು ಎಂಬ ಕುವೆಂಪುರವರ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಆಧಾರದಿಂದ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡವು. ಹಾಗೆಯೇ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯಿಂದ ಸೌಂದರ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರಸಾನುಭವದ ತಾತ್ವಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಚೆಯ ಸಂಗದೂರ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇದೆ. ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ಮೇಲೆ ಅರವಿಂದ, ರವೀಂದ್ರರ ತಾತ್ವಿಕ ಮತ್ತು ಮೀಮಾಂಸಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿವೆ. ಬೇಂದ್ರೆ ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು ಇಬ್ಬರೂ ಕಾವ್ಯ ಜಗತ್ತನ್ನು ಅಲೌಕಿಕವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರಲ್ಲಿ ಓದುಗನ ಕಾವ್ಯನುಸ್ವಾದನಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಸ್ಥಾನವಿದ್ದರೆ, ಕುವೆಂಪು ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಓದುಗ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯ ಗ್ರಾಹಕ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ದೊಡ್ಡ ಗುರುತುಗಳೆಂದರೆ;

- ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿ, ಭವ್ಯತೆ, ಪ್ರತಿಮಾ, ದರ್ಶನ ಮೊದಲಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಸಾಧಾರಿಣೀಕೃತ ಮಾನದಂಡಗಳಾಗಿರುವುದು.
- ಈ ಮಾನದಂಡಗಳು ವಸ್ತು ಮೂಲ ವಾದವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿಚಾರ ಮೂಲ ವಾದವನ್ನು ನಂಬಿರುವಂತಹವು.
- ಜಗತ್ತಿನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸೂತ್ರದ ಮೂಲಕ ವಿಮರ್ಶಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಈ ಮಾನದಂಡಗಳಿಗಿದೆ.
- ಕಾಲದೇಶದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನೋಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯು ಈ ಮಾನದಂಡಗಳಿಗಿದೆ.
- ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ದಾರಿಯನ್ನು ತೆರೆದಿದೆ.
- ಕೃತಿಯ ಭಾವಕೋಶದೊಂದಿಗೆ ಓದುಗರು ವಸ್ತುಕೋಶವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು

ಕುವೆಂಪು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ನವೋದಯ ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು, ಎ.ಆರ್.ಕೃ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಈ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರೀತಿ ಶುಭಚಂದ್ರರವರ ಪ್ರಕಾರ;

1. ಎ.ಆರ್.ಕೃ ರವರ ಚಿಂತನೆ ವಿಮರ್ಶೆಯ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಹಾಗೂ ವೈಧಾನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡುವಂತಹದ್ದು.
2. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಚಿಂತನೆ ಸೃಜನಶೀಲ ಕವಿಯೊಬ್ಬನ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸಕ ವಿಚಾರಗಳ ಪರಿಭಾವನೆಯ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವಂತಹದ್ದು.
3. ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯತತ್ವ ಸೃಜನಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಹಿತಿಯು ಲಕ್ಷಣವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ಮೀಮಾಂಸಕ ಪ್ರಯತ್ನ.

ನವೋದಯ, ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವ ಮತ್ತು ನವೋದಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಈ ಮೂರು ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕಂಡಿರಿಸಿರುವುದು ಈ ಬರಹದ ದೊಡ್ಡಸ್ಥಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಮೀಮಾಂಸೆವರೆಗಿನ ಸಾತತ್ಯವೊಂದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾದ ಆಶಯವೊಂದನ್ನು ಈ ಬರಹ ಗುರಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

೪.೫ ನವೋದಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಗುರುತುಗಳು:

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ[5] ಎನ್ನುವ ಸಂಶೋಧನಾ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಸುಶೀಲ ನೆಲ್ಲಿಸರ ಅವರು "ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ"ಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನವೋದಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆನಂತರದ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚೆಗೆ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಮೇಲಿನ ನಡೆಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಗುರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ.

- ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಮಂಡನೆ, ಅನುವಾದ, ಪುನರ್‌ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ.
- ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ತತ್ವಗಳೊಂದಿಗೆ ತುಲನೆ, ವಿವೇಚನೆ ಮತ್ತು ಹೊಸರೂಪವನ್ನು ಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ.
- ಶೆಲ್ಲಿ, ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್, ಕೋಲ್‌ರಿಚ್, ಕೀಟ್ಸ್ ಮೊದಲಾದವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ತತ್ವಗಳ ಸ್ವೀಕಾರ.

- ಈ ಮೂಲಕ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ., ತಿ.ನಂ.ಶ್ರೀ., ಡಿ.ವಿ.ಜಿ., ಮಾಸ್ತಿ, ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆ, ಪು.ತಿ.ನ., ಗೋಕಾಕ್, ವಿ.ಸೀ, ಮುಗಳಿ ಇವರ ಮೂಲಕ ರೂಪಿತಗೊಂಡ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ.
- ಮಾಸ್ತಿ, ಡಿ.ವಿ.ಜಿ., ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯ ಕಾವ್ಯಶ್ರದ್ಧೆ, ಅಲೌಕಿಕತೆಯನ್ನು ಕಾಣುವ ಹಂಬಲ.
- ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರದ್ದು ಭಾಗವತ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತವಾದ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆ.
- ಗೋಕಾಕ್‌ರದು ಪುರಾಣ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾವ್ಯತತ್ವ

ಹೀಗೆ ಹಲವು ದೃಷ್ಟಿಕೊನಗಳನ್ನು ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲು ಮುಂದಾದ ಸುಶೀಲ ನೆಲ್ಲಿಸರ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಸಂಕೀರ್ಣ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ವಿಶದೀಕರಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ತರಗತಿಗಳಿಗಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ "ಕನ್ನಡ ಕೈಪಿಡಿ" ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಆ ಕಾಲದ ಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮೊದಲ ಕೃತಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿನ ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರದ ಚರಿತ್ರೆಯ ಭಾಗವನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಮೂಲಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನೆ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯಾಗಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ. ಆ ಮುಂದೆ ತಿ.ನಂ.ಶ್ರೀ. ಅವರ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಕೃತಿಯು ಕನ್ನಡದ ವಿದ್ವತ್‌ಲೋಕಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕವಿಗಳ ಸೂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ರಸಧ್ವನಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಕರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಂವಾದಿಯಾದ ತತ್ವಗಳ ಚರ್ಚೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುವ ದೃಷ್ಟಿ, ಆಳವಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯಗಳನ್ನೇ ನವೋದಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಬುನಾದಿ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಲಾಕ್ಷಣಿಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ ಆ ಕಾಲದ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಬರಹಗಳಾದ ಕೌಜಲಗಿ ಶೇಷಚಾರ್ಯರ ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರ, ಬಿ.ಕೆ.ಶಿವರಾಮಯ್ಯನವರ ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರ, ಕೆ.ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಅನುವಾದಿಸಿರುವ ಭಾಮಹನ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರ, ದಂಡಿಯ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಾದರ್ಶ, ವಾಮನನ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರ ಸೂತ್ರ ವೃತ್ತಿ, ಆನಂದವರ್ಧನ ಮತ್ತು ಅಭಿನವಗುಪ್ತರ ಕನ್ನಡ ಧ್ವನ್ಯಾಲೋಕ ಮತ್ತು ಲೋಚನಸಾರ, ರಾಜಶೇಖರನ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಾಮೀಮಾಂಸೆ, ಮಮ್ಮಟನ

ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಪ್ರಕಾಶ, ಕ್ಷೇಮೇಂದ್ರನ ಕನ್ನಡ ಔಚಿತ್ಯ ವಿಚಾರ ಚರ್ಚೆ ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಕಟ್ಟುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಚರ್ಚೆಗಳೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ "ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯತತ್ವ" ಬೆಳೆದು ಬಂದ ರೀತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿರುವುದು, ರಸೋಲ್ಲಾಸದಲ್ಲಿನ ಚರ್ಚೆಗಳು ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದು ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ಯವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಶಕ್ತಿ ಕವಿಕಾವ್ಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ 'ಜೀವನಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ' ಕೃತಿಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾಸ್ತಿಯವರ 'ಸಾಹಿತ್ಯ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾತಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸಮಕಾಲೀನ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. 'ಭಾವಗಳು ಉನ್ನತವಾದ ಹಾಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಉನ್ನತವಾಗುವುದು' ಎನ್ನುವ ಮಾಸ್ತಿಯವರ ನಿಲುವನ್ನು ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದುದ್ದು ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ವಿ.ಸೀಯವರ ಕವಿಕಾವ್ಯದೃಷ್ಟಿ, ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹೊಸಮಾರ್ಗ ಈ ಬರಹಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಂ.ಶ್ರೀ.ಮುಗಳಿಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯೋಪಾಸನೆ, ಕಲೆಗಾಗಿಯೇ ಕಲೆ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿ ದರ್ಶನ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವು ವಿಚಾರಗಳು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ತತ್ವವು ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ತೌಲನಿಕ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದು; ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಮುಖ್ಯತತ್ವಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರ "ಕಾವ್ಯಕುತೂಹಲ"ದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಅವರ ಕಾವ್ಯಾಲೋಚನೆಯ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯ ಭಾಗವತ, ರಾಮಾಯಣ, ಭಗವತ್‌ಗೀತೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡ ಸ್ವತಂತ್ರ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕವಿಗಳ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡ ಭಾವನೆ ಇವು ಮೇಳವಿಸಿವೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹೀಗೆ. ಕವಿ ಈ ಲೋಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದವನು ಕಾವ್ಯ ಲೋಕದ ಕವಿವ್ಯಕ್ತಿ ಆಗುವಲ್ಲಿನ ಸಹಜ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ರಹಸ್ಯವೇ

ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯತತ್ವ ಇದನ್ನು ಅರಿಯಲು ಅವರ ಕವಿತೆಗಳೇ ಆಕರ. ಆ ಮೂಲಕ ಬೇಂದ್ರೆ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸಿರುವ ಮೀಮಾಂಸಕ.

ಗೋಕಾಕ್‌ರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ: ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾಧನ. ಇವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗಿನ ಸತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಆಳವಾದ ಅಭ್ಯಾಸ, ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರದ ಹಿನ್ನಲೆ ಇದೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಾಳಪಳ್ಳಿ ಅನಂತಕೃಷ್ಣಶರ್ಮರ "ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜೀವನಕಲೆ", ಎಸ್.ಎಲ್.ಬೈರಪ್ಪನವರ 'ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಜೀವನದರ್ಶನ' 'ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತೀಕ', ಜಿ.ಎಸ್.ಎಸ್.ರವರ 'ಸೌಂದರ್ಯಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಗತಿಬಿಂಬ' ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್‌ರವರ 'ಸಾಹಿತ್ಯರಶ್ಮಿ' ಉಮಾಪತಿಯವರ 'ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ' ಪ್ರಭುಶಂಕರರ 'ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಾವಗೀತೆ' ವಿ.ಎಂ.ಇನಾಂದಾರ್‌ರವರ 'ಸಾಹಿತ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ' ಕೆ.ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯವರ 'ಕಲ್ಪನಾ' ಎಂಬ ಲೇಖನ, 'ಜನಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಉತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಬೇಂದ್ರೆ, ರಾಶಿ, ಕೈಲಾಸಂ, ರಾಜರತ್ನಂ, ಮಾಸ್ತಿ, ಕಸ್ತೂರಿ, ವಿ.ಸೀ, ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿರುವ (ಅಬರ್‌ಕ್ರೋಂಬಿಯ) ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ತತ್ವಗಳು, ಬಾಲಸುಬ್ರಮಣ್ಯಂ ಅನುವಾದದ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್‌ನ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಎ.ಎಸ್.ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಅನುವಾದಿಸಿರುವ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರರ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಎಂ.ರಾಜಶೇಖರಯ್ಯ, ಪ್ರಧಾನ ಗುರುದತ್ತ ಅನುವಾದಿಸಿರುವ 'ಡಾ.ನರೇಂದ್ರರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿನ ಭಾರತೀಯ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ತೌಲನಿಕ ಅಭ್ಯಾಸ' ಬರಹಗಳನ್ನು ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ನಡೆಯಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ನವೋದಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ನಿಂತ ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ನವೋದಯ ವಿಮರ್ಶೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆ. ಈ ಪರಿಚಯದಲ್ಲಿ ಆರ್.ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ, ಟಿ.ಎಸ್.ವೆಂಕಣಯ್ಯ, ಎ.ಆರ್.ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಎಂ.ಆರ್.ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ, ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ., ಎಸ್.ವಿ.ರಂಗಣ್ಣ, ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ಮಾಸ್ತಿ, ವಿ.ಸೀ, ರಂ.ಶ್ರೀ.ಮುಗಳಿ, ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆ, ಗೋಕಾಕ್, ಪು.ತಿ.ನ, ಮುಳಿಯ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ, ಶಂಭಾಜೋಷಿ, ಸಾ.ಸಾ.ಮಾಳವಾಡ, ದೇ.ಜ.ಗೌ,

ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಚನ್ನವೀರಕಣವಿ, ಹೆಚ್.ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ, ಹಾ.ಮ.ನಾಯಕ, ಡಿ.ಎಲ್.ನರಸಿಂಹಚಾರ್ಯ, ಎಸ್.ಅನಂತನಾರಾಯಣ, ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ., ಮೊದಲಾದವರ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸುಶೀಲ ನೆಲ್ಲಿಸರರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

೪.೬ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯತತ್ವದಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ, ಮತ್ತಿತರೆ ವಿಚಾರಗಳು:

ಬೇಂದ್ರೆ ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯ; ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ[6] ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನಾ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಎಂ. ಭಾಗ್ಯವತಿ ಎನ್ನುವವರು ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಜೀವನ ಸಂಗತಿಗಳ ಪರಿಚಯದಿಂದ ಶುರುಮಾಡಿ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯದ ನೋಟವನ್ನು ಕಾಣಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಇಬ್ಬರು ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ನಿಸರ್ಗ, ಸಾಮಾಜಿಕತೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕತೆ ಈ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಈ ಇಬ್ಬರು ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯರಚನೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಸಂವಹನ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾಳಜಿ ಹೀಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಗುರಿಯಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗಿರುವ ಬರಹ ಇದು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಇಬ್ಬರು ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು.

- ನಿಸರ್ಗ ನೋಟದಲ್ಲಿನ ಸೌಂದರ್ಯೋಪಾಸನೆ, ಕಾವ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಾಗಿ ಬದಲುಗೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ,
- ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧನೆಯ ಕಡೆಗಿನ ತುಡಿತದಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ಅಪಾಯಗಳನ್ನು ಮೀರುವ ಬಗೆ,
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಡು–ನುಡಿಯ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ರೀತಿ,
- ಧರ್ಮ ದೇವರುಗಳ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸುವ ಮತ್ತು ಮೀರುವ ಕನಸು,

ಇವುಗಳಿಗೆ ಬೇಂದ್ರೆ ಕುವೆಂಪು ಹೇಗೆ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ ಆಗುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದರ ವಿವರಗಳನ್ನು 450ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪುಟಗಳ ಈ ಬರಹ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. 'ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯದ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಳಿರುವುದು ಸಾಮರಸ್ಯದಲ್ಲಿ' ಎನ್ನುವ ನಿಲುವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ನವೋದಯವು ನವ್ಯ ಬಂಡಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ತಿಳಿವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

೪.೭ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ:

ಕನ್ನಡದ ಹಾಡು ಪಾಡು ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನಾ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಕೆ.ಸಿ.ಶಿವಾರೆಡ್ಡಿ[7] ಅವರು ಬೇಂದ್ರೆ ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯಾಧ್ಯಯನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ-ಸ್ವದೇಶಿ ಚಳುವಳಿ, ಗಾಂಧಿ ವಿಚಾರಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ನಾಡು, ನುಡಿ, ರಾಷ್ಟ್ರ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಕಸುವು ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆ ನಿಟ್ಟಿನ ತಲ್ಲಣ, ತನ್ಮಯತೆ, ಸೃಷ್ಟಿಶೀಲತೆಗಳ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗಳನ್ನು ಬೇಂದ್ರೆಯ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದರೆ, ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ; ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ನಡೆಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ನಡೆಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಜಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿರೋಧ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅರಿವು ಅಗತ್ಯ. ಅಲ್ಲದೆ, ನವ ಭಾರತದ ಬಯಕೆ, ಸರ್ವೋದಯದ ಕಲ್ಪನೆ, ಆ ಮೂಲಕ ನಾಡು ನುಡಿ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ನೆಲೆಗಳು ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯ ನಡೆಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೪.೮ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ: ಸಂಸ್ಕೃತ, ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ನೆಲೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ-ಪು.ತಿ.ನ-ತೀ.ನಂ.ಶ್ರೀ ಚಿಂತನೆಗಳು-ಕೆ.ವಿ. ನಾರಾಯಣ[8]. ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಅವರು "ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವ:ಬೇಂದ್ರೆದೃಷ್ಟಿ", "ತೀ.ನಂ.ಶ್ರೀ.ಯವರ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ:ಈಗ," "ವಿಮರ್ಶಕರಾಗಿ ಕುವೆಂಪು", "ಕುವೆಂಪು ಅವರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ," "ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಭಾಷಾಬಳಕೆ: ಸೃಜನಶೀಲ ನೆಲೆಗಳು", "ಪು.ತಿ.ನ.ಅವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ", "ತೀ.ನಂ.ಶ್ರೀ. ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಗಳು" ಮತ್ತು "ಶ್ರೀಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯವಿಮರ್ಶೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ" ಎನ್ನುವ ಬರಹಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಂದ್ರೆ ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು ಚಿಂತನೆಯ ಬರೆಹಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಉಳಿದ ನವೋದಯ ಚಿಂತಕರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಅವರ ಬರೆಹಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಗಮನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ'ಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯವಿಮರ್ಶೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ: ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯವರು ರೂಢಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವ ಬರಹ ಇದು. 1919ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಶ್ರೀಯವರು ಬರೆದಿದ್ದರು. ಈ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಹೀಗಿವೆ;

- ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಲಿತವನು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ದೃಷ್ಟಿ ನೂತನವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾತು ಇಂದಿನ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.
- ತಾವು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತನೆ, ಕೃಷಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಶ್ರೀಯವರು "ಪುನರುಜ್ಜೀವನ" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನ ರಿನೇಸನ್ಸ್, ರಿಸರ್ಜಂಟ್ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತಹದ್ದು. ಇದೇ ಈಚಿನ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ "ನವೋದಯ" ಎಂಬ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದದ್ದು.
- ಶ್ರೀ ಯವರು ಅಭಿಜಾತಯುಗ ಮತ್ತು ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಚಿಂತನೆ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆಗೊಂಡವರು.
- ಆ ಸನ್ನಿವೇಶದ ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ನೆಲೆಯಿಂದ ಶ್ರೀ ಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ.
- ಶ್ರೀ ಅವರಲ್ಲಿ ಹೊಸದನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರಕ್ಕಿಂತ ಹಳೆಯದಕ್ಕೆ ಇಡೀಯಾಗಿ ಕಟ್ಟುಬೀಳದೆ ಉಚಿತ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವಂತಹದ್ದಾಗಿದೆ. ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ಆಶಯವೇ ಹಳೆಯಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯ ಚರ್ಚೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಬದಲಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ ಎಂತಹದ್ದಾಗಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದರ ಕಡೆ ಶ್ರೀಯವರು ಆಸಕ್ತರಾಗಿದಾರೆ.
- ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಸಲ್ಲುವ ಕೆಲವು ಸಮಾನ ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಅಪೇಕ್ಷೆ.
- ಶುದ್ಧ ಮಾನವೀಯ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆಂಬ ಹಂಬಲ.
- ಸಮನ್ವಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಕವಿ ಸಾಧನೆಯ ನಿಕಷವಾಗುವುದೆಂಬ ನಿಲುವು.
- ಕಾವ್ಯಮಂಡನೆಯ ಕ್ರಮ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು, ಓದುಗರ ಅನುಭವವೇ ಸರಿಯಾದ ಮಾನದಂಡವೆಂಬ ನಿಲುವು.

- ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ನವೀನತೆ ಇರದ ರೀತಿಯ ಏಕಾತಾನತೆಯಲ್ಲದ, ಭಾವಗಳ ಚರ್ವಿತ ಚರ್ವಣ, ಅತಿರೇಕದ ವರ್ಣನೆಗಳು ಇರದ, ನುಡಿಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಬಳಕೆಯ ಆಡಂಬರ ತೋರದ ಕೇವಲ ಪಠ್ಯರೂಪವನ್ನೆ ನಂಬದ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿ. ಕೃತಿ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಶ್ರೀಯವರ ಇನ್ನೊಂದು ನಿಲುವು.
- ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯೋತ್ತರ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಇದೆ. ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪುನಾರಚಿಸಲು ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಬಳಕೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯ.
- ನಿಜವಾದ ಕವಿ ಯಾರು? ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನರು ಯಾರು? ಯಾರದು ಗುಹಧ್ವನಿ? ಅವರ ಕವಿತ್ವಸ್ತರ ಯಾವುದು? ಸತ್ವಶಾಲಿ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ ಗುರುತಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಇಂತಹ ಕೇಳ್ವಿಗಳು ಶ್ರೀಯವರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿದ್ದವು.
- ರುದ್ರನಾಟಕ ವೆಂಬ ಪದವನ್ನು ಟ್ರಾಜಿಡಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಬಳಸಿ ಚಲಾವಣೆಗೆ ತಂದು ನಮ್ಮ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರನಾಟಕ ಯಾಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿದರು. ಭಾವಪ್ರಧಾನ ನಾಟಕ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅವಧಾರಣೆ ನೀಡಿದರು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಆ ದಾರಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಹೊರಟ ನಿಲುವು ಇವುಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲ ನಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ: ಪು.ತಿ.ನ ಅವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ವಿಚಾರಗಳ ಕೇಂದ್ರ ರಸಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಕಾವ್ಯಸಂಬಂಧಿಯಾಗಲ್ಲದೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಜೀವನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣರವರು;

- ರಸ ಎನ್ನುವುದೊಂದು ಕಸುವು ಇದು ಅಂತಕರಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆಂಬ ನಿಲುವು.
- ಸತ್ಯದ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ "ಋತಾಭಿಗಾಮಿತೆ" ಎನ್ನುವ ಪು.ತಿ.ನ. ಅದಕ್ಕೆ 'ರಸಾಭಿಗಾಮಿತೆ' ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವೆರಡರ ಗುರಿ ಒಂದೇ.
- ರಸಪ್ರಜ್ಞೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಭವದಲ್ಲೆ ಇದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳದಂತೆ ಇರಬಲ್ಲ ನೆಲೆ.

- ಕಲಾನುಭವ ಎನ್ನುವುದು ರಸಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಕಾರಣ.
- ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಹೀನಾಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣ ರಸಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಕೊರತೆ. ಈ ಕೊರತೆಯು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಬಂದದ್ದು ಎಂಬ ನಿಲುವು.
- ಕವಿಗೆ ಲಭಿಸಿದ ವಿಶೇಷ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೇ ರಸ. ರಸ ಜಾಗರದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಜೀವಕಾಮದ ಉಪಾದಿಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ಪು.ತಿ.ನ. ದರ್ಶನಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಕಾವ್ಯದ ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ನೈತಿಕ ಗೊಳಿಸುವ ಯತ್ನವು ಅವರು ಬಳಸಿದ ಭವನಿಮಜ್ಜನಚಾತುರ್ಯ ಮತ್ತು ಲಘುಮಾಕೌಶಲ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿದೆ.
- ನವೋದಯದ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಬಳಸುವ ಚೈತನ್ಯ ಮೂಲವಾದ ಐಡಿಯಾಲಿಸಂ ಪು.ತಿ.ನ. ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿದೆ.
- ಪು.ತಿ.ನ.ಅವರದು ಶುದ್ಧಕಾವ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಚಿಂತನೆ.
- ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರು ಬಳಸುವ 'ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ, ವಿವರಣಾ' ಪದಗಳು ವಿಜ್ಞಾನದ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವಂತಹವು.
- ಕೃತಿಯ ಕಲಾಭಾಗದ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು-ಭಾಷಿಕ ಆಕೃತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಪು.ತಿ.ನ. ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಕ ಹಾಗೂ ಸತ್ಯ ಸಂವಾದಿಯಾಗುವ ಗುಣಗಳು ಇರುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಲ್ಲ.
- ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಓದುಗರ ಅಹಂಕಾರ ಭಂಗವು ವ್ಯಂಜಿತವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಅಸಂಭಾವ್ಯತೆ ಛಂದಸ್ಸು, ಅಲಂಕಾರ ಮುಂತಾದ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಿಕವಾಗಿ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಅಸಂಭಾವ್ಯತೆಗಳು ಕಾವ್ಯದ ಶಿವಸ್ಥಾನಗಳು ಎನ್ನುವುದು ಪು.ತಿ.ನ. ನಿಲುವು.
- ಕೃತಿಯ ಶರೀರ ಮಾಧ್ಯಮ. ಅದು ಶಬ್ದ ಹಾಗೂ ಛಂದಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತಹದ್ದು.

* ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ರಸವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಕಂಡರೂ ಇವರದ್ದು ದರ್ಶನಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರೆಪಿತವಾದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ. ಕಾವ್ಯಾನುಭವದ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವ ಸ್ವಭಾವ,

ಹೀಗೆ ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರದು ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ. ಪುತಿನ ಪ್ರಕಾರ ಕವಿ ಇಡೀ ಸಮಾಜ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಹೊಣೆ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದೆ ಎಂದು ಹಲಬುವುದು ಬೇಡ. ಕಾವ್ಯ-ಕೃತಿಗೂ ಕೃತಿಕಾರನ ಜೀವನ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೂ ನೇರವಾದ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಇವರ ನಿಲುವನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದು ಕಷ್ಟ ಎಂಬುದು ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಅವರ ನಿಲುವು.

ತೀ.ನಂ.ಶ್ರೀ ಯವರ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ: ಈಗ[9] –ಇದು ಒಂದು ಆಚಾರ್ಯಕೃತಿ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ದಿಟವಿದೆ. ದಿನ ಕಳೆದಂತೆ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಓದು ಮತ್ತು ಆ ಓದಿನಿಂದಾಗಬೇಕಾದ ಮಾತುಕತೆಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗತೊಡಗಿವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಇದನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ತಿ.ನಂ.ಶ್ರೀ. ಅವರಿಗೆ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ಹಿರಿಯಣ್ಣನವರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಪಾಠಮಾಡಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಸೂಚನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರಿವಿನ ವಲಯವನ್ನು ಒಂದು ಭಾಷೆಗೆ ಮಿತಿಗೊಳಿಸಿ ಹೇಳಲಾಗದು. ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗಳ ನಡುವೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯೇ ಆದ ಒಂದು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆಯಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂದೇ ಕರೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎದುರಿಗೆ ದೇಶಿಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಎಂದು ಕರೆದದ್ದು ಆ ನೆಲೆಯಲ್ಲೆ. ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗಳು ರೂಪಗೊಂಡದ್ದು, ಅದನ್ನೆ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭೋದಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮೆದುರಿನಲ್ಲಿದೆ. ತಿ.ನಂ.ಶ್ರೀ.ಯವರು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯೊಂದು ಸಮೃದ್ಧ ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆಯ ಫಲಿತವೆಂದು ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಯಾವ ಕಾಲ, ದೇಶ, ಭಾಷೆಗಳ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನಾದರೂ ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾರಣವಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂಬುದೇ ಕನ್ನಡಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಬೇರೂರಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡಿರುವುದಾದರೂ ಅದನ್ನು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಈ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಶುದ್ಧಕಾವ್ಯದ

ಶೋಧನೆ. ಅಂದರೆ ಕಾಲ, ದೇಶ, ಭಾಷಾ ನಿರಪೇಕ್ಷವಾದ ಕಾವ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು. ಇದೇ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಸಾಧನೆ ಎನ್ನುವ ನಿಲುವಿದು.

ಇದು ಇವತ್ತಿನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆಯ ಲಕ್ಷಣ, ನಿರ್ವಚನ ಕೂಡ ಬೇರೊಂದು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದೆ. ಇದು ಈಗ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಅಗತ್ಯವಾದ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾರದು ಎಂಬುದು ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಅವರ ನಿಲುವು. ಮುಂದುವರೆದು ತಿ.ನಂ.ಶ್ರೀ. ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಗಳು; ಎನ್ನುವ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಈ ಚಿಂತನೆಗಳು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡವಿಮರ್ಶೆಯ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಧಾರೆಯ ಲಕ್ಷಣವು ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವಿಮರ್ಶೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಗುರ್ತಿಸುವಾಗ ತೀ.ನಂ.ಶ್ರೀ.ಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗಲೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ಅದರ ಮಿತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಗುರಿ ಇಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಲೇಖನದ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳು ಹೀಗಿವೆ.

1. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಮೂರನೆ ದಶಕದ ಈಚೆಗೆ ಎರಡು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನಾ ಪ್ರಸ್ತಾವಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡವು; ಒಂದು ಕುವೆಂಪು ಮೂಲಕ. ಮತ್ತೊಂದು ತಿ.ನಂ.ಶ್ರೀ. ಮೂಲಕ
2. ತಿ.ನಂ.ಶ್ರೀ. ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಗೆ ತಕ್ಕ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸುವ ಯತ್ನವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದುದ್ದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಬೇಡವಾದುದ್ದನ್ನು ಬಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಕಾಣುತ್ತದೆ.
3. ರಸ ಮತ್ತು ಧ್ವನಿತತ್ವಗಳನ್ನು ಈ ನೆಲೆಯಿಂದ ವಿಸ್ತರಿಸಿತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವು ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಓದುಗ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತವೆ.
4. ಕಾಲ ದೇಶಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಓದುಗರು ಹೇಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಕೇಳ್ವಿ ಇದೆ ಇಲ್ಲಿ. ಇದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಧ್ವನಿತತ್ವ ಸೂಕ್ತ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದೇಶ ಕೃತಿಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ಮಾನದಂಡಗಳ ಶೋಧನೆ ತಿ.ನಂ.ಶ್ರೀ. ಅವರದು.
5. ಧ್ವನಿತತ್ವಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಮಾನದಂಡಗಳು ಇತರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯದ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿವೆ.

6. ಇದರಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಭಾಷಿಕ ವಿವರಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡುವ ನೆಲೆಗಳು ದೊರಕಿತು.

ಧ್ವನಿತತ್ವವನ್ನು ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಆಯ್ದದ್ದರಿಂದ ತಿ.ನಂ.ಶ್ರೀ ಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯೂ ಆ ಮೂಲ ಪ್ರಸ್ತಾನದ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿತು.

೪.೯ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ತತ್ವ: ವ್ಯಕ್ತಿ–ಸಮಷ್ಟಿಯ ನಡೆಗಳು:

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ[10]–ಬಸವರಾಜ ಕಲ್ಗುಡಿ ಅವರ ಈ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡಕಾವ್ಯದ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಧಾರೆಯಲ್ಲ. ವಿಭಿನ್ನ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳ, ವಿಭಿನ್ನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ, ವಿಭಿನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಸಂಕೀರ್ಣ ಆಯಾಮ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ವಸಾಹತು ರೂಪಿಸಿದ ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಎದುರಾಗಿರುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆ, ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶುರುವಿನಿಂದಲೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯು ರೂಪುಗೊಂಡ ಬಗೆಯೊಂದು ಇಲ್ಲಿದೆ. ವಸಾಹತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ರೂಪಿಸಿದ ಆಧುನಿಕತೆಯ ದೊಡ್ಡ ಸಂಕ್ರಮಣಕಾಲ ಎಂದು ಅಂದಿನ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ; ಲೌಕಿಕವಾದ ವಸ್ತು ಪ್ರಪಂಚದ ಬಗೆಗಿನ ಗಾಢವಾದ ಆಸಕ್ತಿ, ಮೋಹ, ಲೋಕಜ್ಞಾನದ ಬಗೆಗಿನ ಕುತೂಹಲ ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾದ ಸಮುದಾಯ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಅಂತರಂಗಿಕ ಶುದ್ಧತೆಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದ ಸಂಗತಿಗಳು ಈ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿವೆ. ಅನುಭಾವಿ ನೆಲೆಯನ್ನು ಓರಿಯಂಟಲ್ ಆಧುನಿಕ ಚಿಂತನೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ನೆಲೆಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದು, ಪರಂಪರೆಯ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಕಟ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು ಎದುರಾಗಿದ್ದು, ಅಂದಿನ ಕಾವ್ಯರಚನೆಗಳ ಹಿಂದಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು, ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರ ಕಾವ್ಯಶೋಧನೆಯ ಮಾದರಿಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.

ಬೇಂದ್ರೆಯವರಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ಸೃಜನಶೀಲಗೊಳಿಸುವ ಆತಂಕ ಮತ್ತು ಸಂಕಟಗಳು ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು, ಅರೆನಗರಗಳ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಗಂಡು–ಹೆಣ್ಣು ತಮ್ಮ ಹೊಸಬದುಕು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೇಳ್ವಿಗಳ ಚರ್ಚೆ ಇದೆ. ಇದನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲ ತಾತ್ವಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡ ಬೇಂದ್ರೆ ನಂಬಿಕೆ, ಪ್ರೇಮ ಸಂಬಂಧಗಳ ಹುಡುಕಾಟವನ್ನು ಕಾವ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಪ್ರಕೃತಿ, ಭೂಮಿ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ವರ್ತಮಾನದ

ನಂಟಿನಲ್ಲೆ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಇದೇ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಉದಾರವಾದ, ಮಾನವತಾವಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆ.ಎಸ್.ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯವರ ಕಾವ್ಯ ಕಂಡಿದೆ ಎಂದು ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬೇಂದ್ರೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಕವಿಗೆ ಇರುವ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಶಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಹೊಸ ಭಾಷೆಯ ಸೃಷ್ಟಿ. ಅನುಭವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಈ ಹೊಸ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಯ ವಾತಾವರಣವು ನಿರ್ಮಾಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ "ನವೋದಯ" ಎಂದರೆ ತನ್ನ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಳ್ಳುವ ಲೋಕವೆಂದೇ ಅರ್ಥ. ಹೊಸ ಲಯದ ಹಾಡೆಂದರೆ ಜೀವನವನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದೆಂದೇ ಅರ್ಥ. ಆಧುನಿಕತೆಯೆಂಬ ಪೌರುಷ ಶಕ್ತಿಯ ಮಿತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅಮಾನವೀಯತೆ ಬೇಂದ್ರೆಯ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಪಶ್ಚಿಮದ ಕವಿಗಳು ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ನೋಡುವ ದಾಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಹಂ ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರಾಕರಣೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕವಿಯ ರಾಗದ, ಲೇಪನದ ಗುಣವಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಸಾವು–ನೋವು, ಸೃಷ್ಟಿಯ ನಡುವಣ ಗುಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕವನಗಳಲ್ಲಿನ ಗುಣ. ಕನ್ನಡ ದೇಶಿಯ ಹಲವು ಬಣ್ಣ, ಲಯ, ನೋವು, ಪ್ರಕೃತಿ, ಸುಖ, ದುಖಃಗಳು ತೀವ್ರವಾದ ಮತ್ತು ನಿಕಟವಾದ ಭಾಷಾರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿವೆ.

ಪು.ತಿ.ನ. ಕಾವ್ಯದ ನೆಲೆಯು ಆಧುನಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಶೀಲ ಎನ್ನಬಹುದು. ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸೃಜನಕ್ರಿಯೆ ಎರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಬದ್ಧ ಮೌಲ್ಯಗಳು ನಾಶವಾಗದ ನಿರಂತರ ಸತ್ಯಗಳು ಎಂದು ನಂಬಿದವರು ಪು.ತಿ.ನ. ಈ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಯ್ದು ನಿರಂತರ ಸಾತತ್ಯ ಕಾಯ್ದು ಕೊಂಡಿರಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯ ಇದೆ. ಇದು ಅವರ ಕಾವ್ಯದ ಸೃಜನಶೀಲ ತಾತ್ವಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು. ಕಾಲಾತೀತವಾದ ಇಂತಹ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ವರ್ತಮಾನದ ಹೊಳಪಿಗೆ ಕಾರಣ ಮಾಡುವುದು ಅಗತ್ಯವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಪು.ತಿ.ನ. ಕಾವ್ಯದ ಹಿಂದೆ ಕೆಲಸಮಾಡಿದೆ.

ಪು.ತಿ.ನ ಅವರ ತಾತ್ವಿಕತೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥ ಭೂಮಿಕೆಯದು. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬದ್ಧವಾದ ಜೀವನಮೌಲ್ಯ. ಧರ್ಮದ ಮೌಲ್ಯ ಸಂವೇದನೆ, ಭಾಗವತ ಮನೋಧರ್ಮ, ವೈಷ್ಣವಗೀತ ಪ್ರೇಮದ ಆರಾಧನೆ ಪುತಿನ ಕಾವ್ಯತತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. ಪ್ರೇಮದ ಹುಡುಕಾಟದ ದ್ವೈತಭಾವವು ಅತ್ಯುನ್ನತ ಹಂತದ ರಸಾನ್ವೇಷಣೆಯ ಕ್ರಿಯೆ. ಕಾಲಾತೀತವಾದ, ನಿರಂತರವಾಗಿ ಜೀವನವನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ದ್ರವ್ಯದ ಹುಡುಕಾಟ ಇರುವುದು ಪುರಾಣದ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸ್ತುತಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ. ಆಧುನಿಕತೆಯ ಭೋಗ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ, ಸಂಪ್ರದಾಸ್ಥ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೂ, ಜೀವ ಪ್ರೀತಿಯ, ರಕ್ತ ರಸವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವಂತಹದ್ದು.

ಕಾವ್ಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಧಂದ್ವವಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಮೌಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ವಾಗ್ವಾದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಹೋಗಿದೆ. ಸನಾತನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿದರೆ ಆಧುನಿಕ ವರ್ತಮಾನಕ್ಕೆ ಕಾವ್ಯ ದುಡಿಯಬಲ್ಲದು ಎಂಬುವ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಪು.ತಿ.ನ.ಅವರ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆ ದುಡಿಯಲು ಬಯಸಿದೆ. ಇವು ಪು.ತಿ.ನ. ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯ ನವೋದಯ ನೆಲೆಗಳು. ಇವು ಆಧುನಿಕ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯ ನವೋದಯ ಸಂಗತಿಗಳು.

ಆಧುನಿಕ ಕಾವ್ಯದ ಮತ್ತೊಂದು ತಾತ್ವಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಭಾಷಾಂತರ. ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಶ್ರೀಯವರಲ್ಲಿ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಚಿಂತನೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಇಂಬು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಾವ್ಯವು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ವಸ್ತು ಕನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯ ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯರಚನೆಯ ತಾತ್ವಿಕನೆಲೆಗೆ ಅಡಿಪಾಯ ಹಾಕಿದೆ. ಕಾವ್ಯರಚನೆಗೆ ಬಳಸಿದ ನಡುಗನ್ನಡ ಭಾಷಿಕ ಕ್ರಮ ಅನೇಕರಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ. ಭಾವಪ್ರಪಂಚ ಮತ್ತು ಲೋಕಪ್ರಪಂಚದ ಕಾವ್ಯವು ಕೆ.ಎಸ್.ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ, ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಚನ್ನವೀರಕಣವಿ ಮೂಲಕ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಕವಿ ರಾಜರತ್ನಂ ಅಂತಹವರಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ್ಯ ಪದಬಳಕೆ ಅನುಭವ ಲೋಕವೊಂದನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿಸಲು ಪ್ರೇರಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಸಹೃದಯ ಕಲ್ಪನೆ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಮಧುರಚೆನ್ನರಂತಹ ಕವಿಗಳ ಮೂಲಕ ಪಲ್ಲಟಗೊಂಡ ಅನುಭಾವವು ಆಧುನಿಕತೆ ರೂಪಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠ ನೆಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ಬೆಳೆಯುವಂತೆಯೂ ಮಾಡಿದೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೂಲ ನೆಲೆಗಳು ಲೋಕ ಸಂಬಂಧದ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಿದ್ದರೂ ಅನುಭಾವದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಚಿತ್ರ ಕನಸಿನ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿವೆ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯ ಹಿಂದೆ ಅತ್ಯುನ್ನತವಾದ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಕೇಂದ್ರಿತವಾದ ಬೌದ್ಧಿಕತೆ ಇದೆ. ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪಲ್ಲಟಿಸಿ ನೋಡುವ ದರ್ಶನವಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯೂ ಹೊಸಕಾಲದ ನವಮನ್ವಂತರದ ಧರ್ಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಂಪರೆಯ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ಪೂರ್ಣ ಪಲ್ಲಟಗೊಂಡಿವೆ.

ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯ ಆಧುನಿಕ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಗೊತ್ತುಗುರಿಯನ್ನು ನೀಡಿರುವಂತಹದ್ದು. ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ವಿಚಾರವಾದ ಮತ್ತು ದರ್ಶನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡದ್ದು. ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸಮಾಜವು ರೂಪಿಸಿದ್ದ, ಅಮಾನವೀಯ ನೆಲೆಗಳು ಕುವೆಂಪು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದವು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮೇಲಿನ ಹಿಡಿತ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದವು. ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ವಿವೇಕಾನಂದ, ಅರವಿಂದರ ಪ್ರಭಾವ ಇದೆ.

ಕುವೆಂಪು ಸೃಜನಶೀಲ ಬರವಣಿಗೆಯ ಹಿಂದಿನ ಗುರಿ ಹೊಸ ಮನುಷ್ಯ. ಧರ್ಮದ ಉದ್ದೇಶ ಆಧುನಿಕ ದಾರ್ಶನಿಕತೆ. ಅವರ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆ ನಿಯೋಗಿ ರೂಪದ್ದು. ದರ್ಶನದ ಭಾಷೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಖಚಿತತೆ ನಿಖರತೆಯದು. ಕಾವ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಬಾಷೆಯ ಗುಣ ಇದೇ ಆಗಿದೆ. ಅನುಭವವು ದರ್ಶನವೂ, ಸತ್ಯವೂ ಆಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಈ ಕಾವ್ಯ ಹಾಗೂ ದರ್ಶನ ತತ್ವ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಎಂಬುದು ನಿಜ. ಆದರೆ, ಇದನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕವಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಎಂದೇ ಹೇಳಲಾಗದು.

ಅರವಿಂದರ ತತ್ವಗಳು, ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಯೋಗ, ಉಪನಿಷತ್, ವೇದಗಳ ನೆರಳು ಇದೆ. ವಿಕಾಸದ ಅರಿವು ಮನುಷ್ಯ ಲೋಕದ ಆಚೆಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಮಹಾದ್ವೈತಿ. ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಒಂದು ವಾಸ್ತವದ ಪಾತಳಿಯಿಂದ ಮಹತ್ತರವಾದ ಲೋಕೋತ್ತರ ಪಾತಳಿಗೆ ಎತ್ತಿರುವ ಹೊಸ ಮೀಮಾಂಸೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರದು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ವರ್ಗ ಶೋಷಣೆಗಳಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಆಚೆಗೆ ತರುವ ಆಹ್ವಾನವಿದೆ. ಕುವೆಂಪು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ವಕ್ತಾರರಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅವರೆಲ್ಲ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವರ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಗಿರುವ ಗುಣ, ಲಕ್ಷಣ, ಮಿತಿ ಕೂಡ ಇದೆ ಆಗಿದೆ.

೪.೧೦ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ತತ್ವ–ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳುವಳಿ:

ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳುವಳಿ [11] – ಹೆಚ್.ಎಸ್.ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ನವೋದಯವು ಸಮುದಾಯದ ಪರಿಮಿತ ಭಾಗವೊಂದರ ಅಪಾರ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಮತ್ತು ಆ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಿತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಲೇಖಕರ ಅನುಭವದ ಪರಿಮಿತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಈ ಕಾಲದ ಬರಹಗಾರರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡದ್ದರ ಫಲವಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ;

- ನವೋದಯ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಕೇವಲ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲಾಗದೆ ಒಂದು ಗೊತ್ತಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅದೇ ಗುರಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕತೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕ, ಇನ್ನಿತರೆ ಬರಹಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡದ್ದು.
- ನವೋದಯದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಳಗುಣಗಳಿವೆ.
- ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ, ಕರಾವಳಿ ಮತ್ತು ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರಿನ ಚಹರೆಗಳು ಒಂದೇ ಆಗಿಲ್ಲ.

- ತನಗಿಂತ ಹಿಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕಟುವಾಗದೆ; ಅದರಿಂದಲೂ ಲಾಭ ಪಡೆದಿರುವುದು ನವೋದಯ.
- ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪೀಳಿಗೆಗಳಿವೆ 1) ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ, ಪಂಜೆ, ಗೋವಿಂದ ಪೈ, ಡಿ.ವಿ.ಜಿ., ಮಾಸ್ತಿ, 2)ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆ, ಪು.ತಿ.ನ., ಕಾರಂತ, 3) ಅಡಿಗ, ಕೆ.ಎಸ್.ನ., ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿ, ಜಿ.ಎಸ್.ಎಸ್.
- ನವೋದಯದಲ್ಲಿ ಬರಹಗಾರರ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳೇ ಒಟ್ಟು ಚಳವಳಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿವೆ.
- ನವೋದಯ ಬರಹದ ಲೇಖಕ ಮತ್ತು ಓದುಗ ಸಮುದಾಯ ದೊಡ್ಡದಿದೆ.
- ನವೋದಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು–ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವಗಳ ನಡುವೆ ಸಮತೋಲನ. ಜೀವನಾನುಭವ ಮತ್ತು ಉದಾರಿವಾದಿ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಹೊಂದಿದ ಬರವಣಿಗೆ.
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಸನ್ನಿವೇಶದ ನಿಲುವುಗಳು ಅನುಶಂಗಿಕ.
- ಮಾತಿನ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದ, ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ, ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ, ಭರವಸೆಯನ್ನು ಬಿಡದ ಬರಹಗಳು.
- ಕುವೆಂಪು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡವರ ಅನುಭವ ಜಗತ್ತು ಬಹಳ ಸಂಕುಚಿತ.
- ಮಾನವೀಯ ಆಸಕ್ತಿಯ ಫಲವಾದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ.
- ಸಾಹಿತ್ಯ ವಸ್ತುವಾಗಬಹುದಾದ ಜೀವನಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಆಗಬಾರದ ಜೀವನಕ್ಷೇತ್ರ ಎಂಬ ವಿಂಗಡಣೆ.
- ನಿಷ್ಠುರವಾದ ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ಫಲವಾದ ಬರವಣಿಗೆಗಳು ಅಲ್ಲ.
- ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳುವಳಿಗಳ ಮೂಲ ನವೋದಯದಲ್ಲಿದೆ. ವಾಸ್ತವದ ಬದಲಾವಣೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾದ ಆದರ್ಶ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬಯಸುವ ತುಡಿತ ನವೋದಯದ್ದು.
- ಭಾವನೆಗಳ, ವಿಚಾರಗಳ, ಅನುಭವಗಳ, ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣದ ವಾಹಕವಾಗಿ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆ.

- ಮನುಷ್ಯ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡ ಮನೋಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಕಲಾಪ್ರಜ್ಞೆ
- ವೈದಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಜನಪದೀಕರಣ.
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಗಳ ನಡುವಿನ ಧಂದ್ವ ನಿರ್ವಹಣೆ.
- ಸಾಹಿತ್ಯ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಬದುಕಿನ ಬಳಕೆ, ಹೊಸ ರೂಪಗಳ ಆವಿಷ್ಕರಣ

ಇವು ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿವೆ ಎಂದು ಈ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

೪.೧೧ ನವೋದಯ ಮೀಮಾಂಸೆ– ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ:

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ [12] –ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವ ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ ಈ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನವೋದಯ ಕವಿ–ಕಾವ್ಯ ಚಿಂತಕರಾದ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ., ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ, ಸೇಡಿಯಾಪು ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟ, ಕುವೆಂಪು, ಮಾಸ್ತಿ, ಪು.ತಿ.ನ. ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವಗಳ ಒಂದೊಂದು ಲೇಖನಗಳನ್ನು 'ಮಾತು ತಲೆಯೆತ್ತುವ ಬಗೆ' ಹೆಸರಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಪುಸ್ತಕ(2001)ದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅ) ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಅವರ 'ಕನ್ನಡ ಮಾತು ತಲೆಎತ್ತುವ ಬಗೆ' ಎಂಬ ಲೇಖನದ ಬಗ್ಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾ;

- ಕನ್ನಡ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯೊಂದಿಗಿನ ನಂಟು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಪುನರ್‌ಜನ್ಮ ಪಡೆಯಲು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದ ಹಾದಿ ಎಂಬ ಸೂಚನೆ ಇದೆ.
- ಶತ್ರು ರೂಪಿಯಾದ ವಸಾಹತುಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಔಷಧಿಯಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ವಿಚಿತ್ರ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕನ್ನಡದ ಪಾಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ಅವರ ಸಂದರ್ಭ.
- ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಕನ್ನಡ ಉದ್ದಾರಕರಾಗಿದ್ದರು.
- ಶ್ರೀ ಯರ ಪ್ರಕಾರ ಕನ್ನಡದ ಜಡತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು ಪರಕೀಯವಾದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಅಲ್ಲ ನಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಂಸ್ಕೃತ.
- ಸಂಸ್ಕೃತದ ವಿರೋಧವು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪ್ರಭಾವಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾತ್ರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಜಗಳ.
- ಶ್ರೀ ಅವರದು ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಗಳ ಬ್ಯಾಲೆನ್ಸ್.
- ಮುಂದಿನ ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಮಾದರಿ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಆ) **ಸೇಡಿಯಾಪು ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟರ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಪದ್ಯಕವಿತೆ** ಎನ್ನುವ ಬರಹದ ಬಗೆಗೆ

- ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವಿತೆ ಹುಟ್ಟಲು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಹವಾಸವೇ ಕಾರಣ ಎನ್ನುವ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಸೇಡಿಯಾಪು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂತಲೂ, ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನಮ್ಮ ದೇಶಿಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ ಎಂತಲೂ, ಮತ್ತೊಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲ ಸರಸ್ವತಿ ಪ್ರಸಾರದಿಂದಲೇ ಹೊಸಕವಿತೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸೋಡಿಯಾಪು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ ಎಂತಲೂ, ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.
- ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ.
- ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದ ಹೊಸ ಪರಿಭಾಷೆ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ.
- ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆ ಬೇಕು ಎಂಬ ಚಿಂತನೆ.
- ಕನ್ನಡ ಕವಿತೆಯ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಚಿಂತನೆ ನೇರ ಕಾರಣವಲ್ಲ ಬಂಗಾಳಿ, ಮರಾಠಿ ಮೂಲಕ ಬಂದಿದೆ ಎನ್ನುವ ವಾದ.
- ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಕೃತಿಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಚಿಂತನೆ.
- ಕನ್ನಡತನವುಳ್ಳ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಹಠ.
- ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಹೊಸಹಾದಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಕಲ್ಪ.
- ಹಳಗನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಥವಾ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗಳನ್ನು ವಿವೇಕ ರಹಿತವಾಗಿ ಬಳಸುವ ಬಗೆಗೆ ಕಟು ಟೀಕೆ.

ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸೋಡಿಯಾಪು ಅವರ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಗುರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇ) **'ಜೀವನ'ವನ್ನು ಕುರಿತ ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗೆಗೆ** ಮಾತನಾಡುತ್ತ, ಮಾಸ್ತಿಯವರಿಗೆ;

- ಕವಿತೆಗೆ ಬಾಳನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಇಂದಿನ ವಸ್ತುವೇ ಆಗಬೇಕಿಲ್ಲ, ಪುರಾಣದ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಕಾಲೀನ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ ತುಡಿತಗಳನ್ನು ಮಿಡಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ನಿಲುವಿದೆ.
- ಮಾನವ ಜೀವನ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಗುರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕಾದುದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕರ್ತವ್ಯ.
- ನಮ್ಮ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಕಾಣೆಯಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಬೇಕು.

- ಲೇಖಕ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನ.
- ಕೃತಿಯನ್ನು ಕೆಲವರು ಒಪ್ಪದಿರುವ ಕಾರಣ ಅವರಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು; ಮಾಸ್ತಿಯವರಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶವಾದ ಸಮರ್ಥನೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವವಾದದ ವಿಮರ್ಶೆ ಇದೆ.
- ಲಿಬರಲ್ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ ರೀತಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ತೀವ್ರತೆ ಕಡಿಮೆ.

ಇದು ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳು.

ಉ) ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರ ಭವನಿಮಜ್ಜನ ಚಾತುರ್ಯ-ಲಘಿಮ ಕೌಶಲ

- ಕಾವ್ಯರಚನೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಪು.ತಿ.ನ.ಅವರದು ಪುರಾಣಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮನಸ್ಸು.
- ಭವ ಮತ್ತು ಅಲೌಕಿಕತೆಗಳು ರೂಪಾಂತರ ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ.
- ತಮ್ಮ ಚಿಂತನೆಗೆ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್, ಕ್ರೋಚೆ, ಎಲಿಯೆಟ್ ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.
- ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಅದ್ವೈತ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಿಯೆಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮೀಕರಣವಿದೆ.

ಪು.ತಿ.ನ.ಅವರ ಮೀಮಾಂಸೆ ಕನ್ನಡದ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಸೇರಲಿಲ್ಲ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಯಾಮ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಪು.ತಿ.ನ. ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಸಂವಾದಕ್ಕೊಳಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಕರುಳುಬಳ್ಳಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸಾಹಿತ್ಯದೊಂದಿಗಿದೆ. ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯ ಕಗ್ಗಂಟಿಗೆ ಭಾಷೆಯ ಜಡತೆಯು ಸೇರಿದೆ ಎನ್ನುವ ನಿಲುವನ್ನು ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನವೋದಯಕ್ಕೆ ದಾರಿ-ಹೊಸ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಿನ್ನಲೆಯನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರರು ತಮ್ಮ 'ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅರುಣೋದಯ'ದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾ; ಆವರೆಗಿನ ಪಾರಂಪರಿಕ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಬದುಕಿನ ನಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಚಿಂತನೆಗಳು ಬದಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಬಗೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಎಸ್.ಅನಂತನಾರಯಣರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯವರ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಆ ಹೊತ್ತಿನ ಇತರರ ಚಿಂತನೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ, ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು

ಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಅ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನವೋದಯದ ದಾರಿಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಸಿದ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಕಾವ್ಯ, ಕಾವ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳ ನಡೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾಲದ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನಡೆದಿರುವ ಅ ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ(ಹೆಚ್.ಎಸ್.ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್) ನವೋದಯದ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿ ಕವಿಗಳ ವೈಯುಕ್ತಿ ಬದುಕಿನ ಸಂಗತಿಗಳು, ಕಾವ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತ ನಿಲುವುಗಳು, ಕಾವ್ಯವಸ್ತು ಮತ್ತು ಅದರ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಕಾವ್ಯಶಿಲ್ಪದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಕೊಂಡಿಯು ಕಾವ್ಯ-ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಿರುವ ಬಗೆಯೂ ಇಂತಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೂ ಅನೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು; ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ಕನ್ನಡಿ-ಕೈದೀವಿಗೆಯನ್ನು, ನವೋದಯದಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಗುರುತುಗಳನ್ನು, ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯತತ್ವದಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಮತ್ತಿತರೆ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು, ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು, ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ತತ್ವ: ವ್ಯಕ್ತಿ-ಸಮಷ್ಟಿಯ ನಡೆಗಳನ್ನು, ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ತತ್ವ-ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳುವಳಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಯನ್ನು, ನವೋದಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು-ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ಬಗೆಗಳಿಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ಚಿಂತಕರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪರಂಪರೆಗಳೆರಡನ್ನೂ ಕನ್ನಡ ಚಿಂತನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಬೆಸೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಯಾರದೇ ಗ್ರಹಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಈ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಂಸ್ಕೃತವೂ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯವೂ ಕೈಹಿಡಿದು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ಇದರ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಏನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟವು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನವೋದಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅಧ್ಯಯನದ ನಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಬೇಂದ್ರೆ ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

[1] ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಅರುಣೋದಯ: ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2000

[2] ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವಿತೆಯ ಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ: ಎಸ್.ಅನಂತನಾರಾಯಣ, ಡಿ.ವಿ.ಕೆ. ಮೂರ್ತಿ, ಮೈಸೂರು, 2000

[3] ಹಾಡೇ ಹಾದಿಯ ತೋರಿತು-ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು, ಪು.ತಿ.ನ. ಕವಿತೆಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಧ್ಯಯನ:

ಹೆಚ್.ಎಸ್.ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್, ಕ್ರೈಸ್ಟ್ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು, 1995

[4] ಕನ್ನಡಿ ಕೈದೀವಿಗೆ: ಪ್ರೀತಿ ಶುಭಚಂದ್ರ, ಮೈಸೂರು, ವಿವೇಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 2007

[5] ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ: ಸುಶೀಲ ನೆಲ್ಲಿಸರ, ಸಂವಹನ, ಮೈಸೂರು, 2004

[6] ಬೇಂದ್ರೆ ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯ; ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ: ಎಂ.ಭಾಗ್ಯವತಿ, ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2010

[7] ಕನ್ನಡದ ಹಾಡು ಪಾಡು–ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು, ಅಡಿಗ, ಕಂಬಾರರ ಕಾವ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನ: ಕೆ.ಸಿ. ಶಿವಾರೆಡ್ಡಿ, ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಲ, ಕರ್ನಾಟಕ, 2003

[8] ತೊಂಡು ಮೇವು ಕಂತೆ ಒಂದು: ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ, ಬರಹ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 2010

[9] ಅದೇ

[10] ಮೈಯೆ ಸೂರು ಮನವೇ ಮಾತು: ಬಸವರಾಜ ಕಲ್ಗುಡಿ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2013

[11] ಸುವರ್ಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ: ಸಂ.ಎಚ್.ದಂಡಪ್ಪ, ಬಿ.ಎನ್. ಸುಮಿತ್ರ ಭಾಯಿ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2006

[12] ಮಾತು ತಲೆಯೆತ್ತುವ ಬಗೆ: ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, 2011

ಅಧ್ಯಾಯ–೫

ವೈದಿಕದ ಎಲ್ಲೆ–ಎಲ್ಲೆಯಾಚೆಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ನೋಡುವ ಬಗೆಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ-೫

ವೈದಿಕದ ಎಲ್ಲೆ-ಎಲ್ಲೆಯಾಚೆಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ನೋಡುವ ಬಗೆಗಳು

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತಕರು, ವಿಮರ್ಶಕರು ನಡೆಸಿರುವ ನವೋದಯದ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿಯಾದ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಮುಖ್ಯ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ;

೫.೧ ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯತತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಆಗಮ-ಆಧ್ಯಾತ್ಮ:

ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯತತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಆಗಮ-ಆಧ್ಯಾತ್ಮ[1] -ಪು.ತಿ.ನ ಅವರು ಬೇಂದ್ರೆ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ನೋಡಿದ್ದಾರೆ.

- ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾನುಭವಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತಹದ್ದು, ವಸ್ತು ವಸ್ತುಗಳ ಅಂತರಂಗದ ಮೊಗ್ಗೆಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸುವ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅಂತರ್ಗತವಾದ ಚೈತನ್ಯ.
- ವೇದ, ಇತಿಹಾಸ, ಪುರಾಣ, ಆಗಾಮಾಧಿಗಳ ಕಥನಗಳೆಲ್ಲ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿ ಹೊಳೆದು ಹೋಗುವಂತಹದ್ದು.
- ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ಮೂಲವು ಹೃದಯದ ಅನುಭವ.
- ಶಿಷ್ಟ ಕನ್ನಡ, ಮನೆಮಾತಿನ ಕನ್ನಡ, ಜಾನಪದ ಕನ್ನಡ ಯಾವುದೇ ಆಗಿರಲಿ ಕವನದ ಶ್ರೇಷ್ಟತೆಗೆ ಕೊರತೆ ಇರಕೂಡದು.
- ಸಂಸ್ಕೃತವಾದರೂ ದೇಶಿ.
- ಮನಸ್ಸಿನ ಹದ, ಅನುಭವ ವೈಫಲ್ಯ, ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರೌಢಿಮೆ, ಕಲಾವಂತಿಕೆ ಇವು ಕವನಗಳ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸುವಂತಹವು.
- ಆತ್ಮಶಾಲಿ ಮತ್ತು ಆನಂದಮಯ ಇವರ ಕಾವ್ಯತತ್ವ
- ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ನಾಗರೀಕತೆಗಳಿಗೆ ಮೀರಿರುವ ಒಂದು ಅಗಮ್ಯವಾದ ಕಾಡುತನ, ಯೋಗಿ, ಬೈರಾಗಿ, ಅವಧೂತರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತಹದ್ದು.

೫.೨ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿಚಾರಧಾರೆ:

ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿಚಾರಧಾರೆ [2] – ರಂ.ಶ್ರೀ.ಮುಗಳಿ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಒಟ್ಟು ಓದೊಂದು 'ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯ ಒಂದು ಸಹೃದಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ' ಎನ್ನುವ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದೆ. ನವೋದಯ ಕಾಲದ ದೊಡ್ಡ ಕವಿ ಮತ್ತು ಮೀಮಾಂಸಕರಾದ ಬೇಂದ್ರೆಯ ಕಾವ್ಯ, ಗ್ರಹಿಕೆ ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಅವರ ಕಾವ್ಯ ರಚನಾ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು 1.ಪ್ರಕೃತಿ 2.ಪ್ರೀತಿ 3.ತಾಯಿ 4.ಮಾನವೀಯ ಪರಿಸ್ಪಂದ 5.ವಿರಾಟ್ ದರ್ಶನ 6.ಆಧ್ಯಾತ್ಮ 7.ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂಬ ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮುಗಳಿಯವರು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೊಂಡ 'ಸಮಾರೋಪ' ಎನ್ನುವ ಎಂಟನೇಯ ಗುರುತಿನಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯ ಒಟ್ಟು ಕಾವ್ಯದ ತಾತ್ವಿಕತೆ, ಅದನ್ನು ಆ ವರೆಗಿನ ಕನ್ನಡವಿಮರ್ಶೆ ಹೇಗೆ ನೋಡಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಅವರು "ಸಹೃದಯ ಮನೋಧರ್ಮದಿಂದ ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಎದ್ದುಕಾಣುವ ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ" ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.[3] ಆ ಮೂಲಕ "ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯವು ಕನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಭಾರತೀಯ–ಜಾಗತಿಕ ಕಾವ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿರುವ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಪೂರ್ಣಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದೇನೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ "ಕವಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಲ್ಪಕತೆ ಅನುಭಾವಿಕ ಮನೋಧರ್ಮ ಶಿಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಭಾಷೆಗಳ ಬಳಕೆಯ ಸಹಜ"ತೆ ಇದೆ. ಸೃಷ್ಟಿ ದೃಷ್ಟಿಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಮ್ಮಿಳನ, ಪ್ರಕೃತಿ ಮನುಷ್ಯರ ಬಿಡಿಸಲಾರದ ಬೆಸುಗೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಸ್ಫುರಣವಾದ ಸೌಂದರ್ಯಾನುಭವ ಮತ್ತು ನಾಟಕೀಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಕವಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ದಾರಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಕವಿಯ ಭೂಮಾನುಭವದ ಒಂದು ವೀರಾಟ್ ದರ್ಶನವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ; ಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣ ಅದರ ಸತ್ವಪೂರ್ಣ ನೆಲೆ, ಸಹೃದಯನಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಕಾವ್ಯಾನುಭವವು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಬೇಕೆಂಬ ನಿಲುವು, ಅದೇ ಕಾವ್ಯ ನಿರ್ಮಿತಿಗೆ ಅಥವಾ ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ಮಾನದಂಡ ಎಂಬುದನ್ನು 'ಶ್ರಾವಣ' ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಕವಿತೆಯನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೆಲವು ಕವಿತೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕವಿಯ ಕಲ್ಪಕತೆ, ಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಛಂದಸ್ಸು, ಭಾಷೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ವಿವರಿಸಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಪ್ರೀತಿ' ಎಂಬ ಸ್ಥಾಯಿಯು ಆಧುನಿಕ ಸಂಚಾರಿ ಭಾವಗಳೆಂಬಂತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆಶಯ, ರೂಪ, ಶೈಲಿ, ಛಂದಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಪಡೆದಿವೆ[4]. ಈ ಮೂಲಕ ಕವಿಯ

ಸ್ವಾನುಭವ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಯ ಪಡಿನೆಳಲು ದಟ್ಟವಾಗಿವೆ. ದೇಶಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರೀತಿಯ ಸಂಯೋಗ ವಿಯೋಗಗಳು ಸುಖ-ದುಃಖಗಳು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕವಿ ಪ್ರತಿಭೆಯು ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ[5].

ತಾಯಿ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಇದರ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖವಾದ ತಾಯಿ ಎಂಬ ತತ್ವದ ದರ್ಶನ ಸೇರಿರುವ ವಿವರಣೆ ಇದೆ. ಕವಿ ತನ್ನ ಸ್ಫೂರ್ತಿಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸಮನ್ವಿತ ದರ್ಶನವಾಗಿ ಕಂಡಿರುವುದು ಅವನ ವಿಶ್ವಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.[6]

ಮಾನವೀಯ ಪರಿಸ್ಪಂದ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಬಿಡಿ ಬಿಡಿ ಪದ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾವ್ಯಗುಣ, ಕಾವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕವಿಗೆ 'ಮಾನವೀಯತೆ ಕೇವಲ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾದುದ್ದಲ್ಲ, ಭಾವನೆ ಬುದ್ಧಿಗಳೆರಡು ಬೆರೆತ ಒಂದು ಪರಿಣಿತ ಪ್ರಜ್ಞೆ' ಇದೇ 'ಕವಿ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಸಹಜ ಸ್ಫೂರ್ತ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಹಿನ್ನಲೆ' ಆ ಮೂಲಕ 'ಅನೇಕದಲ್ಲಿ ಏಕತ್ವವನ್ನು ಕಾಣುವ, ಕಂಡಂತೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸುವ ಜೀವನ ದರ್ಶನವೇ ವಿರಾಟ್‌ದರ್ಶನ... ಕಾವ್ಯ ನಿರ್ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಸಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಪಡಿಸುವ ವಿಶ್ವಪ್ರಜ್ಞೆ' ಈ ವಿಶ್ವಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬೇಂದ್ರೆ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ವೇದ, ಉಪನಿಷತ್, ಪುರುಷಸೂಕ್ತ, ಗಾಯಿತ್ರಿಸೂತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ವಿವರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ 'ರಸ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಎಲ್ಲಾ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಭವ್ಯತೆಗಳಿಗೆ, ದಿವ್ಯ ಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಕಶಕ್ತಿ'. ಇದನ್ನು 'ಪ್ರತಿಮೆ, ಭಾಷೆ, ಛಂದೋಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ'. ಇದು ಕವಿಗಿರುವ 'ವಿಶ್ವದ ಅಖಂಡತೆಯ ಅರಿವು' ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. [7] ಈ ಚರ್ಚೆಯು ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ 'ಅಕ್ಷರವಾದುದ್ದು ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವಭಾವ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮ' ಎನ್ನುವ ಗೀತೆಯ ಹೇಳಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ. ಅಂದರೆ ರಂ.ಶ್ರೀ.ಮುಗಳಿಯವರ ಪ್ರಕಾರ 'ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮವೇ ಅವರ ಸ್ವಭಾವವಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲ ಕಾವ್ಯನಿರ್ಮಿತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಯಿತು'.[8] ಈ ಮೂಲಕ 'ಕವಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅನುಭವವು ಅವನ ಚಿಂತನೆ-ಭಾವನೆ-ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಮುಪ್ಪರಿಯಾದ ಆಶಯವಾಗಿ ಶಬ್ದರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಾಕಾರವಾಗುವ ಒಂದು ಜೀವಂತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ'[9]ಯನ್ನು ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ರಂ.ಶ್ರೀ.ಮುಗಳಿಯವರು ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ ಕಾಣಿಸಿರುವ ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ನೋಟ ಇದು.

೫.೩ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ಅನುಭಾವ:

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ಅನುಭಾವ[10] – ಬನ್ನಂಜೆ ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯರು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ವೇದ, ಪುರಾಣ, ಸಾಂಖ್ಯ, ಮೊದಲಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ದರ್ಶನದ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ ಬನ್ನಂಜೆ ಗೋವಿಂದಚಾರ್ಯರು. ಬನ್ನಂಜೆಯವರು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವ ಬೇಂದ್ರೆಯ ಮಾತೊಂದು ಹೀಗಿದೆ. 'ನಾನು ಬರೆಯುವುದು ವೇದವೇ! ಕನ್ನಡದ ವೇದ. ವೇದಗಳು ಸಹ ಋಷಿಗಳ ಸ್ಫುರಣೆಯ ಫಲ, ನನ್ನ ಕಾವ್ಯವೂ ಅಷ್ಟೆ'. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಕವನಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ರೂಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಅವರ ಕಾವ್ಯ ಭಾಷೆಯ ಲೋಕದ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಬನ್ನಂಜೆಯವರು ಗುರುತಿಸಿರುವ ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಸಂಗತಿಗಳು ಹೀಗಿವೆ;

- ಕೃಷ್ಣ ಅವರ ದೈವತಃ. ಹುಟ್ಟಿದ ಮಾಸ, ಅವರ ಗುರು ಅರವಿಂದರು ಹುಟ್ಟಿದ ಮಾಸ.
- ಶ್ರಾವಣವೆಂದರೆ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಕೇಳುವ ಕಾವ್ಯವು ಹೌದು.
- ಭಾರತೀಯ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಬೇಂದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಗ ಭೋಗ ಸಮನ್ವಯವಿದೆ.
- ಜಗತ್ತಿನ ನಿಯಾಮಕ ಶಕ್ತಿಯ ಅರಿವು ಇರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ನಿಲುವು ಅದು ಭಾರತೀಯ ದರ್ಶನದ ಒಲವು ಕೂಡ.
- ಭಗವತ್‌ಗೀತೆಯ ಚತುರ್ಮುಖ ಸೌಂದರ್ಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿದೆ.
- ಶಾಕ್ತ, ಶೈವ, ವೀರಶೈವ, ಜೈನ ಮತ್ತು ಜಾನಪದದ ವ್ಯಾಪಕ ಅಧ್ಯಯನಬೇಕು; ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯ ನೋಡಲು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಮ್ಮ ಅವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯ ದೋಷದಿಂದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಬಾರದು.
- ಅನುಭಾವ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಯ ಉಂಟು, ಪ್ರಣಯ ಅನುಭಾವದ್ದೆ ಚಿಗುರು, ಅನುಭಾವ ಪ್ರಣಯದ್ದೆ ಹೊಗರು ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಸ್ಫುಟವಾಗುವ ತನಕ ನಮಗೆ ಯಾವ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾವ್ಯವೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.
- ಶ್ಲೇಷೆಯೆ ಅವರ ಕಾವ್ಯದ ಅಯಾಮವನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿದೆ. ಅದು ದೋಷವಾಗುವ ಬದಲು ಗುಣವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ.

* **ಶಬ್ದ, ಛಂದಸ್ಸು, ಭಾವಧ್ವನಿ, ಸಹೃದಯ** ಎಂಬ ಕಾವ್ಯದ ತಂತ್ರ ಚತುಷ್ಟಯದಲ್ಲಿ ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತರ ಸಾಧನೆ ಇದೆ.

ಹೀಗೆ ನವೋದಯದ ಕವಿಯಾದ ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯಪ್ರವೇಶದ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬನ್ನಂಜೆಯವರು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಬಗೆಗೆ ಅವರು ಹೇಳುವ ಮಾತೊಂದು ಹೀಗಿದೆ. "ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಹರಿಯದೆ, ಹವೆಯಾಗಿ ಹಗುರವಾಗಿ ಮೇಲೆರದೆ ಮಡುಕಟ್ಟಿ ನಿಂತ ನೀರು ನಾರುತ್ತದೆ. ಈ ಏರು ತಗ್ಗುಗಳನ್ನು ಕಾಣದ ಶೃಂಗಾರವೂ ಅಷ್ಟೆ. ಮಾಡು ಹಾರಿದ, ಪಂಚಾಗ ಜರಿದ ಕಟ್ಟಡ ವಾಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ; ನಾಶಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ".

೫.೪ ಕವಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತದ ತತ್ವಜ್ಞಾನ:

ಕವಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತದ ತತ್ವಜ್ಞಾನ [11] – ಶಂಕರ ಮೊಕಾಶಿ ಪುಣೇಕರ. ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಬಗೆಗೆ ಶಂಕರ ಮೊಕಾಶಿ ಪುಣೇಕರರು ಬಗೆಯುವ ನೋಟದ ವಿಭಾಗಗಳು ಹೀಗಿವೆ. 1.ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಕವನಗಳು 2.ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯಾಭ್ಯಾಸ 3.ಕವಿ ಒಂದು ಒಳನೋಟ 4.ಕವಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯ 5.ಕವಿ ಒಂದು ಅವಲೋಕನ 6.ಬೇಂದ್ರೆ ಕವಿಯ ನಲ್ಲ–ನಲ್ಲೆಯರ ಲಲ್ಲೆ ಮತ್ತು 7.ಓ ತಾಯಿ ಮಾಯಿ.

ಹೀಗೆ ಬೇಂದ್ರೆಯ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದಾದ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸುತ್ತಾ 'ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಆದಿದೈವಿಕವು ಎಲ್ಲಾ ನಿಜವಾದ ಭಾರತೀಯ ಕವಿಗಳಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಿಂದಲೇ ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ಕವಿಗಳಿಗೆ **ದ್ವೈತ–ಅದ್ವೈತ–ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ, ಶೈವ–ವೈಷ್ಣವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರ**ವಲ್ಲದೆ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕವಾದ **ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆ(ಥಿಯೋಸಫಿ) ರಾಮಕೃಷ್ಣ–ರಮಣ–ಅರವಿಂದರ ತತ್ವಜ್ಞಾನ**ಗಳ ಘನವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಿಪಾಕವಿರುವುದು ಸುದೈವ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ 'ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಇನ್ನುಳಿದ ವೇದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದೇ ರಸಾಯನದಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಜೀವನ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಮೂಲಕ ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರವೇಶವಾಗಬೇಕಾಗ ಬಯಸಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪುಣೇಕರರ ಪ್ರಕಾರ ಬೇಂದ್ರೆಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಕಾವ್ಯಗಳು ಘನವಾದವು; ವಿಸ್ತಾರವಾದವು, ಬೆಲೆಬಾಳುವಂತಹವು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಎದ್ದ ಹಳತು–ಹೊಸತುಗಳ ಬೇರೆ ಬೇರೆತನವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದರೊಳಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದಂತೆ ಮಾಡಿದವರು ಬೇಂದ್ರೆ. ಕೆಲವು ಸಾರಿ ಕಾವ್ಯರೀತಿಯ ಸಂಕಲ್ಪವಾಗಿ, ಕೆಲವು ಸಾರಿ ತಮ್ಮ ಕವಿತೆಯ ಸದ್ಯೋಜಾತ ಹಿಗ್ಗನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಲು, ಕೆಲವು ಸಾರಿ ಕಾವ್ಯ ಕೇಳುಗೆಂದು, ರಸಿಕನಿಗೆ ಔತಣವೆಂದು, ವಿಮರ್ಶಕನಿಗೆ ಉಪದೇಶವೆಂದು, ಭಾರತದ ಸಮಗ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯ ತಳಗಲ್ಲಾದ ಸೌಭ್ಯಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾವಲಾಗಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಂತವು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕವಿತೆಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಬೇಂದ್ರೆ ಕವನಗಳ ಪ್ರವೇಶ ಬೇಕೆಂದರೆ **ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ**, ಬೇಂದ್ರೆಯವರ **ಗದ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಗಳ** ಮತ್ತು ಅರವಿಂದರ **ಯೋಗದ ಅಭ್ಯಾಸ** ಬಲವು ಬೇಕೆಂಬುದು ಇವರ ನಿಲುವು.

೫.೫ ಎಲ್ಲ ತತ್ವದೆಲ್ಲೆ ಮೀರಿದ ಕಾವ್ಯತತ್ವ:

ಎಲ್ಲ ತತ್ವದೆಲ್ಲೆ ಮೀರಿದ ಕಾವ್ಯತತ್ವ[12] – ಕಿ.ರಂ. ನೋಟ. ಕವಿತೆಯ ವಸ್ತುವಲಯ ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯ ಕಾವ್ಯಜಗತ್ತನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಕಿ.ರಂ.ಮಾತು. ಬೇಂದ್ರೆಯ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ಬಗೆಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ 1. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂಪತ್ತು 2. ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ನಿಸರ್ಗಗಳ ನಿಗೂಢ ತಾದ್ಯಾತ್ಮ ಮತ್ತು ಶೋಧನೆ 3. ಸಾಮಾನ್ಯರ ಸರಳವು, ಸಾಧಾರಣವೂ ಆದ ಬದುಕು 4. ಕೌಟುಂಬಿಕ ಪಾಡು 5. ಸಾವು–ಕಾಮ–ಪ್ರೇಮಗಳ ಸಂಘರ್ಷ 6. ಬಡತನ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮಹಾಗೀತಕಾವ್ಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಭೆ ಬೇಂದ್ರೆಯವರದು. ಬೇಂದ್ರೆಯವರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆ ಇದೆ. **ವಾಗ್ಮಿತೆ, ಸಂವಾದ,** ವಾಗ್ವಾದ, ಇಂದ್ರಿಯಾನುಭವಗಳ **ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ,** ಕಾಲವನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮೀರುವ ಪ್ರಯತ್ನ **ವಿಶ್ವತತ್ವ** ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದ ಮುಖ್ಯನೆಲೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಕಾವ್ಯದ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಗುರ್ತಿಸುವ ಕಿ.ರಂ. ಕಾವ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದೆಂದರೇನು? ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ 'ಮನುಷ್ಯ ಜೀವಿತ ಹಾಗೂ ಸುತ್ತಣ ಜಗತ್ತು ಇವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಗೆ ಯೋಚಿಸಬೇಕು ಅಥವಾ ಹೇಗೆಲ್ಲಾ ಯೋಚಿಸಬಹುದು' ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯ ಯಾವ ತತ್ವಕ್ಕೂ ಬದ್ಧವಾದುದ್ದಲ್ಲ. ಯಾವ ಗುರುಪರಂಪರೆಗೂ ಸಿಲುಕದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಆಲೋಚನೆಗಳಿವೆ. 'ಕವಿ ಯಾವ ಕಾಲದವನು ಎನ್ನುವುದು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ, ಅದೊಂದು

ಕಾಲಬದ್ಧವಾದ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲ'. ಎಲ್ಲ ಕವಿಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಾಲದವರೇ ಅಥವ ಎಲ್ಲ ಕವಿಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಸಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಕವಿ ಆ ಕಾಲದವನೂ ಈ ಕಾಲದವನೂ, ಆ ಶತಮಾನ, ಈ ಶತಮಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ಅಧ್ಯಯನಶೀಲ ವಿಂಗಡಣೆಯೆ ವಿನಃ ಅದರಿಂದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಾಭವೇನು ಆಗಲಾರದು. ಇದು ನವೋದಯದ ಕವಿಯಾದ ಬೇಂದ್ರೆಯವರನ್ನು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಓದುವಾಗಿನ ಕಿ.ರಂ. ಅವರು ಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಕಾವ್ಯತತ್ವ

೫.೬ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಾಧನವಾದ ಕರ್ಮಯೋಗ:

ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಾಧನವಾದ ಕರ್ಮಯೋಗ[13] – ಜಿ.ಎಸ್.ಆಮೂರರು ಬೇಂದ್ರೆ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು 'ಭುವನದಭಾಗ್ಯ' ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹೆಸರಿನ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಚಿಂತನಾ–ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಎನ್ನುವ ತಲೆಬರಹದಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಅವರ ಕಾವ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ಬರಹಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಪದ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಮೂರರು ಗುರುತಿಸುವಂತೆ;

- ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ಮೂಲ ಸೆಲೆ **ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರವಾಹವಾದ ರಸ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿದೆ.**
- **ಕಾವ್ಯಾಮಾನಂದಾಯ ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು** ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡದ್ದಾಗಿದೆ.
- ಕಲೆಗಳ **ಕಲ್ಯಾಣಕರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು** ಹೊಂದಿರುವಂತದ್ದು
- ಕವಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು **ದೃಷ್ಟಾರ ಮತ್ತು ಸೃಷ್ಟಾರ**ಎಂದು ಎರಡು ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿರುವಂತಹದ್ದು.
- **ಶೃತಿ ಕೃತಿಗಳ ಐಕ್ಯವೇ** ಕಾವ್ಯ
- ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿ ಎನ್ನುವುದು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಪ್ರಕಾರ **ಕಾವ್ಯಯೋಗ, ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಾಧನವಾದ ಕರ್ಮಯೋಗ**
- **ಶಬ್ದ, ಛಂದಸ್ಸು, ಅರ್ಥ** ಒಂದಾಗುವುದು **ಕಾವ್ಯಧರ್ಮ**
- ಅರವಿಂದ ಪ್ರಣೀತವಾದ **ಚತುರ್ಮುಖ ಸೌಂದರ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆ ಅವರ ಕಾವ್ಯತತ್ವ**
- ಸೃಜನಕ್ರಿಯೆ ಉಗಮವು **ನಾದದ** ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿದೆ, **ಸೃಜನ** ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ಇರುವುದು **ಸ್ಫೂರ್ತಿ**ಗೆ
- ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯೇ ಒಂದು ಬಗೆಯ **ಶಾಬ್ದಿಕ ಸ್ವಪ್ನಸೃಷ್ಟಿ.**

- ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸೂತ್ರ ಬದ್ಧವಾಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆ.
- ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲ ಸಾಮಾಗ್ರಿಯಾದ **ಭಾಷೆ; ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜನ್ಯವಾದುದ್ದು.**

ಹೀಗೆ ಜಿ.ಎಸ್ ಆಮೂರರು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಚಿಂತನದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೫.೭ ಭಾಷಿಕ ದೇವತೆಗಳ ನರ್ತನ:

ಭಾಷಿಕ ದೇವತೆಗಳ ನರ್ತನ[14] – ಕೆ.ವಿ. ತಿರುಮಲೇಶ. 'ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯಶೈಲಿ'ಎನ್ನುವ ಸಣ್ಣ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕೆ.ವಿ.ತಿರುಮಲೇಶರು; ಬೇಂದ್ರೆ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ವಿವಿಧ ಪ್ರಬೇಧಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಾವ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

- ಬೇಂದ್ರೆಯವರು **ಆಡುಮಾತಿಗೆ** ಒಲಿದ ಕವಿ.
- ಇದು **ಶಿಷ್ಟಭಾಷೆಯ ಮಡಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದಿರುವಂತಹದು**
- **ದೇಶಿ** ಬಳಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವಂತಹದ್ದು
- **ಭಾರತೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ದೇವತೆಗಳ ನರ್ತನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ.** ಈ ಥಿಯರಿಯು ಕಾವ್ಯವಿಮರ್ಶೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ.
- ಬೇಂದ್ರೆ ಹಲವು ವೇಳೆ **ಪ್ರಾಸವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಪದಗಳ ಕಡೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಸೆಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ**
- ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಾಸವೆನ್ನುವುದು **ಜೀವನ ಸಾಂಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಲೋಕ ಸಾಂಗತ್ಯ**ಗಳ ಒಂದು ಅಂಗ
- ಕವಿತೆ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಚಲುವನ್ನು ಈ ಪ್ರಾಸ ಸಂಯೋಜನೆಯೆ ತೋರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಾಸ ಅನುಪ್ರಾಸಗಳನ್ನು ಬೇಂದ್ರೆ ಕೇವಲ ಕಾವ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಳಸದೆ **ಅರ್ಥ ಧ್ವನಿಗಳ ಸ್ಮರಣೆ**ಗೆ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಬೇಂದ್ರೆ ಬಳಸಿದ **ಜನಪದಭಾಷೆ** ಹೇರಳವಾದ ಪ್ರಾಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ.
- **ಶಬ್ಧ ಶೃತಿ**ಯಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಕೃತಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಅನ್ನುವುದು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಒಟ್ಟು ಕಾವ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿ.

- **ಗಣ ಮತ್ತು ಪದಗಳು** ಒಂದು ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಇಬ್ಬರು ನರ್ತಕರಂತೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತವೆ.
- **ಕವಿತೆಯೊಂದರ ಒಟ್ಟು ಸಂವಹನಕ್ಕೆ** ಅವರ ವಾಕ್ಯರ್ಥದಷ್ಟೆ ಒಳವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಕಾರಣ.
- **ಬೇಂದ್ರೆಗೆ ಜನಪದಹಾಡುಗಳು** ಮತ್ತು **ವೇದಮಂತ್ರಗಳು** ಕಾವ್ಯದ ಆದರ್ಶರೂಪ. ಇದು **ಶೈಲಿ ಮತ್ತು** ವಸ್ತುವಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಈ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯಶೈಲಿ ಬಗೆಗೆ ಕೆ.ವಿ.ತಿರುಮಲೇಶ್ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೫.೮ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳ ಹಿಡಿತದ ಹಿಗ್ಗು:

ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳ ಹಿಡಿತದ ಹಿಗ್ಗು[15] – ಸತ್ಯಕಾಮ. 'ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ರಸಸಿದ್ದಿ' ಎಂಬ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಕಾಮರು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ **ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಕಾವ್ಯತತ್ವಗಳ** ಮೂಲಕ ಬೆಳೆದಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಕವಿ ಎನ್ನುವವ ಕಾವ್ಯದ ತಂದೆ. ಹಿಗ್ಗನ್ನರಿತವ ಹಿಗ್ಗಿಗೆ ಬೆರತವ **ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ** ಹಿಗ್ಗನ್ನು ಹಿಡಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದೇ ಅವನ ಕಾರ್ಯ". ಹೀಗಾಗಿ "**ರಸಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಾಕ್ಯವು ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮ, ಕ್ರಿಯೆಗಳ** ಬಯಲಾಟ ಭೂವಿಯಲ್ಲಿ, ಮಿಂಚಿನ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ನೆಯ್ದ ಮೊಗ್ಗಿನ ಮಾಲೆ... ಕಾವ್ಯವೆಲ್ಲ ಅವನ ಕೂಗು. ಯಾವ ಜೀವದ ಮಾತು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಮನಸ್ಸು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಪೂತವಾಗಿದಿಯೋ, ಆ ಮಾತು, ಮನಸ್ಸು ಹಿಗ್ಗಿಗಾಗಿ ಹೊರಟವುಗಳು, ಹಿಗ್ಗಿನವು" ಎಂದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯ **ನಹೀ ರಸಾರ್ಥತೆ ಕಚ್ಚಿದರ್ಥಹಃ ಪ್ರವರ್ತತತೆ, 'ರಸೋ ವೈ ಸಃ', 'ಕಾವ್ಯಮಾನಂದಾಯ'**, ಮತ್ತು **'ರಸಾತ್ಮಕಂ ವಾಕ್ಯಂ ಕಾವ್ಯಂ, ಕಾವ್ಯಾಸಾತ್ಮಧ್ವನಿ'** ಎಂಬ ದಾರಿಯ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ **ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರಸವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕರ್ತೃ ಕವಿಯಲ್ಲ, ಕರ್ಮ ಕಾವ್ಯವಲ್ಲ** ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ತಾಳಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ರಸಸಿದ್ಧಿ, ಕವಿಯ ಸೌಂದರ್ಯ, ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿ, ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಪಾಕದೃಷ್ಟಿ, **ಜಾನಪದೀಯ ಭಾಷಾ ಬಾಮಿನಿಯ** ಕೈಹಿಡಿದು ಹೇಗೆ ನಡೆದಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನವೋದಯದ ಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಬೇಂದ್ರೆ ಬರೆದ ಪದ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಬೇಂದ್ರೆಯ ವಾಙ್ಞಯ ದರ್ಶನಗಳ ಬರೆಹಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಆ ಮೂಲಕ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು "ಜಿಜ್ಞಾ ಸುರಪಿ ಯೋಗಸ್ಯ; ಶಬ್ಧ ಬ್ರಹ್ಮಾತಿವರ್ತತೇ" ಬೇಂದ್ರೆಯವರಂತು ಸಿದ್ಧರು. ನಾದಬ್ರಹ್ಮ ತಾದಾತ್ಮ್ಯ ಪಡೆದ ನಾದಬ್ರಹ್ಮರೇ! ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಸತ್ಯಕಾಮರು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೫.೯ ಆತ್ಮಯೋಗ ಲೀಲಾಯೋಗದ ಕರ್ಮಕೌಶಲ:

ಆತ್ಮಯೋಗ ಲೀಲಾಯೋಗದ ಕರ್ಮಕೌಶಲ[16] –ಸಿ.ಪಿ.ಕೆಯವರು 'ಬೇಂದ್ರೆ ಪಂಚಮುಖಿ' ಎನ್ನುವ ಪುಸ್ತಕದ 'ಕಾವ್ಯಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ' ಎನ್ನುವ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಒಟ್ಟು ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು **ಕಾವ್ಯಯೋಗ, ಸಾಹಿತ್ಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಹೊಸ ರಸಭಾವಗಳು, ಜೀವನ–ಕಲೆ ಮತ್ತು ನಾಟ್ಯ** ಎನ್ನುವ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಬರಹಗಳ ಹಾದಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಅದಕ್ಕೆ ಹಿನ್ನಲೆಯಾಗಿ ಬೇಂದ್ರೆಯು ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು **ನವೋದಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು** ಗ್ರಹಿಸಲು **ಪಂಪನ–ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು–ಮಾತೆ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ, ಚಾಮರಸನ–ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ, ಜೈಮಿನಿಭಾರತ, ರತ್ನಾಕರನ–ಭರತೇಶ ವೈಭವ, ಕಾಳಿದಾಸನ–ಅಭಿಜ್ಞಾನ ಶಾಕುಂತಲ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸಭಾರತ** ಮೊದಲಾದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ **ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರ ಜೀವನಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಧರ್ಮಗಳನ್ನು** ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿ "ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ಸೋಪಜ್ಞತೆ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವ ಅರವಿಂದರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ" ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ತಾಳಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ. ಗುರುತಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಹೀಗಿವೆ;

- ಭಕ್ತಿಯೋಗ, ಕರ್ಮಯೋಗಗಳಂತೆ, ಕಾವ್ಯಯೋಗವೊಂದು ಉಂಟು ಎಂದು ಬೇಂದ್ರೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಕಾವ್ಯಯೋಗವೆಂದರೆ ಕವಿಯ ಕರ್ಮಯೋಗ
- ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ, ಮುಕ್ತಿ, ಆನಂದಾನುಭಗಳು ಕಾವ್ಯಯೋಗದ ಗುರಿ
- ಕವಿಗೆ ಎರಡು ಯೋಗಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. **ಆತ್ಮಯೋಗ ಮತ್ತು ಲೀಲಾಯೋಗ**
- **ಯೋಗವೇ ಒಂದು ಕಲೆ**

- ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯಯೋಗವು ಕವಿಯ ಅಂತರಂಗಯೋಗವನ್ನು, ಕಾವ್ಯ ಕಲೆಗಳ ನಿಯಮಗಳ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಕವಿಯ ಬಹಿರಂಗಯೋಗವಾದ ಕಾವ್ಯಕಲೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- ಕಾವ್ಯಯೋಗದಲ್ಲಿ ಆನಂದ, ಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಪ್ರೀತಿ, ರಸ, ಸೌಂದರ್ಯಗಳು-ಅಂತರಂಗದರ್ಶನ. ವರ್ಣನ, ಶಬ್ದ, ಛಂದಸ್ಸು, ಅಲಂಕಾರಗಳು-ಬಹಿರಂಗ
- ಬೇಂದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವ ಮತ್ತು ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ನಂಟಿದೆ.
- ಒಳಗಣ್ಣಿನ ತರ್ಕದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಯೋಗದೃಷ್ಟಿ ಇದೆ.
- ಕೌಶಲದಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದು ಕಲೆ, ಕರ್ಮಕೌಶಲವೇ ಯೋಗ

ಎನ್ನುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ "ಇಂದಿನ ಯುಗದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಸಿದ್ಧಿ". ಯಾರೂ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬರೆಯದೆ ಹೋದರೂ "ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಲೇಖಕನಿಗೂ ಒಂದು ಹೊಸಮತವಿದೆ" ಎಂದು ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

೩.೧೦ ಮಾತೇ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ ನಾದವೇ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ:

ಮಾತೇ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ ನಾದವೇ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ[17] – ಜಿ.ಹೆಚ್.ನಾಯಕರು "ಬೇಂದ್ರೆ ನಾದ, ನಾಡು, ಒಲವು" ಎನ್ನುವ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯು ಬರೆದ ನಾದಲೀಲೆ. ಕನಸಿನೊಳಗೊಂದು ಕನಸು, ಒಲವೇ ನಮ್ಮ ಬದುಕು, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಕವಿತೆಗಳನ್ನಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಆ ಮೂಲಕ ಬೇಂದ್ರೆಯ ಕಾವ್ಯದ ತತ್ವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಗುರುತಿಸುವ ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ಸಂಗತಿಗಳು ಹೀಗಿವೆ.

- ಬೇಂದ್ರೆ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವವನ್ನು ಅರಿವಿನ ನೆಲೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ ಗುಣವಿದೆ.
- ಭಾವಗೀತೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣಗಳಾದ ಆತ್ಮನಿಷ್ಠ ಅಥವಾ ಸ್ವ ನಿಷ್ಠ ಧ್ವನಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.
- ಕವನದ ಸಮಸ್ತ ನಿರೂಪಣೆ, ನಿರೂಪಕನ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪ್ರಪಂಚದ ಒಳಗೆ ನಾಟಕೀಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರತಿಮ ವಿಧಾನ ಚಿತ್ರಕ ಶಕ್ತಿ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕವನ ಕಟ್ಟುವ ಕಲೆಗಾರಿಕೆ ಇದೆ.

- ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವ ಮಾತುಗಳ ಮೂಲಕವೆ ಕಾವ್ಯಾರ್ಥದ ಕಟ್ಟುವಿಕೆ ಇದೆ.
- ಓದುಗನ ಸಂವೇದನ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.
- ಬಳಕೆಯ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳಿಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಕನ್ನಡದ ದಿನ ಬಳಕೆಯ ಪದಗಳಂತೆ ಅನಿಸಿಬಿಡುವ ಪದಗಳು ಮಾತ್ರ ಇವೆ.
- ಒಲವಿನ ಮೀಮಾಂಸೆಯು ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ಬೆಳೆದ ಅಂಗ
- ಈ ಒಲವಿನ ನಿರಂತರ ಆಕರ್ಷಣೆಯ ಹಿಂದಿನ ಸತ್ಯವೇನು? ತತ್ವವೇನು? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಹುಡುಕಾಟ
- ಬದುಕಿನ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ಬೆಡಗು, ಭಿನ್ನಾಣವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡುವ ಕ್ರಮ.
- ಮಾತೇ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ ಎಂಬುದು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಫಲ್ಲವಿಸಿದಂತೆ, ಫಲಿಸಿದಂತೆ.
- ನಾದವೆ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ, ನಾದವೆ ಅದರ ಆದಿ, ಮಧ್ಯ, ಅಂತ್ಯ.
- ನಾದವು ಜೀವನ ತತ್ವದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗ ಮತ್ತು ಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಆವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಅಂಗ.
- ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕವಿತೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಣ ದೃಶ್ಯಗುಣ ಮತ್ತು ಅನುಭಾವಪರ ಕಾವ್ಯದ ಬೆಡಗು.

೫.೧೧ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ದೇಹಗಳ ಸಮೀಕರಣ:

ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ದೇಹಗಳ ಸಮೀಕರಣ[18] – ವಸಂತ ಕುಲಕರ್ಣಿ. 'ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರ' ಎಂದು ಬರೆದಿರುವ ವಸಂತ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಶರೀರ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅರಿಯುವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮುಂದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಸಣ್ಣ ಬರೆಹದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯಪ್ರವೇಶದ ದಾರಿಗಳನ್ನು **ಜೀವನಧರ್ಮ, ಶರೀರ ಕ್ರಿಯಾಧರ್ಮ, ದೇಹಧರ್ಮದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳು, ಸ್ನೇಹಭಾವ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಂವೇದನೆ, ಯೋಗದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು, ಪ್ರೇಮ ಪ್ರೀತಿ, ಸೌಂದರ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ, ಜೀವೋತ್ಪತ್ತಿ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ** ಎಂಬ ಹತ್ತು ನೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕೆಂಬುವ ವಿವರಣೆ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ

ಕಾವ್ಯಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಜೀವನಧರ್ಮಗಳು ಶರೀರಧರ್ಮವನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಧರ್ಮವು ದೇಹವು ಒಂದೇ.

ಧರ್ಮ; ಸಮಾಜದ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ಘಟಕಗಳೊಂದಿಗೆ ನಂಟನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತೆ ಮಾನವ ಶರೀರ ಕೂಡ ಅನೇಕ ಸಂಕೀರ್ಣ ಆಂತರಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ನಂಟಿನಲ್ಲಿದೆ. ಅದಕ್ಕೊಂದು ತಾಳವಿದೆ ಮೇಳವಿದೆ. ಮಾನವ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಬದ್ಧತೆ, ನಿಷ್ಠತೆ, ಪಾರದರ್ಶಕತೆ, ಸ್ನೇಹ, ಬಂಧುರತೆ, ತ್ಯಾಗ, ಸಮಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಸಂಯೋಜಕತೆಗಳಿವೆ. 'ಹೊಸ ಸೃಷ್ಟಿ ಬೀಜದಿಂದ ವೃಕ್ಷವೇಳುವ ಕ್ರಿಯೆ. ಭ್ರೂಣದಿಂದ ಪ್ರಾಣ ಮೈದಾಳಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಕವಿತೆ ಮೈದಾಳುತ್ತದೆ'. ಇದು ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯ ಅದ್ಭುತ ರಮ್ಯ, ಅಷ್ಟೇ ನಿಗೂಢ ರಹಸ್ಯ. ಈ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಬೇಂದ್ರೆ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸುವ ಬಗೆಯೊಂದು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ದೇಹತತ್ವಗಳನ್ನು **ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆ, ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ, ಸೃಜನಶೀಲಕ್ರಿಯೆ, ಸೌಂದರ್ಯೋಪಾಸನೆ, ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಪ್ರೇಮತತ್ವ, ಸಂವೇದನಗಳ ಚಿಂತನೆ, ಪಾರಮಾರ್ಥಚಿಂತನೆ** ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾವ್ಯಪ್ರವೇಶದ ದೇಹತತ್ವಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಸಂತ ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರು ಹೇಳುವ ಮಾತೊಂದು ಹೀಗಿದೆ 'ವೀರ್ಯಾಣುವು ರಾಸಾಯನಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಅಂಡಾಣುವಿನ ಒಳಸೇರಿ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಗೆ ನಾಂದಿಹಾಡುತ್ತದೆ. ಅದು ಏನು 'ಚಂದ' ಎಂದು ಬೇಂದ್ರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳ X ಮತ್ತು Y Chromosome ಮಿಲನ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಇದೊಂದು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸ್ವಯಂವರ. ಆ ಕಂದ ಯಾರಿಂದ? ಇದು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕೌತುಕ? ತಾಯಿಯಿಂದಲೋ, ತಂದೆಯಿಂದಲೋ ಇದು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕೌತುಕ. ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಮನಃಪಟಲದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಅಕ್ಷರಗಳು ಇವೆ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸೇರಿ ಹೊಸದಾದ 'ಕಂದ–ಪದ್ಯ' ರಚನೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಆಶಯವೂ ಇಲ್ಲಿದೆ.'

೫.೧೨ ಸಾಂದರ್ಭಿಕತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಪರಂಪರೆಯ ಒಲವು:

ಸಾಂದರ್ಭಿಕತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಪರಂಪರೆಯ ಒಲವು[19] – ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ. 'ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವ ಬೇಂದ್ರೆದೃಷ್ಟಿ' ಎನ್ನುವುದು ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಅವರ ಬರಹ. ಇದರಲ್ಲಿ "ಸೃಜನಶೀಲ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಆ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಮಾದರಿಗಳು ಕನ್ನಡ ನವೋದಯದಲ್ಲಿ ವಿರಳವೇನಲ್ಲ" ಎಂದು ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಚಿಂತನೆಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ನವೋದಯ ಒಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಸಂದರ್ಭದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವಂತೆ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆದಿವೆ? ಮತ್ತು ಕವಿಯ ಕೃತಿಯ ಸಮರ್ಥನೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟಿವೆ? ಈ ಚಿಂತನೆಗಳ ಮಿತವ್ಯಾಪ್ತಿ ಯಾವುದು? ಎನ್ನುವ ಕೇಳ್ವಿಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಹಲವು ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವ ನಿರೂಪಣೆಯೂ ಒಂದು. ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯು ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಹುಟ್ಟುವುದಾದರೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಧ್ಯಯನ ಶಿಸ್ತಾಗಿ ರೂಪು ತಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅದನ್ನು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕೃತಿಯನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ ವಿವರಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಮಾತ್ರವೇ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವವು ಕೇವಲ ಕೃತಿಯ ಓದಿನಿಂದ ಮಾತ್ರ ರೂಪು ತಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವದ ಆಸಕ್ತಿಯು ಲೋಕ ಜೀವನ, ಕವಿ, ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಓದುಗ ಈ ನಾಲ್ಕು ಬಿಂದುಗಳ ನಡುವಣದ ನಂಟಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಚರ್ಚೆ. ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಯಾರೇ ಒಬ್ಬರು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಎಲ್ಲಾ ವಲಯಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾರರು. ಅವರು ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ದಾರಿಗಳ್ಯಾವು? ಆ ದಾರಿಯ ವಿಚಾರಗಳ ಚಹರೆಗಳೇನು? ಈ ಮೂಲಕ ಕಾಣಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವ ಮಂಡನೆಯ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇಂದ್ರೆ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಹೀಗೆ ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಅವರು ಗುರ್ತಿಸುವಂತೆ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಇರುವ ಆಕರಗಳು ಐದು ಬಗೆ,

1. ಅವರು **ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು** ಕುರಿತು ಬರೆದ ಲೇಖನಗಳು
2. **ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಗಳನ್ನು** ವಿಮರ್ಶಿಸಿದ ಲೇಖನಗಳು
3. **ಹಳಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಗಳ** ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನಗಳು
4. **ಅನ್ಯಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಗಳನ್ನು** ವಿಮರ್ಶಿಸಿದ ಲೇಖನಗಳು
5. **ಸಾಹಿತ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು** ಕುರಿತಂತೆ ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ ಕವನಗಳು

ಈ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಕಾವ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಗದ್ಯ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿನ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡಿರುವುದು ಹೀಗಿದೆ;

- ಕವಿತೆಗಳಿಂದ ಗ್ರಹಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ತತ್ವವು ಅವರ ಕಾವ್ಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಾನಕಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ನೆರವಾಗಬಲ್ಲದು.
- ಕವಿತೆಗಳ ಮೂಲಕ ಗ್ರಹಿಸಲಾದ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವ ಗದ್ಯಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡಿತವಾದ ವಿಚಾರಗಳಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ-ಬೇರ್ಪಡಿಸಬಹುದಾದ ಸಂಗತಿಗಳಿವೆ.
- ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸಕರ ಎದುರು **ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ದೇಶಿಯ ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆ** ಮತ್ತು **ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಗಳು** ಇದ್ದವು.
- ಬೇಂದ್ರೆ **ದೇಶಿಯ ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆಯನ್ನು** ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ **ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗಳನ್ನು ಉಪಕಾರವನ್ನಾಗಿ** ಪಡೆದವರು
- ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರಾದರೂ ಭಾರತೀಯವಲ್ಲದ, ದೇಶಿಯವಲ್ಲದ, ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗಳ ಮಾದರಿಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ ನೋಡುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ.
- ಜೀವನ ಮತ್ತು ನಾಟಕಗಳ ನಡುವಣ ಪೂರಕತೆಯನ್ನು **ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರ ನಂಟಿನ** ಮೂಲಕ ಪಾರಂಪರಿಕ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಆಶಯ ಮತ್ತು ರೂಪಗಳ ನಂಟನ್ನು **ಭಾರತೀಯ ಚಿಂತನಾ** ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಕಾವ್ಯಾನುಭವವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ **ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮಂಡಿಸುವ ರಸತತ್ವ** ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ಆಧುನಿಕದಲ್ಲೂ ಪ್ರಸ್ತುತ. ಕವಿಗೂ, ಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ ಇರುವ ನಂಟಿನ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶಿಯ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.
- ಬೇಂದ್ರೆಗೆ ಲೋಕ, ಕವಿ, ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಓದುಗ ನಂಟಿನಲ್ಲಿ **ಕಾವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿ** ಒಂದು ಘಟಕ, **ಕಾವ್ಯ ಸಂವಹನ** ಇನ್ನೊಂದು ಘಟಕ.
- ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸುವ **ಕವಿಯ ಅನುಭವ** ಹಾಗೂ **ಓದುಗ ಅನುಭವ** ಇವೆರಡನ್ನು ಬೇಂದ್ರೆ ಒಂದೇ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ.
- ಓದುಗರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ **ಪಾರಂಪರಿಕ ಚಿಂತನೆಯ ಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳು.**

- ಕೃತಿ: ಕವಿ ಮತ್ತು ಓದುಗರಲ್ಲಿ ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಘಟಕ.
- ಕವಿಯನ್ನಾಗಲಿ, ಸಹೃದಯನನನ್ನಾಗಲಿ ಒಳಗೊಳ್ಳದೆ ಇರುವ ಗ್ರಹಿಕೆ ಅಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ನಿಲುವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ಪರಿಚಿತವಾದುದ್ದು.
- **ಕಾವ್ಯತತ್ವ ವೆಂಬುದು ತನ್ನ** ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಯಿಂದ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಹದ್ದು.
- ಜನಜೀವನವೇ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಷಯ, **ಸಾಹಿತ್ಯವು ಆತ್ಮ**ಬಿಂಬವನ್ನು ತೆರೆದು ತೋರಿಸುವುದು.
- ಲೋಕ ಮತ್ತು ಕೃತಿಗಳ ನಂಟನ್ನು **ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ಸತ್ಯದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ** ಬೇಂದ್ರೆ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಕವಿಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- **ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ವಾಸ್ತವಿಕತೆ ಮಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು** ಕಾವ್ಯದ ಎಷ್ಟೋ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಡಬೇಕಾಗಿ ಬರಬಹುದು ಎಂಬುದು ಬೇಂದ್ರೆ ನಿಲುವು.
- ಬೇಂದ್ರೆ **ಸಣ್ಣಕಥೆಯನ್ನು ಅಲ್ಪಜೀವಿಗಳ ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕವನ್ನು ಆಡುಗಬ್ಬ, ಕವಿತೆಯನ್ನು ಹಾಡುಗಬ್ಬ** ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯಿಂದ ಬೇರೆಯಾದುದು.
- ನಾಟಕದ ರಾಚನಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು **ಪಾರಂಪರಿಕ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ** ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಖಚಿತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಯು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ **ನಿಯಮ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು, ನಿಯಮ ರಾಹಿತ್ಯವನ್ನು** ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತದೆ ಇದು ಬೇಂದ್ರೆ ನಿಲುವು.
- ನಾಟಕ ಕೃತಿಯು ಮೈತಳೆಯುವುದು **ಅಷ್ಟಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ;** ಇದರಲ್ಲಿ **ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು, ಸವೀಕ್ಷಕರು** ಎರಡು ಅಂಗಗಳು.
- ಕೃತಿಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದಲ್ಲಿ ಕೃತಿಯು ಉಂಟುಮಾಡುವ **ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಮಾನದಂಡ**ವಿದೆ.
- **ಸಾಹಿತ್ಯ ಕವಿಗಳು, ಭಕ್ತ ಕವಿಗಳು** ಎಂದು ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಅವರಿಗೆ **ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಲಕ್ಷಣ.**

ಹೀಗೆ ಬೇಂದ್ರೆಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಖಚಿತ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಾವು ಇನ್ನೂ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದು

ಹಲವು ಭಿನ್ನಧಾರೆಗಳ ಮೊತ್ತವಾಗಿದೆ. ನವೋದಯದ ಇತರರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳೊಡನೆ ಬೇಂದ್ರೆ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ನೋಡುವಾಗ ಬೇಂದ್ರೆಯ ಬೇರೆತನ ನಿಖರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳು ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಚಿಂತನ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಅದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವವರನ್ನು ರೂಪಿಸಲಿಲ್ಲ. ನವೋದಯದ ಮುಖ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಕಸುವು ಬೇಂದ್ರೆಯವರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿದ್ದಾದರೂ ಅದೊಂದು ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಭೋದನಾ ವಾತಾವರಣದ ಸೌಲಭ್ಯ ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದದ್ದು ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಅವರು ಮಂಡಿಸಿರುವ ಚರ್ಚೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅದರ ಬಗೆಗಿನ ನಿಲುವುಗಳು ಹೀಗಿವೆ.

ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವದ ಬಹುಪಾಲು **ಪಾರಂಪರಿಕ ಚಿಂತನೆ** ಮತ್ತು ಅದರ ವಿಸ್ತರಣೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದೆ. ಆ ಚಿಂತನೆಗಳು ದೇಶಿಯ ಕಾವ್ಯಗಳ ಜೊತೆ ಇರಿಸಿ ಹೊಸ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದೆ. ಇದು ಇಡಿಯಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಕಂಡುಕೊಂಡ ದಾರಿ. ಆ ಮೂಲಕ ಅವರ **ಸಾಹಿತ್ಯ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಸಾಂದರ್ಭಿಕತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಪರಂಪರೆಯ ಒಲವು** ದೊರೆತಿದೆ. ಆ ತತ್ವಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಮಾರ್ಗ ಮಾತ್ರ ಬೇಕಾದುದೇ ಆಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಅವರ ನಿಲುವು.

೫.೧೩. ಅನಾಮಿಕ ಜಾನಪದ-ಶಾಬ್ದಿಕ ಸ್ವಪ್ನಸೃಷ್ಟಿ:

ಅನಾಮಿಕ ಜಾನಪದ-ಶಾಬ್ದಿಕ ಸ್ವಪ್ನಸೃಷ್ಟಿ [20] - ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿಯವರು ಶಕ್ತಿಯ ಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆ, ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಸ್ವಂತಿಕೆ, 'ಕರುಳ ಬಳ್ಳಿಯ ಸೊಲ್ಲು' ಎನ್ನುವ ಮೂರು ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿಯವರು ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ;

- ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ **ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಟತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆ**ಯಿಲ್ಲ.
- ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಕವಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ **ಜನಾಂಗದ ಸ್ಮೃತಿ**ಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು **ಜೀವನ ಸ್ತೋತ್ರ**ಕ್ಕೆ ಕೇವಲ **ಮಾಧ್ಯಮ**.

- ಬೇಂದ್ರೆ ಮತ್ತು ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ ಈ ಎರಡು ಮುಖಗಳು ಬೇಂದ್ರೆಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿರಪೇಕ್ಷತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವ ಬಗೆ.
- ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಕೂಡ ಅವರ ಕಾವ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅವರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟು.
- ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನವೋದಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೂ, ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಂಟಿಲ್ಲ.
- ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಛಾಯೆಯನ್ನು ಅವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಿಸುವುದು ಅನಾವಶ್ಯಕ. ಅದು ಅನಾಮಿಕ ಜಾನಪದ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿದೆ.
- ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಅನುಭವದ ಏಕಮುಖತೆ, ಸರಳತೆ, ಬೇಂದ್ರೆಕಾವ್ಯ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಹೊರತು.
- ಕಾವ್ಯಭಾಷೆ ಜನಾಂಗದ ಸಂವೇದನೆಯ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.
- ಅವರ ಕಾವ್ಯದ ಕಸುವು ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ದೇಶಿ, ನಾಗರೀಕ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಇವುಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಶೀಲ ತಿಕ್ಕಾಟವನ್ನು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪಡೆದಿದೆ. ಇದು ಅವರು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಪರಂಪರೆಯ ದಾರಿ.
- ಮಾತೃದೇವತೆಯ ಆರಾಧನೆ, ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಅವರ ಕಾವ್ಯತತ್ವದಲ್ಲಿವೆ.
- ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಚೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಸಾಂಖ್ಯತತ್ವವು ಇದೆ.
- ಸಾಹಿತ್ಯವೆನ್ನಬಹುದಾದ ಮಡಿವಂತಿಕೆಯ, ಸಂಕೋಚದ ಕಾವ್ಯಶೈಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.
- ಕಾವ್ಯದ ಬಗೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ಪದ್ಯಗಳು, ಕಾಮನ ಬಗೆಗಿನ ಪುರಾಣ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಮ–ರತಿ, ಪುರುಷ–ಪ್ರಕೃತಿ ಹೀಗೆ.
- ನೈತಿಕ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಒಳತೋಟಿಯ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರಿಕೃತವಾದ ದೃಷ್ಟಿ.
- ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ಕಾವ್ಯಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಒಡಲಲ್ಲೇ ಉಳ್ಳ ಅನುಭವವನ್ನು ಮೂರ್ತಗೊಳಿಸುವ ವಾಹಕ.
- ಕಾವ್ಯಸತ್ವದ ಶಕ್ತಿಯು ಎಲ್ಲ ಅನುಭವವು ಗ್ರಾಹ್ಯ ಎನ್ನುವ ಅನುಭಾವಿಕ ಕಾಣ್ಕೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದು.

- ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಓಟ್ಟಂದವನ್ನು ಕೊಡುವ ಸೂತ್ರ **ಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿಯ ಅಲೌಕಿಕದ ಹುಡುಕಾಟ**.
- ಅವರು ಯುಗದ ಧನಿ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಇರುವ ತೊಡಕು; ಯುಗದ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಮೂರ್ತಗೊಳಿಸಬಲ್ಲ ಪುರಾಣ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅವರು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು.
- ಬದುಕಿನ ಸೃಷ್ಟಿಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯದ ಸೃಷ್ಟಿಶೀಲತೆ ಮೂಲತಃ ಬೇರೆಯಾಗಿಲ್ಲ.
- ಕಾವ್ಯದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾದ **ಅನುಭವದ ಮೂರ್ತತೆಯ** ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವುದು ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣ.
- ಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹೊರಗುಳಿದಿದ್ದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹರವಿನೊಳಗೆ ಸೇರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಹೊಸತನ.
- ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪರಿಕರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಣುವ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಒತ್ತು.
- ಮಾತಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಭಕ್ತಿ ಕವಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು **ಕವಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಗೌಣವಾಗಿಸುವ ಕಾವ್ಯ** ಸಿದ್ಧಾಂತ ಬೇಂದ್ರೆಯದು.
- ಈ ಕಾವ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಪಾರಿಭಾಷಿಕಗಳೆಂದರೆ **ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಲೀಲೆ**; ಅದರ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- **ಭೌತಿಕಸೃಷ್ಟಿ, ಜೈವಿಕಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿ** ಇವು ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು.
- ಕಾವ್ಯ **ಸಮಗ್ರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಶಾಬ್ದಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ** ಎನ್ನುವುದೇ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ.

ಹೀಗೆ ರಾಜೇಂದ್ರಚೆನ್ನಿಯವರು ಬೇಂದ್ರೆಯ ಕಾವ್ಯತತ್ವಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಬಹುಮುಖತ್ವದ ಹಿಂದಿರುವ ಏಕತ್ವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನೆ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಿತ್ವದ ನಂಟುಗಳನ್ನು ಅದರ ಹಿಂದಿರುವ ಏಕಸೂತ್ರತೆಯನ್ನು ನಂಬಿ ನಡೆದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದ ವಸ್ತುಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಸಂಕೋಚಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ರಮ್ಯಕಾವ್ಯದ ದೊಡ್ಡ ದೋಷವಾದ ಅನುಭವದ ವೈರುದ್ಯಗಳನ್ನು, ದ್ವಂದ್ವಗಳನ್ನು ಇವರ ಕಾವ್ಯತತ್ವ ಇಡಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಹೀಗೆ ಬದುಕಿನ ಮೀಮಾಂಸೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಯ ಭಾವನೆ ರಸವಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಅನುಭವದ ಏಟಿನಿಂದ

ಮನಸ್ಸು ಮಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಮ್ಯವಿದೆ. ಅವರ ಕಾವ್ಯವೆಲ್ಲ ಮಾತೃಶಕ್ತಿಯ ಕಾಣ್ಕೆಯೊಂದರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ.

೫.೧೪ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮಗಳ ಔಷಧೀಯ ಮಾರ್ಗ:

ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮಗಳ ಔಷಧೀಯ ಮಾರ್ಗ[21] – ಎಂ.ಎಸ್. ಆಶಾದೇವಿ. "ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ವಿಮರ್ಶಾಸಾಹಿತ್ಯ"ದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

1. ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು
2. ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು
3. ಕಲಾಮೀಮಾಂಸೆಯ ಮೂಲಕವೆ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ಒಡ್ಡುವುದು

ಈ ಮೂರನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಟೀಕು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಕ್ರಿಟಿಸಿಸಂನ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರಕಾರ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಮತಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ, ವಿಜ್ಞಾನದ ಹಲವು ಶಾಖೆಗಳು, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ, ಚರಿತ್ರೆ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಂಕೇತಶಾಸ್ತ್ರ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಜೊತೆಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ವಿಚಾರಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯೋತ್ತರ ಜ್ಞಾನಶಾಖೆಗಳನ್ನು ತಾವು ಕಟ್ಟಿದ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲವುಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾವ್ಯಯೋಗವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಧುನಿಕ ವಿಮರ್ಶೆ ಒಪ್ಪಲು ಸಾಧ್ಯವೆ ಇಲ್ಲದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಕವಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವಿದೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ಪರಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವದ ಕಲಿಕೆ ಇವರ ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ಸಮೀಕರಣದ ಮುಖ್ಯಲಕ್ಷಣ. ಕಾವ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು. ದೇಶಿಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ದೋಷಗಳಿದ್ದಾಗ ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಪಶ್ಚಿಮದ ವಿಚಾರಗಳ ವಿಕಾರತೆಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಔಷಧದಿಂದ ಪರಿಹರಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಮೂಲಮಾರ್ಗ.

೫.೧೫ ಶಬ್ದ, ಚಂದ, ಭಾವ, ಧ್ವನಿಗಳ ಕಾವ್ಯತಂತ್ರ:

ಶಬ್ದ, ಚಂದ, ಭಾವ, ಧ್ವನಿಗಳ ಕಾವ್ಯತಂತ್ರ[22] – ಕುರ್ತಕೋಟಿಯವರು ಗುರ್ತಿಸುವಂತೆ ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯತತ್ವವು ಹೀಗಿದೆ;

- ಹೊಸದಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು.
- ಜೀವನಾನುಭವವನ್ನು ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರೂಪಾಂತರಿಸುವುದು.
- ಹೊಸಕಾವ್ಯ ಭಾವ ಪ್ರಧಾನವಾದ್ದು, ಭಾವವೆಂದರೆ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಕವಿಯ ಸೃಜನಶಕ್ತಿಯ ಫಲ.
- ತರ್ಕಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಗೋಚರವಾಗದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಣ್ಣೆದುರು ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಬಲ್ಲದು.
- ಕವಿಯ ಪ್ರತಿಭೆ ಕವಿತೆಯ ವಸ್ತು, ವೈಚಾರಿಕತೆ, ಭಾಷೆ ಇವು ಒಂದಕೊಂದು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳಾಗಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಾಗಿ ನೋಡುವಂತಹದ್ದು.
- ಕವಿಗೆ ಉಂಟಾದ ಆನಂದ; ಕವಿತೆಯನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಸಹೃದಯನಿಗೂ ಉಂಟಾಗಬೇಕು.
- ಉಪಮೇಯ, ಉಪಮಾನಗಳು ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಲೀನವಾಗಬೇಕು.
- ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯ ಆಟ.
- ಶಬ್ಧವ್ಯವಹಾರದ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ಅನುಭವವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವುದು ಕಾವ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆ.
- ಪ್ರತಿಭೆ ಎಂದರೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರುವಂತಹದ್ದು.
- ಅನುಭವಗಳು ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.
- ನೆನಪಿನ ಅನುಭವ ವರ್ತಮಾನದ ಅನುಭವಾಗಬೇಕು
- ಅನೌಚಿತ್ಯಗಳು ಕೂಡ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಸಂವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗಿವೆ.
- ಅನುಭಾವಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಿಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದು.
- ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ವಿವೇಕ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
- ಅಸ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಕತೆಗಳು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವಂತಹದ್ದು.
- ರಸಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವಂತಹದ್ದು ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯ ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆ ಎಂದರೆ ಪುರಾಣಸೃಷ್ಟಿ.

ಇವು ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ಸಂಗತಿಗಳೆಂದು ಕುರ್ತಕೋಟಿಯವರು ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದುವರೆದು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ಭಾಗವಾಗಿ ದರ್ಶನ, ಶೃತಿ, ಕಾವ್ಯಕಲ್ಪನೆ

ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗುವ ಕ್ರಮ ಕೃತಿನಿಯಮಗಳನ್ನು ತಾನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹದ್ದು. ಶಬ್ದ, ಛಂದ, ಭಾವ, ಧ್ವನಿ, ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯತಂತ್ರದ ಚತುರ್ಮುಖಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

೫.೧೬ ಅವರ ಕಾವ್ಯತತ್ವಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮುಖ್ಯಧಾರೆ ಇಲ್ಲ:

ಅವರ ಕಾವ್ಯತತ್ವಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮುಖ್ಯಧಾರೆ ಇಲ್ಲ; ದ.ರಾ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆ[23]ಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆಯವರು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹೀಗೆ;

- ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದ ಸಾಹಿತ್ಯದೊಳಗಿನಿಂದ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಹುಡುಕಾಟ ಬೇಂದ್ರೆಯವರದು.
- ಹೀಗೆ ಹುಡುಕಾಟ ಮಾಡಿದರೂ ಅವರ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳ ನೆನಪು ತುಂಬಿ ಬರುತ್ತದೆ.
- ಬೇಂದ್ರೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೈದಿಕಚಿಂತಕ, ಭಾರತೀಯ ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ರಸಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹೇಳುವವರು.
- ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯೆ ಒಂದು ಯೋಗ. ಅದೊಂದು ಅಲೌಕಿಕ ಕ್ರಿಯೆ, ಕಾವ್ಯತತ್ವಗಳ ದೈವೀಕರಣವಿದೆ ಬೇಂದ್ರೆಯಲ್ಲಿ.
- ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ವೈದಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ದಾರ್ಶನಿಕ ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಅವರ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ಒಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ.
- ಬೇಂದ್ರೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ, ತರ್ಕಬದ್ಧವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಬಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಯಲ್ಲ, ಅವರ ಕಾವ್ಯತತ್ವಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮುಖ್ಯಧಾರೆ ಇಲ್ಲ. ವೈದಿಕ, ಜಡ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎನ್ನುವುದು ರಹಮತ್ ಅವರ ನಿಲುವು.

೫.೧೭ ಮಾತೃತತ್ವ, ಮಾಯಾವಾದ, ಸಾಂಖ್ಯಾ, ಅನುಭವ, ಅನುಭೂತಿಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ:

ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದ ವಿರಾಟ್ ಸ್ವರೂಪ [24]ವನ್ನು ಕಾಣಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವ ಗೀತಾ ವಸಂತ ಅವರು ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ, ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ, ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರ, ನಾದ, ಯೋಗ, ತಂತ್ರ ಕಲೆ, ಮೀಮಾಂಸೆ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಕವಲುಗಳೊಡನೆ ಇರುವುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. 'ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದ ಪೂರ್ಣತೆ ಅಥವಾ ಸಮರಸತೆಯನ್ನು ವೈದಿಕ-ಅವೈದಿಕ ಎಂಬ ಚರ್ಚೆಯ ಮೂಲಕ ಹಿಡಿಯಲಾಗದು. ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಮಾನದಂಡಗಳು ಕಾಲದ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ

ಬಿದ್ದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ನಿಜವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ಆಂತರ್ಯದ ಹಂಬಲ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕಟ್ಟುತ್ತಾ, ಕಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸುತ್ತ ನಡೆಯುವ ಅರಿವಿನ ಅನಂತ ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯವು ಒದಗಿ ಬಂದ ಒಂದು ಮಾಧ್ಯಮ ಮಾತ್ರ' ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಕಾಣುವ ಕಟ್ಟುವ ನಿಲುವು ಮಾತ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯದೇ ಆಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯದ ಹೊಣೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಜಾತಿ ಧರ್ಮಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣೀಕರಣದಾಚೆಗಿನ ಜಂಗಮ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ವೈದಿಕ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ನಿಲುವುಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ದೇಶಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯವು ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಆರು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದ ಈ ಓದು

1. ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತೃತತ್ವವನ್ನು ಮಾಯವಾದ, ಸಾಂಖ್ಯಾ, ಅನುಭಾವ, ಅನುಭೂತಿ, ಪಂಚಭೂತಗಳ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಜ್ಞೆ ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಬೆರಗು ಕಾಣುತ್ತದೆ.
2. ಅಂತಃಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಬೆಳಗು ಗುರು ಎನ್ನುವ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನೆಲೆಯ ವಿಶ್ವಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ? ಅದು ಬೇಂದ್ರೆಯ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆದಿದೆ? ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗುರುಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ಅನುಭಾವ ಬೋಧೆ ಮತ್ತು ಅವಧೂತ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ನಾಥಪಂಥಕ್ಕೆ Connect ಆಗಿ ವಿವರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆ.
3. ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವದ ಅರಿವು ಹೇಗೆ ತುಂಬಿ ಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಬೇಂದ್ರೆಯೇ ವಿವರಿಸುವ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಜೋಗಿ, ಶ್ರಾವಣ, ಆನಂದ ಲಹರಿ, ಕಾಳರಾತ್ರಿ, ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕುಣಿತ ಮೊದಲಾದ ಪದ್ಯಗಳ ಅಕ್ಷರಕುಣಿತದ ನಡುವೆ ಕಾಣಲಾಗಿದೆ.

ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು–ಸೃಷ್ಟಿ–ದೇವ ಈ ತ್ರಿಕೋನ ವಿನ್ಯಾಸವು ದ್ವೈತ, ಅದ್ವೈತ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಗೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರಿದ ಉಳಿದೆರಡು ಅಧ್ಯಾಯಗಳು ಹೇಳುವ ಬದುಕು–ಭಾವದ ಬಿತ್ತಿ, ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದ ಒಳಧನಿ–ಸಮರಸ ಸೂತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಪರಿಯನ್ನು ಒಲವು, ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಮೈತ್ರಿ ಇವುಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ

ಲೋಕ ಜೀವನದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಿ ನೋಡಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದ ವಿರಾಟ್ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ನೋಟದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಈ ಪ್ರಬಂಧವು ಆ ನೋಟದ ಭವದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಕೊನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಲೋಕ ಜೀವನದ ನಾದ ರೂಪಕವಾಗಿ, ಜೀವಜೀವಗಳ ಉದ್ದೀಪನವಾಗಿ, ದೀಪ್ತಗೊಳಿಸುವ ಬೆಳಗಾಗಿ ಬೆರಗಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಬೇಂದ್ರೆಯ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿರಸವೇ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮೈದೋರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ನಡೆಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಇಲ್ಲಿ ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತವೆ. ಅದರಾಚೆಗಿನ ಲೋಕ ಬದುಕಿನ ಮೂಲಕ ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯತತ್ವ–ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವಗಳ ಬಗೆಗೆ ಮತ್ತೂ ಅನೇಕ ಚರ್ಚೆಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿವೆ. ಅವುಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯೇ ಒಂದು ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ ಮೀರಿದ ವಸ್ತುವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನವೋದಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಬಗೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ[25].

ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಷಿಕ ದೇವತೆಗಳ ನರ್ತನವನ್ನು ಕಂಡವರು, ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳ ಹಿಡಿತದ ಹಿಗ್ಗು ಪಡೆದವರು, ಮಾತೇ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ ನಾದವೇ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ ಎಂದು ತಿಳಿದವರು, ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮಗಳ ಔಷಧೀಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದವರು, ಶಬ್ದ, ಚಂದ, ಭಾವ, ಧ್ವನಿಗಳ ಕಾವ್ಯತಂತ್ರ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಹರಸಿದವರು ಹಲವರಾದರೆ, ಕೀ.ರಂ.ನಾಗರಾಜರವರು ಗುರುತಿಸುವಂತೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಕಾವ್ಯತತ್ವಗಳ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮೀರಿದ್ದು ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯತತ್ವ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವುದೂ ಇದೆ. ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯತತ್ವವು ಸಾಂದರ್ಭಿಕತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಪರಂಪರೆಯ ಒಲವು ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣರಿಗೆ. ಹಾಗೆಯೆ ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯತತ್ವದಲ್ಲಿ ಆಗಮ–ಆಧ್ಯಾತ್ಮಗಳನ್ನು ಕಂಡವರು ಪುತಿನ. 'ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿಚಾರಧಾರೆ'ಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದವರು ರಂ.ಶ್ರೀ.ಮುಗಳಿ. ಬನ್ನಂಜೆ ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಬೇಂದ್ರೆಯವರಲ್ಲಿ 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ಅನುಭಾವ' ಕಂಡರೆ, ಶಂಕರ ಮೊಕಾಶಿ ಪುಣೇಕರರಿಗೆ ಬೇಂದ್ರೆಯ 'ಕವಿವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತದ ತತ್ವಜ್ಞಾನ' ಕಂಡಿದೆ. ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಾಧನವಾದ ಕರ್ಮಯೋಗ(ಜಿ.ಎಸ್.ಆಮೂರ), ಆತ್ಮಯೋಗ, ಲೀಲಾಯೋಗದ ಕರ್ಮಕೌಶಲ(ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ), ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ದೇಹಗಳ ಸಮೀಕರಣ(ವಸಂತ ಕುಲಕರ್ಣಿ), ಮಾತೃತತ್ವ, ಮಾಯಾವಾದ, ಸಾಂಖ್ಯಾ, ಅನುಭವ, ಅನುಭೂತಿಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳು

ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯ-ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೊನೆಗಾಣುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದು ಈ ಮೇಲಿನಂತೆ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸತ್ಯ. ಇದೇ ದಾರಿಯು ಮತ್ತೊಂದು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ 'ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮಗಳ ಔಷದೀಯ ಮಾರ್ಗ'ವೂ(ಎಂ.ಎಸ್.ಆಶಾದೇವಿ) ಹೌದು.

ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯವು ಇದೇ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

---

[1] ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಲಾತ್ಮಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ: ಪು.ತಿ.ನ, ಬೇಂದ್ರೆ ಅಂದ್ರೆ-ಸಂ-ಅಹಿತಾನಲ, ನಳಿನಿ ಮೈಯ, ಅಭಿನವ ಬೆಂಗಳೂರು, 2014

[2] ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯ ಒಂದು ಸಹೃದಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ: ರಂ.ಶ್ರೀ.ಮುಗಳಿ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2009

[3] ಪೀಠಿಕೆ, ಅದೇ

[4] ಪ್ರೀತಿ ಪ್ರಕರಣ, ಅದೇ

[5] ಪ್ರೀತಿ ಪ್ರಕರಣ, ಅದೇ

[6] ತಾಯಿ ಪ್ರಕರಣ, ಅದೇ

[7] ವಿರಾಟ್ ದರ್ಶನ ಪ್ರಕರಣ, ಅದೇ

[8] ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಪ್ರಕರಣ, ಅದೇ

[9] ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರಕರಣ, ಅದೇ

[10] ಪ್ರಯೋಗಶೀಲ ಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆ: ಬನ್ನಂಜೆ ಗೋವಿಂದಚಾರ್ಯ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2014

[11] ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ: ಶಂಕರ ಮೊಕಾಶಿ ಪುಣೇಕರ, ವಸಂತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2012

[12] ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬೇಂದ್ರೆ: ಕಿ.ರಂ. ನಾಗರಾಜ, ಸಂ-ಅಕ್ಷತಾ.ಕೆ, ಅಹರ್ನಿಶಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, 2012

[13] ಭುವನದ ಬಾಗ್ಯ: ಜಿ.ಎಸ್. ಆಮೂರ, ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2008

[14] ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯಶೈಲಿ: ಕೆ.ವಿ ತಿರುಮಲೇಶ್, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2013

[15] ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ರಸಸಿದ್ಧಿ: ಸತ್ಯಕಾಮ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2014

[16] ಬೇಂದ್ರೆ ಪಂಚಮುಖ: ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ, ತನುಮನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 2009

[17] ಬೇಂದ್ರೆ-ನಾದ ನಾಡು ಒಲವು: ಜಿ.ಹೆಚ್.ನಾಯಕ್, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು 2014

[18] ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರ: ವಸಂತ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಅಭಿನವ ಬೆಂಗಳೂರು, 2014

[19] ಸಾಹಿತ್ಯ ತತ್ವ ಬೇಂದ್ರೆ ದೃಷ್ಟಿ: ತೊಂಡುಮೇವು, ಕಂತೆ ಎರಡು, ಕೆ.ವಿ ನಾರಾಯಣ, ಬರಹ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 2010

[20] ಕರುಳ ಬಳ್ಳಿಯ ಸೊಲ್ಲು: ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2008

[21] ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ವಿಮರ್ಶಾ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಎಂ.ಎಸ್.ಆಶಾದೇವಿ, ಬೇಂದ್ರೆ ಅಂದ್ರೆ-ಸಂ-ಅಹಿತಾನಲ, ನಳಿನಿ ಮೈಯ,

ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2014

[22] ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ, ಸಂಪುಟ-4: (ಸಂ)ಗಿರಡ್ಡಿಗೋವಿಂದರಾಜ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2012

[23] ಮಾತು ತಲೆಯೆತ್ತುವ ಬಗೆ: ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, 2011,

[24] ಬೀಜದೊಳಗಣ ವೃಕ್ಷ-'ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದ ವಿರಾಟ್ ಸ್ವರೂಪ': ಗೀತಾ ವಸಂತ, ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಧಾರವಾಡ, 2016.

[25] ಇಂತಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆ-ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಆಧುನಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕಟ್ಟಿದ ಜಿಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ–೬

ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಕಾಣುವ ಬಗೆಗಳು

೬.೧ ತ್ರಿಕಾಲ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸೆ

೬.೨ ಪ್ರಾಚ್ಯ–ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಗಳ ಸುರುಚಿರ ಸಮರಸ ಸಮನ್ವಯ

೬.೩ ಪಶ್ಚಿಮದ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆದ ಭಾರತೀಯ ನೆಲೆ

೬.೪ ಸನಾತನತೆಯನ್ನು ವಿನೂತನವಾಗಿಸುವ ಶ್ರದ್ಧೆ

೬.೫ ಆರ್ಯ ಮತ್ತು ವೈದಿಕಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿರುದ್ಧದ ಪ್ರತಿಭಟನೆ

೬.೬ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದೊಳು ಸುತ್ತಿಸುಳಿವ ಸಮಾಜವಾದ

೬.೭ ಅನನ್ಯ ಪರತಂತ್ರ ಎಂಬ ರಾಜಕೀಯ ನಿಲುವು

೬.೮ ಮೂಲತಃಜಗತ್ತಿನ ಅನುಭವಮೀಮಾಂಸೆ

೬.೯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವಗಳಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ತತ್ವ

೬.೧೦ ಕಾವ್ಯಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಜೀವನಧರ್ಮ

೬.೧೧ ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೊಸದೃಷ್ಟಿ

೬.೧೨ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ

ಅಧ್ಯಾಯ-೬

ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಕಾಣುವ ಬಗೆಗಳು

೬.೧ ತ್ರಿಕಾಲ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸೆ:

ತ್ರಿಕಾಲ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸೆ[1]– ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ ಅವರು ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ "ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ" ಮತ್ತು "ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ" ಎಂಬ ಎರಡು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ ಯವರು. ಮೊದಲನೆಯ ಬರಹವು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾವ್ಯ-ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 'ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವಾಗ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವೆನಿಸುವ ಉಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ತತ್ವಗಳು ಕಂಡು ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯುಂಟು' ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾ, 'ಕವಿತೆ ಅರ್ಥಮುಕ್ತವಾಗಿರಬೇಕು, ಭಾವದೀಪ್ತವಾಗಿರಬೇಕು, ಧ್ವನಿ ಪ್ರಚುರತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರಬೇಕು' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಕುವೆಂಪು. 'ಕವಿಯು ಸಮಷ್ಟಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿ, ಲೋಕದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅವನೊಂದು ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ ಮಾತ್ರ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕವಿತೆ ಹುಟ್ಟುವುದು ಹೇಗೆ' ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕವಿತೆಗಳ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ ಇಲ್ಲಿ. ಆ ಮೂಲಕ 'ಕಾವ್ಯವೊಂದು ಪ್ರಕೃತಿ ಸಹಜವಾದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಕ್ರಿಯೆ, ಸಹೃದಯತೆಯ ಭಾವ, ಕವಿಗೆ ಬಹಳ ವೇದನೆಯನ್ನು ಕೊಡುವಂತಹದ್ದು. ಆದರೆ ಸಹೃದಯತೆಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿ ದರ್ಶನಗಳು ಬೇಕು. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ, ಶಿವ, ಸೌಂದರ್ಯಗಳ ಸಮನ್ವಯದ ಗುರಿ ಇದೆ. ಅವುಗಳಿಲ್ಲದ ರಸಾನುಭೂತಿ ಮಾನ್ಯವಲ್ಲ. ಕುವೆಂಪುಗೆ ಕಲೆ ಎಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಕಲೆ. ರಸವೆಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮರಸ. ಅಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಇದೆ. ಜನತಾಂತ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಇದೆ. ಕಾವ್ಯ ಭಾವಚರ, ನಿತ್ಯಸತ್ಯ ಮಹಾಕಾವ್ಯವೇ ಕವಿಯನ್ನು ಸೃಜಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಸಮಷ್ಟಿಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಆವಿಷ್ಕೃತಿ. ಕವಿ ತ್ರಿಕಾಲ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಗಳ ದ್ರಷ್ಟಾರ' ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎರಡನೆಯ ಬರಹ 'ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ'ಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ತಾವೇ ರೂಪಿಸಿದ ಕಾವ್ಯತತ್ವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ ಯವರ ಪ್ರಕಾರ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ನೀಡಿದವರು ಕುವೆಂಪು ಮತ್ತು ಪು.ತಿ.ನ ಇಬ್ಬರೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ

ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಭಾರತೀಯ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಸತ್ವವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವವಿಶಿಷ್ಟ ಸುಂದರವಾದ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಜ್ಞಾನ, ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕುವೆಂಪುಗೆ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅಂಗವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಣೀತ. ಕುವೆಂಪು ಅವರಲ್ಲಿ ತಾತ್ವಿಕ ಹಾಗೂ ಆನ್ವಯಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಗಳಾಗಿವೆ. ದರ್ಶನಾತ್ಮಕ ವಿಮರ್ಶೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ದರ್ಶನ, ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭೆ ಇದು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾವ್ಯಜಿಜ್ಞಾಸೆಯ ಸ್ವರೂಪ. ದರ್ಶನ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕಾಣಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ. ಅದನ್ನು ಕಾಣಲು ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿ ಬೇಕು. ಅದು ಪ್ರತಿಮಾ ವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯವೇ ದರ್ಶನ ಧ್ವನಿಗೆ ಬೃಹತ್ ಪ್ರತಿಭೆಯಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದು ಕುವೆಂಪು ವಿಚಾರ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ಭವ್ಯತಾ ಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ಮಹೋಪಮೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ದಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಭವ್ಯತಾ ತತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ನಿಯತಿಕೃತ, ನಿಯಮರಾಹಿತ್ಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಟ್ಟಿರುವ ನೆಲೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಈ ಬರಹದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳ ಕುವೆಂಪು ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಇದರ ಇನ್ನೊಂದು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

೬.೨ ಪ್ರಾಚ್ಯ-ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಗಳ ಸುರುಚಿರ ಸಮರಸ ಸಮನ್ವಯ:

ಪ್ರಾಚ್ಯ-ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಗಳ ಸುರುಚಿರ ಸಮರಸ ಸಮನ್ವಯ [2] –ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ. ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಅರಿಯುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆ.ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೀಗೆ; ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಜ್ಯೋತಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಚಲಶ್ರದ್ಧೆ, ವಿಭೂತಿಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಮಪ್ರಯೋಜನದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಿಶ್ವಾಸ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬಹುಮುಖ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮೀಯತೆ, ಭವ್ಯತೆಯ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಮೂಲಭೂತ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪುವ ಮನೋಧರ್ಮ, ಜನತೆಯ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವ ಚೇತನ, ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷತ್ಕಾರದ ಲಕ್ಷ್ಯ-ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದು ಸುಂದರ ಪಾಕದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಿ ಐಕ್ಯಗೊಂಡಿವೆ ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯ ತಾತ್ವಿಕತೆಯಲ್ಲಿ;

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕಾರ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಕವಿಗಳ ವಿಮರ್ಶಕರ ತತ್ವವೇತ್ತರ ವಿಚಾರ ಸರಣಿ ಇದೆ.

- ಕಾವ್ಯರಹಸ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ಲೇಟೋನಿಂದ ಐ.ಎ.ರಿಚರ್ಡ್ಸ್ ಮೊದಲಾದವರವರೆಗೆ ಅನೇಕರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಚಿಂತನೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾರೆ.
- ಪ್ರಾಚ್ಯ-ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯತತ್ವಗಳ ಒಂದು ಸುರುಚಿರ ಹಾಗೂ ಸಮರಸ ಸಮನ್ವಯವೇ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ.
- ಕಾವ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತದ ಒಳಹೂರಣ ಭಾರತೀಯ. ಅದರ ಹೊರಮೈ ಐರೋಪ್ಯ. ಅತಃಸತ್ವ ಕವಿಯ ಪೂರ್ಣದರ್ಶನದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಹೇಳುವ ರೀತಿ ತರ್ಕಪ್ರಚುರ. ಉದಾಹರಣೆಯ ಸಾಮಾಗ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡ ಶಾರದೆಯ ಭಂಡಾರದಿಂದಲೇ ಬಂದಿದ್ದು.
- ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರಂಕುಶವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಕವಿಕಲ್ಪನೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಹನೆಯುಕ್ತ ಅಂತಃಶ್ಚೇತನದ ವಿಶಾಲ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ.
- ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಮಾವಿಧಾನವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಂತೆಲ್ಲ ವಿಶೇಷಾರ್ಥಗಳು ಭರಿಸುವುದನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಟೀಕೆಗಳು ನಿಸಾರವಾಗುವುದನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಎತ್ತಿತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಕುವೆಂಪುಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಭಾವನೆಯೇ ಜಗತ್‌ಸೃಷ್ಟಿ. ಈ ವಿಶ್ವವೇ ಒಂದುಕಾವ್ಯ-ಭಗವಂತನ ಅಚಿಂತ್ಯ ಭಾವನೆಯ ಅನಂತಪ್ರತಿಮೆ. ಇದರ ಪೂರ್ಣ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ, ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಶಕ್ಯ. ಇದೇ ದರ್ಶನ, ಇದರ ದ್ರಷ್ಟಾರನೆ ಕವಿ-ಋಷಿ.

೬.೩ ಪಶ್ಚಿಮದ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆದ ಭಾರತೀಯ ನೆಲೆ:

ಪಶ್ಚಿಮದ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆದ ಭಾರತೀಯ ನೆಲೆ [3] –ಜಿ.ಎಸ್.ಅಮೂರ. 'ಕುವೆಂಪು: ಯುಗದಕವಿ' ಎನ್ನುವ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ "ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ" ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು 1.ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ 2.ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಮೂಲಕ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ದರ್ಶನ(Vision) ಪ್ರತಿಮಾ(Image)ಮತ್ತು ಭವ್ಯತೆ(Sublime)ಇಂತಹ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯತತ್ವ ವಿಚಾರದ ಬೆರೆಯುವಿಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಜವಾಗಿದೆ. ದರ್ಶನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕವಿಗಳಿಂದ ದೊರೆತು

ಭಾರತೀಯ ದರ್ಶನತತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದವಾಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯದ ಕಾರ್ಯ ಕೇವಲ ಭಾವ ಸಂವಾದ ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಕುವೆಂಪು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. **ವಸ್ತು ಸಂವಾದವಿಲ್ಲದ, ಭಾವ ಸಂವಾದ ಅಪೂರ್ಣ** ಎಂಬುದು ಅವರ ನಂಬಿಕೆ. **ಪ್ರತಿಮೆ** ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಎಜ್ರಾಪೌಂಡನ ಸೀಮಿತ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ, ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. **ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೂಮ; ಬಿಂಬವಾದರೆ, ಭವ್ಯ; ಪ್ರತಿಬಿಂಬ,** ಭೂಮಾನುಭೂತಿಯೇ ಭವ್ಯದ ಮೂಲಾಧಾರ. ಇದು **ಭಾವ ರಸಗಳ ನಂಟಿಗೆ ಸಂವಾದಿ** ಎಂಬುದು ಕುವೆಂಪು ನಿಲುವು. ಕುವೆಂಪು **ಲಾಲಿತ್ಯ** ಹಾಗೂ **ಭವ್ಯತೆಗಳ ನಡುವೆ ಅಂತರ** ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯವಿಮರ್ಶೆಯ ಸ್ವರೂಪ ವ್ಯವಸಾಯಿಕವಾಗಿರದೆ ಸೃಜನಾತ್ಮಕವಾದುದು. ಈ ಲಕ್ಷಣ ಅವರ ಭಾಷೆ, ಶೈಲಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಬಹುದು.

ಕೃತಿಮುಖ್ಯ, ಕೃತಿಕಾರನಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿಚಾರಧಾರೆಯ ವಿಮರ್ಶಕರಿಗೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕವಿಕೇಂದ್ರಿತ ದೃಷ್ಟಿ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಲಾರದು. ಎಲಿಯಟ್‌ನ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗಿದ್ದ ಆಸಕ್ತಿ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸುವುದೇ ಆಗಿತ್ತು. **ಪಶ್ಚಿಮದ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆದರೂ ಭಾರತೀಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದ** ಅವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು "ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯ" ಎಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ ಕುರ್ತುಕೋಟಿಯವರ ಮಾತನ್ನು ಆಮೂರರು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗೆ ಅದು ಸಹಜವಾದ ಶೈಲಿಯಾಗಿತ್ತು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

೬.೪ ಸನಾತನತೆಯನ್ನು ವಿನೂತನವಾಗಿಸುವ ಶ್ರದ್ಧೆ:

ಸನಾತನತೆಯನ್ನು ವಿನೂತನವಾಗಿಸುವ ಶ್ರದ್ಧೆ[4]– ಸು.ಜ.ನಾ. ಈ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಬರೆದ ಒಟ್ಟು ಬರಹಗಳ ಹಿಂದಿನ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆ. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಕುವೆಂಪು;

- **ನಿರಂಕುಶಮತಿ**ಯಾಗಲು ಕರೆ ನೀಡುವುದು **ಆತ್ಮಶ್ರೀ**ಗಾಗಿ
- ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ಗದಾಪ್ರಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ **ಸನಾತನತೆಯನ್ನು ವಿನೂತನವಾಗಿಸುವ ಶ್ರದ್ಧೆ**
- **ಭಾರತೀಯ ತತ್ವವಿಚಾರ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ತತ್ವವಿಚಾರ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ**–ಈ ಮೂಲಕ ಕಾವ್ಯತತ್ವಗಳ ಪ್ರಯೋಗ

- ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರ ಪೂರ್ಣಯೋಗ–ಜಗತ್ ಪರಿಣಾಮಯೋಗ, ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಸರ್ವೋದಯ, ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯ, ಇವರೆಲ್ಲವು ಕೂಡಿದ ತಾತ್ವಿಕತೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರದು.
- ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡುವ ಅನುಭವ.
- ಕುವೆಂಪು ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ತತ್ವಗಳು ಹೊಸ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.
- ಕ್ರಾಂತಿ ಹಾಗೂ ವಿಕಾಸದ ಮಾರ್ಗಗಳೆರಡರ ಸಾಧನ ಮಾರ್ಗ
- ವಿಶ್ವಖಂಡ ಸತ್ವವನ್ನು ಧ್ವನಿಸುವ ದರ್ಶನ ಸಿದ್ಧಾಂತ
- ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ವಿಭೂತಿಪೂಜೆ
- ಪೂರ್ಣತಾಸಿದ್ಧಿ
- ಭವ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಭೂಮಾನುಭೂತಿಗಳ ಚಿಂತನೆ

ಈ ಸಂಗತಿಗಳು ಕುವೆಂಪು ಬರಹಗಳ ಚಿಂತನೆಯ ತಾತ್ವಿಕನೆಲೆ ಎಂದು ಗುರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ ಇಲ್ಲಿ.

೬.೫ ಆರ್ಯ ಮತ್ತು ವೈದಿಕಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿರುದ್ಧದ ಪ್ರತಿಭಟನೆ:

ಆರ್ಯ ಮತ್ತು ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿರುದ್ಧದ ಪ್ರತಿಭಟನೆ [5] – ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿಯವರು "ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ" ಮತ್ತು "ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು" ಎಂಬ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿರುವುದು ಹೀಗೆ.

ಭಾರತದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅಖಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದು ನಾವು ಪರಿಭಾವಿಸಿ ಹೊರಟರೆ ನಮಗೆ ಆಗ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿ ದೊರೆಯುವುದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧರ್ಮ ಮತ್ತು ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮಾತ್ರವೆ. ಈ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೊರಟರೆ ನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜನಸ್ತೋಮದ ಬಗ್ಗೆ ಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಬರಬೇಕಿದ್ದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿನ ಆಳವಾದ ಸತ್ಯ ಇದು. ಮತಧರ್ಮ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಹಾನಿಗಿಂತ ಭೀಕರವಾದದ್ದು, ಪ್ರಜ್ಞಾತೀತವಲಯದಲ್ಲಿ ಅದು ಮಾಡುವ ಹಾನಿ. ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಅದು ಸಂಕುಚಿತ ಮನೋವೃತ್ತಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದ ಮುಂತಾದ ನೇತ್ಯಾತ್ಮಕ ಮಾರ್ಗ ಹಿಡಿದಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಚರಿತ್ರೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ **ವೈದಿಕಧರ್ಮ ವಿರೋಧಿಪ್ರಜ್ಞೆ** ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಒಳಗೆ ಕೆಲಸಮಾಡಿದೆ. ಕುವೆಂಪು ಚಿಂತನೆ ಈ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನದು.

ಒಂದು ಕಡೆ ಮೂರ್ತ ಅನುಭವಗಳು, **ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ** ಮತ್ತು **ಶೂದ್ರ ಸಮುದಾಯ**. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಅಮೂರ್ತ ಚಿಂತನೆ, ಬೇಕಿಲ್ಲದ ಅಖಂಡ ಭಾರತೀಯತೆ, ಜಾತಿಭೇದದ ಸಂಕುಚಿತ ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇವೆರಡರ ಘರ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ವೈದಾಟಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚರಿತ್ರೆ. ಇದರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯೇ ಭಾರತದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, **ವೈದಿಕ ನಿಲುವುಗಳ ಎದುರು ಶೂದ್ರ ಆಂದೋಲನ** ಒಂದು ಸ್ಫೂರ್ತವಾದಾಗ ಏಳುವ ಸಮಸ್ಯೆ, ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬೇರೆ. ಎಲ್ಲಾ ವೈಚಾರಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲೇ ನೋಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದೇ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ದೊಡ್ಡ ತೊಡಕು. ಕುವೆಂಪು ಅವರನ್ನು ದಾರ್ಶನಿಕ ಋಷಿ ಎಂದು ಪುಸಲಾಯಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಮತಾಂತರಗೊಳಿಸಲು ವೈದಿಕರು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಯತ್ನವಷ್ಟೆ. ಕನ್ನಡ ಚಳುವಳಿ ತಮಿಳು ಚಳುವಳಿಯಂತೆ ಶೂದ್ರ ಆಂದೋಲನದ ಸ್ವರೂಪ ತಳೆಯದೇ ಹೋದುದ್ದರ ಮುಖ್ಯ ತೊಡಕು ಇದು. ಅದರ ಚುಕ್ಕಾಣಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಕುವೆಂಪು ಬಗೆಗೆ ಶೂದ್ರವಾದಿ, ವೈದಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ ವಿರೋಧಿ ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ವಿರೋಧ ಕೇವಲ ಸಾಮಾಜಿಕ. ಅವರು ಆಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದು ಆರ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನೇ ಎನ್ನುವ ಟೀಕೆಗಳು ಇವೆ. ಕಲಾ ನಿರ್ಮಿತಿಯೆಂದರೆ ಬರಹಗಾರನಿಗೆ ತನ್ನ ಭಾಷೆಯ ಕಾಲದೇಶದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವ ಮತ್ತು ಮೀರುವ ಕ್ರಿಯೆ. ಈ **ಕಲಾನಿರ್ಮಿತಿಯ ಮುಖಾಂತರವೇ ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯ**. ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಮೊದಲ ಶೂದ್ರ, ಭಾರತೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ **ಶೂದ್ರನಿಗೆ ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನದ ಅಧಿಕಾರವು** ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರನಿಗೆ **ಬರೆಯುವುದೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆ**. ಅದೇ **ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಕ್ರಾಂತಿ ಕಹಳೆ**. ಕುವೆಂಪು ಅವರನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣದ್ವೇಷಿ ಎಂದು ಅಥವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತತ್ವ ಪ್ರತಿಪಾದಕ ಎಂದು ಕರೆಯುವವರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಒಳಗು ಅರಿವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ **ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ತಿರಸ್ಕಾರ, ಆರ್ಯ** ಮತ್ತು **ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿರುದ್ಧದ ಪ್ರತಿಭಟನೆ** ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯದು. ಅದು ಮರುಕಳಿಸುವ ಬಂಡಾಯದ ಚರಿತ್ರೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕೆಂಬುದು ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ನಿಲುವು.

೬.೬ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದೊಳು ಸುತ್ತಿಸುಳಿವ ಸಮಾಜವಾದ:

ಆಧ್ಯಾತ್ಮದೊಳು ಸುತ್ತಿಸುಳಿವ ಸಮಾಜವಾದ[6] –ವಸು ಎಂ.ವಿ. ಸಾಹಿತ್ಯಾತ್ಮಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಯಿಸುವುದು ಸಾಧುವಲ್ಲ. ಹಲವು ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಯ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳೊಂದಿಗೆ ಕುವೆಂಪು ವಿಚಾರಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ತೊಡಗುವುದು ಇಂದಿನ ತುರ್ತು. ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕುವೆಂಪು ಅವರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಕರ್ನಾಟಕತ್ವ, ಮಾತೃಭಾಷಾ ಕಲ್ಪನೆ, ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ವಿರೋಧದ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಚಿಂತನೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ವಸಾಹತುಕಾಲ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಬದಲಾವಣೆಯ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವರು ಕುವೆಂಪು. ಮತಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಕಬ್ಬಿಣದ ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಗೋಣು ಸಿಲುಕಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ ಎನ್ನುವ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿದ್ದವರು. ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಕುವೆಂಪು; ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದ ಆಗು ಹೋಗುಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಬದುಕಿನ ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದವರು. ಲೋಹಿಯಾ ಅವರ ಸಮಾಜವಾದದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯ ಅಂತರವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗೆ ಇದ್ದುದ್ದು ವರ್ಣಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನಡುವಿನ ದ್ವೇಷವಲ್ಲ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿರೋಧವಲ್ಲ, ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ವಿರೋಧ. ಪ್ರಭುತ್ವದ ವಿರೋಧವೇ ಹೊರತು ವರ್ಣದೊಳಗಿನ ಕ್ಷತ್ರಿಯನ ವಿರೋಧವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದೊಳಗೆ ಸಿಲುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

೬.೭ ಅನನ್ಯ ಪರತಂತ್ರ ಎಂಬ ರಾಜಕೀಯ ನಿಲುವು:

ಅನನ್ಯ ಪರತಂತ್ರ ಎಂಬ ರಾಜಕೀಯ ನಿಲುವು[7] –ಎಂ. ಉಷಾ. ಭಾಷಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮರುಬರವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಳವಡಿಕೆಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವರು ಕುವೆಂಪು. ಶೆಲ್ಲಿಯ ಕಾವ್ಯ ಸಮರ್ಥನೆ. ಲಾಂಜೇನಸ್‌ನ ಭವ್ಯತೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದಂತಹ ತಾತ್ವಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾಂತರಿಸುವ ಬದಲು ಕನ್ನಡದ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಆಶಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪುನರ್‌ಲೇಖಿಸುವ ಮೂಲಕ ಭಾಷಾಂತರದ ಮೂಲ ನಿಷ್ಠೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಭಾಷಾಂತರ ಚಟುವಟಿಕೆ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ನಿಲುವನ್ನು ಆಧರಿಸಿಯೇ ರೂಪುಗೊಂಡದ್ದಾಗಿದೆ. ಬಿರುಗಾಳಿ, ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ ನಾಟಕಗಳ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಬಂದರೂ

ಅವರು ಮೂಲ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓದಿ, ಅದನ್ನು ಓದಿದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಮುಖ್ಯವಾದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು, ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಂದು ಹೊಸನಾಟಕವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಮೂಲನಾಟಕದ ಭಾಷಾಂತರ ಅಥವಾ ಅನುವಾದ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗದು. ಆ ನಾಟಕವನ್ನು ಈ ನಾಟಕ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರೇರಕವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

- **ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ** ಮತ್ತು **ಸಮುದಾಯದ ಉಳಿವು** ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ
- ಭಾಷಾಂತರ ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಸಮುದಾಯದ **ತನ್ನತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ** ಹಾಗೂ **ಅನ್ಯತನವನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ** ಅಗತ್ಯವಾದ ಕೆಲಸ. ಇದನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಸ್ವತಂತ್ರ, ಪರತಂತ್ರ, ಅನ್ಯಪರತಂತ್ರ ಮತ್ತು **ಅನನ್ಯಪರತಂತ್ರ** ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಅನ್ಯ ಪರತಂತ್ರವೆಂದರೆ, ಯಾವ ಕಾವ್ಯದ ತಂತ್ರವು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಪರವಾಗಿ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ, ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ, ಗುರುತು ಮಾಡಿದ ಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತ-ಇತ್ತ ಅಲುಗದೆ ಚಲಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಅದು. ಕುವೆಂಪು ಚಿಂತನೆಯ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಇದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಮೀರುವ ಗುಣ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕುವೆಂಪು; ಕವಿ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅನ್ಯ ಪರತಂತ್ರವಲ್ಲದ್ದು ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಕೇವಲ ಸ್ವತಂತ್ರವು ಅಲ್ಲ. ಪರತಂತ್ರವು ಅಲ್ಲ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನ್ಯ ಪರತಂತ್ರವೂ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಅನನ್ಯ ಪರತಂತ್ರ. ಅನನ್ಯ ಪರತಂತ್ರ ಎಂದರೆ, **ಮೂಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಮೀರುವ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು** ಹೊಂದಿರುವ ಕೃತಿ. ಆ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು **ಅಪೂರ್ವ ಕಲ್ಯಾಣ ಘಟನೆ** ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಕುವೆಂಪು.

ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ ಮೈದೋರುವುದು **ಪ್ರತಿಮಾ ವಿಧಾನ**ದಿಂದಲ್ಲದೆ, ಪ್ರತಿಕೃತಿ ವಿಧಾನದಿಂದಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಕುವೆಂಪು ನಿಲುವು. ಪ್ರತಿಮೆ ಎನ್ನುವುದು **ಮೂಲಾನುಭವವು ಅನಿವಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅವಶ್ಯಕ ಆಗಿರುವ ಸಹಜಧರ್ಮದ ಪ್ರೇರಣಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಡೆಯುವ ರೂಪಧಾರಣೆ**. ಅದೊಂದು ಅವತರಣ ಕ್ರಿಯೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಭಾಷಾಂತರ ಚಿಂತನೆಯು ಈ ಅವತರಣ ಕ್ರಿಯೆಯ ಅನ್ಯಪರತಂತ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಅನನ್ಯಪರತಂತ್ರವಾಗುವುದೇ ಆಗಿದೆ.

೬.೮ ಮೂಲತಃ ಜಗತ್ತಿನ ಅನುಭವ ಮೀಮಾಂಸೆ:

ಮೂಲತಃ ಜಗತ್ತಿನ ಅನುಭವ ಮೀಮಾಂಸೆ[8]–ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ. ಕುವೆಂಪು ಬರೆದಿರುವ ಮೂರನೆಯ ಎರಡರಷ್ಟು ಬರಹ **ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ** ಮತ್ತು **ವಿಮರ್ಶೆ** ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು, ಕುವೆಂಪು ಅವರಲ್ಲಿ;

1. ಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವಂತಹ ವೈಚಾರಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು **ಮೂಲತಃ ಜಗತ್ತಿನ ಅನುಭವದ** ಬಗೆಗಾಗಿರುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು, **ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆಗೆ** ಮಾತ್ರ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ.
2. ನವ್ಯದ ವಿಮರ್ಶಕರು ನವೋದಯ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಅದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಳಜಗಳ ಅಲ್ಲ. **ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ** ರಾಜಕೀಯ **ಪಲ್ಲಟವಾದಾಗ** ಉಂಟಾಗುವ ಸ್ಪಂದನೆ.
3. ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯವಿಮರ್ಶೆ ಒಳಗಿರುವ ವೈಚಾರಿಕ ಆಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಕುವೆಂಪು ಬಳಸಿದ ಪರಿಭಾಷೆ ಒಂದು **ಕಾವ್ಯಲೋಕದ ಸತ್ಯ** ಮತ್ತೊಂದು **ಲೋಕದ ಸತ್ಯ**
4. **ಸಂಪ್ರದಾಯ** ಮತ್ತು **ಆಧುನಿಕತೆ ಪ್ರಶ್ನೆ**
5. **ಪರಂಪರೆಯ ತಾತ್ವಿಕಚಿಂತನೆ**ಗಳನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿ ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, **ಆಪ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅಷ್ಟೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವ ನೆಲೆ**
6. **ಪರಂಪರೆ ಕನ್ನಡಭಾಷೆ**ಯದ್ದಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅದರ **ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆ**ಯಾಗಿ ಪುನಃರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು
7. ಕುವೆಂಪುಗೆ **ಗತಕಾಲ**ವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.
8. ಕುವೆಂಪು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತಹ ಕಾವ್ಯವಿಮರ್ಶೆ ಮತ್ತು ಮೀಮಾಂಸೆ ನವೋದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ **ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥ ಓದುಗರಿಗೆ ಬಹಳ ನವ್ಯವಾಗಿ** ಕಂಡಿತ್ತು.
9. **ಗತಕಾಲ**ವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಅದರೊಳಗೆ **ಆಧುನಿಕ**ವಾದುದ್ದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಾವು ವಿಮರ್ಶೆ, ಮೀಮಾಂಸೆ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಗುರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ.
10. **Historical past** ಮತ್ತು **ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗತಕಾಲ**ಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ **ಹೊಸಕಾಲದ ವೈಚಾರಿಕತೆ**ಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ **ಹೊಸಕಾವ್ಯದ ಗೊತ್ತು ಗುರಿ**ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದಾರೆ.

11. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗತಕಾಲದ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಹಳೆಯ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೇ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.
12. ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸ್ವ ಯತ್ತವಾದ ಒಂದು ಸ್ಪೇಸ್‌ನ್ನು ಕ್ರಿಯೇಟ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
13. ನಾನು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬರಿತೇನೆ ಯಾಕೆಂದರೇ ಅದು ದರ್ಶನ, ಇದು ಕುವೆಂಪುವಾದ.
14. ಕುವೆಂಪು ಕೃತಿಗಳು ಒಂದು ಹೊಸ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದರ್ಶನದ ಪ್ರತಿಮೆ
15. ಸಾಹಿತ್ಯ ಅನ್ನುವುದು ಒಂದು ಇಸ್ತೇಟಿಕ್ ಆದ ಅನುಭೂತಿ. ಅದು ಒಂದು ಕಲೆ. ಕಲೆಗಿರಬೇಕಾದ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ಕುವೆಂಪು ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೇ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.
16. ಕಾವ್ಯ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅದರ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯಾಗಿರಬೇಕು ಹೊರತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬಂಧಿಯಾಗಿರಬಾರದು ಇದು ಅವರ ನಿಲುವು.
17. ಭಾಷೆಯ ಭಾವೋಪಯೋಗಿ ಮತ್ತು ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ನೆಲೆ ಅವರ ಕಾವ್ಯತತ್ವದ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ.
18. ಕವಿಯಾದವನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸಮನಾಗಿರುವ ಸೃಜನಶೀಲ. ಇದನ್ನು ಅಗ್ನಿ, ದ್ರಷ್ಟಾರಾ, ದರ್ಶನ ಮೊದಲಾದ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.
19. ಕುವೆಂಪು ಕಂಡು ಕೊಂಡಂತ ಸೆಕ್ಯೂಲರ್‌ನ ಪರ್ಯಾಯವಾದ ಕಾವ್ಯ
20. ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಕುವೆಂಪು ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.
21. ಕಾವ್ಯದ ವಿಶಿಷ್ಟನೆಲೆ, ಧರ್ಮವು ಅಲ್ಲ, ಶಾಸ್ತ್ರವು ಅಲ್ಲ, ಜ್ಞಾನವು ಅಲ್ಲ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಮೀರಿದ ಒಂದು ಅನುಭವ ಪ್ರಪಂಚ.
22. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ನಮಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಅಥವಾ ಬಿಡುಗಡೆ ಕೊಡಬಲ್ಲದು. ಹಾಗೆಯೇ ಅದು ಒಂದು ಪೂತನಿ, ರಕ್ತ ಹೀರುವ ರಾಕ್ಷಸ ಕೂಡ. ಹೀಗೆ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಾವ್ಯವನ್ನೇ ಲೋಕೋತ್ತರ ನೆಲೆಗೆ ಎಳೆದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.
23. ಅವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಒಂದು ಸಂದೇಹ ಎಂದರೆ; ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಬರಹ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಒಲವನ್ನು ತೋರಿಸಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹಿಂಸೆ ಕೂಡ ಇರುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವ

ವಿನಾಶಕಾರಿಯಾದ ಮುಖವು ಅದಕ್ಕಿದೆ. ಕುವೆಂಪು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಎಚ್ಚರವಾಗಿ ಇರುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

೬.೯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವಗಳಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ತತ್ವ:

ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವಗಳಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ತತ್ವ[9]–ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ. 'ವಿಮರ್ಶಕರಾಗಿ ಕುವೆಂಪು, ಕುವೆಂಪು ಅವರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಭಾಷಾಬಳಕೆ: ಸೃಜನಶೀಲ ನೆಲೆಗಳು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮೂರು ಬರೆಹಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಅವರು.

ವಿಮರ್ಶೆಯು ಸಾಹಿತ್ಯಕತತ್ವ ಅಥವಾ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಪ್ರಯೋಗವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾ; ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಅರಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. 'ವಿಮರ್ಶಕರಾಗಿ ಕುವೆಂಪು' ಎಂಬ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಈ ಮೂರೂ ಬರೆಹಗಳಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಚಿಂತನೆ ಇದೆ. ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಬಗೆಗೆ ಒಳನೋಟಗಳು ಇವೆ. ನವೋದಯದಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶೆಯು ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದರ ಗುರುತುಗಳೂ ಇವೆ;

1. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಭ್ಯಾಸ
2. ದೇಶಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುವ ಮಾರ್ಗ
3. ಸಾಹಿತ್ಯದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನಗಳು, ಸಮಾಜವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ
4. ಕವಿಯ ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಉಚಿತಾನುಚಿತ ವಿವೇಕ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶನ ಪ್ರಜ್ಞೆ
5. ಅಭಿರುಚಿ ನಿರ್ಮಾಣ

ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾವ್ಯ ಚಿಂತನೆ–ವಿಮರ್ಶೆ 1926ರಲ್ಲಿ ಅವರು ಬರೆದ 'ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯ' ಎಂಬ ಬರಹದಿಂದ ಶುರುವಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಬರೆದಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾ ಕುವೆಂಪು ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. 1930ರಲ್ಲಿ ಶೆಲ್ಲಿಯ Difence of poetry ಯನ್ನು ಕವಿತೆಯ ಸಮರ್ಥನೆ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ರೂಪಾಂತರಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕವಿಗಳೆಂದರೇ ಆಚಾರ್ಯ ಪಟ್ಟವಲ್ಲದ ಜಗತ್ತಿನ ಮಹಾದಾಚಾರ್ಯರು. ಮಹಾಕವಿ ಅನಧಿಕೃತ ಶಾಸನಕರ್ತ.

ಕವಿತೆಯ ಸಮರ್ಥನೆ ಮೂಲಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂವಹನದ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕಾಣಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ ಕುವೆಂಪು.

ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಅವರು ಗುರುತಿಸುವಂತೆ ಕುವೆಂಪು ಪ್ರಕಾರ;

1. ಸಂವಹನಗೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿ ಏನು ಇಲ್ಲ.
2. ಕಾವ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಗೊಳ್ಳುವುದು ಕವಿಯಲ್ಲಿಯೆ, ಅದರಾಚೆಗಿನ ಸಂಗತಿಗಳು ಸಹೃದಯರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು.
3. ಕೃತಿಯು ರಚನೆಯಲ್ಲೇ ಪರಿಪೂರ್ಣವೆಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯತತ್ವ ಮಂಡಿಸುತ್ತದೆ.
4. ಕೃತಿಯ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆಗಾಗಿ ಆಯುವುದು ಕೇವಲ ತತ್ವಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನೇ ಬೇರೊಂದು ನೆಲೆಗೆ ಒಯ್ಯಬೇಕೆಂದು ಪ್ರೇರೆಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ.
5. ಕೃತಿಯ ಲೋಕವು ತನಗೆ ತಾನೇ ಸ್ವಯಂಪೂರ್ಣವಾಗುವುದೇ ಅನನ್ಯ ಪರತಂತ್ರವಾಗುವುದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ.
6. ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಪ್ರತಿಕೃತಿ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಕಾವ್ಯವು ಪ್ರತಿಮಾದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗುತ್ತದೆ.
7. ಕೃತಿಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಅದರ ಪ್ರತಿಮಾ ನೆಲೆಗೂ, ಅದು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ದರ್ಶನಕ್ಕೂ ಸಾವಯವ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದರೂ ಅದು ಅನನ್ಯವೇನೂ ಅಲ್ಲ.
8. ತುಂಡು ತುಂಡಾದ, ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ನಂಟಿಲ್ಲದಂತೆ ತೋರುವ ಹೊರಜಗತ್ತಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ನಂಟಿನ ನಿರ್ಮಾಣವೇ ಪ್ರತಿಮಾಜಗತ್ತು.
9. ಕಾವ್ಯಾನುಭವ ಅಲೌಕಿಕ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾವ್ಯಾನುಭವೆಂದರೇ ಭವ್ಯತಾನುಭವ.
10. ಕಾವ್ಯ ಆನಂದವನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ದರ್ಶನವನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇವೆರಡು ಜೊತೆಗೂಡುವುದೇ ಕಾವ್ಯ

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾವ್ಯಾನುಭವದ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ನೀತಿಪರ ವಿಮರ್ಶಕ ಧೋರಣೆಯು ಸೇರಿಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇವು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವ ಅಥವಾ ವಿಮರ್ಶಾ ಪರಿಕರಗಳು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಸೃಜನಶೀಲ ಲೇಖಕರಾಗಿ ಕುವೆಂಪು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ

ತತ್ವಗಳನ್ನು ಮೀರುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ವಿಮರ್ಶಕರು ಪೂರ್ವ ನಿಶ್ಚಿತ; ತಾತ್ವಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದನ್ನು ಅವರು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಆಗಿನ ವಿದ್ಯಾಮಾನಗಳಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡದ್ದು. ಅವತ್ತಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಗುರಿಯಲ್ಲಿ, ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗನಿಷ್ಠ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಚಿಂತನಾಕ್ರಮದ ಲಕ್ಷಣ. ಕುವೆಂಪು ಚರಿತ್ರೆಯ ರೇಖಾತ್ಮಕ ಚಲನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸಶೀಲತೆಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟವರಲ್ಲ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಜೀವಂತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಳ ಆಯ್ಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದವರು. ಕಾಲಬದ್ಧವಲ್ಲದ ನಿರಂತರತೆಯೇ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮುಖ್ಯಚಹರೆ. ಹೀಗೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರಲ್ಲಿದ್ದದ್ದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಒಂದು ಮಾದರಿ. ಕುವೆಂಪು ಕಲ್ಪಿಸುವ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನೆನ್ನೆಗಳಿಗೆ ತನ್ನತಾನೆ ಮಹತ್ವಗಳಿಲ್ಲ. ಗತಕಾಲದ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ನೆಮ್ಮಿದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಕಲ್ಪನೆಗಿಂತ ಬೇರೆ. ಕುವೆಂಪು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಗಡಿಗಳಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಮಾನಸಿಕ ಭಾವ. ಅವರ ವಿಶ್ವಮಾನವ ಚಿಂತನೆಗೆ ನಂಟನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು. ಇವರ ವಿಶ್ವಮಾನವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟು ಇವತ್ತಿನ ಜಾಗತೀಕರಣ ನೆಮ್ಮುವ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟು ಅಲ್ಲ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಭಾಷಾಬಳಕೆ: ಸೃಜನಶೀಲ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ನೋಟ ಹೀಗಿದೆ. ಮೊದಲು ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕುವೆಂಪು ತಮ್ಮ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಅದರ ರೂಪಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬೇಕಾದಾಗಲೂ ಬೇಕಾದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾರೂಪವನ್ನು ತಾವೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡರು. ಜನರಮಾತನ್ನೇ ಕಾವ್ಯದ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿಲುವು ಅವರದ್ದಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಭಾಷೆ ಬೇರೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ನಿಲುವು. ಅದು ಸಾಧ್ಯ ಮತ್ತು ಉಪಯುಕ್ತ ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಇದನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಎರಡು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ. 1) ಪದಕೋಶದ ನೆಲೆ 2) ಪದಸಂಯೋಜನೆಯ ನೆಲೆ. ಇದರಲ್ಲಿ; ಪರಿಸರದ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಪದಕೋಶವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು, ಕನ್ನಡದ ಬಳಕೆ ತಪ್ಪಿದ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಮರುಚೇತನ ನೀಡಿದ್ದು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಕೋಶದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸನಡೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡದ್ದು ಎಂದು ಮೂರು ನಡೆಗಳಿವೆ. ಮೊದಲ ನಡೆಯನ್ನು ಕಥನಗಳಲ್ಲಿ, ಎರಡನೇ ನಡೆಯನ್ನು ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ, ಮೂರನೆಯ ನಡೆಯನ್ನು ಇನ್ನಿತರೆ ಬರೆಹಗಳ ಕೆಲವು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವುದನ್ನು

ಕಾಣಬಹುದು. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳಿಗೂ ಈ ನಡೆಗೂ ನಂಟಿದೆ. ನಡುಗನ್ನಡದ ಹಲವು ರೂಪಗಳನ್ನು ಛಂದಸ್ಸಿನ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಕುವೆಂಪು ನುಡಿಬಳಕೆಯ ಎಷ್ಟೋ ರೂಪಗಳು ಹಳಗನ್ನಡದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೇ ಹೊರತು, ಹಳಗನ್ನಡವಲ್ಲ. ವಾಕ್ಯಗಳ ಒಳರಚನೆಯೂ ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡವಾಗಿದೆ. ಪದ ಮತ್ತು ಪದ ರಚನೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹಳಗನ್ನಡದ ರೂಪಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭೂಯಿಷ್ಟತೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಕವಿಯ ಭಾಷಿಕ ನೆಲೆಯದಾಗಿರದೆ ಅವತ್ತಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವಗಳಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಶೂದ್ರ ಹಿನ್ನಲೆಗಳ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಮೀರುವ ತರ್ಕವಾಗಿದೆ.

೬.೧೦ ಕಾವ್ಯಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಜೀವನಧರ್ಮ:

ಕಾವ್ಯಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಜೀವನಧರ್ಮ [10] –ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನಂಗಲಿ. ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾವ್ಯತ್ವವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಸಮಸ್ತವು ಕಾವ್ಯಧರ್ಮವೆನಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯತತ್ವಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸುವ ಬರಹ ಇದು. ಆ ಪ್ರಕಾರ;

- ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗೆ **ಕಾವ್ಯಧರ್ಮ–ಜೀವನಧರ್ಮ** ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ.
- ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು **ಜೀವನಮೀಮಾಂಸೆ**ಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಆ ಮೂಲಕ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಶುದ್ಧ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು **ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ**ಯನ್ನಾಗಿ ಬದಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- **ಸಾಮಾನ್ಯತಾ** ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ತಿರುಳು ಇದು ಜೀವನ ಕೇಂದ್ರಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಈ ಸಾಮಾನ್ಯತಾ ಶ್ರೀಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಮಗ್ರ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು **ದಾರ್ಶನಿಕದೃಷ್ಟಿ**ಯಲ್ಲಿ ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಸೌಂದರ್ಯಾನುಭವವನ್ನು ಕವಿಗಳ ಸ್ವತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿಯದ ಸಾಮಾನ್ಯತಾ ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ತಾತ್ವಿಕತೆ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಕವಿತೆಗಳ ಮೂಲಕವು ಕಾವ್ಯಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಜೀವನಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ತತ್ವ: ಕೃತಿಯ ಹೊರಗಿನದಾಗಿರಕೂಡದು, ಅದು ಹೇರಿದ ಹೊರೆ. **ಕವಿಕೃತಿಗಳು ತತ್ವಗರ್ಭಿತ**ವಾಗಿರಬೇಕು.
- **ಬದುಕಿಗಾಗಿ ಕಲೆ** ಎನ್ನುವುದು ಕುವೆಂಪು ನಿಲುವು.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಬರಹಗಳ ಅನೇಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಕುವೆಂಪು ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇವು ಕುವೆಂಪು ಹೊಸಕಾಲದ ನವೋದಯದ ಬರೆಹಗಾರರಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇದರ ಮುಂದುವರೆದ ಭಾಗವಾಗಿ ನವೋದಯದ ಸನ್ನಿವೇಶದಿಂದಲೆ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬರೆವಣಿಗೆಯನ್ನು ಶುರುವು ಮಾಡಿದ ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರ ನವೋದಯದ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಗಳ ಬಗೆಗಿನ ನೋಟ ಮತ್ತು ಕವಿ, ವಿಮರ್ಶಕನಾಗಿ ನಡೆಸಿರುವ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೬.೧೧ ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೊಸದೃಷ್ಟಿ:

ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೊಸದೃಷ್ಟಿ[11] –ರಹಮತ್ ತರೀಕರೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಇದೇ ಹೆಸರಿನ ಬರಹದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಬಗೆಗೆ ರಹಮತ್ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಟಿಪ್ಪಣಿಯ ಸಂಗತಿಗಳು ಹೀಗಿವೆ.

- ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಸರವನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಬರೆದ ಬರಹ. ಇಲ್ಲಿನ ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಕಾಳಜಿಗಳಿವೆ.
- ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಸತಲೆಮಾರು ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ನಂಟು ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರವಾದ ನಂಬುಗೆ ಇದೆ.
- ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸ್ವಾಗತ. ಅದನ್ನು ತಂದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮೃದುಧೋರಣೆ. ಅಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಜಾತಿಸಮಾಜದ ವಿಮರ್ಶೆ ಇದೆ.
- ಮಾನವರ ಒಳಚೈತನ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕಾಳಜಿ.
- ಕೆಳಜಾತಿ ವರ್ಗಗಳು ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶ.
- ಸಮಾಜ ಬದಲಿಸುವ ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಸಮಾಜ ಕಟ್ಟುವ ಕನಸು.
- ನಿರಂಕುಶ, ಸ್ವಂತಂತ್ರಮುಕ್ತ ಇವುಗಳ ಸಾಂಕೇತಿಕತೆ.
- ಬಂಧನ ಹಾಗೂ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆ ತಾತ್ವಿಕ ಆಕ್ರೋಶ.
- ಪರಂಪರೆ ಎಂದರೆ ಸಂಕುಚಿತ ಸಂಪ್ರದಾಯವಲ್ಲ, ವರ್ತಮಾನಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಪ್ರಧಾನ ಮಾಡುವ ವಿವೇಕ.

- ಆಧುನಿಕತೆ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸಮತೋಲನದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಸುವ ಎಚ್ಚರ.
- ಸೃಜನಶೀಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸಮುದಾಯಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟವಾದ.
- ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸಂಘರ್ಷಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ಜನಪದ ನಿಲುವು.

ಮೊದಲಾಗಿ ಕುವೆಂಪು ಚಿಂತನೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಹೊಸಜನಾಂಗದ ಆಶೋತ್ತರಗಳ ಪ್ರಣಾಳಿಯಂತೆ ಈ ಬರಹವನ್ನು ಕಾಣಲಾಗಿದೆ.

೬.೧೨ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ:

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ [12] ಎನ್ನುವ ಸಂಶೋಧನ ಬರಹವೊಂದನ್ನು ಜಯಂತಿ ಎನ್ನುವವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಈ ಓದಿನ ಗುರಿ ಎಂದು ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಯ ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ ಬಗೆಗಿನ 'ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಚಿಂತನೆ' ಎಂಬ ಬರಹದಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಭಾವಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ವಿಚಾರಗಳು, ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣದರ್ಶನಂ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ದಾರ್ಶನಿಕ ವಿಚಾರಗಳು ಚರ್ಚೆಯಾಗಿವೆ. ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಯ ಬಗೆಗಿನ 'ಕುವೆಂಪು ಅವರ ತಾತ್ವಿಕ ಮತ್ತು ಆನ್ವಯಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು' ಎಂಬ ತಲೆ ಬರಹದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 'ರಸೋ ವೈ ಸಃ' ಕೃತಿಯ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ತಾತ್ವಿಕ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ, 'ಕಾವ್ಯವಿಹಾರ ಇತ್ಯಾದಿ, ತಪೋನಂದನ, ದ್ರೌಪದಿಯ ಶ್ರೀಮುಡಿ, ವಿಭೂತಿಪೂಜೆ' ಕೃತಿಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಆನ್ವಯಿಕ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 'ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮೌಲಿಕವಾದ ಕೊಡುಗೆ' ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯ ವಿಚಾರಗಳು, ಅರವಿಂದರು ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು ನಂಟಿನ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಕನ್ನಡ ನವೋದಯದಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಸಮನ್ವಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ರಚಿಸಿರುವ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು. ಮಹಾಕಾವ್ಯ; ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿನ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುವುದು ಮತ್ತು ಈ ಕುರಿತ ಅವರ ತಾತ್ವಿಕ ಬರಹಗಳಾದ 'ಕವಿಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಯಮಕೃತ ನಿಯಮರಾಹಿತ್ಯ, ರಸಾನುಭವದ ಅಲೌಕಿಕತೆ, ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಮಾ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಕೃತಿ, ಭೂಮಾನುಭೂತಿ ಮತ್ತು ಭವ್ಯತ

ಅನುಭವದ ಮೀಮಾಂಸೆ, ರಸೋ ವೈ ಸಃ' ಈ ಬರಹಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕುವೆಂಪುರವರು ಈ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿರುವ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯು ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಉಪನಿಷತ್ತು, ಕ್ರೋಚೆಯ ವಿಚಾರಗಳು ಸೇರಿದ ಸಮನ್ವಯ ಸಾಧನೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಕುವೆಂಪು ಮಾಡಿರುವ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನೂ ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ಬೇಂದ್ರೆ ಚಿಂತನೆಯಿರಲಿ, ಕುವೆಂಪು ಚಿಂತನೆಯಾಗಲೀ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಗ್ರಹಿಸುವ ಕಣ್ಣು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಭಾರತೀಯವೆನ್ನಿಸಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯಿಂದ ದೊರೆತದ್ದು ಎನ್ನುವುದು ತಕ್ಷಣವೆ ತಿಳಿದುಬಿಡುತ್ತದೆ; ಈ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚೆಗೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಿ ನಮೂದಿಸಿರುವ 'ತ್ರಿಕಾಲ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸೆ'(ಸಿಪಿ.ಕೆ), ಪ್ರಾಚ್ಯ-ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಗಳ ಸುರುಚಿರ ಸಮರಸ ಸಮನ್ವಯ(ಕೆ.ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ), ಪಶ್ಚಿಮದ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆದ ಭಾರತೀಯ ನೆಲೆ(ಜಿ.ಎಸ್.ಆಮೂರ), ಸನಾತನತೆಯನ್ನು ವಿನೂತನವಾಗಿಸುವ ಶ್ರದ್ಧೆ(ಸುಜನಾ), ಆಧ್ಯಾತ್ಮದೊಳು ಸುತ್ತಿಸುಳಿವ ಸಮಾಜವಾದ(ವಸು ಮಳಲಿ) ಮೊದಲಾದ ಗುರುತುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇಂತಹ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕುವೆಂಪು ವಿಚಾರಗಳೇ ಸವಾಲನ್ನೂ ಒಡ್ಡಿಬಿಡುತ್ತವೆ. ತೇಜಸ್ವಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಅದು 'ಆರ್ಯ ಮತ್ತು ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿರುದ್ಧದ ಪ್ರತಿಭಟನೆ'ಯೂ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅನನ್ಯ ಪರತಂತ್ರ ಎಂಬ ರಾಜಕೀಯ ನಿಲುವು(ಎಂ.ಉಷಾ), ಮೂಲತಃ ಜಗತ್ತಿನ ಅನುಭವಮೀಮಾಂಸೆ(ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ), ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವಗಳಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ತತ್ವ(ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ)ವೂ ಆಗಿ, ಕಾವ್ಯಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಜೀವನಧರ್ಮ(ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನಂಗಲಿ) ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗದೇ ಉಳಿವ-ಬೆಳೆವ ನಡೆಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತದೆ.

ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯತತ್ವವೆಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡ ಕನ್ನಡ ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಕಂಡರೆ, ಅದೇ ಎರಡು ಗುರುತುಗಳ ನಡುವೆ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಅನೇಕ ಕವಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಚಿಂತಕರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಾಣಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದ ಕವಿಗಳು/ಬರಹಗಾರರಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ನಡೆಯು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ. ನವೋದಯದ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ನಡುವೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರಲ್ಲಿನ 'ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೊಸದೃಷ್ಟಿ'ಯಂತೂ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ವಿಮರ್ಶೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಈ

ಮೂರೂ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಂಘರ್ಷವೇ ನಡೆದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಇದು ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಭಿನ್ನವಾಗಿಯೇ ಗ್ರಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ನವೋದಯ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಯಾವ ಬಗೆಯದು? ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈವರೆಗಿನ ಚರ್ಚೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

[1] ಕುವೆಂಪು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂವಹನ:ಸಿಪಿಕೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, 2012

[2] ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಸೂರ್ಯ: ಸಂ–ಚಕ್ಕೆರೆ ಶಿವಶಂಕರ್, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, 2010

3 ಕುವೆಂಪು: ಯುಗದ ಕವಿ: ಜಿ.ಎಸ್.ಆಮೂರ, ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಧಾರವಾಡ, 2015

4 ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು: ಸುಜನಾ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಸೂರ್ಯ, (ಸಂ)ಚಕ್ಕೆರೆ ಶಿವಶಂಕರ್, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, 2010

5 ವಿಮರ್ಶೆಯ ವಿಮರ್ಶೆ: ತೇಜಸ್ವಿ, ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 2009

6 ಕುವೆಂಪು: ಮಹಿಳಾ ಮಂಥನ, (ಸಂ)ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, 2010

7 ಕುವೆಂಪು: ಮಹಿಳಾ ಮಂಥನ, (ಸಂ)ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ,2010

8 ಅಸಮಗ್ರ: ರಾಜೇಂದ್ರಚೆನ್ನಿ, ಪಲ್ಲವಪ್ರಕಾಶನ, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ, 2010

9 ತೊಂಡು ಮೇವು ಕಂತೆ ಒಂದು: ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ, ಬರಹ ಪಬ್ಲಿಷನ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 2010

10 ಆಲಿಸಯ್ಯ ಮಲೆಯ ಕವಿ: ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನಂಗಲಿ, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 2009

11 ಮಾತು ತಲೆಯೆತ್ತುವ ಬಗೆ: ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, 2011

12 ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ:ಜಯಂತಿ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 2003

ಅಧ್ಯಾಯ-೭

ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ:

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ತೊಡಕು ಮತ್ತು ತೋರುದಾರಿಯಾಗಿ

೭.೧ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ: ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ಎತ್ತುವ ತೊಡಕು

೭.೨ ಋಷಿ ಮುಖೋದ್ಗತ ಬ್ರಹ್ಮಬ್ರಿಂಹಿತೆಗಳಿಂದ ಉಲ್ಲಾಸಗೊಳಿಸುವ ಹಂಬಲದ ಮಿತಿ

೭.೩ ದೈವ ಮತ್ತು ಪುರುಷ ಸಮೀಕರಣ ಸಂಭ್ರಮದ ಅಹಂ

೭.೪ ಕಾವ್ಯದ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೋಟುಕಲ್ಲು

೭.೫ ಸುಸಮರ್ಥ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ಕಣ್ಕಟ್ಟು

೭.೬ ಹೊಸತು ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಚೀನವಲ್ಲದಿರುವುದು ಹೊರತು ಪ್ರಾಚೀನವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಅಲ್ಲ ನಿಜ

೭.೭ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಹಲವು ದಿಕ್ಕುಗಳ ಈ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ಕಂಡುದೇನು;

ಅಧ್ಯಾಯ-೭

ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ:

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ತೊಡಕು ಮತ್ತು ತೋರುದಾರಿಯಾಗಿ

ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸನ್ನಿವೇಶ ರೂಪುಗೊಂಡದ್ದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಏನೆಲ್ಲಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಇವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು, ಆ ಮೂಲಕ ನವೋದಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನೂ ಗಮನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದಂತೆ ನಾವು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳು ಹೀಗಿವೆ;

೭.೧ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ: ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ಎತ್ತುವ ತೊಡಕು:

ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಪ್ರವರ್ತಕ ಕನ್ನಡದ ಕಣ್ವ ಎಂದೇ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಬಿಎಂಶ್ರೀಯವರ 'ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯತತ್ವ ವಿಚಾರದ ಗೊಂದಲಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಇಂಗ್ಲಿಶಿನೊಂದಿಗಿನ ಒಡನಾಟವನ್ನು 'ಇವಳ ಸೊಬಗನವಳಿಗೆ ತೊಡಿಸಿ, ಅವಳ ತೊಡಿಗೆ ಇವಳಿಗಿಡಿಸಿ ನೋಡಿ ಹಾಡುವ ಕೆಲಸ' ಎಂದು ತಿಳಿದ ಶ್ರೀಯವರ ಪ್ರಕಾರ;

- ಎರಡು ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದ ಆರ್ಯ-ಶೂದ್ರರು ಇದ್ದಾರೆ. ಆರ್ಯರು ದಕ್ಷಿಣದ ದ್ರಾವಿಡರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಹರಡಿದವರು. ಅವರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪುಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದವರು. ಬರೆಹವನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟವರು. ಕಾವ್ಯತತ್ವ, ಅಲಂಕಾರ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಪುರಾಣ ಇತಿಹಾಸಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟವರು.
- ಆರ್ಯರ ಜ್ಞಾನ, ಅವರ ಮತ ಶ್ರೇಷ್ಟವಾದುದು.
- ಇದು ಆರ್ಯಭೂಮಿ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಭೇದಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿ ಮಾಡುವುದು ಎಂದರೆ, ಒಂದೇ ಭಾಷೆ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು (ಇದಕ್ಕೆ ಮಾದರಿ ಯೂರೋಪ್ ದೇಶಗಳು. ಆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಜಾತಿಯ ಜನ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಪುಣ್ಯವಂತರು. ಅಲ್ಲಿ ಈಗ ಒಂದೇ ಭಾಷೆ ನಿಂತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಅಂತಹ ಸ್ಥಿತಿ ಬರುವವರೆಗೂ..)
- ಇಂಡಿಯಾದ ವಿದ್ಯಾವಂತರಿಗಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿಗಾಗಿ ಒದ್ದಾಡಬೇಕು. (ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗಾಗಿ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ದೇಶಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಬೇಕು.)

- ಪೂರ್ವಿಕರ ಆರ್ಯಭಾಷೆಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಬಿಡಕೂಡದು. (ಇದರಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿ, ಇವತ್ತಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ.)
- ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯ ಪಂಡಿತರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ದೇಶಭಾಷೆ ಮೂರನ್ನೂ ಕಲಿಸುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊರಬೇಕು.
- ಹಿಂದೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ಎತ್ತಿದೆ. ಈಗ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ನಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಟ್ಟು ಎತ್ತಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯದ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದವರು ಬಿಎಂಶ್ರೀ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಎಂಜಲು, ಉಗಿದ ಕಬ್ಬಿನಸಿಪ್ಪೆ ಎಂದು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವುದೆಲ್ಲಾ ಕೃತ್ರಿಮ ಎಂದು ಕೈಬಿಟ್ಟ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಹೊರಟಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಶ್ರೀಯವರು ಹಿಂದಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ಈಗಿನ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ತಯಾರುಮಾಡುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿದವರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರೂ ಉತ್ತಮಜಾತಿಯವರೂ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಆರ್ಯರು ಆಡತಕ್ಕ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಗ್ರಂಥಭಾಷೆಯಾಗಿ ತಿರುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಇದೇ ನೆಲೆಯಾಗಿನಿಂತು ಎತ್ತಲೂ ಹರಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದವರು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಉತ್ತಮಜಾತಿಯವರು (ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು) ಆಡುವ ಕನ್ನಡ ಮಾತ್ರವೇ ಅವರಿಗೆ 'ಸ್ಫುಟವಾದ' ಕನ್ನಡವೆನಿಸಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಅವರು 'ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸುಖವನ್ನು ತರುವ ವೈದ್ಯ, ನ್ಯಾಯ, ಶಿಲ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಕುಶಲಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಪ್ರಕೃತಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗಳಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಿ ಮಿಕ್ಕವರಿಗೆ ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿನಡೆದವರು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇದು ಅವರಿಗೆ ಕಂಡ ಭಾವಿಯ ಸೀನೀರು. ಉಳಿದಂತೆ ಇದ್ದ–ಇರುವ ಕನ್ನಡಂಗಳೆಲ್ಲಾ ಅವರಿಗೆ ಸಮುದ್ರದ ಉಪ್ಪುನೀರು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯವರು 'ದೊಡ್ಡ ಕವನಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಸ್ವಂತ ನಾಟಕಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಬರೆಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ' ಎಂದೇ ಆದೇಶಿಸಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವರು ಆದೇಶಿಸಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ದಾರಿ 'ಆದಿಯಿಂದಲೂ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಶಿಕೆಯಲ್ಲೂ, ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲೂ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ಹಾಗೆ, ಈಗ ದೈವಯತ್ನದಿಂದ ಲಭಿಸಿರುವ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಶಿಕೆಯಲ್ಲೂ, ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲೂ ಬೆಳೆಸಬೇಕು' ಎನ್ನುವುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ 'ಗ್ರೀಕ್, ಲ್ಯಾಟಿನ್, ಜರ್ಮನ್, ಫ್ರೆಂಚ್, ಸಂಸ್ಕೃತ ಮುಂತಾದ ಭಾಷೆಗಳ ಸಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಪುಷ್ಟಿಯಾದದ್ದು. ಇದರ ಗುಣವನ್ನು ಕಲಿತು ಭಾಷಾಂತರಗಳಿಂದ

ಕನ್ನಡದ ಬೊಕ್ಕಸವನ್ನು ತುಂಬಿಟ್ಟರೆ ಸ್ವದೇಶಮಾರ್ಗವೂ ವಿದೇಶಮಾರ್ಗವೂ ಕಲೆತು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ' ಎಂಬ ತಿಳಿವಿನದು.

ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಮನೆತನದವರಾದ ಬಿಎಂಶ್ರೀ

* 'ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಂಡಿತರು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಬಹುದು' ಎಂದು ತಿಳಿದವರು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕರ್ಮಪಾಶವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವರು. ಆ ಪೂರ್ವದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕನ್ನಡ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಬೇಕೆನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿ[1]. 'ಶೃತಿ, ಸ್ಮೃತಿ, ಉಪನಿಷತ್ತು, ಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ, ಆಚಾರ್ಯರ ಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಅನ್ಯಮತಗಳ ತತ್ವಗಳ ಭಾಷಾಂತರ' ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆಯ ಸಮೃದ್ಧಿಗೆ, ಉತ್ತಮ ದೆಶೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದೇ ನಡೆದವರು ಅವರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ 'ಇನ್ನೊಂದು ಸಾರಿ ಹಿಂದೆ ಆರ್ಯಭೂಮಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಋಷಿಗಳೂ, ವೀರರೂ ಜನ್ಮವೆತ್ತುವರು. ಎತ್ತಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಶಾಂತಿಯನ್ನೂ ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವರು' ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆ. ಅಂತಹ 'ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಲೋಕವೆಲ್ಲಾ ಬಗ್ಗುವುದು' ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲೇ ಅವರ ವಿಶ್ವಾಸ[2].

೭.೨ ಋಷಿ ಮುಖೋದ್ಗತ ಬ್ರಹ್ಮಬ್ರಿಂಹಿತೆಗಳಿಂದ ಉಲ್ಲಾಸಗೊಳಿಸುವ ಹಂಬಲದ ಮಿತಿ:

ಮೇಲುಕೋಟೆಯ ವೇದ-ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಅಯ್ಯಂಗಾರರ ಮನೆತನದ ಪುತಿನ ಅವರು 'ಸಾಧುಸಿದ್ಧ ಸಂತರ ತೇಜಗಳನ್ನು ಹೊಳೆಸಿ ಅಲೌಕಿಕ ಭಾವಗಳನ್ನು ಮಿಂಚಿಸುತ್ತ, ತಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತ, ಋಷಿ ಮುಖೋದ್ಗತ ಬ್ರಹ್ಮಬೃಂಹಿತಗಳಿಂದ ಸಕಲರನ್ನು ಉಲ್ಲಾಸಗೊಳಿಸುವುದೇ ಕಾವ್ಯಜಾಗರ[3]. ಅದೇ 'ರಸಸ್ತರ ಸೋಪಾನ', ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಅವರಿಗೆ 'ದಿವ್ಯ', 'ಪರಿಕರ್ಮ ಕೌಶಲ, ಪುರುಷಾಯುತ್ತ. ಇದನ್ನು ಆಗುಮಾಡುವುದನ್ನು 'ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆ' ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು 'ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕವಿ ನಿರ್ಮಲ, ಅನಿರ್ಬದ್ಧ ಪ್ರೇಮರೂಪಿ ಚಿತ್ತಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಬೇಕು'. 'ಕಾವ್ಯಕಲೆಗೂ ಒಂದು ಮಾರ್ಗ, ಒಂದು ರೀತಿ, ಒಂದು ದರ್ಶನ, ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಉಂಟು. ಇದೇ ಭಾರತೀಯ ಕವಿ ಪರಂಪರೆ'. ಇಂತಹ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಅವರು 'ಆಧ್ಯಾತ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ' ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದ ಪುತಿನ ಕಾವ್ಯಾನಂದದ ಬಗೆಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಅದು 'ನಮಗೆ ತಿಳಿದ ಬೌದ್ಧಿಕ ತೇಜಸ್ಸು, ದೈಹಿಕಪ್ರಾಣ, ಮನೋಬುದ್ಧಿಜನ್ಯ ಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಈ ಬೆಳಕುಗಳಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾದದ್ದು. ತತ್ ಪುಷ್ಟವಾದುದು' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಬಗೆಯನ್ನು "ರಸಪ್ರಜ್ಞೆ" ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ[4].

೭.೩ ದೈವ ಮತ್ತು ಪುರುಷ ಸಮೀಕರಣ ಸಂಭ್ರಮದ ಅಹಂ:

ಚಿತ್ಪಾವನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪರಂಪರೆಯ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯಯೋಗ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಜಾನಪದದ ಸೊಗಡಿನಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯವೆನ್ನುವುದು 'ರಸಯೋಗ' 'ಸಾಮಯಿಕಯೋಗ' ಮತ್ತು 'ಆಧ್ಯಾತ್ಮದೀಕ್ಷಿತ'ವಾದದ್ದು[5]. 'ವೇದಗಳು ಶಬ್ಧಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಕೊಟ್ಟಿವೆ, ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಬ್ಧ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗಳು ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮೇಶ್ವರರಿದ್ದಂತೆ' ಎಂದು ಕಾಳಿದಾಸನ ಮಾತನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದರೇನು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯರಚನೆ ಮತ್ತು ಅನುಸಂಧಾನಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಂಡಿದ್ದಾರೆನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅವರು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು 'ಪುರುಷ ದರ್ಶನ' ಎಂದಿರುವುದರಲ್ಲಿ, 'ರಸ ಮತ್ತು ಜನ್ಮ' ಬೇರೆಬೇರೆಯಲ್ಲ ಎಂದಿರುವುದರಲ್ಲಿ, ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಸತ್ಯವು ಅಮೃತ'ವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದಿರುವಲ್ಲಿ ಇದು ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು 'ಸುಖ ದುಃಖ ಉಪೇಕ್ಷೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಲಿಪ್ತವಾಗಬಹುದಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಡುವಂತಹದ್ದು ಸಾಹಿತ್ಯ. ಜನ್ಮ, ವೃದ್ಧಿ, ಮರಣ ಇದೇ ಜೀವನವಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಕೊಡುವಂತಹದ್ದು ಸಾಹಿತ್ಯ. ಕಾವ್ಯವು ಒಂದು ಕರ್ಮ. ಆ ಮೂಲಕ ಪುರುಷಾರ್ಥವು ಪೂರ್ಣವಾಗಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಗುರಿ. ಆ ಗುರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದು ಕಾವ್ಯೋದ್ಯೋಗದ ನಡೆ' ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದರೆ 'ದೈವ ಮತ್ತು ಪುರುಷ' ಸಮೀಕರಣ [6] ಮಾತ್ರವೇ.

೭.೪ ಕಾವ್ಯದ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೋಟುಕಲ್ಲು:

ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಪ್ರಕಾರ 'ವೇದವು ಪ್ರಭುವಿನಂತೆ ವಿಧಿಸುವುದನ್ನೆ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಮಿತ್ರನಂತೆ ಕಾರಣಸಹಿತ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಅದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಕಾಂತೆಯಂತೆ ಸರಸವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ವೇದ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಪುರಾಣಗಳು, ಮಾನವವರ್ಗವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಈ ಜನ್ಮವು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದವು. ವೇದಗಳು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಸಾಧನಗಳು, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಆಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಜನಸಮುದಾಯ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸರಿಯಾದ ನಡತೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಜನ್ಮದಿಂದ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮರಾಗಿ ಜೀವರು ಕೊನೆಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವರು ಸಾಹಿತ್ಯವು ಇದನ್ನೆ ತಿಳಿಸುವುದು. ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿನಾಃ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ

ಸಾಫಲ್ಯ ಇಲ್ಲ. 'ಕಾವ್ಯವು ಕಾವ್ಯವೇ ಆಗದೆ, ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವೇಶದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪುರುಷನಂತೆ ಕಾವ್ಯದ ವೇಶವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ' ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಪ್ರಕಾರ ಉತ್ತಮಸಾಹಿತ್ಯ ಉದಾತ್ತನೀತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಂತಹದ್ದು. ಇಂತಹ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಕೂಡದು. ಜೊತೆಗೆ ಉತ್ತಮಸಾಹಿತ್ಯ ಯಾವುದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ಉತ್ತಮ ಪದವಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಉಳಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ನಿಲುವು. ಕವಿಯ ಜೀವನ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿರಬೇಕು. ಕವಿಯ ಜನಾಂಗ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನವುಳ್ಳದಾಗಿರಬೇಕು, ಆಗಮಾತ್ರ ಕಾವ್ಯದ ಸಾಮಗ್ರಿ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯ[7].

೭.೫ ಸುಸಮರ್ಥ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ಕಣ್ಕಟ್ಟು:

ತೀನಂಶ್ರೀ ಯವರ ಈ ಪ್ರಯತ್ನವು ಕನ್ನಡ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯ 'ಸುಸಮರ್ಥವೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವೂ' ಆದ ಚಿಂತನೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಇದರ ಹಿಂದೆ ಬಿಎಂಶ್ರೀಯವರು ಈ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ್ದ 'ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆ' ಇತ್ತು[8]. ರಸಧ್ವನಿತತ್ವಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯ ಎಂ.ಹಿರಿಯಣ್ಣನವರ ಆಶಿರ್ವಾದ ಉಪದೇಶ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. 'ಅವರ ಪಾದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷಕಾಲ ಕುಳಿತು ಅವರ ಉಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಲಿಸುತ್ತಾ, ಕಾವ್ಯರಹಸ್ಯವನ್ನೂ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅವರ ಪರಿಣತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ' ಮಾಡಿದ ಚಿಂತನೆ ಇದಾಗಿತ್ತು. ತೀನಂಶ್ರೀಯವರೆ ಹೇಳುವಂತೆ 'ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂದು ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷಣ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಇದನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಲಕ್ಷಣ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಒಂದು ಅಧ್ಯಾಯ ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ'. 'ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ದೇಶಭಾಷೆಗಳಿಗೂ–ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ–ಸಂಸ್ಕೃತವೇ ಮೂಲವಸ್ತುವನ್ನೂ ರೂಪರೇಖೆಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿದೆಯೆಂದು ನಂಬಬಹುದು. ಆ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ'[9] ಎನ್ನುವುದು ತೀನಂಶ್ರೀ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯ ನಂಬಿಕೆ.

ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ನಡೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಗೆ ತಗಲಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸಹಜವೂ ಹೌದು. ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ತೊಡಗಿದ ಅದೇ

ಪರಂಪರೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇರುವವರೂ ಕೂಡ ಈ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನೊಂದು ಗುಣವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಅನುಮಾನಗಳಿಲ್ಲದಂತೆ ಗ್ರಹಿಸಿ ಮಂಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ರಂ.ಶ್ರೀ.ಮುಗಳಿ, ಜಿ.ಎಸ್.ಆಮೂರ, ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇವತ್ತಿನ ಕಿರಿಯರಾದ ಗೀತಾ ವಸಂತರವರೆಗೆ ಆ ಪರಂಪರೆಯ ಯಾರನ್ನೇ ಗಮನಿಸಿದರೂ ಈ ಹಂಬಲವೇ ಇದೆ. ಆದರೆ, ಈ ಕೊಂಡಿಯನ್ನೇ ನೆಚ್ಚಿ ನಡೆದರೆ ನಾವು ಇಡೀ ಕನ್ನಡದ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಶೂದ್ರ-ದಲಿತ ಜನಬದುಕುಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಜಾಗವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಇಂತಹ ಜನದೂರದ ಚಿಂತನೆಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಕಾಣುವ ಒಟ್ಟು ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತಹ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೆಕ್ಕಿ ತೆಗೆದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಈವರೆಗೆ ನಡೆದಿಲ್ಲವೆಂದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಕನ್ನಡದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣವು ಇಂತಹ ಜನಮುಖಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಚುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲಿಕೆಯ ಶಿಕ್ಷಣದೊಳಕ್ಕೆ ಇಣುಕದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದೆ, ನಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಒಟ್ಟು ಜನಬದುಕುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತಹ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ನವೋದಯ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕುವೆಂಪು ಅಂತಹವರೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮಂಡಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹ ಕೆಲವು ನಡೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ;

೭.೬ ಹೊಸತು ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಚೀನವಲ್ಲದಿರುವುದು ಹೊರತು ಪ್ರಾಚೀನವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಅಲ್ಲ, ನಿಜ;

ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯೊಡನೆ ಒಡನಾಡುತ್ತಲೇ ಕಾವ್ಯೋದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಕುವೆಂಪು 'ಹಳೆಯದೆಲ್ಲ ಹೊನ್ನು, ಹೊಸತೆಲ್ಲ ಮಣ್ಣು ಎನ್ನುವ ಸೂತ್ರದಿಂದ ನೋಡಕೂಡದು. ತಿರುಳಿಲ್ಲದ ಬ್ರಾಂತಿಯೆಂದು ಅಳೆಯಕೂಡದು. ಹಳೆಯ ಬೆಳಕು ಸೊಗಸಾದದು. ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾದುದು, ಪವಿತ್ರವಾದುದೆಂದು ಹೊಸಬೆಳಕಿಗೆ ಕಣ್ಣನೇಕೆ ಮುಚ್ಚುವುದು' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ 'ಹೊಸತೆಂದರೆ ಹಳೆಯದರ ನಿಷೇಧವಲ್ಲ. ಹಳತಿಲ್ಲದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಹೊಸತು ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ' ಎನ್ನುವ ನಿಲುವು. ಶಿಶು; ತಾಯಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಬದುಕಲಾರದು. ಮನೆ; ತಳಹದಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದು. ಹಾಗೆಯೇ, ಹೊಸತು ಪ್ರಾಚೀನವನ್ನು ಅಸಡ್ಡೆ ಮಾಡಿ ಬಾಳಲಾರದು. ಇವತ್ತು ನೆನ್ನೆಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ.

ಇಂದು ನೆನ್ನೆಯ ಋಣಿ, ನಾಳೆ ಇಂದಿಗೆ ಋಣಿ. ನವೀನತೆಯೆಂಬ ಶಿಶು ಪ್ರಾಚೀನತೆ ಎಂಬ ಮಾತೆಯ ಎದೆಹಾಲು ಕುಡಿದು, ಬೆಳೆದು ದೃಢಕಾಯವಾಗಬೇಕು. ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಹಿತಕಾರಿ [10] . ಆಧುನಿಕ–ಹೊಸತು ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಚೀನವಲ್ಲದಿರುವುದು ಹೊರತು ಪ್ರಾಚೀನವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಅಲ್ಲ. ಇದು ಕೂಡ ಪ್ರಕೃತಿಯಂತೆ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಣಿ. ಬುಡದಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಶೀಲೆ.

ಹೊಸಕವಿತೆ ತರಳೆಯ ಲಾವಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿ ಹೊಂದಬಾರದು. ವೀರನಕಂಡೇಯದಂತೆ ಮೋಹನ ಭೀಷಣವಾಗಿ, ಕಾಳಿಯ ನೃತ್ಯದಂತೆ ಮಂಗಳ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಇರಬೇಕು.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನ ಮಾಡುವಂತಹದ್ದು. ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ರಸಾನ್ನ ದಾನ ಮಾಡುವ ದೇವಸತ್ರ. ಅಜ್ಞಾನ ದಾರಿದ್ರವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಜ್ಞಾನನಾರಾಯಣ. ಜೀವನದ ಜಡತ್ವವನ್ನು ನೀಗಿ ಚೇತನಾಮೃತವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವ ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯ, ಆರೋಗ್ಯಶ್ರಾಮ. ನುಡಿ ಒಲುಮೆ ಎಂಬುದು ದೇಶದೇವಿಯ ಗುಡಿಯ ಕಟ್ಟಡದ ಕಲ್ಲುಗಳ ಬೆಸುಗೆಗೆ ವಜ್ರಾರೆ. ಈ ಒಲ್ಮೆ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಕಟ್ಟಡದ ಕಲ್ಲುಗಳು ಸಡಿಲಗೊಂಡು ಗುಡಿ ನೆಲಸಮವಾಗುತ್ತದೆ. ನುಡಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ನಾಡು ಬಿಟ್ಟಂತೆ. ಭಾಷೆಗೇಡಿ ದೇಶಗೇಡಿಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ.

ವೇದಾಂತ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಅವು ಭಾವ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನಾ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವಂತೆ, ಆಲೋಚನಾ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಯೂ ಇವೆ ಎಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ; ಅಲ್ಲಿರುವುದೆಲ್ಲ ಪರಮಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಸತ್ಯದ ಪರಮಾವಧಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅಸತ್ಯ ಅಪಸತ್ಯಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಏನೆ ಇದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿನ ಅಂಧಗೌರವಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗಬಾರದು. ಪುರಾತನವಾದುದ್ದನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಿಡುವುದು ಎಂಬ ಗಾವಿಲತನಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಗಬಾರದು. ಬೇಡವಾದ ದೂಳಿಯನ್ನು ಗುಡಿಸಿಬಿಡುವುದು ನಮ್ಮ ಆತ್ಮ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಮತ ಮೌಢ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಡುವುದು, ವರ್ಗ, ವರ್ಣ, ಮತ, ಜಾತಿ, ಪಂಥ, ಪಂಗಡಗಳ ನರಳಿಕೆಯಿಂದ ಹೊರಬರುವುದು, ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಆ ಮೂಲಕ ವೈಚಾರಿಕಬುದ್ಧಿಯನ್ನು, ವೈಜ್ಞಾನಿಕದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಾಡಿನ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಮತಧಾರ್ಮಿಕ ರಂಗಗಳನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸಿ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯನ್ನು

ಕಟ್ಟುವುದು. ಆ ಮೂಲಕ ಮನುಜಮತ, ವಿಶ್ವಪಥ, ಸರ್ವೋದಯ, ಸಮನ್ವಯ, ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರಗಳಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆಂಬ ಚಿಂತನೆ ಕುವೆಂಪುವಿನಲ್ಲಿದೆ. ಸಾಮರಸ್ಯ, ಸಮನ್ವಯ, ಸಹಾನುಭೂತಿ, ಸರ್ವೋದಯ ಭಾವನೆ–ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿಸುವುದು ದೈವಿಸಾಹಿತ್ಯದ ಲಕ್ಷಣ. ಅಸೂಯೆ, ದ್ವೇಷ, ಸ್ವಾರ್ಥ, ನಿಷ್ಕರುಣೆ, ಅನುಕಂಪನರಾಹಿತ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವುದು ಅಸುರಿಸಾಹಿತ್ಯದ ಲಕ್ಷಣ ಎನ್ನುವುದು ಕುವೆಂಪು ನಿಲುವು.

೭.೭ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಹಲವು ದಿಕ್ಕುಗಳ ಈ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ಕಂಡುದೇನು;

ಕನ್ನಡದ್ದೆ ಮಾದರಿಯ ಶೋಧ ಇಂದಿನ ಮತ್ತು ಬರುವ ದಿನಗಳ ತೀವ್ರ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ನೋಟದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಎರಡು ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿರುವವರು ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ. 2001 ರಲ್ಲಿ 'ಮಾತು ತಲೆ ಎತ್ತುವ ಬಗೆ[11]' ಹೆಸರಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ-1ನ್ನು, ಆನಂತರದಲ್ಲಿ 'ಇಲ್ಲಿ ಯಾರು ಮುಖ್ಯರಲ್ಲ[12]' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ-2 ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಕಳೆದ ನೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರು ಬರೆದ ಲೇಖನಗಳು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ರಹಮತ್ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಟಿಪ್ಪಣಿ ರೂಪದ ಮಾದರಿಯದು. ಎರಡನೆಯದು ಕಳೆದ ನೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನೆಪದ ಮೀಮಾಂಸೆ ಯಾವ ಯಾವ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳುವ ಮಾದರಿಯದು.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲಿಂದ ಈವರೆಗೆ 'ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು' ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಜೋಡಿಸಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆದಿರುವ ಹಂಬಲ ಯಾಕೆಂದರೆ, 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಮುಖ್ಯ ಧೋರಣೆ'ಯಾದ 'ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಸೆಣಸಾಟ, ಸ್ವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಕೊಳ್ಳುವುದರ ಹಂಬಲ, ವಿಶಾಲ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಕನಸು ಕಾಣುವಿಕೆ' ಅಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂದರೆ 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಂದು ಶತಮಾನದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸುವ ಕನ್ನಡ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂಬ ನಿಜದತ್ತ ಬೆರಳುಮಾಡಿ ತೋರು'ವುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸದಾ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಾಡುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಕೊಡು ಕೊಳೆ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು, ಆ ಮೂಲಕ 'ಕನ್ನಡ

ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಹೇಗೆ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಫೋಕಸ್' ಮಾಡುವುದು ಎಂದು ಈ ಗುರಿಯನ್ನು 'ಇದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಹಿರಂಗ ಮೀಮಾಂಸೆ' ಎಂದು ಕರೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ[13].

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಬೀಜವನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಭಿತ್ತಿದವರು ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಹಾಗೂ ಕುವೆಂಪು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದನ್ನು ಕನ್ನಡದ 'ತನ್ನತನದ ಹುಡುಕಾಟ'ವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದೆಯೇ? ಹುಟ್ಟಿಸಿದ್ದರೆ ಅದು ಯಾವುದು? ಎನ್ನುವ ಕೇಳ್ವಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ 'ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಹೋಗಿದ್ದು, ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಕೊರತೆ'. ನಾವು ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು, ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪ್ರಾಚೀನದಂತೆ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಧಾನವಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದು ಈಗಾಗಲೇ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾದ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ, ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಕಾವ್ಯ ಮುಂತಾದ ಸೃಜನಶೀಲ ಬರಹಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಸೃಜನಶೀಲ ಬರಹಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದನ್ನು ಈ ಎರಡನೇ ಮಾದರಿ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.

'ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬೇಕು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಎನ್ನುವ ಆದ್ಯಂತಿಕ' ನಿಲುವು 'ಮೂಲಭೂತವಾದಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಭಾಷೆ ತನ್ನದಲ್ಲದ ವರ್ಣಮಾಲೆ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗಳನ್ನು ಹೇರಿಕೊಂಡ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಇಂತಹ ಆದ್ಯಂತಿಕ ಧೋರಣೆ ತಳೆಯುವುದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಗತ್ಯವಾಗಬಹುದು. ಅಸಮಾನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹರಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಲವಾದ ಕೊಡವುವಿಕೆಯೇ ಬೇಕಾಗಬಹುದು... ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವಗಳು ಧಣಿಯ ಗುಣವನ್ನು ದೇಶಿಭಾಷೆಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿವೆ... ಸಂಗಾತಿಯಾಗದೆ ಧಣಿಯಾಗುವ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವಗಳು ಎದುರಾದಗೆಲ್ಲಾ ಅದು ಪ್ರತಿರೋಧ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಪರ್ಯಾಯ ಕಂಡು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ' ಕನ್ನಡ. ಇಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು 'ಇಲ್ಲಿ ಯಾರು ಮುಖ್ಯರಲ್ಲ' ಪುಸ್ತಕದ 14 ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸುವ ಆ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸೃಷ್ಟಿ ಮೀಮಾಂಸೆ, ವಸ್ತು ಮೀಮಾಂಸೆ, ಪ್ರಕಾರ ಮೀಮಾಂಸೆ, ಪ್ರೇರಣ ಮೀಮಾಂಸೆ, ಪ್ರಭಾವ ಮೀಮಾಂಸೆ, ವಿಧಾನ ಮೀಮಾಂಸೆ, ಭಾಷಾ ಮೀಮಾಂಸೆ, ದೃಷ್ಟಿ ಮೀಮಾಂಸೆ, ಕೃತಿ ಮೀಮಾಂಸೆ, ಓದುಗ ಮೀಮಾಂಸೆ, ಪರಿಣಾಮ ಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂದು ಗುರ್ತಿಸಲಾಗಿರುವ ಕನ್ನಡ

ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ನೆಪದ ಈ ಚರ್ಚೆಗೆ ಬಾಗಿಲು ಎಂಬಂತೆ 'ತನ್ನತನದ ಹುಡುಕಾಟ' ಎಂಬ ಮೊದಲು 'ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣಗಳು' ಎಂಬ ಕೊನೆಯು ಇಲ್ಲಿದೆ[14].

'ತನ್ನತನದ ಹುಡುಕಾಟ' ಎಂಬ ಬರಹವು ತಿ.ನಂ.ಶ್ರೀ ಯವರ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ 'ಕುವೆಂಪು ಕೊಟ್ಟ ಎಚ್ಚರಿಕೆ'ಯ ಮಾತಿನೊಂದಿಗೆ ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ' ಪ್ರಕಟವಾದ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು 'ಹಲವು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟುಕಾಟ' ಮಾಡುವ ಈ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯು ತನ್ನತನ ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವ ಯತ್ನದ ಭಾಗವಾಗಿ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗದಿಂದಲೇ ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಆ ಹಿಂದಿನ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿನ 'ಭಾರತೀಯ ಹೆಸರಿನ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಹಾಗೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪಶ್ಚಿಮದ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ'ಯ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನಂಟುಗಳು ಎಂದು ಗುರ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಜನ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸ್ವರೂಪದ್ದು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾವ ರೀತಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ನಾವು ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನೋ, ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನೋ ಅಲ್ಲ, 'ಈಗ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸ ನಡೆದಿದೆ, ಈ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮೂಲಭೂತವಾದಿಯೇ? ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದರೇನು?' ಎನ್ನುವ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ 'ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕಥನ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹುಟ್ಟಿನ ಪ್ರೇರಣೆಗಳು, ಕ್ರಮಗಳು, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಪ್ರಕಾರಗಳು, ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುವ ವಿಧಾನ, ಅನುಸರಿಸುವ ಶೈಲಿ, ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವ ಜನ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸಮಾಜದ ಮೇಲಾಗುವ ಪ್ರಭಾವ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆ' ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರೆದು,

- ಇಲ್ಲಿನ ಚಿಂತನೆಯು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ರೂಪದಲಿಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವ ಚಿಂತನೆ, ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಪ್ರಬಂಧ, ಆತ್ಮಕಥೆ, ಕವನ, ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಜನಪ್ರಿಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಬರಹ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ತರ್ಕದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಯತ್ನ.

- ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏಕಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದುದ್ದಲ್ಲ. ಲೇಖಕರ ಸಂಘಟಿತ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ, ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ವಿಕಾಸಗೊಂಡಿರುವ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಕಟ್ಟಡವಲ್ಲ.
- ಇದನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಸೂತ್ರಿಕರಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಾಧಾರಿಣೀಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.
- ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಸಾಹಿತ್ಯವಿಮರ್ಶೆ ರೂಪ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಕಲಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.
- ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತನೆ.

ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಇದನ್ನು 'ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗದು. ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಎಂದು ಓದಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಉಚಿತ. ಇದು ಬಹುರೂಪಿ ವೈರುಧ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದು. ಇದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ದೋಷವಲ್ಲ, ಗುಣ' ಎಂದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜೀಕರಿಸಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ತೊಡಕನ್ನು 'ವ್ಯಕ್ತಿಕೇಂದ್ರಿತ ಚಿಂತನೆ, ಕಾವ್ಯಕೇಂದ್ರಿತ ಚಿಂತನೆ, ಶುದ್ದ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ, ಅನ್ವಯವಾಗದ ತತ್ವಗಳು, ತೌಲನಿಕ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಭಾರ, ಅನ್ಯತನದ ತಳಮಳ'ಎಂದು ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾ 'ಹೊಸ ವಿಧಾನಗಳ ಹುಡುಕಾಟ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅದರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಕರಣದ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೊಸ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು 'ಅಳಿವಿಗೆ ಮೀರಿದ ಕೆಲಸ'. ಇಂತಹ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ 'ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲನೆಯದಿರಬಹುದು ಕಡೆಯದೆಂಬುದು ಇರುವುದಿಲ್ಲ' ಎನ್ನುವ ಸೌಜನ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ.

'ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣಗಳು' ಎಂಬ ಕೊನೆಯ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸೋದರರಾದ ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು, ಮಲೆಯಾಳ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ಹೋಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಪರಿಚಯವಾಗಲೀ, ಸಲುಗೆಯಾಗಲೀ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ 'ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೊಡುಕೊಳೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ... ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕನ್ನಡವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ತೊಡಕು ಆಗಿದೆ. ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ಈ ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಸಿದ್ಧಿಯೋ? ಆದರ್ಶವೋ?' ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. 'ತತ್ವ ಮತ್ತು ಕೃತಿಗಳ ಅಂತರ್ ಸಂಬಂಧವನ್ನು, ಸಾಹಿತ್ಯ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿನ ಸಂಕರಶೀಲತೆಯನ್ನು, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಧರ್ಮೀಕರಣವನ್ನು, ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ

ಹಾಗೂ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಪರಿಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಹಾಗೂ ಜೀವನ ಮೀಮಾಂಸೆ ಈ ಮೂಲಕ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಫಲವಾಗಿರುವ ಗೊಂದಲ'ಗಳಿಂದು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ'. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರೇರಣೆಗಳ ವಿಷಯ ಬಂದಾಗ 'ದೇಶಿ–ವಿದೇಶಿ ಎಂಬ ಮಡಿಮೈಲಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲೂ ದೇಶಿ–ವಿದೇಶಿ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾವ ತತ್ವಗಳು ನಮ್ಮ ಎದುರಿನ ಬದುಕನ್ನು, ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೋಡಲು ಅನುವಾಗುತ್ತವೆಯೋ ಅವೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮವಾಗುತ್ತವೆ... ಕನ್ನಡದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಟ್ಟಿಗಂತು ಸರಸ್ವತಿಯು ಕೇವಲ ಭಾರತೀಯಳಲ್ಲ' ಎನ್ನುವ ಹುಸಿನಿಲುವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಲೆಂಬಂತೆ 'ಅನೇಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟುವುದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ನವೋದಯ ಕವಿಗಳ ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಅದ್ವೈತ ದರ್ಶನ, ಆಂಗ್ಲ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣವಾದದ ಧ್ವನಿ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟದ ಸತ್ವಗಳು ಎಣೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ' ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆಯವರು ಮಂಡಿಸಿರುವ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದ್ದವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯೆಂದರೆ ಯಾವುದು? ಯಾವುದಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿರುವಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಕಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಈ ಕುರಿತ ಅವರ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ವಿವರಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾದ ಈ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ;

- ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಹೋಗಿದ್ದು, ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಕೊರತೆ.
- ನಾವು ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು, ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನಲ್ಲ.
- ಹೊರಗಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಮುಖ್ಯಧೋರಣೆ ಯಜಮಾನಿಕೆ.
- ಹೀಗೆ ಸದಾ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಾಡುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ಸೆಣಸಬೇಕು, ಸ್ವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

- ಹೇರಿಕೊಂಡ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಇಂತಹ ಆದ್ಯಂತಿಕ ಧೋರಣೆ ತಳೆಯುವುದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಗತ್ಯ.
- ಅಸಮಾನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹರಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಲವಾದ ಕೊಡವುವಿಕೆಯೇ ಬೇಕಾಗಬಹುದು.
- ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸೋದರರಾದ ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು, ಮಲೆಯಾಳ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಲುಗೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ಈ ಮೂಲಕ ವಿಶಾಲ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಕನಸು ನನಸಾಗಿಸಬೇಕು.
- ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಳೆದ ಒಂದು ಶತಮಾನದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸುವ ಕನ್ನಡ.
- ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂಬ ನಿಜದತ್ತ ಬೆರಳು ಮಾಡಿ ತೋರುವಂತಿರಬೇಕು.
- ಆ ಮೂಲಕ 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಹೇಗೆ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಫೋಕಸ್' ಮಾಡುವುದು.
- ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತನೆ.

ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಹಿರಂಗ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ' ಮಾರ್ಗ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಸರಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಇದು ನಿಚ್ಚಳವಾದದ್ದು ಕೂಡ. ಆದರೆ;

- ಸಾಹಿತ್ಯ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿನ ಸಂಕರಶೀಲತೆ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಧರ್ಮೀಕರಣ, ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಹಾಗೂ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಪರಿಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಹಾಗೂ ಜೀವನ ಮೀಮಾಂಸೆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಫಲವಾಗಿರುವ ಗೊಂದಲಗಳು.
- ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರೇರಣೆಗಳ ವಿಷಯ ಬಂದಾಗ 'ದೇಶಿ–ವಿದೇಶಿ ಎಂಬ ಮಡಿಮೈಲಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲೂ ದೇಶಿ–ವಿದೇಶಿ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾವ ತತ್ವಗಳು ನಮ್ಮ ಎದುರಿನ ಬದುಕನ್ನು, ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೋಡಲು ಅನುವಾಗುತ್ತವೆಯೋ ಅವೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮವಾಗುತ್ತವೆ.

- ಕನ್ನಡದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಟ್ಟಿಗಂತು ಸರಸ್ವತಿಯು ಕೇವಲ ಭಾರತೀಯಳಲ್ಲ.
- ಅನೇಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟುವುದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣ.
- ಇದು ಬಹುರೂಪಿ ವೈರುಧ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದು. ಇದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯ ದೋಷವಲ್ಲ, ಗುಣ.

ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು 'ಅಳಿವಿಗೆ ಮೀರಿದ ಕೆಲಸ'. ಇಂತಹ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ 'ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲನೆಯದಿರಬಹುದು ಕಡೆಯದೆಂಬುದು ಇರುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಕೈತೊಳೆದು ಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಗುಣವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವುದು ರಹಮತರ ಚಿಂತನೆಯ ಮಿತಿಯಾಗಿದೆ.

1. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು?
2. ಕನ್ನಡ ಮೇಲೆ ನಡೆದಿರುವ ಇಂಗ್ಲಿಶ್, ಸಂಸ್ಕೃತಗಳ ಯಜಮಾನಿಕೆಗಳಿಂದ ಹೇಗೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು?
3. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಗೆ ಸೆಣೆಸಬೇಕು?
4. ಅಸಮಾನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕೊಡವಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಬಲ ಯಾವುದು?
5. ವಿಶಾಲ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಕನಸು ಹೇಗೆ?
6. ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಕೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ನಿಜದ ಮೀಮಾಂಸೆಯತ್ತ ಬೆರಳು ಮಾಡಿ ನಿಲ್ಲುವ ದಾರಿಗಳು ಯಾವುವು?
7. ಅದರ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಗತ್ಯ ಎಂತಹುದು?

ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಈ ಚಿಂತನೆಯ ದೊಡ್ಡ ಕೊರತೆಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಆಗುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಗೆ ನಡೆದಿರುವ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸದಿರುವುದು ಇದರ ದೊಡ್ಡ ಕೊರತೆಯೂ ಆಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ[15]. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿಯೇ 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಹೇಗೆ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಫೋಕಸ್' ಮಾಡಿ ನೋಡುವುದು ರಹಮತರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಬಗೆಗೆಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವುಗಳ ಗೊಂದಲದಲ್ಲೇ ಇವರ ಬರೆಹಗಳು

ಪರ್ಯಾವಸಾನಗೊಂಡಿವೆ [16]. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಕಟ್ಟವಲ್ಲಿನ ಇಂತಹ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಮೊದಲು ಹೊರ ಬರುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕನ್ನಡದ್ದೇ ಮೀಮಾಂಸೆ ಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಮೂಲಭೂತವಾದಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ದಾಟಬಹುದೆನ್ನುವುದನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಚಿಂತನೆಯು ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚಿಂತನೆಗಳೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಬಂದಿವೆ.

ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಅವರು ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಹಲವು ಭಿನ್ನಧಾರೆಗಳ ಮೊತ್ತ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ; ನವೋದಯದ ಇತರರ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳೊಡನೆ ಬೇಂದ್ರೆಯಂತಹವರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ನೋಡುವಾಗ ಬೇಂದ್ರೆಯ ಬೇರೆತನ ನಿಖರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಗಳು ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಚಿಂತನ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಅದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವವರನ್ನು ರೂಪಿಸಲಿಲ್ಲ. ನವೋದಯದ ಮುಖ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಕಸುವು ಬೇಂದ್ರೆಯವರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿತ್ತಾದರೂ ಅದೊಂದು ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ; ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವದ ಬಹುಪಾಲು **ಪಾರಂಪರಿಕ ಚಿಂತನೆ** ಮತ್ತು ಅದರ ವಿಸ್ತರಣೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದೆ. ಆ ಚಿಂತನೆಗಳು ದೇಶಿಯ ಕಾವ್ಯಗಳ ಜೊತೆ ಇರಿಸಿ ಹೊಸ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದೆ. ಅವರ **ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವಕ್ಕೆ ಸಾಂದರ್ಭಿಕತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಪರಂಪರೆಯ ಒಲವು** ದೊರೆತಿದೆ. ಆ ತತ್ವಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಮಾರ್ಗ ಮಾತ್ರ ಬೇಕಾದುದೇ ಆಗಿದೆ [17]. ಇದೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಷ್ಟೇ. ನವೋದಯದ ಯಾವುದೇ ಕವಿ–ಚಿಂತನೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟ ನಡೆಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

'ಕವಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ, ಸಮಕಾಲೀನ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನುಷ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಿಕತೆ, ಕವಿ ಮತ್ತು ಕಾಲಧರ್ಮ, ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಭಾಷಾಪ್ರಜ್ಞೆ, ಕವಿ ಸಹೃದಯ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರೇರಣೆ' ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದವರು ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ. ಆ ಮೂಲಕ ಹೊಸಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಹೊಸಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ನಡೆ ಎಂತಹುದೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನವೋದಯ ಬರಹಗಾರರು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ ಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಕಾವ್ಯ–ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯು ಕನ್ನಡದ್ದೇ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ

ಹಲವು ನೋಟಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯವೊಂದರಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಚಿಂತನೆಗಳು ಕನ್ನಡದ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವ ಜಿಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ; ಲೋಕರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾದ ನಿಜವಾದ ಶಾಂತಿ ಕಲಾರಂಗದ ಶಾಂತರಸಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲುಮಟ್ಟದ್ದು ಎಂಬ ಕುವೆಂಪು ನಿಲುವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದವರು. ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ; ಭಾರತೀಯ ದರ್ಶನಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರ ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಗದ ಬೆಂಬಲ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮನಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನದ ಪರಿಣಾಮ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದರು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಂಚಯನದಿಂದ ನವನವೋನ್ಮೇಶಾಲಿನಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ಕವಿಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಯತಿಕೃತ ನಿಯಮರಾಹಿತ್ಯ, ಕವಿಕೃತಿಯ ಅನನ್ಯಪರತಂತ್ರತೆ' ಚಿಂತನೆಗಳು ಜಿಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರಿಗೆ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿ ಕಂಡಿವೆ. ಸುಜನಾ ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ಗದಾಪ್ರಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ **ಸನಾತನತೆಯನ್ನು ವಿನೂತನವಾಗಿಸುವ ಶ್ರದ್ಧೆ** ಕುವೆಂಪು ಅವರದು. ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಕ್ರಾಂತಿ ಹಾಗೂ ವಿಕಾಸದ ಸಾಧನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಚಿಂತನೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರದು. ಜಿ.ಎಸ್.ಆಮೂರರು ಇದನ್ನು **ಪಶ್ಚಿಮದ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆದರೂ ಭಾರತೀಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡದ** ಅವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ, ಕುವೆಂಪು ಅವರ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು "ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯ" ಎಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ ಕುರ್ತುಕೋಟಿಯವರ ಮಾತನ್ನು ಆಮೂರರು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.

ಆಧ್ಯಾತ್ಮದೊಳಗೆ ಸುತ್ತಿ ಸುಳಿವ ಸಮಾಜವಾದ ಎನ್ನುವ ಎಂ.ವಿ.ವಸು ಅವರು; ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕುವೆಂಪು ಅವರು **ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಕರ್ನಾಟಕತ್ವ, ಮಾತೃಭಾಷಾಕಲ್ಪನೆ, ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ವಿರೋಧದ ಧ್ವನಿ** ಎತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಚಿಂತನೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ವಸಾಹತುಕಾಲ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಬದಲಾವಣೆಯ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. **ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು** ಹೊಂದಿದ್ದ ಕುವೆಂಪು, **ಮತಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಕಬ್ಬಿಣದ ನೇಣಿನಲ್ಲಿ** ಮಾನವನ ಗೋಣು ಸಿಲುಕಿಬಿಟ್ಟಿದೆ ಎನ್ನುವ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲ ವಿದ್ಯಾಮಾನಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಾ **ಜಾಗತೀಕ ಮಟ್ಟದ ಆಗು ಹೋಗುಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಬದುಕಿನ** ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ

ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಮುಖ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ವಸು ಅವರ ನಿಲುವು.

ಎಂ.ಉಷಾ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ; ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಉಳಿವು ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಭಾಷಾಂತರ ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಸಮುದಾಯದ ತನ್ನತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ಅನ್ಯತನವನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಾದ ಕೆಲಸ. ಇದನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಸ್ವತಂತ್ರ, ಪರತಂತ್ರ, ಅನ್ಯಪರತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಅನನ್ಯಪರತಂತ್ರ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿಯವರು ಗುರುತಿಸುವಂತೆ; ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವಂತಹ ವೈಚಾರಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಮೂಲತಃಜಗತ್ತಿನ ಅನುಭವದ ಬಗೆಗಾಗಿರುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಳಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ, ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯವಿಮರ್ಶೆ ಒಳಗಿರುವ ವೈಚಾರಿಕ ಆಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಕುವೆಂಪು ಬಳಸಿದ ಪರಿಭಾಷೆ ಕೂಡ ಒಂದು ಕಾವ್ಯಲೋಕದ ಸತ್ಯ ಮತ್ತೊಂದು ಲೋಕದಸತ್ಯ. ಪರಂಪರೆಯ ತಾತ್ವಿಕಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿ ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಆಪ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅಷ್ಟೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವ ನೆಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟದ್ದು ಕುವೆಂಪು ಚಿಂತನೆ. ಕಾವ್ಯ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅದರ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯಾಗಿರಬೇಕು, ಹೊರತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬಂಧಿಯಾಗಿರಬಾರದು. ಪರಂಪರೆ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯದ್ದಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿ ಪುನಃರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಆಗಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿಯೇ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ನಮಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಅಥವಾ ಬಿಡುಗಡೆ ಕೊಡಬಲ್ಲದು ಎಂದು ತಿಳಿದ ಕುವೆಂಪು, ಹಾಗೆಯೇ ಅದು ಒಂದು ಪೂತನಿ, ರಕ್ತ ಹೀರುವ ರಾಕ್ಷಸ ಕೂಡ ಎಂದು ಮಂಡಿಸಲು ಕುವೆಂಪು ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂಜರಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯಪ್ರಪಂಚದ ಅನನ್ಯತೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಕಾವ್ಯವನ್ನೇ ಲೋಕೋತ್ತರ ನೆಲೆಗೆ ಎಳೆದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಅವರು ವಿಮರ್ಶೆಯು ಸಾಹಿತ್ಯಕತತ್ವ ಅಥವಾ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಪ್ರಯೋಗವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾ; ಕುವೆಂಪು ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ;

1. ಕೃತಿಯ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆಗಾಗಿ ಆಯುವುದು ಕೇವಲ ತತ್ವ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನೇ ಬೇರೊಂದು ನೆಲೆಗೆ ಒಯ್ಯಬೇಕೆಂದು ಪ್ರೇರೆಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ.
2. ತುಂಡು ತುಂಡಾದ, ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ನಂಟಿಲ್ಲದಂತೆ ತೋರುವ ಹೊರಜಗತ್ತಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ನಂಟಿನ ನಿರ್ಮಾಣವೇ ಪ್ರತಿಮಾಜಗತ್ತು.
3. ಕುವೆಂಪು ಚರಿತ್ರೆಯ ರೇಖಾತ್ಮಕ ಚಲನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿಕಾಶಶೀಲತೆಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟವರಲ್ಲ. ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಜೀವಂತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಳ ಆಯ್ಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದವರು. ಕಾಲಬದ್ಧವಲ್ಲದ ನಿರಂತರತೆಯೇ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮುಖ್ಯ ಚಹರೆ.
4. ಜನರ ಮಾತನ್ನೇ ಕಾವ್ಯದ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿಲುವು ಅವರದ್ದಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಭಾಷೆ ಬೇರೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ನಿಲುವು. ಅದು ಸಾಧ್ಯ ಮತ್ತು ಉಪಯುಕ್ತ ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.
5. ಪರಿಸರದ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಪದಕೋಶವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು, ಕನ್ನಡದ ಬಳಕೆ ತಪ್ಪಿದ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಮರುಚೇತನ ನೀಡಿದ್ದು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಕೋಶದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸನೆಡೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡದ್ದು ಎಂದು ಮೂರು ನಡೆಗಳಿವೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳಿಗೂ ಈ ನಡೆಗೂ ನಂಟಿದೆ. ಇದು ಅವತ್ತಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವಗಳಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಶೂದ್ರ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಮೀರುವ ತರ್ಕವಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಚಿಂತನೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನಂಗಲಿಯವರ ಈ ಮಾತುಗಳು ಮತ್ತೂ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತವೆ; ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗೆ **ಕಾವ್ಯಧರ್ಮ–ಜೀವನಧರ್ಮ** ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು **ಜೀವನಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನಾಗಿ** ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಶುದ್ಧ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು **ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನಾಗಿ** ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. **ಸಾಮಾನ್ಯತಾ ಶ್ರೀ** ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ತಿರುಳು ಇದು ಜೀವನ ಕೇಂದ್ರಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಈ ಸಾಮಾನ್ಯತಾ ಶ್ರೀಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಮಗ್ರ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು **ದಾರ್ಶನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ** ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. **ಬದುಕಿಗಾಗಿ ಕಲೆ** ಎನ್ನುವುದು ಕುವೆಂಪು ನಿಲುವು.

ಇದನ್ನು ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಸುವುದಾದರೆ 'ಎಲ್ಲಾ ವೈಚಾರಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲೇ ನೋಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದೇ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ದೊಡ್ಡ ತೊಡಕು'. ಇದರಾಚೆಗಿನ ಬಹುಜನ ಬದುಕುಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗಮಾತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಮಾಜ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚಿಂತನೆಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ದಾರಿ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುವಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ, ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಎಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಓದುಗರು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಾಚೀನವಲ್ಲದ ಹೊಸ-ಆಧುನಿಕ-ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶುರುವನ್ನು ನವೋದಯ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿ ಓದುವುದು ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಈ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಾಲವನ್ನು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಐವತ್ತರ ದಶಕದವರೆವಿಗೂ ಕಾಲದ ನೆಪವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಗುರುತಿಸುವುದುಂಟು. ಈ ಕಾಲದ ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರಚನೆಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನೋಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶುರುವಿನಲ್ಲೆ ಮೊದಲುಗೊಂಡ ನವೋದಯ ಬರಹಗಳು ಒಂದು ಕಾಲಮಿತಿಗೆ ನಿಂತಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಪ್ಪತ್ತನೆ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯವರೆವಿಗೂ ಆ ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನವೋದಯ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನವೋದಯ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಸಂಗತಿಗಳು ಇವತ್ತಿನಲ್ಲೂ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ ಎಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಆ ಮುಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ, ಮೀಮಾಂಸೆ ಎಲ್ಲವೂ ಪಾಲುಪಡೆದಿರುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಬದುಕಿನ ಬಗೆಗಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು, ನೋಟಗಳು, ಬೇರೆಯದೇ ಆದ ಚಿಂತನೆಗಳನುಳ್ಳ ಸಾಹಿತಿಗಳು ತಮ್ಮಂತಹ ಬೇರೆತರದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ರಚಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗೆಗೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯ ಬಗೆಗೆ, ತಮ್ಮದೆ ಆದ ತಾತ್ವಿಕನೆಲೆಗಳನ್ನು, ಹೊಸನೋಟಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಹಜವಾಗಿಯೆ ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯರಚನೆ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಗಳಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ; ಇಂತಹ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಣೆಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. 'ನವೋದಯ' ಎನ್ನುವುದು ಕೂಡ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾಲದ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ರೂಪುಗೊಂಡ ಒಂದು ಗುಂಪು[18] ಮಾತ್ರವೇ.

ನವೋದಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುವ; ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ: ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ಎತ್ತುವ ತೊಡಕುಗಳು, ಋಷಿ ಮುಖೋದ್ಗತ ಬ್ರಹ್ಮಬ್ರಿಂಹಿತೆಗಳಿಂದ ಉಲ್ಲಾಸಗೊಳಿಸುವ ಹಂಬಲದ ಮಿತಿಗಳು, ದೈವ ಮತ್ತು ಪುರುಷ ಸಮೀಕರಣ ಸಂಭ್ರಮದ ಅಹಂಗಳು, ಕಾವ್ಯದ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೋಟುಕಲ್ಲುಗಳು, ಸುಸಮರ್ಥ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ಕಣ್ಕಟ್ಟುಗಳು ಯಾವತ್ತಿಗೂ ದಮನಿತ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು, ಆ ಬದುಕುಗಳನ್ನು, ಅಂತಹ ಬದುಕಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಡೆಗಳನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ದೂರವೇ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಕುವೆಂಪು ಹೇಳುವಂತೆ; ಹೊಸತು ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಚೀನವಲ್ಲದಿರುವುದು ಹೊರತು ಪ್ರಾಚೀನವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಅಲ್ಲ ನಿಜ. ಆದರೆ; ನೂರಾರು ವರುಶಗಳಿಂದ ಆಳಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯೇ ಮೇಲುಗೈ ಆಗಿಬಿಡಬಾರದು ಎನ್ನುವ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯೇ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಎಂದು ಕನ್ನಡ ಚಿಂತನೆಯು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಇವತ್ತಿನ ದೊಡ್ಡ ತುರ್ತಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ; ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬುದ್ದಿಗೆ ಲೋಕವೆಲ್ಲಾ ಬಗ್ಗುವುದು(ಬಿಎಂಶ್ರೀ), ಕಾವ್ಯವೆನ್ನುವುದು ದಿವ್ಯ, ಪರಿಕರ್ಮ ಕೌಶಲ, ಪುರುಷಾಯುತ್ತ, ಇದನ್ನು ಆಗುಮಾಡುವ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆ(ಪುತಿನ), ಸಾಹಿತ್ಯವೆನ್ನುವುದು ರಸಯೋಗ, ಸಾಮಯಿಕಯೋಗ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮದೀಕ್ಷಿತ, ದೈವ ಮತ್ತು ಪುರುಷ ಸಮೀಕರಣ(ಬೇಂದ್ರೆ), ಕಾವ್ಯವು ಕಾವ್ಯವೇ ಆಗದೆ, ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವೇಶದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪುರುಷನಂತೆ ಕಾವ್ಯದ ವೇಶವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ(ಮಾಸ್ತಿ) ಎಂಬ ತಿಳಿವುಗಳು ಕನ್ನಡವನ್ನು, ಕನ್ನಡದ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಆಳುತ್ತಾ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯೇ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ(ತೀನಂಶ್ರೀ) ಎನ್ನುವುದನ್ನೇ ಒಪ್ಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನ ಮಾಡುವಂತಹದ್ದು. ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ರಸಾನ್ನ ದಾನ ಮಾಡುವ ದೇವಸತ್ರ, ಅಜ್ಞಾನ ದಾರಿದ್ರವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಜ್ಞಾನನಾರಾಯಣ(ಕುವೆಂಪು) ಎಂಬ ನಿಲುವೂ ಕೂಡ ಅದೇ ಸರತಿಯ ಸಾಲಿನ ಆದರ್ಶದಂತೆ ಪರಿವರ್ತನೆ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಇಂತಹ ಹತ್ತು ಹಲವು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಹೊರಟವರೂ ಕೂಡಾ ದಿಕ್ಕುಗೆಟ್ಟು ನಡೆವ ಕಾಡುದಾರಿಯನ್ನೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ದಮನಿತ ಸಮುದಾಯವೂ ಸಮಾನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ನವೋದಯದ ಕಾವ್ಯ-ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಪಡೆಯಬೇಕಾದ್ದೇನು, ಬಿಡಬೇಕಾದ್ದೇನು

ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಸಣ್ಣ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

---

[1]ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿಗಾಗಿ ಒದ್ದಾಡುವ ಇಂಡಿಯಾದ ವಿದ್ಯಾವಂತರಿಗೆ ಲಾಭವಾಗುವಂತೆ ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದೇ ಮೇಲು. ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಬಿಡುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇದು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರಾದ ಆರ್ಯರ ಭಾಷೆ; ಇದರಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರವೆಲ್ಲಾ ಅಡಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದಹೊರತು ಹಿಂದಿದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಲಿ, ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಲಿ, ಮುಂದೆ ತಿದ್ದಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಾಗಲಿ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ದೇಶಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಉದ್ದಾರಮಾಡಬೇಕು ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಜನಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕೆ, ಭಾಷೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು, ಕಾವ್ಯಮಾಲೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಕೊನೆಮುಟ್ಟ ಶೋಧಿಸಿ, ಹೊಸದಾಗಿ ಲಕ್ಷಣ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರಚಿಸಬೇಕು.

[2]ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಬಿಎಂಶ್ರೀ, ಕಾವ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, 1948

[3] ಕವಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಎರಡು ಗುಣಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರಬೇಕು. 1)ಭವದ ತೀವ್ರ ಸಂವೇದನಾ ರೂಪವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆ–ಭವನಿಮಜ್ಜನ ಚಾತುರ್ಯ 2)ಭವದ ನಿಮಜ್ಜತೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಬೇರೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಪ್ರಜ್ಞೆ–ಲಘಿಮಾ ಕೌಶಲ. ಸಾಧುಸಿದ್ಧ ಸಂತರ ತೇಜಗಳನ್ನು ಹೊಳೆಸಿ ಅಲೌಕಿಕ ಭಾವಗಳನ್ನು ಮಿಂಚಿಸುತ್ತ, ತಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತ, ಋಷಿ ಮುಖೋದ್ಗತ ಬ್ರಹ್ಮಬೃಂಹಿತಗಳಿಂದ ಸಕಲರನ್ನು ಉಲ್ಲಾಸಗೊಳಿಸುವುದೇ ಕಾವ್ಯಜಾಗರ. ಅದೇ 'ರಸಸ್ತರ ಸೋಪಾನ'. ಸಂಗೀತದಂತೆ ಕಾವ್ಯ ಕೂಡ ವಾಸ್ತವದ ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ ಅಪ್ಸರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದು ಭೋಗ್ಯ, ಅದು ದಿವ್ಯ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಪು.ತಿ.ನ. ಚಿಂತನೆಯ 'ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನ'. ಪು.ತಿ.ನ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.

[4]ಕಾವ್ಯ ಕುತೂಹಲ: ಪುತಿನ, ಡಿವಿಕೆ ಮೂರ್ತಿ, ಮೈಸೂರು, 1999

[5]ಮಹಾಪುರುಷ, ಮಹಾಪ್ರಕೃತಿಯ, ಆತ್ಮರತಿಯ, ಆತ್ಮಕ್ರೀಡೆಯ, ಮಹಾರಸಗಳ ನಲಿದಾಟ, ಒಲಿದಾಟ. ಕಾವ್ಯವು ಒಂದು ಕರ್ಮ. ಆ ಮೂಲಕ ಪುರುಷಾರ್ಥವು ಪೂರ್ಣವಾಗಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಗುರಿ. ಆ ಗುರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದು ಕಾವ್ಯೋದ್ಯೋಗದ ನಡೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಎನ್ನುವುದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇತಿಹಾಸದ ಬಲದಿಂದ, ಕನ್ನಡ ಮಾತಿನ ಮಂತ್ರದಿಂದ, ವಚನಗಳಿಂದ ಸಹಸ್ರ ಶೀರ್ಷ ಸಹಸ್ರಕ್ಷನಾದ ಏಕಪುರುಷನಾಗುವುದು.

[6]ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿರಾಟ್ ಸ್ವರೂಪ: ಬೇಂದ್ರೆ, ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಢ, 1973

[7]ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಇದನ್ನು ಈ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದು ಅವರು ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳು ಹೀಗಿವೆ; 'ವೇದಗಳು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಸಾಧನಗಳು, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಆಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಜನಸಮುದಾಯ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸರಿಯಾದ ನಡತೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಜನ್ಮದಿಂದ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮರಾಗಿ ಜೀವರು ಕೊನೆಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವರು ಸಾಹಿತ್ಯವು ಇದನ್ನೆ ತಿಳಿಸುವುದು'. ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಾಚೀನದಿಂದ ಬಂದಿರುವಂತಹ ಹಳೆಯ ಗೀರನ್ನು ಅಳಿಸಲಾಗದು[7].

[8]ಅರಿಕೆ–ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ: ತೀನಂಶ್ರೀ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1992

[9]ಅದೇ.

[10]ಕಾವ್ಯದ ಕಣ್ಣು ಕವಿಯ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ– 1933ರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಭಾಷಣ

[11]ಮಾತು ತಲೆಯೆತ್ತುವ ಬಗೆ–ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ–ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ ಹಂಪಿ, 2011

[12]ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಮುಖ್ಯರಲ್ಲ–ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ–ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ., ಹಂಪಿ, 2011

[13]ಮಾತು ತಲೆಯೆತ್ತುವ ಬಗೆ–ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ–ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ ಹಂಪಿ, 2011

[14]ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಮುಖ್ಯರಲ್ಲ–ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ–ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ., ಹಂಪಿ, 2011

[15]ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಅವರು ನಡೆಸಿರುವ ಚಿಂತನೆಗಳು–ನೋಡಿ. ತೊಂಡುಮೇವು ಕಂತೆ–1, ಕಂತೆ–2, ಬರೆಹ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 2010.

[16]ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು, ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಈವರೆಗೆ ನಡೆದಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯದಲ್ಲವೆಂದು ಹೊರಗಿಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದರ ಬಗೆಗೆ ಈ ಬರೆಹಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ನಿಲುವುಗಳು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಧೋರಣೆಯು ಒಮ್ಮೆ, ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಮಂಡನೆಗಳು ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿಸುತ್ತವೆ ಎಂತಲೂ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಇಂತಹ ಮಂಡನೆಗಳೇ ಕನ್ನಡ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿವೆ ಎಂತಲೂ ಮಂಡಿಸುವಂತದ್ದಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತಾಗಿ ಈ ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ತಮ್ಮ ನಿಲುವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು

ಚರ್ಚೆಯು ಒಂದರ ನಂಟು ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಚರ್ಚೆಯ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡ ಕೇಳ್ವಿಗಳನ್ನೆ ಉತ್ತರವಾಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಅಭ್ಯಾಸ, ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಹಲವು ತಲೆಮಾರಿನ ಬರಹದ ಲೇಖಕರ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸೂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಕೂಡುಚಿಂತನೆಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಸೋಲುತ್ತದೆ. 'ಅದನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಹೊಣೆಗೇಡಿತನವನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಮುಂದಿಟ್ಟಿದೆ. ಅದನ್ನೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಕಟ್ಟೋಣ, ನಿರಂತರವಾದ ಹುಡುಕಾಟ, ನದಿಯ ಪಾಡಿನಂತೆ, ಜಂಗಮಸ್ಥಿತಿಯದು. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಅಳಿವ ಭಯವಿಲ್ಲ, ಅಮುಖ್ಯವಾಗುವ ಆತಂಕ ಇರುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಮಂಡನೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ದಾರಿ ಹಿಡಿದ ಬರಹ ಇಲ್ಲಿನದು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯಿರಲಿ, ನವೋದಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯಿರಲಿ ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡ ರಹಮತರಿಗೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಗೊಂದಲಗಳೇ ಆಗಿ ಉಳಿದಿವೆ. 'ನವೋದಯ ಕವಿಗಳ ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಅದ್ವೈತ ದರ್ಶನ, ಆಂಗ್ಲ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣವಾದದ ಧ್ವನಿ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟದ ಸತ್ವಗಳು ಎಣೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ' ಎನ್ನುವಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅವರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ವಿವರಣೆ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಅದರೊಂದಿಗಿರುವ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಗುರುತುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಅವರ ನೋಟ–ನಿಲುವು ಹರಿಯುವುದು ಕಡಿಮೆ.

[17] ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಭೋದನಾ ವಾತಾವರಣದ ಸೌಲಭ್ಯ ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದದ್ದು ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಅವರು ಮಂಡಿಸಿರುವ ಚರ್ಚೆ.

[18]ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆ ಒಂದು ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಸಮಗ್ರ ಗದ್ಯ–2; ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2009

ಅಧ್ಯಾಯ-೮

ಸಮಾರೋಪ

೮.೧ ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಫಲಿತಗಳು

೮.೨ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು

೮.೩ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಿತಿಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ–೮

ಸಮಾರೋಪ

೮.೧ ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಫಲಿತಗಳು:

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾಮಾಜೀಕರಣ, ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಸಾಮಾಜೀಕರಣ ಎಂದರೇನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅದರ ಕಲಾಮೀಮಾಂಸೆಯ ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನೋಡುವಾಗ; ಭಾಷಿಕ ರಚನೆಯ ಹಲವು ರೂಪಗಳು, ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಬೇರೆ ಇನ್ನಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿಂತನೆಯ ನಡೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವಂತಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ವಿಜ್ಞಾನ, ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳಾದಿಯಾಗಿ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಇತರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಿವಿನ ದಾರಿಗಳಿಗಿರುವಂತೆಯೇ ಜನಬದುಕುಗಳ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಇದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗದು. ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಕೂಡ ಈ ಹೊಣೆಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಮಂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ 'ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ'ನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದಾಗ

ಮೊದಲಿಗೆ;

1. ಭಾರತೀಯ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ 'ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ' ಎನ್ನುವುದು ಒಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ 'ಕಾವ್ಯ'ವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವಾಗಿಸಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನದಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ'ವನ್ನು ದೈವೀಕರಿಸಿ ಮೇಲು ಕೀಳುಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ 'ಕಾವ್ಯ'ವನ್ನು ದೈವೀಕರಿಸಿ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಈ ಮೇಲು ನೆಲೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ, ಕಾವ್ಯತ್ವದ ಕಲಾಮೀಮಾಂಸೆಯು ಜನದೂರವಾಗಿದೆ.
2. ಸುಮಾರು 20ನೇಯ ಶತಮಾನದ ಶುರುವಿನಿಂದಲೂ, ಹೊಸಕಾಲದ ಓದು ಕಲಿಕೆಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ–ಕನ್ನಡದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಬಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ 'ಭಾರತೀಯ' ಎನ್ನುವ ಚಿಂತನೆಯ ನೆಲೆಯು 'ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆ'ಯ ಮೂಗಿನ ನೇರದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮಯ್ಪಡೆದಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

3. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಲಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಅರಿಯಲು ತೊಡಗುವವರು 'ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ'ಯನ್ನು ಓದಲೇಬೇಕಾದ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಬೀಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂದದ್ದರ ಕಾರಣವೂ ಕೂಡ ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ.

4. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯು ಅವತ್ತಿನಿಂದಲೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವತ್ತಲೇ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ.

5. ಈ ಅರಿವಿನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯುವುದೆಂದರೆ 'ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ'ಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು ಎಂದಾಯಿತಲ್ಲದೆ, ಕನ್ನಡದ್ದೇ ಆದ ಮೀಮಾಂಸೆಯೊಂದಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅರಿಯಲಾಗದ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿಗೂ ತಳ್ಳಿದೆ.

6. ಇದು ಹೊಸಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಡುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಗದ–ಬರದ ಕನ್ನಡದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಅಲ್ಲ, ಆ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯಿಲ್ಲ ಅಂತೆಲ್ಲಾ ದೂರವಿಡಲು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತದೆ.

7. ದಮನಿತ ಗುಂಪುಗಳಿಂದ ಬಂದವರಿಂದ ರಚನೆಯಾದ ದಲಿತ, ಬಂಡಾಯ, ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಣಕಿಸಿದಂತೆ ಬರೆದಿರುವ 'ವಿಮರ್ಶೆ' ಬರೆಹಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಯಥೇಚ್ಚವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

8. ಚರ್ಚೆಗಳಿಂದ ದೂರವೇ ಉಳಿಸಿರುವ, ಚರ್ಚೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿರುವ ದಮನಿತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಇಂದು ಕನ್ನಡ ಜಗತ್ತಿನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯುವ ತುಂಡು ನೋಟಗಳಲ್ಲಿ, ಆಯಾಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳಿಗೆ, ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವುಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ನಡೆದಿದೆ. ಪಂಪನ ಕಾವ್ಯತತ್ವ, ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮೊದಲಾದ ಚಿಂತನೆಯ ನೋಟಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಇದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

9. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು 'ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ' ತನ್ನೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವುದರ ಪರಿಣಾಮವೇ ಎಂದು ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸಲೂ ಇದು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತದೆ.

10. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಹೊಸಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಅನುಸಂಧಾನವು 'ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ'ಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಹಲವು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಗುಳಿಯುವುದರಿಂದಲೇ ಹೀಗೆ

ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯುವ ತುಂಡು ನೋಟಗಳು ಉಂಟಾಗಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ? ಅಂತಲೂ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

11. ಒಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದಿಂದಾಗಿ ತಳಸಮುದಾಯವೆಂದು ಗುರುತಿಸುವ ಅನೇಕ ಜನಬದುಕುಗಳು ಬರೆದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು–ಕಾವ್ಯವನ್ನೂ ಸೇರಿದಂತೆ–ಅಂತಹ ಮೀಮಾಂಸೆಯು ಒಳಗೊಳ್ಳದಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ, ಕನ್ನಡದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರ, ದಲಿತ, ಬಂಡಾಯ, ಮಹಿಳೆ ಈ ಗುರುತುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಇಂತಹ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

12. ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ನಡೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಗೆ ತಗಲಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸಹಜವೂ ಹೌದು. ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ತೊಡಗಿದ ಅದೇ ಪರಂಪರೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇರುವವರೂ ಕೂಡ ಈ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನೊಂದು ಗುಣವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಅನುಮಾನಗಳಿಲ್ಲದಂತೆ ಗ್ರಹಿಸಿ ಮಂಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

13. ಶೂದ್ರ, ದಲಿತ, ಬಂಡಾಯ, ಮಹಿಳೆ ಈ ಗುರುತುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡುವಾಗ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಪೆಡಸುತನ ಎಂತಹುದೆಂಬುದು ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಡಿ.ವಿ.ಗುಂಡಪ್ಪ, ಪುತಿನ, ಬೇಂದ್ರೆಯಾದಿಯಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯುಳ್ಳ ಈ ವರೆಗಿನ ಆಧುನಿಕ ಬರೆಹಗಾರರ ಚಿಂತನೆಗಳು ಪೆಡಸುತನವನ್ನೇ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನವೋದಯ, ನವ್ಯ, ನವ್ಯೋತ್ತರ ಎಂಬ ಯಾವ ಭೇದವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

14. ಬೇಂದ್ರೆ ಚಿಂತನೆಯಿರಲಿ, ಕುವೆಂಪು ಚಿಂತನೆಯಾಗಲೀ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಗ್ರಹಿಸುವ ಕಣ್ಣು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಭಾರತೀಯವೆನ್ನಿಸಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯಿಂದ ದೊರೆತದ್ದು ಎನ್ನುವುದು ತಕ್ಷಣವೆ ತಿಳಿದು ಬಿಡುತ್ತದೆ.

15. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಕುವೆಂಪು ಅಂತಹವರ ಪಡಿಪಾಟಲುಗಳೂ, ಅದರಿಂದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಪೆಡಸುತನವೂ ನಮ್ಮ ಎದುರಿನಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ, ಆ ಮೂಲಕವೂ ಕುವೆಂಪು ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆ ಜನಬದುಕುಗಳ ಸಾಮಾಜೀಕರಣದತ್ತ ನಡೆದಿರುವುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗದು.

16. ಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂದಾಗ ಅದು ಲೋಕವನ್ನು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಬೇಕು. ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಬದುಕಿನ ಜಗತ್ತನ್ನು ಅದರ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಬೇಕು. ಈ ನೋಡುವ ಕ್ರಮ ಜಡವಾದುದ್ದಾಗಿರಬೇಕಿಲ್ಲ. ಬದುಕಿನ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊಸ ವಿಸ್ತರಣೆಗಳು ಒದಗಿ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗಬೇಕು. ಅನೇಕ ಜ್ಞಾನ ಮೀಮಾಂಸೆಗಳು ಇಂದು ನಮ್ಮೆದುರಿನಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳ ಅನುಸಂಧಾನದ ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಮೀಮಾಂಸೆಯು ಸಾಗಬೇಕು.

17. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಮತ್ತಿತ್ತರ ಜ್ಞಾನ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಜನ ಬದುಕುಗಳಿಂದ ಹೊರಗಿಟ್ಟು ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯ ಕಲೆಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಕೂಡ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭಾರತೀಯವೆಂದು ಕರೆದು ಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿಗಾಗಲೀ, ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಲೀ, ಜಗತ್ತಿನ ಮತ್ತಿತ್ತರ ಜ್ಞಾನ ವಲಯಗಳಿಗಾಗಲಿ ಜಾಗವಿಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನ ಈ ಹೊಸ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎದುರುಗೊಂಡಾಗ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ಆಕಾರಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸೋಲುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಈ ತಾತ್ವಿಕ ಆಕಾರಗಳು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಗದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಾಗಲು ಹೊರಟಿವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಕುಗಳು ಮುಂದುವರಿದಿವೆ.

18. ಕಾವ್ಯ ಕಲಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕೂಡ ನಿರಂತರ ಚಲನಶೀಲವಾದ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣ, ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು, ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸ್ಥಗಿತ ಮಾನದಂಡಗಳಿಂದ ಮಾಪನ ಮಾಡಲಾಗದು. ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕನ್ನು ಯಾವ ತಾತ್ವಿಕ ಆಕಾರಗಳು ರೂಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿವೆಯೇ ಅದೇ ಆಕರಗಳು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ.

19. ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂದು ನಾವು ಇಂದು ಯಾವುದನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆಯೋ ಈ ಮೀಮಾಂಸೆ ಭಾರತದ ಎಲ್ಲಾ ಜನವರ್ಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಪ್ರಸ್ಥಾನವಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಪರಿಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಕೂಡ ಈ ದೇಶದ ಬಹು ಸಮುದಾಯಗಳ ತತ್ವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತನ್ನೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಉತ್ತರ ಪ್ರಣೀತವಾದ ಈ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯು ಸಮಸ್ತ ಭಾರತದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಬದುಕಿನ ಚಹರೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಳ್ಳದೆ ಧ್ವನಿ, ಅಲಂಕಾರ, ಔಚಿತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಕಾವ್ಯ ಪರಿಕರಗಳು ರಸ–

ಧ್ವನಿ, ಆನಂದ-ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಮುಂತಾದ ಕಾವ್ಯೋದ್ಯೋಗ ಭಾರತದ ಬಹುತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಲಾರದು.

20. ಆಧುನಿಕ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿಯು ಇಂದು ಅದೆಷ್ಟೋ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಜ್ಞಾನ ಶಾಖೆಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಂಡಿದ್ದು, ಇವುಗಳಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಗವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಇದೊಂದು ಮುಚ್ಚಿದ ಮತ್ತು ಸೀಮಿತ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನಾಧರಿಸಿದ ಮೀಮಾಂಸೆಯಾಗಿದೆ.

21. ಅರಿವಿನ ಹೊಸ ವಿಸ್ತಾರಗಳನ್ನು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಲೋಕ ವ್ಯವಹಾರದ ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯವನ್ನು, ನಿಸರ್ಗ ವಿವೇಕವನ್ನು ಹಾಗೂ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಭಾಷಿಕ ಹತಾರಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ರಸ, ಧ್ವನಿ, ಔಚಿತ್ಯ, ಅಲಂಕಾರ ಮುಂತಾದ ಪರಿಭಾಷೆಗಳ ಮತ್ತು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಕಸರತ್ತಾಗಿಯೇ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದ ಸ್ವತ್ತಾಗಿದೆ. ಓದು ಬರಹ ಬರುವಂತಹ ವಾರಸುದಾರರಿಗಷ್ಟೆ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇದರಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಮೀಮಾಂಸೆಯೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲರಿಗಲ್ಲ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರದಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.

22. ನಮ್ಮ ಚಿಂತನೆಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟುಗಳು ಬದಲಾದಂತೆ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡ ಈ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಬದಲಾಗಬೇಕು. ನಿರಂತರ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಜೀವನ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಮೀಮಾಂಸೆ ಕೂಡ ನಿತ್ಯ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ತೆರೆದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಮೂಹದ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಅದರ ಅಂತಃಸತ್ವದ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಬಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯವು ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಇತರ ಜ್ಞಾನ ಶಿಸ್ತುಗಳೊಡನೆ ಕೊಳ್ಳು-ಕೊಡೆ ನಡೆಸದೆ ಹೋದರೆ ಊನಗೊಂಡ ಬಾಳುಮೆಯನ್ನು ನಡೆಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ದೇಶಿ ಜೀವಂತ ಭಾಷಾ ಪರಂಪರೆಗಳ ಸಮೂಹಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಗದ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಕುಳಿತು ಅವುಗಳ ಬದುಕನ್ನು ಊನಗೊಳಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡವು ಸೇರಿದಂತೆ ಭಾರತದ ಇತರೆ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಗದ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ.

23. ನವೋದಯದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಕನ್ನಡದ ತಿಳಿವುಗಳನ್ನು, ಅದರಲ್ಲಿನ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು, ಜಗಳಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವುದು, ಅರಿಯುತ್ತಲೇ ಆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ

ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂದಿದೆ.

24. ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ಚಿಂತಕರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪರಂಪರೆಗಳೆರಡನ್ನೂ ಕನ್ನಡ ಚಿಂತನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಬೆಸೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಯಾರದೇ ಗ್ರಹಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಈ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಂಸ್ಕೃತವೂ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯವೂ ಕೈಹಿಡಿದು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಬಾಸವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

25. ಹೊಸಕಾಲದ ಆರಂಭವನ್ನು ನೋಡುವಾಗ; 'ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶುರುವಿನ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕಾವ್ಯದ ವಸ್ತು, ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡಿದೆ. ದಿನ ದಿನದ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಬದುಕಿನ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನರಾಡುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ನುಡಿ, ಕಾವ್ಯ ನುಡಿಯಾಗಿ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ನವೋದಯ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಚೋದನೆ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಬದುಕಿನ ಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿ, ನಾಡಿನಾಚೆಯ ನುಡಿಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿ ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಕನ್ನಡವಾಗಿಸಿದರು, ಕನ್ನಡಿಸಿದರು ಎನ್ನುವುದೇ ದೊಡ್ಡ ಸಂಗತಿಯೇ ಆಗಿದೆ.

26. ಪರಂಪರೆ ಪ್ರಭಾವಗಳ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಅಂದು; ಇವತ್ತು–ನಾಳೆಗಳನ್ನು ಅವತ್ತಿನ ಬರಹಗಾರರು ಹೇಗೆ ಯೋಚಿಸಿದ್ದರು? ತಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಕನ್ನಡ ಚಿಂತನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಗೆ ಕಟ್ಟಿದರು? ಎನ್ನುವ ಕೇಳ್ವಿಗಳನ್ನು ಮುನ್ನಲೆಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿ, ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿ ಕನ್ನಡದ್ದೇ ಆದ ಮೀಮಾಂಸೆ ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು? ಅದು ಇವತ್ತಿಗೆ ಹೇಗೆ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ? ಕನ್ನಡದ ನಾಳೆಗಳನ್ನು ಅದು ಹೇಗೆ ಮುನ್ನಡೆಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಬರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ.

27. ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎನ್ನುವುದು ಹಾಗೆ ಗುರುತಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಸೀಮಿತವಾದಂತಹ ಮೀಮಾಂಸೆಯೇನಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಇವತ್ತಿನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚರ್ಚೆಗಳ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿರುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ; ಆ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ, ಆ ಕಾಲದ ಬರೆಹಗಳಿಗೆ, ಬರೆಹಗಾರರಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತಹ ಮೀಮಾಂಸೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅದಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಸೀಮಿತ ಗ್ರಹಿಕೆಯು ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯ ಮೂಲಭೂತವಾದಿತನವನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತದೆ.

28. ನವೋದಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಪರಂಪರೆಯ ನಡೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ನವೋದಯ ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಡೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದೆ, ಪ್ರಚೋದಿಸಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಒಟ್ಟು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚಿಂತನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯತ್ತ ನಮ್ಮ ನೋಟ ಇರುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಮುನ್ನಡೆದು ಬಂದಿದೆ.

29. ಯಾವುದೇ ಕಾಲದ ಮೀಮಾಂಸೆ ಅದರ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಯಾಯ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವಂತೆ ಕಂಡರೂ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಾಜದ ಒಟ್ಟು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಪಾಲು ಏನು ಎನ್ನುವುದರತ್ತಲೇ ಮುಖ ಮಾಡಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನವೋದಯವಿರಲಿ, ಈ ನೆಲದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಿರಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಒಟ್ಟು 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ'ಯ ರೂಪದೊಳಗೆಯೇ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

30. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ತಾತ್ವಿಕತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಒಟ್ಟು ಸಮಾಜದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಲವಾರು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು. ಅಂದರೆ; ಸಮಾಜದ ಯಾವುದೇ ಜನಬದುಕುಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ತಿಳಿವಿನ ಹೊರಗುಳಿಯುವಂತೆ ಇರಕೂಡದು. ಹೊರಗುಳಿಸುವಂತಹ ಹುನ್ನಾರುಗಳನ್ನು ಆಗುಮಾಡಿಕೊಂಡಿರ ಕೂಡದು. ಕನ್ನಡದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರ, ದಲಿತ, ಬಂಡಾಯ, ಮಹಿಳೆ ಈ ಗುರುತುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಇಂತಹ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿಟ್ಟಿರುವುದು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ.

31. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅರಗಿಸಿ-ಕರಗಿಸಿ ಕನ್ನಡದ ಹೊಸ ಒಡವೆಯಾಗಿಸಿದ ಕುವೆಂಪು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿನ ಅಂತಹ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ತಿದ್ದಿ ಬರೆಯುವ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಮಾದರಿಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

32. ಕುವೆಂಪು ಬರೆಹಗಳ ಚರ್ಚೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ 'ಸೃಜನಶೀಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸಮುದಾಯಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟವಾದ'ವನ್ನು ಕುವೆಂಪುವಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸೃಜನಶೀಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಈ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯತ್ತ ಕುವೆಂಪು ಮುನ್ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ; ಕುವೆಂಪು ಸಮಾಜದ ಸಾಮಾನ್ಯರ

ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಕವಿಯನ್ನು, ಸಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಯಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಅನೇಕರು ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಸರವನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಬರೆದ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ– ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಕಾಳಜಿಗಳಿವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾರರು.

33. ಕೆಳಜಾತಿ ವರ್ಗಗಳು ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜ ಬದಲಿಸುವ ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಸಮಾಜ ಕಟ್ಟುವ ಕನಸನ್ನು ನಿರಂಕುಶ, ಸ್ವತಂತ್ರಮುಕ್ತ ಎನ್ನುವ ಸಾಂಕೇತಿಕತೆಯ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿ ಬಂಧನ ಹಾಗೂ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆ ತಾತ್ವಿಕ ಆಕ್ರೋಶ ಹೊರ ಹಾಕಿರುವುದು ಕನ್ನಡದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ದೊಡ್ಡ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

34. ಕುವೆಂಪು ಅವರದು; ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ಮಂಡನೆಗಳನ್ನು–ಅದು ಪ್ರಾಚೀನವಿರಲಿ ಆಧುನಿಕವಿರಲಿ– ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ, ತಿದ್ದಿಕೊಂಡು ಬಳಸುವುದರ ಕಡೆಯ ಒಲವು. ಪರಂಪರೆ ಎಂದರೆ ಸಂಕುಚಿತ ಸಂಪ್ರದಾಯವಲ್ಲ, ವರ್ತಮಾನಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಾಡುವ ವಿವೇಕ. ಆಧುನಿಕತೆ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸಮತೋಲನದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಸುವ ಎಚ್ಚರ. ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸಂಘರ್ಷಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ಜನಪದ ನಿಲುವು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾಮಾಜೀಕರಣವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಸಾಮಾಜೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು ಈ ನಡೆಗಳು ಇವತ್ತಿನ ಕನ್ನಡ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚಿಂತನೆಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಗಳೇ ಆಗಿದೆ.

35. ಕನ್ನಡದ ಮೀಮಾಂಸೆಯು ಈ ನೆಲದ ಅನ್ನಾಹಾರಗಳು, ಕಸುಬು–ಕೌಶಲ್ಯಗಳು, ಇಲ್ಲಿಯ ನಿಸರ್ಗ ಒದಗಿಸಿರುವ ವಿವೇಕ ಇವುಗಳಿಂದ ಪ್ರಣೀತವಾದ ಮೀಮಾಂಸೆ ಅಂದು ಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ತಾತ್ವಿಕ ಆಕಾರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎನ್ನುವುದೊಂದು ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

36. ನವೋದಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ನಿರೂಪಿತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಸಂಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕಗಳಲ್ಲಿ ಏಕವನ್ನು ಕಾಣುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು 'ಸಮನ್ವಯ' ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ಇದು ಭಾರತದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು, ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಬದಿಗಿರಿಸಿ ಏಕರೂಪದಲ್ಲೇ ನೋಡುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಪಿಸಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವು ಸಹಜವಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದ ಅಸ್ಮಿತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಗಿ ಬಂದಿದೆ.

37. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿರುವ ಈ ನೆಲದ ಪ್ರಮುಖ ತಾತ್ವಿಕ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವೇನಲ್ಲ. ಅನೇಕಗಳು ಬೆರೆತಾಗ ಅಂತರ್ ವೈರುಧ್ಯಗಳು, ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳು ಎದುರುಗಾವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಬಹುತ್ವದ ಗುಣವೇ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದು. ತಾನು ಬಾಳುವ ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಾಳಗೂಡಿಸುವ ಆಶಯಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಯಾಶೀಲವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಪರರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸೈರಿಸುವುದೇ ಅಲ್ಲಿಯ ಸಂಪತ್ತು ಅದು ಕನ್ನಡದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರಗಳು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿವೆ.

38. ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಂತಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ನಿರಾಕರಿಸಲು, ನಾಶಮಾಡಲು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ದಿವ್ಯಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದದ ನೆರವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕನ್ನಡ ತನ್ನದೇ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಂತಹ ಯಾವ ಹೊರ ಸಹಾಯಗಳು ಒದಗಿ ಬಂದಿಲ್ಲ.

39. ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎನ್ನುವುದು ಒಟ್ಟು ಸಮಾಜವನ್ನು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ನವೋದಯ ಕಾಲದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ನಡೆಯೂ ಆಗಿದೆ.

40. ನವೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳಿಗೆ ತೊಡಗದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತಕರ ಮನೋಧೋರಣೆಗಳು ಭಾರತೀಯ ಹೆಸರಿನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಕಡೆಗೆ ಇದೆ. ಸೃಜನಶೀಲ ಬರೆಹಗಾರರ ಮನೋಧೋರಣೆಗಳು ಭಿನ್ನ ನೆಲೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚಿಂತನೆಗಳ ಕಡೆಗಿದೆ.

41. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದು ಬದುಕುವುದೇ ಹೊರತು ತುಳಿದು ಬದುಕುವುದಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಮಕಾಲೀನತೆಯನ್ನು ದೂರವಿಡುತ್ತಲೇ ಮುನ್ನಲೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಹೆಸರಿನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಮುಂದೆ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ತನ್ನ ಅಸ್ಮಿತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಹೆಗ್ಗುರುತ್ತನ್ನು ಕಾಣಿಸಿರುವ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಇವೆ.

ಕನ್ನಡ ಚಿಂತನೆಯ ಹಲವುತನಗಳ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರುವುದು; ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯವರಲ್ಲದ, ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯ ಪೆಡಸುತನವನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆದ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ನಿಲುವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ; ಹೊಸಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯೋದ್ಯೋಗದ ನಡೆಯು;

1. ಹಳೆಯದೆಲ್ಲ ಹೊನ್ನು, ಹೊಸತೆಲ್ಲ ಮಣ್ಣು ಎನ್ನುವ ಸೂತ್ರದಿಂದ ನೋಡಕೂಡದು. ಹೊಸತೆಂದರೆ ಹಳೆಯದ ನಿಷೇಧವಲ್ಲ. ಹಳತಿಲ್ಲದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಹೊಸತು ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ನವೀನತೆಯೆಂಬ ಶಿಶು ಪ್ರಾಚೀನತೆ ಎಂಬ ಮಾತೆಯ ಎದೆಹಾಲು ಕುಡಿದು, ಬೆಳೆದು ದೃಢಕಾಯವಾಗಬೇಕು. ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಹಿತಕಾರಿ ಎನ್ನುವ ಬಗೆಯದು.
2. ಹಾಗೆಯೇ, ಹಳೆಯ ಬೆಳಕು ಸೊಗಸಾದುದು. ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾದುದು, ಪವಿತ್ರವಾದುದೆಂದು ಹೊಸಬೆಳಕಿಗೆ ಕಣ್ಣನ್ನು ಮುಚ್ಚಕೂಡದು.
3. ಹೊಸತು ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಆತ್ಮಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ತತ್ವಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯರಚನೆ, ರಾಷ್ಟ್ರನಿರ್ಮಾಣ, ಮತಸ್ಥಾಪನೆ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಸಂಶೋಧನೆ ಏನುಬೇಕಾದರೂ ಆಗಬಹುದು ಬುದ್ಧ, ಅಶೋಕ, ಪಂಪ, ಐನ್‌ಸ್ಟೀನ್, ಏಸುಕ್ರಿಸ್ತರೂ ಆಗಬಹುದು. ರಾಜಕೀಯ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಬೇಧಭಾವವನ್ನು ಅಳಿದು ಒಗ್ಗಟಾಗಬೇಕು. ಎಲ್ಲರು ಸಮಾನ ಕಾರಣರು, ಸಮಾನ ಪಾಲುದಾರರು ಆಗಬೇಕು.
4. ಸಾಹಿತ್ಯ ಬರೆಯುವವರು ಬರೆಯಲಾರದಿರುವ ಸಾವಿರಾರು ಜನರಿಗೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಕವಿಗಳೆಂದರೆ ನಾಡಿನ ನಾಡಿಗಳು. ಕವಿಹೃದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪುರೋಗಮನಕ್ಕೆ ಸೋಪಾನಮಾರ್ಗ. ಸಾಹಿತ್ಯವು ಜನಜೀವನಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಜನಜೀವನವಾಣಿಯ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಪಂಚವಿರಲಿ, ಭಾಷೆ, ಬೌದ್ಧಿಕತೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ, ಬೆಳೆಸುವ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವಿರಲಿ ಯಾವುದೂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹೊರಗಲ್ಲ.
5. ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂದರೆ ಜೀವಸಾಹಿತ್ಯ. ಜೀವನ ಲಕ್ಷಣ ಬೆಳವಣಿಗೆ. ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎಂದರೆ; ಬದಲಾವಣೆ, ಕಾಲ, ದೇಶ, ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುತ್ತ ಬೆಳೆಯುವುದು. ಆಧುನಿಕಯುಗವು ವಿಚಾರಶೀಲ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕಯುಗ. ವಿಮರ್ಶೆ, ಪರೀಕ್ಷೆ, ಪ್ರಯೋಗ ಇವು ಈ ಕಾಲದ ಧ್ಯೇಯಗಳು. ಶ್ರದ್ಧೆಗಿಂತಲೂ ಬುದ್ದಿಯ ಕಾಲ. ಬಹುಮತದ, ಬಹುಜನಹಿತದ ಬಹುಜನ ಸುಖದ ಕಾಲ ಎನ್ನುವ ನಿಲುವು ಕುವೆಂಪು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಸಂಗತಿ.
6. ಬಲಿಷ್ಠರ ಉದಾರತೆಯಲ್ಲಿ ಒಲವೆ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ತಿಂಡಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಗಾಳದಂತೆ ಮೃತ್ಯುಕರ.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ;

7. ದೇಶದಾಸ್ಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡುವ ರಾಯಭಾರ ಕವಿಗಳ ಹೊಣೆ.
8. ರಸಾನುಭವಕಾರಿಯಾದ ಕಾರ್ಯ, ಬರವಣಿಗೆ ಎಲ್ಲವು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕಣ್ಣು.
9. ಸಾಹಿತ್ಯದೇವಿಯ ಸೇವೆಗೆ ಸರ್ವರಿಗೂ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯ ಪ್ರವೇಶದ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಲ್ಲ. ಪೂಜೆಗೆ ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಹಣ್ಣು, ಕಾಯಿ ತರಬಹುದು. ನುಡಿ ಗುಡಿಯ ಬಾಗಿಲು, ಇಚ್ಛೆ, ಆಸಕ್ತಿ, ಭಕ್ತಿ ಇರುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೆರೆದಿರುತ್ತದೆ.

ಎನ್ನುವ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಚಿಂತನೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಬಲು ಮುಖ್ಯವಾದಂತಹವು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅರಗಿಸಿ–ಕರಗಿಸಿ ಕನ್ನಡದ ಹೊಸ ಒಡವೆಯಾಗಿಸಿದ ಕುವೆಂಪು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿನ ಅಂತಹ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ತಿದ್ದಿ ಬರೆಯುವ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಪರಿಯ ಒಂದು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ–ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

೮.೨ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು;

'ಕನ್ನಡಕ್ಕೊಂದು ಬೇರೆ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಕನ್ನಡದ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಾಗಿ ಈ ಹುಡುಕಾಟವೂ ನಡೆದಿದೆ. ಈವರೆಗೆ ಇದ್ದ ಮತ್ತು ಈಗಲೂ ಇರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಯೂರೋಪಿನ ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಯಜಮಾನಿಕೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಬಯಕೆಯಿಂದ ಈ ಹುಡುಕಾಟ ಮೊದಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗುರುತಿನ ರಾಜಕಾರಣ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಹೊಸ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹೊಸ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ತಾನು ಎದುರು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನೇ ನೆಮ್ಮುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದಾಗ ಹೊಸದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ, ಅದು ಬೇಡವೆಂದು ದೂರವಿರಿಸಿದ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ನೆಳಲೇ ಆಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಹೊಸ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಹೊಸ ಮೀಮಾಂಸೆ ಹುಟ್ಟಲುಸಾಧ್ಯ'.

ಎಂಬ ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ(ಕನ್ನಡ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಬಗೆ)ರ ಮಾತುಗಳು ಯಾವತ್ತಿಗೂ ಮುಂದಿನ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಆಗಿದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಸಾಮಾಜೀಕರಣದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ದೂರದ ಆಫ್ರಿಕಾ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು, ಬ್ರೆಕ್ಟ್‌ನನ್ನು, ಪ್ಯಾಬ್ಲೋ ನೆರೂಡನನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿರುವ ನಾವು ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡದ ಸಮಕಾಲೀನ ಇಂತಹ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ದೂರವಿಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಅಧ್ಯಯನವೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಮಕಾಲೀನತೆಯನ್ನು ದೂರವಿಡುತ್ತಲೇ ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಹೆಸರಿನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಮುಂದೆ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ತನ್ನ ಅಸ್ಮಿತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಹೆಗ್ಗುರುತ್ತನ್ನು ಕಾಣಿಸಿರುವ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳ ಹುಡುಕಾಟ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ನಡೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಾದರೇ ಮತ್ತೊಂದು ಅಧ್ಯಯನವೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೮.೩. ಅಧ್ಯಯನದ ಮಿತಿಗಳು;

ನವೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳಿಗೆ ತೊಡಗದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತಕರು ಬರೆದಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚಿಂತನೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಬರೆಹಗಳನ್ನ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ನವೋದಯದವರ ಕಾವ್ಯ-ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಅವರ ಕಾವ್ಯ-ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಬಗೆಗಾಗಲೀ, ಅವರ ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯ-ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಹೊರ ಬಂದಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಇಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಆಕರಗಳನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಲ್ಲ.

ನವೋದಯವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ, ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ, ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯಚಿಂತಕರು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಜನಪದರು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕನ್ನಡಮೀಮಾಂಸೆಯ ಬಗೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ.

ಅನುಬಂಧ

ಅನುಬಂಧ

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಅನಂತನಾರಾಯಣ ಎಸ್: ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವಿತೆಯ ಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ, ಡಿ.ವಿ.ಕೆ. ಮೂರ್ತಿ, ಮೈಸೂರು, 1962
2. ಅಕ್ಷತಾ ಕೆ(ಸಂ): ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬೇಂದ್ರೆ, ಅಹರ್ನಿಶಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, 2012
3. ಆಮೂರ ಜಿ.ಎಸ್: ಭುವನದಭಾಗ್ಯ, ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2008
4. ಕುವೆಂಪು: ಸಮಗ್ರ ಗದ್ಯ 1, ಕುವೆಂಪು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ, 2013
5. ಕುವೆಂಪು: ಸಮಗ್ರ ಗದ್ಯ 2, ಕುವೆಂಪು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ, 2013
6. ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರ್ ಸಿ.ಪಿ: ಕಾವ್ಯಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ– ಬೇಂದ್ರೆ ಪಂಚಮುಖಿ, ತನುಮನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 2009
7. ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರ್ ಸಿ.ಪಿ: ಬೇಂದ್ರೆ–ಪಂಚಮುಖಿ, ತನುಮನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 2009
8. ಗುಂಡಪ್ಪ ಡಿ.ವಿ: ಕಾವ್ಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯ, ಕಾವ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, 1975
9. ಗೀತಾ ವಸಂತ : ಬೀಜದೊಳಗಣ ವೃಕ್ಷ– 'ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದ ವಿರಾಟ್ ಸ್ವರೂಪ', ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಧಾರವಾಡ, 2016
10. ಚನ್ನವೀರಕಣವಿ: ಕಾವ್ಯ ಸೃಷ್ಠಿ– ಕಾವ್ಯಾನುಸಂಧಾನ, ಪ್ರೇಮಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1976
11. ಜಯಂತಿ: ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 2003
12. ತಿರುಮಲೇಶ್ ಕೆ.ವಿ: ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯಶೈಲಿ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2013
13. ನರಸಿಂಹಚಾರ್ ಪು.ತಿ: ಕಾವ್ಯಕುತೂಹಲ, ಡಿವಿಕೆ ಮೂರ್ತಿ, ಮೈಸೂರು, 1999
14. ನಾಯಕ ಜಿ.ಹೆಚ್: ಬೇಂದ್ರೆ ನಾಡು–ಒಲವು, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2014
15. ನಾಗಭೂಷಣ ಡಿ.ಎಸ್, ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಷಾ.ಉಷಾ(ಸಂ): ಮಾಸ್ತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಗ್ರ ದರ್ಶನ, ಸಂವಾದ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಲಾಡಿಹಳ್ಳಿ, 1992
16. ನಾರಾಯಣ ಕೆ.ವಿ: ಸಾಹಿತ್ಯತತ್ವ ಬೇಂದ್ರೆದೃಷ್ಟಿ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2013
17. ನಾರಾಯಣ ಕೆ.ವಿ: ತೊಂಡುಮೇವು–1, ಬರೆಹ ಪಬ್ಲಿಶಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 2010
18. ಪ್ರೀತಿ ಶುಭಚಂದ್ರ: ಕನ್ನಡಿ ಕೈದೀವಿಗೆ, ವಿವೇಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 2007
19. ಭಾಗ್ಯವತಿ: ಬೇಂದ್ರೆ ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2010
20. ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಂಯ್ಯಗಾರ್: ಪ್ರಸಂಗ–3, ಜೀವನ ಕಾರ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1965
21. ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಂಯ್ಯಗಾರ್: ಪ್ರಸಂಗ–4, ಜೀವನ ಕಾರ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1965

22. ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್: ಸಾಹಿತ್ಯ ಒಂದು ಉಪನ್ಯಾಸ, ಜೀವನ ಕಾರ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1972
23. ಮುಗುಳಿ ರಂ.ಶ್ರೀ: ಬೇಂದ್ರೆಕಾವ್ಯ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2009
24. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ: ಯಾರು ಮುಖ್ಯರಲ್ಲ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ, 2011
25. ರಹಮತ್ ತರಿಕೆರೆ: ಮಾತು ತಲೆಯೆತ್ತುವ ಬಗೆ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, 2011
26. ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ: ಕರುಳ ಬಳ್ಳಿಯ ಸೊಲ್ಲು, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2008
27. ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್ ಹೆಚ್.ಎಸ್: ಹಾಡೆ ಹಾದಿಯ ತೋರಿತು, ಕ್ರೈಸ್ಟ್‌ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು, 1995
28. ವಸಂತಕುಲಕರ್ಣಿ: ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2014
29. ಶಂಕರ ಮೊಕಾಶಿ ಪುಣೇಕರ: ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ವಸಂತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2012
30. ಶಿವರೆಡ್ಡಿ ಕೆ.ಸಿ: ಕನ್ನಡದ ಹಾಡು ಪಾಡು–ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು, ಅಡಿಗ, ಕಂಬಾರರ ಕಾವ್ಯದ
ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಲ, ಕರ್ನಾಟಕ, 2003
31. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಜಿ.ಎಸ್: ಸಮಗ್ರ ಗಧ್ಯ 2 ಮತ್ತು 3, ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2009
32. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಜಿ.ಎಸ್(ಸಂ): ಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿ, 1975
33. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ ತೀ.ನಂ: ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1992
34. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ ಬಿ.ಎಂ: ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಾವ್ಯಾಲಾಯ, ಮೈಸೂರು, 1948
35. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ: ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಅರುಣೋದಯ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2000
36. ಸತ್ಯಕಾಮ: ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ರಸಸಿದ್ಧಿ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2014
37. ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮ ಸಿ.ಪಿ: ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಕಾವ್ಯ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ: ಪ್ರಸಾರಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ, 1992
38. ಸೀತರಾಮಯ್ಯ ವಿ: ಕವಿ ಕಾವ್ಯದೃಷ್ಟಿ, ಗೀತಾಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, 1970
39. ಸೀತರಾಮಯ್ಯ ವಿ: ಸಾಹಿತ್ಯಾವಲೋಕನ, ಗೀತಾ ಬುಕ್‌ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, 1979
40. ಸುಶೀಲ ನೆಲ್ಲಿಸರ: ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ, ಸಂವಹನ, ಮೈಸೂರು, 2004
41. ಹೆಗಡೆ ಜಿ.ಎಂ: ಮಾಸ್ತಿಯವರ ವಿಮರ್ಶೆ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಶ್ರೀಮಾತಾ ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಧಾರವಾಡ, 1991

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಅಹಿತಾನಲ, ನಳಿನಿ ಮೈಯ(ಸಂ): ಬೇಂದ್ರೆ ಅಂದ್ರೆ, ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಲಾತ್ಮಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ: ಪು.ತಿ.ನ.(ಲೇ) ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2014
2. ಆಮೂರ ಜಿ.ಎಸ್: ಕುವೆಂಪು ಯುಗದ ಕವಿ, ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಧಾರವಾಡ, 2015
3. ಆಶಾದೇವಿ ಎಂ.ಎಸ್: ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ವಿಮರ್ಶ ಸಾಹಿತ್ಯ.(ಲೇ) ಬೇಂದ್ರೆ ಅಂದ್ರೆ, ಅಹಿತಾನಲ, ನಳಿನಿ ಮೈಯ(ಸಂ) ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2014
4. ಇನಂದಾರ್ ವಿ.ಎಂ.(ಸಂ): ವಿ.ಸೀ.75, ಐ.ಬಿ.ಎಚ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 1979
5. ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ: ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಸಂಚಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2012
6. ಕುಂಸಿ ಉಮೇಶ: ಬಯಲ ಬೆಳಗು, ಸಿವಿಜಿ ಇಂಡಿಯಾ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2012
7. ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರ್ ಸಿ.ಪಿ: ಕುವೆಂಪು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂವಾದ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ, 2012
8. ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರ್ ಸಿ.ಪಿ: ನವೋದಯ ಪಾಥೇಯ, ಕೈಸ್ಟ್‌ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು, 2008
9. ಕಾಪಸೆ ಜಿ.ಎಸ್: ಚೆಂಬೆಳಕು, ಚೆನ್ನವೀರಕಣವಿ ಅಭಿನಂದನ ಸಮಿತಿ, ಧಾರವಾಡ, 1980
10. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ: ಅಡಿಗರ ಲೇಖನಗಳು ಮತ್ತು ಮುನ್ನುಡಿಗಳು, ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1983
11. ಗಿರಿ: ಸಾಹಿತ್ಯದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮೀಮಾಂಸೆ, ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, 2016
12. ಗಿರೆಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜು(ಸಂ): ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತುಕೋಟಿ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ–ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ, ಸಂಪುಟ–4, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2012
13. ಚಕ್ಕರೆ ಶಿವಶಂಕರ್(ಸಂ): ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಸೂರ್ಯ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, 2010
14. ಚಲಪತಿ ಆರ್: ಕುವೆಂಪು ಬರೆಹಗಳ ಓದಿನ ರಾಜಕಾರಣ, ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2016
15. ಚಲಪತಿ ಆರ್: ನಮ್ಮದೇ ತಿಳಿವಿನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ, ಫಲ್ಲವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ, 2012
16. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನಂಗಲಿ: ಈಗಳೇ ಸಾಧ್ಯ, ಕ್ರೈಸ್ಟ್‌ಕಾಲೇಜ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 2010
17. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನಂಗಲಿ: ಆಲಿಸಯ್ಯ ಮಲೆಯಕವಿ, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 2009
18. ಚಂದ್ರ ಪೂಜಾರಿ ಎಂ: ಸಂಶೋಧನೆ ಏನು? ಏಕೆ? ಹೇಗೆ?, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, 2011

19. ತಾರಾನಾಥ ಎನ್.ಎಸ್: ಶತಮಾನದ ಸಂಶೋಧನೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2001
20. ತಿರುಮಲ ಮಾವಿನಕುಳಿ(ಸಂ): ಕೆ.ಎಸ್.ನ ದರ್ಶನ, ಎಲ್.ಬಿ ಮತ್ತು ಎಸ್.ಪಿ.ಎಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಸಾಗರ, 2013
21. ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ: ಎದೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಅಕ್ಷರ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2012
22. ದೇವಿ ಜಿ.ಎನ್: ಒಳಗಿನ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು, ಅಹರ್ನಿಶಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, 2018, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ: ಕೆ.ಪಿ.ಸುರೇಶ
23. ದಂಡಪ್ಪ ಹೆಚ್, ಸುಮಿತ್ರಬಾಯಿ(ಸಂ): ಸುವರ್ಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2006
24. ನಟರಾಜ ಬೂದಾಳು: ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, 2016
25. ನಟರಾಜ ಹುಳಿಯಾರ್(ಸಂ): ತೆರೆದ ಪಠ್ಯ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2012
26. ನರಸಿಂಹಚಾರ್ ಪು.ತಿ: ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರ ಆಯ್ದ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2011
27. ನಾಗರಾಜ್ ಡಿ.ಆರ್: ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮತ್ತು ಶೈವ ಪ್ರತಿಭೆ, ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗ್ಗೋಡು, ಸಾಗರ, 1999
28. ನಾಗರಾಜ್ ಡಿ.ಆರ್: ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಥನ, ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗ್ಗೋಡು, ಸಾಗರ, 1999
29. ನಾರಾಯಣ ಕೆ.ವಿ: ತುಂಡುಮೇವು–2, ಬರೆಹ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 2010
30. ಪ್ರಭುಶಂಕರ: ಕೃತಿಶೀಲ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, 2007
31. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ: ವಿಮರ್ಶೆಯ ವಿಮರ್ಶೆ, ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 2009
32. ಬಸವರಾಜ ಕಲ್ಗುಡಿ: ಮೈಯೇ ಸೂರು ಮನವೇ ಮಾತು, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2013
33. ಬಸವರಾಜಕಲ್ಗುಡಿ: ನಕ್ಷೆ ನಕ್ಷತ್ರ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2010
34. ಬಸವರಾಜಕಲ್ಗುಡಿ: ಅನುಭಾವ:ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಹುಡುಕಾಟ, ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1997
35. ಬನ್ನಂಜೆ ಗೋವಿಂದಚಾರ್ಯ: ಪ್ರಯೋಗಶೀಲ ಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2014
36. ಬೇಂದ್ರೆ: ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿರಾಟ್ ಸ್ವರೂಪ, ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, 1974
37. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಹಿ.ಚಿ.(ಸಂ): ಕುವೆಂಪು: ಮಹಿಳಾ ಮಂಥನ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, 2010

38. ಮಲ್ಲೇಪುರಂ ಜಿ. ವೆಂಕಟೇಶ(ಸಂ): ತೌಲನಿಕ ಕಾವ್ಯಚಿಂತನೆ, ತಾ.ವೆ. ಸ್ಮಾರಕಗ್ರಂಥ ಮಾಲೆ, ಮೈಸೂರು, 2010
39. ಮಾವಿನಕೆರೆ ರಂಗನಾಥ(ಸಂ): ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ಮಾಸ್ತಿ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಸಮಿತಿ, ಮೈಸೂರು, 1992
40. ಮಾಳವಾಡ ಸಾ.ಸಾ: ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಾಲೋಚನ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1983
41. ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್: ಸಾಹಿತ್ಯ ಒಂದು ಉಪನ್ಯಾಸ, ಜೀವನ ಕಾರ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1972
42. ಯರವಿನ ತೆಲಿಮಠ: ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವಾದಗಳು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರ್ಭ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, 2000
43. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ(ಸಂ): ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಗೀತೆಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ, 2007
44. ರಹಮತ್‌ತರೀಕೆರೆ: ಪ್ರತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2013
45. ರಹಮತ್ ತರಿಕೆರೆ: ಮಾತು ತಲೆಯೆತ್ತುವ ಬಗೆ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, 2011
46. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ: ಇಲ್ಲಿ ಯಾರು ಮುಖ್ಯರಲ್ಲ–ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ, ಹಂಪಿ, 2011
47. ರಾಜೇಂದ್ರಚೆನ್ನಿ: ಅಸಮಗ್ರ, ಫಲ್ಲವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ, 2010
48. ರಾಜೇಂದ್ರಚೆನ್ನಿ: ಸದ್ಯದ ಹಂಗು, ಫಲ್ಲವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ, 2013
49. ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ: ಕರುಳ ಬಳ್ಳಿಯ ಸೊಲ್ಲು, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2008
50. ರಾಮಾಚಂದ್ರಚಾರ್ಯ ಡಿ.ಬಿ: ಪು.ತಿ.ನ ಅವರ ನಾಟಕಗಳು, ಪ್ರಸಾರಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ, 1990
51. ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣಭಟ್ಟ ಎನ್.ಎಸ್(ಸಂ): ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಸ್ವರೂಪ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿ, 1989
52. ವಿಜಯಕುಮಾರಿ ಎಸ್.ಕರಿಕಲ್: ಕಂಗಳ ಬೆಳಗು, ಕಿಕ್ಕೇರಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 2010
53. ವಿಜಯಾ: ಪಠ್ಯಾನುಸಂಧಾನ, ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2013
54. ವೀರಣ್ಣದಂಡೆ: ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 2014
55. ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ ಎಸ್, ಆರ್. ರಾಚಪ್ಪ, ಕಾವೆಂ ರಾಜಗೋಪಾಲ್(ಸಂ): ಸ್ನೇಹಕಾರ್ತಿಕ: ತಾ. ವೆಂ. ಸ್ಮಾರಕಗ್ರಂಥ ಮಾಲೆ, ಮೈಸೂರು, 1977
56. ಶಂಕರ ಭಟ್ ಡಿ.ಎನ್: ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬೇಕು ಕನ್ನಡದ್ದೇ ವ್ಯಾಕರಣ, ಭಾಷಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಆಗರ, ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ, 2011
57. ಶಂಭುಲಿಂಗ ಎಂ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಜಿ: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಕುವೆಂಪು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತನೆ, ಸ್ವಾಯತ್ತ ಯುವರಾಜ ಕಾಲೇಜು, ಮೈಸೂರು, 2006

58. ಶಿವರೆಡ್ಡಿ ಕೆ.ಸಿ: ಕನ್ನಡದ ಹಾಡು ಪಾಡು–ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು, ಅಡಿಗ, ಕಂಬಾರರ ಕಾವ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಲ, ಕರ್ನಾಟಕ, 2003
59. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಜಿ.ಎಸ್: ಸಮಗ್ರ ಗಧ್ಯ 2 ಮತ್ತು 3, ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2009
60. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಜಿ.ಎಸ್: ಕಾವ್ಯಾರ್ಥಚಿಂತನ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2009
61. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಜಿ.ಎಸ್: ಸೌಂದರ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2009
62. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ ಬಿ.ಎಂ: ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಗೀತೆಗಳು, ಕಾವ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, 1922
63. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ ಬಿ.ಎಂ: ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಾವ್ಯಾಲಾಯ, ಮೈಸೂರು, 1948
64. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ: ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಅರುಣೋದಯ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2000
65. ಶೆಟ್ಟರ್.ಷ: ಶಂಗಂ ತಮಿಳಗಂ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ನಾಡು–ನುಡಿ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2011
66. ಸಂಪತ್‌ಕುಮಾರ್ ಬಿ.ಪಿ(ಸಂ): ಕನ್ನಡದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸವಾಲುಗಳು ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು, ಕನ್ನಡ ಸಂಘ, ಎಸ್.ಡಿ.ಎಮ್ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ, 2009
67. ಸಬೀಹ ಭೂಮಿಗೌಡ(ಸಂ): ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2007
68. ಸುಶೀಲ ನೆಲ್ಲಿಸರ: ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ, ಸಂವಹನ, ಮೈಸೂರು, 2004
69. ಸು.ಜ.ನ: ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು, ಚಕ್ಕರೆ ಶಿವಶಂಕರ್(ಸಂ): ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಸೂರ್ಯ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, 2010